STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 01369

SEFER POEL TSEDEK

Shabbetai ben Meir

Permanent preservation of this book was made possible by Joseph Meyerhoff Family Charitable Funds

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

בעזרת השם יתברך

ספר

פועל צדק

מאת הגאון אמתי שר התורה זללה"ה

רבי שבתי בן מאיר הכהן זללה"ה

בעל מחבר ספר שפתי כהן על שולחן ערוך, יורה דעה וחושן משפט
הנודע בכל תפוצות ישראל בשם „בעל הש"ך".

דער ספר פועל צדק ענטהאלט אלע תרי"ג (613) מצות, מיט די פסוקים פון דער תורה.

דער גאון בעל הש"ך זללה"ה, האט די מצות איינגעטיילט אין 7 חלקים, לויט די טעג פון וואך, צו זאגען יעדען טאג זיין חלק.

דער ספר פועל צדק איז געדרוקט אויף די בעסטע פאפיער, גרויסע אותיות מיט נקודות, זעהר לייכט צו זאגען.

אן אויספירליכע ערקלערונג, וועגען די וויכטיגקייט פון דעם ספר, לעזט אין די ענדע פון פועל צדק.

ארויסגעגעבען פון

א. ברח"י זצ"ל עברון

שנת תש"י לפ"ק

ניו־יורק נ. י.

דפוס האחים טווערסקי — 1555 מעקאמבס רד. בראנקס 52, נ. י.

הקדמת הגאון המסדר בעל הש"ך זלה"ה
לספר פועל צדק

מפני שראיתי בני עמנו אין משים על לב להיות התרי"ג מצות שגורות בפיו, אף אותן הנהוגות בינינו, ולדעתי שלזה כיונו חז"ל באמרם עתידה תורה שתשתכח מישראל, על כן סדרתי לי ולבני גילי ולדורותי אותם רשום בכתב אמת, ואולי ילמדו מזה גם שאר זרע קודש מישראל, והנה בררתי דרך לעצמי מה שלא עשו שאר מוני מצות, כי קצתם מנו על פי סדר התורה, ומקצתם מנו על פי העשין והלאוין, ואני קיימתי את שניהם, וסדרתי אותם על פי סדר התורה, וגם העשין והלאוין מסודרים על נכון בדרך קצרה, למען יהא בנקל לכל איש מישראל לקרות אותם פעם אחת בכל יום, ובזה יקוים לא ימוש ספר התורה הזה מפיך והגית בו יומם ולילה, ומי שאי אפשר לו לחזור את כולם בכל יום בפעם אחת, יחזור אותם על כל פנים בשבוע אחד כפי סדרי הימים שרשמתי, ואולי נזכה שבזה תמלא הארץ דיעה ורוח טהורה, ונזכה ליום שכולו אורה, ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר, שברתי לישועתך ה' ומצותיך עשיתי, אלה המצות אשר צוה ה' את משה אל בני ישראל בהר סיני: מם' צדי' ואו' תיו' גימטרי' תרי"ג.

בכל יום קודם קריאת המצות יאמר זה בפה מלא בכוונה:

הֲרֵינִי מְקַבֵּל עָלַי מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ.

בכל יום אחר קריאת המצות יאמר תפלה זו:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים, אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ, וְרוֹמַמְתָּנוּ, וְקֵרַבְתָּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ, וְקִדַּשְׁתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים קְדֻשַּׁת הַגּוּף, בְּרמ"ח מִצְוֹת עֲשֵׂה, כְּנֶגֶד אֵבָרִים שֶׁבְּאָדָם, וּשְׁסַ"ה מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, כְּנֶגֶד גִּידִים שֶׁבְּאָדָם, וְנָתַתָּ לָנוּ בְּאַהֲבָה מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים וְתוֹרַת אֱמֶת, חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבוֹת, וְהִבְדַּלְתָּנוּ מִן הָעַמִּים, וַתּוֹדִיעֵנוּ מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ, וַתְּלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת בָּהֶם חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ, וּלְפִי שֶׁבִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, הָיִינוּ יְכוֹלִים לְקַיֵּם כָּל הַמִּצְוֹת בְּמַעֲשֶׂה, וְעַכְשָׁו בְּחֶרְבָּנָם אֵין אָנוּ יְכוֹלִים לְקַיֵּם אֲפִילוּ רוֹב הַמִּצְוֹת בְּמַעֲשֶׂה, רַק בַּאֲמִירָה בִּלְבָד, לָכֵן בָּאתִי הַיּוֹם לִפְנֵי כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ לוֹמַר לְפָנֶיךָ מִצְוֹתֶיךָ, וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּהֵא אֲמִירָה זוֹ שֶׁאָמַרְתִּי מִצְוֹתֶיךָ הַיּוֹם, חָשׁוּב וּמְקֻבָּל לְפָנֶיךָ, כְּאִלּוּ עָשִׂיתִי הַמַּעֲשִׂים וְכִוַּנְתִּי בְּכָל הַכַּוָּנוֹת הַתַּרְיַ"ג מִצְוֹת הַתְּלוּיִים בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה, וּנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ, וּזְכוּת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אֲשֶׁר עַל יָדוֹ נָתַתָּ לָנוּ אֵלֶּה הַמִּצְוֹת, תַּעֲמוֹד לָנוּ וּלְכָל אַחֵינוּ, כְּדֵי שֶׁתְּמַהֵר גְּאוּלָּתֵנוּ, וְאָז נַעֲבָדְךָ בֶּאֱמֶת וּבְיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת.

Copyright, 1950, by

E.AVRON, 198 Wilson Street, Brooklyn 11, N.Y. EV. 7-6232

פועל צדק

פועל — יום ראשון — צדק

עשין	לאוין	
א		וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ (בראשית א)
ב		הִמּוֹל לָכֶם כָּל־זָכָר (בראשית יז)
	א	עַל־כֵּן לֹא־יֹאכְלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־גִּיד הַנָּשֶׁה (בראשית לב)
ג		הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים (שמות יב)
ד		וְשָׁחֲטוּ אֹתוֹ כֹּל קְהַל עֲדַת־יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַרְבָּיִם (שמות יב)
ה		וְאָכְלוּ אֶת־הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה צְלִי־אֵשׁ וּמַצּוֹת עַל־מְרֹרִים יֹאכְלֻהוּ (שמות יב)
	ב	אַל־תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבָשֵׁל מְבֻשָּׁל בַּמָּיִם (שמות יב)
	ג	וְלֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר (שמות יב)
ו		אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְּׂאֹר מִבָּתֵּיכֶם (שמות יב)
ז		בָּעֶרֶב תֹּאכְלוּ מַצֹּת (שמות יב)
	ד	שִׁבְעַת יָמִים שְׂאֹר לֹא יִמָּצֵא בְּבָתֵּיכֶם (שמות יב)
	ה	כָּל־מַחְמֶצֶת לֹא תֹאכֵלוּ (שמות יב)
	ו	כָּל־בֶּן־נֵכָר לֹא־יֹאכַל בּוֹ (שמות יב)
	ז	תּוֹשָׁב וְשָׂכִיר לֹא־יֹאכַל בּוֹ (שמות יב)
	ח	לֹא־תוֹצִיא מִן־הַבַּיִת מִן־הַבָּשָׂר חוּצָה (שמות יב)
	ט	וְעֶצֶם לֹא־תִשְׁבְּרוּ־בוֹ (שמות יב)
	י	וְכָל־עָרֵל לֹא־יֹאכַל בּוֹ (שמות יב)
ח		קַדֶּשׁ־לִי כָל־בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל־רֶחֶם בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה לִי הוּא (שמות יג)

עשין לאוין

יא וְלֹא יֵאָכֵל חָמֵץ (שמות יג)

יב וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֹר בְּכָל גְּבֻלֶךָ (שמות יג)

ט וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר (שמות יג)

י וְכָל־פֶּטֶר חֲמֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה (שמות יג)

יא וְאִם־לֹא תִפְדֶּה וַעֲרַפְתּוֹ (שמות יג)

יג אַל־יֵצֵא אִישׁ מִמְּקֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי (שמות טז)

יב אָנֹכִי יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם (שמות כ)

יד לֹא־יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל־פָּנָי (שמות כ)

טו לֹא־תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל | וְכָל־תְּמוּנָה (שמות כ)

טז לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם (שמות כ)

יז וְלֹא תָעָבְדֵם (שמות כ)

יח לֹא תִשָּׂא אֶת־שֵׁם־יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא (שמות כ)

יג זָכוֹר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ (שמות כ)

יט לֹא־תַעֲשֶׂה כָל־מְלָאכָה (שמות כ)

יד כַּבֵּד אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אִמֶּךָ (שמות כ)

כ לֹא תִרְצָח (שמות כ)

כא לֹא תִנְאָף (שמות כ)

כב לֹא תִגְנֹב (שמות כ)

כג לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר (שמות כ)

כד לֹא תַחְמֹד (שמות כ)

כה לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי אֱלֹהֵי כֶסֶף (שמות כ)

פועל יום ראשון צדק

עשין	לאוין	
	כו	לֹא־תִבְנֶה אֶתְהֶן גָּזִית (שמות כ)
	כו	וְלֹא־תַעֲלֶה בְמַעֲלֹת עַל־מִזְבְּחִי (שמות כ)
טו		כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי (שמות כא)
טז		אִם־רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ אֲשֶׁר לֹא יְעָדָהּ (שמות כא)
יז		וְהֶפְדָּהּ (שמות כא)
	כח	לֹא־יִמְשֹׁל לְמָכְרָהּ (שמות כא)
	כט	שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע (שמות כא)
	ל	וּמַכֵּה אָבִיו וְאִמּוֹ (שמות כא)
יח		מוֹת יוּמָת (שמות כא)
יט		וְכִי־יְרִיבֻן אֲנָשִׁים (שמות כא)
כ		נָקֹם יִנָּקֵם (שמות כא)
כא		וְכִי־יִגַּח שׁוֹר אֶת־אִישׁ (שמות כא)
	לא	וְלֹא־יֵאָכֵל אֶת־בְּשָׂרוֹ (שמות כא)
כב		וְכִי־יִפְתַּח אִישׁ בּוֹר (שמות כא)
כג		כִּי יִגְנֹב־אִישׁ שׁוֹר אוֹ־שֶׂה (שמות כא)
כד		כִּי יַבְעֶר־אִישׁ שָׂדֶה אוֹ־כֶרֶם (שמות כב)
כה		כִּי־תֵצֵא אֵשׁ וּמָצְאָה קֹצִים וְנֶאֱכַל גָּדִישׁ אוֹ הַקָּמָה (שמות כב)
כו		כִּי־יִתֵּן אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ כֶּסֶף אוֹ־כֵלִים לִשְׁמֹר וְגֻנַּב (שמות כב)
כז		עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע (שמות כב)
כח		כִּי־יִתֵּן אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ חֲמוֹר אוֹ־שׁוֹר (שמות כב)
כט		וְכִי־יִשְׁאַל אִישׁ מֵעִם רֵעֵהוּ וְנִשְׁבַּר (שמות כב)
ל		וְכִי־יְפַתֶּה אִישׁ בְּתוּלָה אֲשֶׁר לֹא־אֹרָשָׂה (שמות כב)

עשין לאוין

לב מְכַשֵּׁפָה לֹא תְחַיֶּה (שמות כב)

לג וְגֵר לֹא־תוֹנֶה (שמות כב)

לד וְלֹא תִלְחָצֶנּוּ (שמות כב)

לה כָּל־אַלְמָנָה וְיָתוֹם לֹא תְעַנּוּן (שמות כב)

לא אִם־כֶּסֶף ׀ תַּלְוֶה אֶת־עַמִּי (שמות כב)

לו לֹא־תִהְיֶה לוֹ כְּנֹשֶׁה (שמות כב)

לז לֹא־תְשִׂימוּן עָלָיו נֶשֶׁךְ (שמות כב)

לח אֱלֹהִים לֹא תְקַלֵּל (שמות כב)

לט אֱלֹהִים לֹא תְקַלֵּל (שמות כב)

מ וְנָשִׂיא בְעַמְּךָ לֹא תָאֹר (שמות כב)

מא מְלֵאָתְךָ וְדִמְעֲךָ לֹא תְאַחֵר (שמות כב)

מב וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ (שמות כב)

מג לֹא תִשָּׂא שֵׁמַע שָׁוְא (שמות כג)

מד אַל־תָּשֶׁת יָדְךָ עִם־רָשָׁע לִהְיֹת עֵד חָמָס (שמות כג)

מה לֹא־תִהְיֶה אַחֲרֵי־רַבִּים לְרָעֹת (שמות כג)

מו וְלֹא־תַעֲנֶה עַל־רִב לִנְטֹת (שמות כג)

לב אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטֹּת (שמות כג)

מז וְדָל לֹא תֶהְדַּר בְּרִיבוֹ (שמות כג)

לג כִּי־תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ וְחָדַלְתָּ מֵעֲזֹב לוֹ
עָזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ (שמות כג)

מח לֹא תַטֶּה מִשְׁפַּט אֶבְיֹנְךָ בְּרִיבוֹ (שמות כג)

מט וְנָקִי וְצַדִּיק אַל־תַּהֲרֹג (שמות כג)

עשין לאוין

נ וְשֹׁחַד לֹא תִקָּח (שמות כג)

לד וְהַשְּׁבִיעִת תִּשְׁמְטֶנָּה וּנְטַשְׁתָּהּ (שמות כג)

לה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִּשְׁבֹּת (שמות כג)

נא וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא תַזְכִּירוּ (שמות כג)

נב לֹא יִשָּׁמַע עַל־פִּיךָ (שמות כג)

יום שני

לו שָׁלֹשׁ רְגָלִים תָּחֹג לִי בַּשָּׁנָה (שמות כג)

נג לֹא־תִזְבַּח עַל־חָמֵץ דַּם־זִבְחִי (שמות כג)

נד וְלֹא־יָלִין חֵלֶב־חַגִּי עַד־בֹּקֶר (שמות כג)

לז רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ (שמות כג)

נה לֹא־תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ (שמות כג)

נו לֹא־תִכְרֹת לָהֶם וְלֵאלֹהֵיהֶם בְּרִית (שמות כג)

נז לֹא יֵשְׁבוּ בְּאַרְצְךָ (שמות כג)

לח וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ (שמות כה)

נח בְּטַבְּעֹת הָאָרֹן יִהְיוּ הַבַּדִּים לֹא יָסֻרוּ מִמֶּנּוּ (שמות כה)

לט וְנָתַתָּ עַל־הַשֻּׁלְחָן לֶחֶם פָּנִים לְפָנַי תָּמִיד (שמות כה)

מ מִחוּץ לַפָּרֹכֶת אֲשֶׁר עַל־הָעֵדֻת יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן (שמות כז)

מא וְעָשׂוּ בִגְדֵי־קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אָחִיךָ וּלְבָנָיו (שמות כח)

נט וְלֹא־יִזַּח הַחֹשֶׁן מֵעַל הָאֵפוֹד (שמות כח)

ס שָׂפָה יִהְיֶה לְפִיו סָבִיב מַעֲשֵׂה אֹרֵג לֹא יִקָּרֵעַ (שמות כח)

מב וְאָכְלוּ אֹתָם אֲשֶׁר כֻּפַּר בָּהֶם (שמות כט)

עשין לאוין

מג וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר (שמות ל)

סא לֹא־תַעֲלוּ עָלָיו קְטֹרֶת זָרָה (שמות ל)

מד זֶה ׀ יִתְּנוּ כָּל־הָעֹבֵר עַל־הַפְּקֻדִים מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (שמות ל)

מה וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מִמֶּנּוּ אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־רַגְלֵיהֶם (שמות ל)

מו וְעָשִׂיתָ אֹתוֹ שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ (שמות ל)

סב עַל־בְּשַׂר אָדָם לֹא יִיסָךְ (שמות ל)

סג וּבְמַתְכֻּנְתּוֹ לֹא תַעֲשׂוּ כָּמֹהוּ (שמות ל)

סד וְהַקְּטֹרֶת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּמַתְכֻּנְתָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם (שמות ל)

סה פֶּן־תִּכְרֹת בְּרִית לְיוֹשֵׁב הָאָרֶץ (שמות לד)

מז וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִּשְׁבֹּת בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר תִּשְׁבֹּת (שמות לד)

סו לֹא־תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ (שמות לד)

סז לֹא־תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת (שמות לה)

מח אִם־עֹלָה קָרְבָּנוֹ מִן־הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ (ויקרא א)

מט וְנֶפֶשׁ כִּי־תַקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה (ויקרא ב)

סח כִּי כָל־שְׂאֹר וְכָל־דְּבַשׁ לֹא־תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשֶּׁה לַיהוָה (ויקרא ב)

סט וְלֹא תַשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתֶךָ (ויקרא ב)

נ עַל כָּל־קָרְבָּנְךָ תַּקְרִיב מֶלַח (ויקרא ב)

נא וְאִם כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנֶעְלַם דָּבָר מֵעֵינֵי הַקָּהָל וְהִקְרִיבוּ הַקָּהָל פַּר בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת (ויקרא ד)

נב וְאִם־נֶפֶשׁ אַחַת תֶּחֱטָא בִשְׁגָגָה וְהֵבִיא קָרְבָּנוֹ (ויקרא ד)

נג אִם־לוֹא יַגִּיד וְנָשָׂא עֲוֺנוֹ (ויקרא ה)

עשין לאוין

נד וְהֵבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ לַיהוָה עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא (ויקרא ה)

ע וּמָלַק אֶת רֹאשׁוֹ מִמּוּל עָרְפּוֹ וְלֹא יַבְדִּיל (ויקרא ה)

עא לֹא יָשִׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן (ויקרא ה)

עב וְלֹא־יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה (ויקרא ה)

נה וְאֶת־חֲמִישִׁתוֹ יוֹסֵף עָלָיו (ויקרא ה)

נו וְהֵבִיא אַיִל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכְּךָ לְאָשָׁם (ויקרא ה)

נז וְהֵשִׁיב אֶת־הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל (ויקרא ה)

נח וְאֶת־אֲשָׁמוֹ יָבִיא לַיהוָה אַיִל תָּמִים מִן־הַצֹּאן (ויקרא ה)

נט וְהֵרִים אֶת־הַדֶּשֶׁן (ויקרא ו)

ס וְהָאֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד־בּוֹ (ויקרא ו)

עג לֹא תִכְבֶּה (ויקרא ו)

סא וְהַנּוֹתֶרֶת מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו (ויקרא ו)

עד לֹא תֵאָפֶה חָמֵץ חֶלְקָם נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאִשָּׁי (ויקרא ו)

סב זֶה קָרְבַּן אַהֲרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר־יַקְרִיבוּ לַיהוָה (ויקרא ו)

עה וְכָל־מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֵאָכֵל (ויקרא ו)

סג זֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת (ויקרא ו)

עו וְכָל־חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֵאָכֵל (ויקרא ו)

סד וְזֹאת תּוֹרַת הָאָשָׁם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא (ויקרא ז)

סה וְזֹאת תּוֹרַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים (ויקרא ז)

עז לֹא־יַנִּיחַ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר (ויקרא ז)

סו וְהַנּוֹתָר מִבְּשַׂר הַזָּבַח בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף (ויקרא ז)

עשין לאוין

עח לֹא יֵחָשֵׁב לוֹ פִּגּוּל יִהְיֶה (ויקרא ז)

עט וְהַבָּשָׂר אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל־טָמֵא לֹא יֵאָכֵל (ויקרא ז)

סז בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף (ויקרא ז)

פ כָּל־חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וָעֵז לֹא תֹאכֵלוּ (ויקרא ז)

פא וְכָל־דָּם לֹא תֹאכְלוּ לָעוֹף וְלַבְּהֵמָה (ויקרא ז)

פב רָאשֵׁיכֶם אַל־תִּפְרָעוּ (ויקרא י)

פג וּבִגְדֵיכֶם לֹא־תִפְרֹמוּ (ויקרא י)

פד וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ (ויקרא י)

פה יַיִן וְשֵׁכָר אַל־תֵּשְׁתְּ אַתָּה | וּבָנֶיךָ אִתָּךְ בְּבֹאֲכֶם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תָמֻתוּ (ויקרא י)

סח זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל־הַבְּהֵמָה (ויקרא יא)

פו אַךְ אֶת זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעֲלֵי הַגֵּרָה (ויקרא יא)

סט אֶת־זֶה תֹּאכְלוּ מִכֹּל אֲשֶׁר בַּמָּיִם (ויקרא יא)

פז מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכֵלוּ וְאֶת נִבְלָתָם תְּשַׁקֵּצוּ (ויקרא יא)

פח וְאֶת־אֵלֶּה תְּשַׁקְּצוּ מִן־הָעוֹף לֹא יֵאָכְלוּ שֶׁקֶץ הֵם (ויקרא יא)

ע אַךְ אֶת־זֶה תֹּאכְלוּ מִכֹּל שֶׁרֶץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע (ויקרא יא)

עא וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא בַּשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ הַחֹלֶד (ויקרא יא)

עב מִכָּל־הָאֹכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל אֲשֶׁר יָבוֹא עָלָיו מַיִם יִטְמָא (ויקרא יא)

עג וְכִי יָמוּת מִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר־הִיא לָכֶם לְאָכְלָה (ויקרא יא)

פט וְכָל־הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ שֶׁקֶץ הוּא (ויקרא יא)

צ לֹא תֹאכְלוּם כִּי־שֶׁקֶץ הֵם (ויקרא יא)

עשין לאוין

צא אַל־תְּשַׁקְּצוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ (ויקרא יא)

צב וְלֹא תְטַמְּאוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל־הַשֶּׁרֶץ הָרֹמֵשׂ (ויקרא יא)

עד אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים (ויקרא יב)

צג בְּכָל־קֹדֶשׁ לֹא־תִגָּע וְאֶל־הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא (ויקרא יב)

עה וּבִמְלֹאת יְמֵי טָהֳרָהּ תָּבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה וּבֶן יוֹנָה
אוֹ־תֹר לְחַטָּאת (ויקרא יב)

עו אָדָם כִּי יִהְיֶה בְעוֹר־בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת (ויקרא יג)

צד וְאֶת־הַנֶּתֶק לֹא יְגַלֵּחַ (ויקרא יג)

עז בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרֻמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ (ויקרא יג)

עח וְהַבֶּגֶד כִּי־יִהְיֶה בוֹ נֶגַע צָרָעַת (ויקרא יג)

עט זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצֹרָע בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ (ויקרא יד)

פ וְהָיָה בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְגַלַּח אֶת־כָּל שְׂעָרוֹ (ויקרא יד)

פא וְרָחַץ אֶת־בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם (ויקרא יד)

יום שלישי

פב וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי־כְבָשִׂים תְּמִימִם (ויקרא יד)

פג וּבָא אֲשֶׁר־לוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַכֹּהֵן (ויקרא יד)

פד וְזֹאת תִּהְיֶה טֻמְאָתוֹ בְּזוֹבוֹ (ויקרא טו)

פה וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח־לוֹ שְׁתֵּי תֹרִים (ויקרא טו)

פו וְאִישׁ כִּי־תֵצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת־זָרַע (ויקרא טו)

פז וְאִשָּׁה כִּי־תִהְיֶה זָבָה דָּם שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְנִדָּתָהּ (ויקרא טו)

פח וְאִשָּׁה כִּי־יָזוּב זוֹב דָּמָהּ יָמִים רַבִּים (ויקרא טו)

עשין לאוין

פט וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִּקַּח־לָהּ שְׁתֵּי תֹרִים (ויקרא טו)

צה וְאַל־יָבֹא בְכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ (ויקרא טז)

צ בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ בְּפַר בֶּן בָּקָר לְחַטָּאת (ויקרא טז)

צו וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֱבִיאוֹ (ויקרא יז)

צא וְשָׁפַךְ אֶת־דָּמוֹ וְכִסָּהוּ בֶּעָפָר (ויקרא יז)

צז אִישׁ אִישׁ אֶל־כָּל־שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה (ויקרא יח)

צח עֶרְוַת אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה (ויקרא יח)

צט עֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה (ויקרא יח)

ק עֶרְוַת אֵשֶׁת־אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה (ויקרא יח)

קא עֶרְוַת אֲחוֹתְךָ בַת־אָבִיךָ אוֹ בַת־אִמֶּךָ מוֹלֶדֶת בַּיִת אוֹ מוֹלֶדֶת חוּץ לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָן (ויקרא יח)

קב עֶרְוַת בַּת־בִּנְךָ לֹא תְגַלֶּה (ויקרא יח)

קג עֶרְוַת בַּת־בִּתְּךָ לֹא תְגַלֶּה (ויקרא יח)

קד עֶרְוַת־הַבַּת (ויקרא יח)

קה עֶרְוַת בַּת־אֵשֶׁת אָבִיךָ לֹא תְגַלֶּה (ויקרא יח)

קו עֶרְוַת אֲחוֹת־אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה (ויקרא יח)

קז עֶרְוַת אֲחוֹת־אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה (ויקרא יח)

קח עֶרְוַת אֲחִי־אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה (ויקרא יח)

קט אֶל אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרָב דֹּדָתְךָ הִוא (ויקרא יח)

קי עֶרְוַת כַּלָּתְךָ לֹא תְגַלֵּה (ויקרא יח)

קיא עֶרְוַת אֵשֶׁת־אָחִיךָ לֹא תְגַלֵּה (ויקרא יח)

עשין לאוין

קיב עֶרְוַת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תְגַלֵּה (ויקרא יח)

קיג אֶת בַּת־בְּנָהּ (ויקרא יח)

קיד וְאֶת בַּת־בִּתָּהּ לֹא תִקַּח (ויקרא יח)

קטו וְאִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ לֹא תִקָּח לִצְרֹר (ויקרא יח)

קטז וְאֶל־אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב (ויקרא יח)

קיז וּמִזַּרְעֲךָ לֹא־תִתֵּן לְהַעֲבִיר לַמֹּלֶךְ (ויקרא יח)

קיח וְאֶת־זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה (ויקרא יח)

קיט וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא־תִתֵּן שְׁכָבְתְּךָ לְטָמְאָה־בָהּ (ויקרא יח)

קכ וְאִשָּׁה לֹא־תַעֲמֹד לִפְנֵי בְהֵמָה לְרִבְעָהּ תֶּבֶל הוּא (ויקרא יח)

צב אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ (ויקרא יט)

קכא אַל־תִּפְנוּ אֶל־הָאֱלִילִם (ויקרא יט)

קכב וֵאלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם (ויקרא יט)

קכג וְאֹכְלָיו עֲוֺנוֹ יִשָּׂא כִּי־אֶת־קֹדֶשׁ יְהוָה חִלֵּל וְנִכְרְתָה (ויקרא יט)

קכד לֹא תְכַלֶּה פְּאַת שָׂדְךָ לִקְצֹר (ויקרא יט)

צג לֶעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם (ויקרא יט)

קכה וְלֶקֶט קְצִירְךָ לֹא תְלַקֵּט (ויקרא יט)

צד לֶעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם (ויקרא יט)

קכו וְכַרְמְךָ לֹא תְעוֹלֵל (ויקרא יט)

צה לֶעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם (ויקרא יט)

קכז וּפֶרֶט כַּרְמְךָ לֹא תְלַקֵּט (ויקרא יט)

צו לֶעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם (ויקרא יט)

קכח לֹא תִּגְנֹבוּ (ויקרא יט)

עשין לאוין

קכט וְלֹא־תְכַחֲשׁוּ (ויקרא יט)

קל וְלֹא־תְשַׁקְּרוּ אִישׁ בַּעֲמִיתוֹ (ויקרא יט)

קלא וְלֹא־תִשָּׁבְעוּ בִשְׁמִי לַשָּׁקֶר (ויקרא יט)

קלב לֹא תַעֲשֹׁק אֶת־רֵעֲךָ (ויקרא יט)

קלג וְלֹא תִגְזֹל (ויקרא יט)

קלד לֹא־תָלִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אִתְּךָ עַד־בֹּקֶר (ויקרא יט)

קלה לֹא־תְקַלֵּל חֵרֵשׁ (ויקרא יט)

קלו וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשֹׁל (ויקרא יט)

קלז לֹא־תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט (ויקרא יט)

קלח וְלֹא תֶהְדַּר פְּנֵי גָדוֹל (ויקרא יט)

צז בְּצֶדֶק תִּשְׁפֹּט עֲמִיתֶךָ (ויקרא יט)

קלט לֹא־תֵלֵךְ רָכִיל בְּעַמֶּיךָ (ויקרא יט)

קמ לֹא תַעֲמֹד עַל־דַּם רֵעֶךָ (ויקרא יט)

קמא לֹא־תִשְׂנָא אֶת־אָחִיךָ בִּלְבָבֶךָ (ויקרא יט)

צח הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת־עֲמִיתֶךָ (ויקרא יט)

קמב וְלֹא־תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא (ויקרא יט)

קמג לֹא־תִקֹּם (ויקרא יט)

קמד וְלֹא־תִטֹּר אֶת־בְּנֵי עַמֶּךָ (ויקרא יט)

צט וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ (ויקרא יט)

קמה בְּהֶמְתְּךָ לֹא־תַרְבִּיעַ כִּלְאַיִם (ויקרא יט)

קמו שָׂדְךָ לֹא־תִזְרַע כִּלְאָיִם (ויקרא יט)

קמז שָׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵלִים לֹא יֵאָכֵל (ויקרא יט)

עשין לאוין

ק וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִת יִהְיֶה כָּל־פִּרְיוֹ קֹדֶשׁ הִלּוּלִים (ויקרא יט)

קמח לֹא תֹאכְלוּ עַל־הַדָּם (ויקרא יט)

קמט לֹא תְנַחֲשׁוּ (ויקרא יט)

קנ וְלֹא תְעוֹנֵנוּ (ויקרא יט)

קנא לֹא תַקִּפוּ פְּאַת רֹאשְׁכֶם (ויקרא יט)

קנב וְלֹא תַשְׁחִית אֵת פְּאַת זְקָנֶךָ (ויקרא יט)

קנג וּכְתֹבֶת קַעֲקַע לֹא תִתְּנוּ בָּכֶם (ויקרא יט)

קא וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ אֲנִי יְהוָֹה (ויקרא יט)

קנד אַל־תִּפְנוּ אֶל־הָאֹבֹת (ויקרא יט)

קנה וְאֶל־הַיִּדְּעֹנִים (ויקרא יט)

קב מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם (ויקרא יט)

קנו לֹא תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל וּבַמְּשׂוּרָה (ויקרא יט)

קג מֹאזְנֵי צֶדֶק אַבְנֵי־צֶדֶק אֵיפַת צֶדֶק וְהִין צֶדֶק יִהְיֶה לָכֶם (ויקרא יט)

קנז אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יְקַלֵּל אֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ מוֹת יוּמָת (ויקרא כ)

קד בָּאֵשׁ יִשְׂרְפוּ אֹתוֹ וְאֶתְהֶן (ויקרא כ)

קנח וְלֹא תֵלְכוּ בְּחֻקֹּת הַגּוֹי אֲשֶׁר־אֲנִי מְשַׁלֵּחַ מִפְּנֵיכֶם (ויקרא כ)

יום רביעי

קנט לְנֶפֶשׁ לֹא־יִטַּמָּא בְּעַמָּיו (ויקרא כא)

קה לָהּ יִטַּמָּא (ויקרא כא)

קס וְלֹא יְחַלְּלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם (ויקרא כא)

עשין לאוין

קסא אִשָּׁה זֹנָה לֹא יִקָּחוּ (ויקרא כא)

קסב וַחֲלָלָה לֹא יִקָּחוּ (ויקרא כא)

קסג וְאִשָּׁה גְּרוּשָׁה מֵאִישָׁהּ לֹא יִקָּחוּ (ויקרא כא)

קו וְקִדַּשְׁתּוֹ (ויקרא כא)

קסד וְעַל כָּל־נַפְשֹׁת מֵת לֹא יָבֹא (ויקרא כא)

קסה לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטַּמָּא (ויקרא כא)

קז וְהוּא אִשָּׁה בִבְתוּלֶיהָ יִקָּח (ויקרא כא)

קסו אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וַחֲלָלָה זֹנָה אֶת־אֵלֶּה לֹא יִקָּח (ויקרא כא)

קסז וְלֹא־יְחַלֵּל זַרְעוֹ בְּעַמָּיו (ויקרא כא)

קסח אִישׁ מִזַּרְעֲךָ לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בוֹ מוּם (ויקרא כא)

קסט כִּי כָל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב (ויקרא כא)

קע אַךְ אֶל־הַפָּרֹכֶת לֹא יָבֹא (ויקרא כא)

קעא וְלֹא יְחַלְּלוּ אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי (ויקרא כב)

קעב אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אַהֲרֹן וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב, בַּקֳּדָשִׁים לֹא יֹאכַל עַד אֲשֶׁר יִטְהָר (ויקרא כב)

קעג וְכָל־זָר לֹא־יֹאכַל קֹדֶשׁ (ויקרא כב)

קעד תּוֹשַׁב כֹּהֵן וְשָׂכִיר לֹא־יֹאכַל קֹדֶשׁ (ויקרא כב)

קעה כָּל עָרֵל לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ (ויקרא כב)

קעו וּבַת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הִוא בִּתְרוּמַת הַקֳּדָשִׁים לֹא תֹאכֵל (ויקרא כב)

קעז וְלֹא יְחַלְּלוּ אֶת־קָדְשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת אֲשֶׁר־יָרִימוּ לַיהוָֹה (ויקרא כב)

עשין לאוין

קעח כֹּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא תַקְרִיבוּ (ויקרא כב)

קח תָּמִים יִהְיֶה לְרָצוֹן (ויקרא כב)

קעט כָּל־מוּם לֹא יִהְיֶה־בּוֹ (ויקרא כב)

קפ עַוֶּרֶת אוֹ שָׁבוּר אוֹ־חָרוּץ לֹא תַקְרִיבוּ (ויקרא כב)

קפא וְאִשֶּׁה לֹא־תִתְּנוּ מֵהֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ (ויקרא כב)

קפב וּמָעוּךְ וְכָתוּת וְנָתוּק וְכָרוּת לֹא תַקְרִיבוּ לַיהוָה (ויקרא כב)

קפג וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ (ויקרא כב)

קפד וּמִיַּד בֶּן־נֵכָר לֹא תַקְרִיבוּ (ויקרא כב)

קט וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה יֵרָצֶה
לְקָרְבַּן אִשֶּׁה לַיהוָה (ויקרא כב)

קפה אֹתוֹ וְאֶת־בְּנוֹ לֹא תִשְׁחֲטוּ בְּיוֹם אֶחָד (ויקרא כב)

קפו וְלֹא תְחַלְּלוּ אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי (ויקרא כב)

קי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (ויקרא כב)

קיא בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם (ויקרא כג)

קפז כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ (ויקרא כג)

קיב וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים (ויקרא כג)

קיג בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ (ויקרא כג)

קפח כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ (ויקרא כג)

קיד וַהֲבֵאתֶם אֶת־עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם (ויקרא כג)

קפט וְלֶחֶם וְקָלִי וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד־עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה (ויקרא כג)

קצ וְקָלִי לֹא תֹאכְלוּ (ויקרא כג)

קצא וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ (ויקרא כג)

עשין לאוין

קטו וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת (ויקרא כג)

קטז מִמּוֹשְׁבֹתֵיכֶם תָּבִיאוּ | לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתַּיִם (ויקרא כג)

קיז וּקְרָאתֶם בְּעֶצֶם | הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא־קֹדֶשׁ (ויקרא כג)

קצב כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ (ויקרא כג)

קיח בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן (ויקרא כג)

קצג כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ (ויקרא כג)

קיט וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיהוָה (ויקרא כג)

קכ אַךְ בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפֻּרִים הוּא מִקְרָא־
קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם (ויקרא כג)

קכא וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיהוָה (ויקרא כג)

קצד וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה (ויקרא כג)

קצה כָּל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא־תְעֻנֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמֶּיהָ (ויקרא כג)

קכב שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן הוּא לָכֶם (ויקרא כג)

קכג בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ (ויקרא כג)

קצו כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ (ויקרא כג)

קכד שִׁבְעַת יָמִים תַּקְרִיבוּ אִשֶּׁה לַיהוָה (ויקרא כג)

קכה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם (ויקרא כג)

קכו וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיהוָה עֲצֶרֶת הִוא (ויקרא כג)

קצז כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ (ויקרא כג)

קכז וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר (ויקרא כג)

קכח בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים (ויקרא כג)

קצח וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית שָׂדְךָ לֹא תִזְרָע (ויקרא כה)

פועל יום רביעי צדק

עשין לאוין

קצט וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמֹר (ויקרא כה)

ר אֵת סְפִיחַ קְצִירְךָ לֹא תִקְצוֹר (ויקרא כה)

רא וְאֶת־עִנְּבֵי נְזִירֶךָ לֹא תִבְצֹר (ויקרא כה)

קכט וְסָפַרְתָּ לְךָ שֶׁבַע שַׁבְּתֹת שָׁנִים שֶׁבַע פְּעָמִים (ויקרא כה)

קל וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפַר תְּרוּעָה בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים (ויקרא כה)

קלא וְקִדַּשְׁתֶּם אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה (ויקרא כה)

רב יוֹבֵל הִוא לֹא תִזְרָעוּ (ויקרא כה)

רג וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת־סְפִיחֶיהָ (ויקרא כה)

רד וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת־נְזִרֶיהָ (ויקרא כה)

קלב וְכִי־תִמְכְּרוּ מִמְכָּר לַעֲמִיתֶךָ אוֹ קָנֹה (ויקרא כה)

רה אַל־תּוֹנוּ אִישׁ אֶת־אָחִיו (ויקרא כה)

רו וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת־עֲמִיתוֹ (ויקרא כה)

רז וְהָאָרֶץ לֹא תִמָּכֵר לִצְמִתֻת (ויקרא כה)

קלג וּבְכֹל אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם גְּאֻלָּה תִּתְּנוּ לָאָרֶץ (ויקרא כה)

קלד וְאִישׁ כִּי־יִמְכֹּר בֵּית־מוֹשַׁב עִיר חוֹמָה (ויקרא כה)

רח וּשְׂדֵה מִגְרַשׁ עָרֵיהֶם לֹא יִמָּכֵר (ויקרא כה)

רט אֶת־כַּסְפְּךָ לֹא־תִתֵּן לוֹ בְּנֶשֶׁךְ (ויקרא כה)

רי לֹא־תַעֲבֹד בּוֹ עֲבֹדַת עָבֶד (ויקרא כה)

ריא לֹא יִמָּכְרוּ מִמְכֶּרֶת עָבֶד (ויקרא כה)

ריב לֹא־תִרְדֶּה בוֹ בְּפָרֶךְ (ויקרא כה)

קלה לְעֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ (ויקרא כה)

ריג לֹא־יִרְדֶּנּוּ בְּפֶרֶךְ לְעֵינֶיךָ (ויקרא כה)

עשין לאוין

ריד וְאֶבֶן מַשְׂכִּית לֹא תִתְּנוּ בְּאַרְצְכֶם לְהִשְׁתַּחֲוֹת (ויקרא כו)

קלו אִישׁ כִּי יַפְלִא נֶדֶר בְּעֶרְכְּךָ נְפָשֹׁת לַיהוָה (ויקרא כז)

רטו לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא־יָמִיר (ויקרא כז)

קלז וְהָיָה־הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה־קֹּדֶשׁ (ויקרא כז)

קלח וְהֶעֱמִיד אֶת־הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן וְהֶעֱרִיךְ (ויקרא כז)

קלט וְאִישׁ כִּי־יַקְדִּשׁ אֶת־בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהוָה (ויקרא כז)

קמ וְאִם מִשְּׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ יַקְדִּישׁ (ויקרא כז)

רטז אַךְ־בְּכוֹר אֲשֶׁר יְבֻכַּר לַיהוָה בִּבְהֵמָה לֹא־יַקְדִּישׁ (ויקרא כז)

קמא אַךְ כָּל־חֵרֶם אֲשֶׁר יַחֲרִם אִישׁ לַיהוָה (ויקרא כז)

ריז לֹא יִמָּכֵר (ויקרא כז)

ריח וְלֹא יִגָּאֵל (ויקרא כז)

קמב וְכָל־מַעְשַׂר בָּקָר וָצֹאן הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹּדֶשׁ (ויקרא כז)

ריט לֹא יִגָּאֵל (ויקרא כז)

קמג וִישַׁלְּחוּ מִן־הַמַּחֲנֶה כָּל־צָרוּעַ וְכָל־זָב (במדבר ה)

רכ וְלֹא יְטַמְּאוּ אֶת־מַחֲנֵיהֶם (במדבר ה)

קמד וְהִתְוַדּוּ אֶת־חַטָּאתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ (במדבר ה)

קמה וְהֵבִיא הָאִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ אֶל־הַכֹּהֵן (במדבר ה)

רכא לֹא־יִצֹק עָלָיו שֶׁמֶן (במדבר ה)

רכב וְלֹא־יִתֵּן עָלָיו לְבֹנָה (במדבר ה)

רכג מִיַּיִן וְשֵׁכָר יַזִּיר חֹמֶץ יַיִן וְחֹמֶץ שֵׁכָר לֹא יִשְׁתֶּה (במדבר ו)

רכד עֲנָבִים לַחִים לֹא יֹאכֵל (במדבר ו)

רכה וִיבֵשִׁים לֹא־יֹאכֵל (במדבר ו)

עשין　לאוין

רכו מֵחַרְצַנִּים לֹא־יֹאכֵל (במדבר ו)

רכז וְעַד־זָג לֹא יֹאכֵל (במדבר ו)

רכח תַּעַר לֹא־יַעֲבֹר עַל־רֹאשׁוֹ (במדבר ו)

קמו גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ (במדבר ו)

רכט עַל־נֶפֶשׁ מֵת לֹא יָבֹא (במדבר ו)

רל לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לְאָחִיו וּלְאַחֹתוֹ לֹא־יִטַּמָּא (במדבר ו)

קמז בְּיוֹם מְלֹאת יְמֵי נִזְרוֹ וְהִקְרִיב אֶת־קָרְבָּנוֹ וְגִלַּח הַנָּזִיר (במדבר ו)

קמח כֹּה תְבָרְכוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (במדבר ו)

יום חמישי

קמט עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ עֲלֵהֶם בַּכָּתֵף יִשָּׂאוּ (במדבר ז)

קנ בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם (במדבר ט)

קנא עַל־מַצּוֹת וּמְרֹרִים יֹאכְלֻהוּ (במדבר ט)

רלא לֹא־יַשְׁאִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר (במדבר ט)

רלב וְעֶצֶם לֹא יִשְׁבְּרוּ־בוֹ (במדבר ט)

קנב וּבְיוֹם שִׂמְחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרֹת עַל עֹלֹתֵיכֶם (במדבר י)

קנג מֵרֵאשִׁית עֲרִסֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַיהוָה תְּרוּמָה (במדבר טו)

קנד וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת (במדבר טו)

רלג וְלֹא־תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם (במדבר טו)

קנה וְשָׁמְרוּ מִשְׁמַרְתְּךָ וּמִשְׁמֶרֶת כָּל־הָאֹהֶל (במדבר יח)

רלד אַךְ אֶל־כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִקְרָבוּ (במדבר יח)

עשין לאוין

רלה וְזָר לֹא־יִקְרַב אֲלֵיכֶם (במדבר יח)

רלו וּשְׁמַרְתֶּם אֵת מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ (במדבר יח)

קנו אַךְ פָּדֹה תִפְדֶּה אֵת בְּכוֹר הָאָדָם (במדבר יח)

רלז אַךְ בְּכוֹר־שׁוֹר אוֹ בְכוֹר כֶּשֶׂב אוֹ־בְכוֹר עֵז לֹא תִפְדֶּה (במדבר יח)

קנז וְעָבַד הַלֵּוִי הוּא אֶת־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד (במדבר יח)

קנח כִּי אֶת מַעְשַׂר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל תְּרוּמָה נָתַתִּי לַלְוִיִּם (במדבר יח)

קנט וְאֶל־הַלְוִיִּם תְּדַבֵּר וַהֲרֵמֹתֶם מִמֶּנּוּ מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר (במדבר יח)

קס וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ פָרָה אֲדֻמָּה תְּמִימָה (במדבר יט)

קסא אָדָם כִּי יָמוּת־בְּאֹהֶל וְכָל־אֲשֶׁר בָּאֹהֶל יִטְמָא (במדבר יט)

קסב וְהִזָּה הַטָּהֹר עַל הַטָּמֵא וּמַזֵּה מֵי־הַנִּדָּה יְכַבֵּס (במדבר יט)

קסג אִישׁ כִּי־יָמוּת וּבֵן אֵין לוֹ (במדבר כז)

קסד אֶת־קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שְׁנַיִם לַיּוֹם (במדבר כח)

קסה וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים (במדבר כח)

קסו וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם תַּקְרִיבוּ עֹלָה לַיהוָה (במדבר כח)

קסז וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם (במדבר כח)

קסח יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם (במדבר כט)

קסט אִישׁ כִּי־יִדֹּר נֶדֶר (במדבר ל)

רלח לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ (במדבר ל)

קע וְנָתְנוּ לַלְוִיִּם מִנַּחֲלַת אֲחֻזָּתָם עָרִים לָשָׁבֶת (במדבר לה)

פועל   יום חמישי   צדק

עשין לאוין

רלט וְלֹא יָמוּת הָרֹצֵחַ עַד עָמְדוֹ לִפְנֵי הָעֵדָה (במדבר לה)

קעא וְהֵשִׁיבוּ אֹתוֹ הָעֵדָה אֶל־עִיר מִקְלָטוֹ (במדבר לה)

רמ וְעֵד אֶחָד לֹא־יַעֲנֶה בְנֶפֶשׁ לָמוּת (במדבר לה)

רמא וְלֹא־תִקְחוּ כֹפֶר לְנֶפֶשׁ רֹצֵחַ (במדבר לה)

רמב וְלֹא תִקְחוּ כֹפֶר לָנוּס אֶל־עִיר מִקְלָטוֹ (במדבר לה)

רמג לֹא־תַכִּירוּ פָנִים בַּמִּשְׁפָּט (דברים א)

רמד לֹא תָגוּרוּ מִפְּנֵי־אִישׁ (דברים א)

רמה וְלֹא תִתְאַוֶּה בֵּית רֵעֶךָ (דברים ה)

קעב שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה | אֶחָד (דברים ו)

קעג וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ (דברים ו)

קעד וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ (דברים ו)

קעה וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ (דברים ו)

קעו וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ (דברים ו)

קעז וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ (דברים ו)

קעח וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ (דברים ו)

רמו לֹא תְנַסּוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם (דברים ו)

קעט הַחֲרֵם תַּחֲרִים אֹתָם (דברים ז)

רמז וְלֹא תְחָנֵּם (דברים ז)

רמח וְלֹא תִתְחַתֵּן בָּם (דברים ז)

רמט לֹא־תַחְמֹד כֶּסֶף וְזָהָב עֲלֵיהֶם (דברים ז)

רנ וְלֹא־תָבִיא תוֹעֵבָה אֶל־בֵּיתֶךָ (דברים ז)

קפ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ (דברים ח)

עשין לאוין

קפא וַאֲהַבְתֶּם אֶת־הַגֵּר (דברים י)

קפב אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִּירָא (דברים י)

קפג אֹתוֹ תַעֲבֹד (דברים י)

קפד וּבוֹ תִדְבָּק (דברים י)

קפה וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ (דברים י)

יום ששי

קפו אַבֵּד תְּאַבְּדוּן אֶת־כָּל הַמְּקֹמוֹת (דברים יב)

רנא לֹא־תַעֲשׂוּן כֵּן לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם (דברים יב)

קפז וַהֲבֵאתֶם שָׁמָּה עֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם (דברים יב)

רנב הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תַּעֲלֶה עֹלֹתֶיךָ בְּכָל־מָקוֹם (דברים יב)

קפח שָׁם תַּעֲלֶה עֹלֹתֶיךָ (דברים יב)

קפט רַק בְּכָל־אַוַּת נַפְשְׁךָ תִּזְבַּח | וְאָכַלְתָּ בָשָׂר (דברים יב)

רנג לֹא־תוּכַל לֶאֱכֹל בִּשְׁעָרֶיךָ מַעְשַׂר דְּגָנְךָ (דברים יב)

רנד וְתִירֹשְׁךָ (דברים יב)

רנה וְיִצְהָרֶךָ (דברים יב)

רנו וּבְכֹרֹת (דברים יב)

רנז בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ (דברים יב)

רנח וְכָל־נְדָרֶיךָ אֲשֶׁר תִּדֹּר (דברים יב)

רנט וְנִדְבֹתֶיךָ (דברים יב)

רס וּתְרוּמַת יָדֶךָ (דברים יב)

רסא הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תַּעֲזֹב אֶת הַלֵּוִי (דברים יב)

עשין לאוין

קצ וְזָבַחְתָּ מִבְּקָרְךָ וּמִצֹּאנְךָ (דברים יב)

רסב וְלֹא־תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם־הַבָּשָׂר (דברים יב)

קצא רַק קָדָשֶׁיךָ אֲשֶׁר־יִהְיוּ לְךָ תִּשָּׂא וּבָאתָ אֶל הַמָּקוֹם (דברים יב)

רסג לֹא־תֹסֵף עָלָיו (דברים יג)

רסד וְלֹא תִגְרַע מִמֶּנּוּ (דברים יג)

רסה לֹא תִשְׁמַע אֶל־דִּבְרֵי הַנָּבִיא הַהוּא (דברים יג)

רסו לֹא־תֹאבֶה לוֹ (דברים יג)

רסז וְלֹא תִשְׁמַע אֵלָיו (דברים יג)

רסח וְלֹא־תָחוֹס עֵינְךָ עָלָיו (דברים יג)

רסט וְלֹא־תַחְמֹל עָלָיו (דברים יג)

רע וְלֹא־תְכַסֶּה עָלָיו (דברים יג)

רעא וְלֹא־יוֹסִפוּ לַעֲשׂוֹת כַּדָּבָר הָרָע הַזֶּה בְּקִרְבֶּךָ (דברים יג)

קצב וְדָרַשְׁתָּ וְחָקַרְתָּ וְשָׁאַלְתָּ הֵיטֵב (דברים יג)

קצג וְשָׂרַפְתָּ בָאֵשׁ אֶת־הָעִיר (דברים יג)

רעב לֹא תִבָּנֶה עוֹד (דברים יג)

רעג וְלֹא יִדְבַּק בְּיָדְךָ מְאוּמָה מִן־הַחֵרֶם (דברים יג)

רעד לֹא תִתְגֹּדְדוּ (דברים יד)

רעה וְלֹא־תָשִׂימוּ קָרְחָה בֵּין עֵינֵיכֶם לָמֵת (דברים יד)

רעו לֹא תֹאכַל כָּל תּוֹעֵבָה (דברים יד)

קצד כָּל־צִפּוֹר טְהֹרָה תֹּאכֵלוּ (דברים יד)

רעז וְכֹל שֶׁרֶץ הָעוֹף טָמֵא הוּא לָכֶם לֹא יֵאָכֵלוּ (דברים יד)

רעח לֹא תֹאכְלוּ כָּל־נְבֵלָה (דברים יד)

עשין לאוין

קצה עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר אֵת כָּל־תְּבוּאַת זַרְעֶךָ (דברים יד)

קצו מִקְצֵה ׀ שָׁלֹשׁ שָׁנִים תּוֹצִיא אֶת־כָּל־מַעְשַׂר (דברים יד)

רעט לֹא־יִגֹּשׂ אֶת רֵעֵהוּ (דברים טו)

קצז אֶת־הַנָּכְרִי תִּגֹּשׂ (דברים טו)

קצח וַאֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ אֶת־אָחִיךָ תַּשְׁמֵט יָדֶךָ. (דברים טו)

רפ לֹא תְאַמֵּץ אֶת־לְבָבְךָ וְלֹא תִקְפֹּץ אֶת־יָדְךָ מֵאָחִיךָ הָאֶבְיוֹן (דברים טו)

קצט כִּי־פָתֹחַ תִּפְתַּח אֶת־יָדְךָ לוֹ (דברים טו)

רפא הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־יִהְיֶה לֵאמֹר קָרְבָה שְׁנַת הַשֶּׁבַע (דברים טו)

רפב לֹא תְשַׁלְּחֶנּוּ רֵיקָם (דברים טו)

ר הַעֲנֵיק תַּעֲנִיק לוֹ (דברים טו)

רפג לֹא תַעֲבֹד בִּבְכֹר שׁוֹרֶךָ (דברים טו)

רפד וְלֹא תָגֹז בְּכוֹר צֹאנֶךָ (דברים טו)

רפה לֹא־תֹאכַל עָלָיו חָמֵץ (דברים טז)

רפו וְלֹא־יָלִין מִן־הַבָּשָׂר אֲשֶׁר תִּזְבַּח בָּעֶרֶב (דברים טז)

רפז לֹא תוּכַל לִזְבֹּחַ אֶת הַפָּסַח בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ (דברים טז)

רא וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ (דברים טז)

רב שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים ׀ בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה (דברים טז)

רפח וְלֹא יֵרָאֶה אֶת־פְּנֵי יְהוָֹה רֵיקָם (דברים טז)

רג שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֶּן־לְךָ בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ (דברים טז)

רפט לֹא־תִטַּע לְךָ אֲשֵׁרָה כָּל־עֵץ אֵצֶל מִזְבַּח (דברים טז)

רצ וְלֹא־תָקִים לְךָ מַצֵּבָה (דברים טז)

עשין לאוין

רצא לֹא־תִזְבַּח לַיהֹוָה אֱלֹהֶיךָ שׁוֹר וָשֶׂה אֲשֶׁר יִהְיֶה בוֹ מוּם (דברים יז)

רד וְעָשִׂיתָ עַל־פִּי הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ (דברים יז)

רצב לֹא תָסוּר מִן־הַדָּבָר אֲשֶׁר־יַגִּידוּ לְךָ (דברים יז)

רה שׂוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ (דברים יז)

רצג לֹא תוּכַל לָתֵת עָלֶיךָ אִישׁ נָכְרִי (דברים יז)

רצד לֹא־יַרְבֶּה־לּוֹ סוּסִים (דברים יז)

רצה לֹא תֹסִפוּן לָשׁוּב בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה עוֹד (דברים יז)

רצו וְלֹא יַרְבֶּה לּוֹ נָשִׁים (דברים יז)

רצז וְכֶסֶף וְזָהָב לֹא יַרְבֶּה־לּוֹ מְאֹד (דברים יז)

רו וְכָתַב לוֹ אֶת מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל־סֵפֶר (דברים יז)

רצח לֹא יִהְיֶה לַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם כָּל־שֵׁבֶט לֵוִי חֵלֶק (דברים יח)

רצט וְנַחֲלָה לֹא־יִהְיֶה־לּוֹ (דברים יח)

רז וְנָתַן לַכֹּהֵן הַזְּרֹעַ וְהַלְּחָיַיִם וְהַקֵּבָה (דברים יח)

רח רֵאשִׁית דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ תִּתֶּן לוֹ (דברים יח)

רט וְרֵאשִׁית גֵּז צֹאנְךָ תִּתֶּן־לּוֹ (דברים יח)

רי וְשֵׁרֵת בְּשֵׁם יְהֹוָה אֱלֹהָיו (דברים יח)

ש לֹא־יִמָּצֵא בְךָ קֹסֵם קְסָמִים (דברים יח)

שא מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף (דברים יח)

שב וְחֹבֵר חָבֶר (דברים יח)

שג וְשֹׁאֵל אוֹב (דברים יח)

שד וְיִדְּעֹנִי (דברים יח)

עשין לאוין

שה וְדֹרֵשׁ אֶל־הַמֵּתִים (דברים יח)

ריא נָבִיא מִקִּרְבְּךָ אֵלָיו תִּשְׁמָעוּן (דברים יח)

שו אַךְ הַנָּבִיא אֲשֶׁר יָזִיד לְדַבֵּר דָּבָר בִּשְׁמִי (דברים יח)

שז וַאֲשֶׁר יְדַבֵּר בְּשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים (דברים יח)

שח לֹא תָגוּר מִמֶּנּוּ (דברים יח)

ריב שָׁלוֹשׁ עָרִים תַּבְדִּיל לָךְ בְּתוֹךְ אַרְצְךָ תָּכִין לְךָ הַדֶּרֶךְ (דברים יט)

שט לֹא תָחוֹס עֵינְךָ עָלָיו (דברים יט)

שי לֹא תַסִּיג גְּבוּל רֵעֲךָ (דברים יט)

שיא לֹא־יָקוּם עֵד אֶחָד בְּאִישׁ לְכָל־עָוֹן וּלְכָל־חַטָּאת (דברים יט)

ריג וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם (דברים יט)

שיב וְאַל־תַּעַרְצוּ מִפְּנֵיהֶם (דברים כ)

ריד וְהָיָה כְּקָרָבְכֶם אֶל־הַמִּלְחָמָה וְנִגַּשׁ הַכֹּהֵן (דברים כ)

יום השבת

רטו וְהָיָה אִם־שָׁלוֹם תַּעַנְךָ וַעֲבָדוּךָ (דברים כ)

שיג לֹא תְחַיֶּה כָּל־נְשָׁמָה (דברים כ)

שיד לֹא־תַשְׁחִית אֶת־עֵצָהּ לִנְדֹּחַ עָלָיו גַּרְזֶן (דברים כ)

רטז כִּי־יִמָּצֵא חָלָל וְעָרְפוּ־שָׁם אֶת־הָעֶגְלָה בַּנָּחַל (דברים כא)

שטו אֲשֶׁר לֹא יֵעָבֵד בּוֹ וְלֹא יִזָּרֵעַ (דברים כא)

ריז וְרָאִיתָ בַּשִּׁבְיָה אֵשֶׁת יְפַת־תֹּאַר (דברים כא)

שטז וּמָכֹר לֹא־תִמְכְּרֶנָּה בַּכָּסֶף (דברים כא)

פועל   יום השבת   צדק

עשין   לאוין

שיז לֹא־תִתְעַמֵּר בָּהּ תַּחַת אֲשֶׁר עִנִּיתָהּ (דברים כא)

ריח וְתָלִיתָ אֹתוֹ עַל־עֵץ (דברים כא)

שיח לֹא־תָלִין נִבְלָתוֹ עַל־הָעֵץ (דברים כא)

ריט כִּי־קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ בַּיּוֹם הַהוּא (דברים כא)

רכ הָשֵׁב תְּשִׁיבֵם לְאָחִיךָ (דברים כב)

שיט לֹא תוּכַל לְהִתְעַלֵּם (דברים כב)

שכ לֹא־תִרְאֶה אֶת חֲמוֹר אָחִיךָ אוֹ שׁוֹרוֹ נֹפְלִים בַּדֶּרֶךְ וְהִתְעַלַּמְתָּ (דברים כב)

רכא הָקֵם תָּקִים עִמּוֹ (דברים כב)

שכא לֹא יִהְיֶה כְלִי־גֶבֶר עַל־אִשָּׁה (דברים כב)

שכב וְלֹא־יִלְבַּשׁ גֶּבֶר שִׂמְלַת אִשָּׁה (דברים כב)

שכג לֹא־תִקַּח הָאֵם עַל־הַבָּנִים (דברים כב)

רכב שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת־הָאֵם (דברים כב)

רכג וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ (דברים כב)

שכד וְלֹא־תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ (דברים כב)

שכה לֹא תִזְרַע כַּרְמְךָ כִּלְאָיִם (דברים כב)

שכו פֶּן־תִּקְדַּשׁ הַמְלֵאָה הַזֶּרַע אֲשֶׁר תִּזְרָע (דברים כב)

שכז לֹא־תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר־וּבַחֲמֹר יַחְדָּו (דברים כב)

שכח לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו (דברים כב)

רכד כִּי־יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבָא אֵלֶיהָ וּשְׂנֵאָהּ (דברים כב)

רכה וְלוֹ־תִהְיֶה לְאִשָּׁה (דברים כב)

שכט לֹא־יוּכַל לְשַׁלְּחָהּ כָּל־יָמָיו (דברים כב)

עשין לאוין

רכו וּסְקַלְתֶּם אֹתָם בָּאֲבָנִים (דברים כב)

של וְלַנַּעֲרָ לֹא־תַעֲשֶׂה דָבָר (דברים כב)

רכז וְנָתַן הָאִישׁ לַאֲבִי הַנַּעֲרָ חֲמִשִּׁים כָּסֶף וְלוֹ־תִהְיֶה לְאִשָּׁה (דברים כב)

שלא לֹא־יוּכַל שַׁלְּחָהּ כָּל־יָמָיו (דברים כב)

שלב לֹא־יָבֹא פְצוּעַ־דַּכָּא וּכְרוּת שָׁפְכָה בִּקְהַל יְהוָה (דברים כג)

שלג לֹא־יָבֹא מַמְזֵר בִּקְהַל יְהוָה (דברים כג)

שלד לֹא־יָבֹא עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי בִּקְהַל יְהוָה (דברים כג)

שלה לֹא־תִדְרֹשׁ שְׁלֹמָם וְטֹבָתָם כָּל־יָמֶיךָ לְעוֹלָם (דברים כג)

שלו לֹא־תְתַעֵב אֲדֹמִי כִּי אָחִיךָ הוּא (דברים כג)

שלז לֹא־תְתַעֵב מִצְרִי כִּי־גֵר הָיִיתָ בְאַרְצוֹ (דברים כג)

שלח כִּי־יִהְיֶה בְךָ אִישׁ אֲשֶׁר לֹא־יִהְיֶה טָהוֹר (דברים כג)

רכח וְיָד תִּהְיֶה לְךָ (דברים כג)

רכט וְיָתֵד תִּהְיֶה לְךָ עַל אֲזֵנֶךָ (דברים כג)

שלט לֹא תַסְגִּיר עֶבֶד אֶל־אֲדֹנָיו (דברים כג)

שמ לֹא תוֹנֶנּוּ (דברים כג)

שמא לֹא־תִהְיֶה קְדֵשָׁה מִבְּנוֹת יִשְׂרָאֵל (דברים כג)

שמב לֹא־תָבִיא אֶתְנַן זוֹנָה וּמְחִיר כֶּלֶב בֵּית יְהוָה (דברים כג)

רל לַנָּכְרִי תַשִּׁיךְ (דברים כג)

שמג לֹא־תַשִּׁיךְ לְאָחִיךָ (דברים כג)

שמד כִּי־תִדֹּר נֶדֶר לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תְאַחֵר (דברים כג)

רלא מוֹצָא שְׂפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר וְעָשִׂיתָ כַּאֲשֶׁר נָדַרְתָּ (דברים כג)

צדק   יום השבת   פועל

עשין לאוין

רלב כִּי תָבֹא בְּכֶרֶם רֵעֶךָ וְאָכַלְתָּ עֲנָבִים (דברים כג)

שמה וְאֶל־כֶּלְיְךָ לֹא תִתֵּן (דברים כג)

שמו וְחֶרְמֵשׁ לֹא תָנִיף עַל קָמַת רֵעֶךָ (דברים כג)

רלג וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת (דברים כד)

שמז לֹא־יוּכַל בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר־שִׁלְּחָהּ לָשׁוּב לְקַחְתָּהּ (דברים כד)

שמח כִּי־יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה לֹא יֵצֵא בַּצָּבָא (דברים כד)

רלד נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אֶחָת וְשִׂמַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ (דברים כד)

שמט לֹא־יַחֲבֹל רֵחַיִם וָרָכֶב (דברים כד)

שנ הִשָּׁמֶר בְּנֶגַע־הַצָּרַעַת (דברים כד)

שנא לֹא־תָבֹא אֶל־בֵּיתוֹ לַעֲבֹט עֲבֹטוֹ (דברים כד)

שנב לֹא תִשְׁכַּב בַּעֲבֹטוֹ (דברים כד)

רלה הָשֵׁב תָּשִׁיב לוֹ אֶת־הָעֲבוֹט כְּבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ (דברים כד)

רלו בְּיוֹמוֹ תִתֵּן שְׂכָרוֹ (דברים כד)

שנג לֹא־יוּמְתוּ אָבוֹת עַל־בָּנִים (דברים כד)

שנד לֹא תַטֶּה מִשְׁפַּט גֵּר יָתוֹם (דברים כד)

שנה וְלֹא תַחֲבֹל בֶּגֶד אַלְמָנָה (דברים כד)

שנו וְשָׁכַחְתָּ עֹמֶר בַּשָּׂדֶה לֹא תָשׁוּב לְקַחְתּוֹ (דברים כד)

רלז לַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה יִהְיֶה (דברים כד)

רלח וְהִכָּהוּ לְפָנָיו כְּדֵי רִשְׁעָתוֹ בְּמִסְפָּר (דברים כה)

שנז אַרְבָּעִים יַכֶּנּוּ לֹא יֹסִיף (דברים כה)

שנח לֹא־תַחְסֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ (דברים כה)

פועל יום השבת צדק

עשין	לאוין	
	שנט	לֹא־תִהְיֶה אֵשֶׁת־הַמֵּת הַחוּצָה (דברים כה)
רלט		יְבָמָהּ יָבֹא עָלֶיהָ וּלְקָחָהּ (דברים כה)
רמ		וְחָלְצָה נַעֲלוֹ מֵעַל רַגְלוֹ (דברים כה)
רמא		וְקַצֹּתָה אֶת־כַּפָּהּ (דברים כה)
	שס	לֹא תָחוֹס עֵינֶךָ (דברים כה)
	שסא	לֹא־יִהְיֶה לְךָ בְּכִיסְךָ אֶבֶן וָאָבֶן גְּדוֹלָה וּקְטַנָּה (דברים כה)
רמב		זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק (דברים כה)
רמג		תִּמְחֶה אֶת־זֵכֶר עֲמָלֵק (דברים כה)
	שסב	לֹא תִּשְׁכָּח (דברים כה)
רמד		וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ׀ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי (דברים כו)
רמה		וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בִּעַרְתִּי הַקֹּדֶשׁ (דברים כו)
	שסג	לֹא־אָכַלְתִּי בְאֹנִי מִמֶּנּוּ (דברים כו)
	שסד	וְלֹא־בִעַרְתִּי מִמֶּנּוּ בְּטָמֵא (דברים כו)
	שסה	וְלֹא נָתַתִּי מִמֶּנּוּ לְמֵת (דברים כו)
רמו		וְהָלַכְתָּ בִּדְרָכָיו (דברים כח)
רמז		הַקְהֵל אֶת־הָעָם הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְהַטַּף (דברים לא)
רמח		וְעַתָּה כִּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת (דברים לא)

בנל"ך ואע"י

חזק

דבר אל הקורא!

בכדי שלא יטעו הקוראים, ויאמרו שהספר הזה יצא בלי הסכמה, לכן אנכי מדפיס מחדש את ההסכמה של מרן הגרא"ז מלצר שליט"א, אשר נתן אז בהוצאה הראשונה של הספר הזה ביחד עם ספר פאר המצות השלם בלשון הקודש.

איסר זלמן מלצר
(אב"ד ור"מ סלוצק)
ר"מ ראשי להישיבה וראש המוסד הכללי
עץ חיים בעיה"ק ירושלים ת"ו.

Isser Zalman Melzer
(Rabbi of Sluzk)
Chief of Yeshivah & Pres. of
Institution Ez Hayim, Jerusalem

ב"ה ירושלם יום ו' עש"ק י"ט לחדש מרחשון שנת תש"י.

ידוע ספרו של כבוד הגאון הש"ך ז"ל שסידר התרי"ג מצות לפי סדר התורה וקראו בשם פועל צדק, וחילקם ללמוד אותם בשבעת ימי השבוע.

והנה כבוד הרב הגדול בתורה וביראת שמים מו"ה אליהו עברן שליט"א יגע ועמל בעמלה של תורה לבאר מהרמב"ם כל עיקרי ההלכות שבהתרי"ג מצות, ויהיי זה תועלת גדול, להלומד התרי"ג מצות מפסוקי התורה, לדעת עיקרי ההלכות שבכל מצוה ומצוה, וקראו בשם פאר המצות.

והנה עבודת הקודש גדולה עשה בספרו החשוב, וכבר הלך בדרך הקודש הזה מחבר ספר החנוך, אלא שהוסיף לבאר טעמי המצות במקום שאפשר, ואחריו ביאר בעל מנחת חנוך בהרחבה גדולה להוסיף כגודל גאונו לבאר כל הפרטים וכל הספיקות המסתעפים, ובכמה מקומות בפלפולה של תורה, וכבוד הרב הגדול המחבר הספר פאר המצות הלך בדרך קצרה להוציא מהרמב"ם כל עיקרי ההלכות שבכל המצות, והוא תועלת גדול להאוחזים בדרך הקודש ללמוד התרי"ג מצות מפסוקי התורה לדעת עיקרי הדינים מדברי חז"ל מתורה שבעל פה.

וזכות גדול הוא לקנות ולהביא אל ביתו הספר החשוב הזה וללמוד בו, והקונים יתברכו בברוך אשר יקים.

הכ'ו'ה לכבוד התורה
איסר זלמן מלצר

די וויכטיגקייט פון ספר

דער ספר פועל צדק, איז ארויסגעגעבען געוואָרען מיט 300 יאָר צוריק, פון דעם גרויסען הייליגען גאון רבי שבתי בן מאיר הכהן באוואוסט מיט דעם נאָמען ש"ך זלה"ה.

דער ספר פועל צדק, כאָטש ער איז דאָך דאכט זיך גאָר א קליינינקער, א מאָגערער, אָבער זיין וויכטיגקייט וועגט אריבער גאַנצע אוצרות ספרים, אויב אזוי א גרויסער גאון און מחבר, גיט ארויס אזוי א קליין ספר'ל, איז עס געווים נור קליין אין וואָג אָדער אין מאָס, אָבער זיין וויכטיגקייט האָט קיין גרעניץ, מען קאָן זעהען דערפון, וואָס דער גרויסער גאון שרייבט, אין זיין פאָררעדע, צום ספר פועל צדק מיט פאָלגענדע ווערטער, דעם ספר פועל צדק האָב איך געמאַכט, פאַר זיך און מיינע פריינט, איך האָף, דאָס אַלע אידען וועלען זיך אויך אָפּלערנען, אויסצוזאָגען דעם ספר יעדען טאָג, דערמיט וועט יעדער איד מקיים זיין דעם פסוק, לא ימוש ספר התורה הזה מפיך, והגית בו יומם ולילה, דאָס מיינט, דער ספר התורה זאָל זיך קיינמאָל ניט אָפּטאָן פון דיין מויל, דו זאָלסט פון איהם טראַכטען טאָג און נאַכט, דער גאון זאָגט ווייטער, וועלכער איד וואָס קאָן ניט אויספירען, צו זאָגען דעם גאַנצען ספר יעדען טאָג, האָב איך דעם ספר איינגעטיילט אין זיבען טיילען, לויט די זיבען טעג פון וואָך, און זאָגענדיג יעדען טאָג זיין טייל, וועט דער איד האָבען דורכגעלערינט, די גאַנצע תורה יעדע וואָך, כאָטש ער האָט קיינמאָל ניט געלערינט, און ער קאָן אויך יעצט ניט לערנען, דאָך איז זיין זאָגען פון פועל צדק די מצות מיט די פסוקים, ווי זיי זיינען אין דער תורה, גלייך ווי ער וואָלט לערנען תורה, די צייט צו זאָגען די מצות איז ניט באַגרעניצט, עס איז רעכט ווען מען זאָגט, בייטאָג אָדער ביינאַכט, עס נעמט אויך ניט מעהר ווי עטליכע מינוט דער גאַנצער זאָגען, און וועלכער איד פאַרברייננגט דען ניט, דורך דעם טאָג, פיעל מעהר ווי עטליכע מינוט מיט גאָרניט? היינט לאָמיר זעהען, אויב אַזעלכע גרויסע מענשען ווי דער ש"ך זלה"ה מיט זיינע פריינד, וואָס זיינען געווען פאַרטיפט אין דער תורה טאָג און נאַכט, דאָך האָט זיי געפעהלט, דער זאָגען די מצות פון פועל צדק, ווייל זיי האָבען באַרעכינט, דאָס וויפיעל זיי זאָלען ניט לערנען, קאָנען זיי דאָך ניט אויסלערנען, די גאַנצע תורה יעדען טאָג, אָבער זאָגענדיג יעדען טאָג אַלע מצות, קאָנען זיי זיין גלייך, ווי זיי וואָלטען יעדען טאָג אויסגע-

לערינט די גאנצע תורה, דערפאר האט טאקי דער ש"ך זלה"ה, גערא‎טען יעדען אידען, אויך צו זאגען יעדען טאג די מצות פון פועל צדק, וועט איהר דאך פרעגען, ווי קאן עס זיין? א איד וועלכער האט קיינמאל ניט געלערינט, און ער וויס אויך גאר ניט וואס צו זאגען וועגען לערנען, פלוצלונג וועט ער זאגען דעם פועל צדק דורך די וואך, און עס וועט זיין גלייך, ווי ער וואלט לערנען די גאנצע תורה יעדע וואך? דאך קענען מיר עס אייך באווייזען גאנץ קלאר, פון פיעלע ערטער אין די וויכטיגסטע ספרים, נאך מעהר, ניט בלויז איז עס גלייך ווי מ'וואלט גילערינט די גאנצע תורה, נור ס'איז אויך גלייך, ווי מ'וואלט געטאן אלע מצות פון דער תורה, דער ערשטער באוויז איז, פון גמרא תענית דף כ"ז ע"ב, אברהם אבינו ע"ה האט געפרעגט ביים רבונו של עולם, וואס וועסט דו טאן מיט מיינע קינדער, ווען זיי וועלען זינדיגען געגען דיר? האט ער איהם גענטפערט, זיי וועלען פאר מיר ברייגגען קרבנות, וועל איך זיי פארגעבען זייערע זינד, האט אברהם אבינו עליו השלום ווייטער גיפרעגט, דאס איז רעכט ווען זיי וועלען האבען דעם בית המקדש, ווי וועט אבער זיין, ווען זיי וועלען ניט האבען דעם בית המקדש? האט דער רבונו של עולם גענטפערט, איך האב דאך זיי גיגעבען די דינים פון די קרבנות, אויב זיי וועלען פאר מיר לייענען די דינים פון קרבנות, וועל איך עס אננעמען גלייך ווי זיי וואלטען פאר מיר ברייגגען די קרבנות, און איך וועל זיי פארגעבען זייערע זינד, דא זעהען מיר דאך קלאר געגוג, דאס אין צייט פון גלות האבען מיר א צוזאג פון רבונו של עולם, דאס אונזער זאגען די דינים פון קרבנות, איז גלייך ווי ברייגגען קרבנות פאר גאט, אזוי איז אויך וועגען אלע מצות, וועלכע מיר קאנען היינט ניט אפ-היטען, איז גענוג ווען מיר זאגען זייערע דינים, ס'ווערט אויך געזאגט אין מדרש ילמדנו, ווען גאט האט געוויזען דעם נביא יחזקאל, דעם אויס-זעהן פונ'ם בית המקדש, ער זאל עס איבערגעבען צום פאלק ישראל אנגע-שריבען, ווי אזוי צו מאכען דעם בית המקדש, האט יחזקאל געזאגט, רבונו של עולם, דערווייל זיינען מיר דאך נאך אין גלות ביי אונזערע פיינט, און דו שיקסט מיך לערנען די אידען ווי צו מאכען א בית המקדש? צו דען קאנען זיי עס יעצט מאכען? בעסער לאז זיי יעצט צורוה, ביז זיי וועלען ארויס פונ'ם גלות, דאן וועל איך געהן זיי לערנען ווי צו מאכען דעם מקדש, האט גאט ב"ה גענטפערט, צו דען ווייל מיינע קינדער זיינען אין גלות, זאל דער בית המקדש זיין אין גאנצען אויס? ניין! ביי מיר שטעהט העכער, ווען זיי וועלען פאר מיר לייענען, די דינים פון אויפש-טעלען דעם מקדש, ווי דער אויפשטעלען דעם מקדש אליין, געה און זאג צו ישראל, זיי זאלען לייענען אין דער תורה די דינים וועגען אויפשטעלען

דעם מקדש, און דערפאר וואס זיי וועלען זיך באשעפטיגען, מיט'ן לייענען די דינים, וועל איך עס אננעמען גלייך ווי זיי וואלטען בויען דעם מקדש, דא האבען מיר א צווייטען באווייז, דאס דער לערנען די דינים וועגען אויפשטעלען דעם מקדש, שטעהט גאר נאך העכער פונ'ם בויען דעם מקדש אליין, נאך אזעלכע באווייזע זיינען פאראן זעהר פיעל, אבער עס זיינען געגנוג בלויז די וועלכע מיר האבען אייך אנגעוויזען, צו זיין איבער־צייגט, דאס דער זאגען די דינים, איז גלייך ווי גילערינט און אפילו ווי געטאן די מצות.

דער סמ"ג (ספר מצות גדול) זאגט אין זיין פארדעדע פון מצות עשה פאלגענדעס, עס זיינען פאראן מענשען וועלכע זאגען, וואס דארפען מיר זיך אפגעבען מיט לערנען סדר „קדשים" וועלכער באשטעהט כמעט אין גאנצען פון דינים וועגען קרבנות? מיר האבען דאך היינט קיינע קרבנות, אויך סדר „טהרות" געהט דאך היינט ניט אן? סדר זרעים זיינען מעהרסטע דינים נור אין ארץ ישראל? אבער ניין! מיר טארען אזוי ניט זאגען, ווייל אלע מצות וועלכע דער הערר פון דער וועלט האט אונז געבאטען, מוזען מיר וויסען פון וואנען שטאמען זיי? כאטש מיר געברויכען זיי ניט יעצט, מיר זיינען געבאטען אויף אלע מצות ולמדתם איתם, מיר זאלען זיי לערנען, דער ווארט אותם שליסט איין אלע תרי"ג מצות, פון דאנען און פון נאך אנדערע פלעצער אין דער תורה, לעגט זיך ארויף א שטארקע פליכט אויף יעדען אידען, צו זיין בעהאווענט מיט אלע תרי"ג מצות, עס איז קיין אונטערשייד, יונג אדער אלט, ארעם אדער רייך, געזונד אדער חלילה קראנק,, ניט קיין לערנער אדער דער גרעסטער למדן, ווייל קיין גרעסערער לערנער פון דעם ש"ך זלה"ה מיט זיינע פריינט ע"ה, זיינען דאך געווים היינט ניט פאראן, און דאך האבען זיי זיך באמיהט, מיט דער הילף פון דעם פועל צדק צו זיין בעהאווענט מיט די תרי"ג מצות. דער שלה"ה אין מסכת שבועות זאגט פון דעם פסוק למען תהיה תורת ה' בפיך, דאס ער האט געזעהן פון די שטארק אפגע־היטענע אידען, האבען געהאט פארשריבען אין א קליינעם ספר'ל, די גאנצע תרי"ג מצות, און יעדען טאג זיי איבער געלערינט, ביז זיי זיינען געווען אזוי בעהאווענט, דאס זיי האבען געוואוסט אויסוויינינג יעדע מצוה, די ווי־פעלטע זי איז, אזוי זאל אויך יעדער איד טאן דאס זעלבע, יעצט מוזען מיר מאכען נאך איינע באמערקונג, די סאמע וויכטיגסטע, די גמרא זאגט אין קידושין מ"א ע"ב פון רב המנונא, אין תחילת דינו של אדם אלא על דברי תורה, זאגט תוספות, אז דאס מיינט, ווען א איד קומט נאך 120 יאר פאר דעם בית דין של מעלה, ווערט ער צו אלעם ערשטען באשטראפט ניט פאר קיין זאך, נור דערפאר וואס ער האט ביים לעבען ניט געהאט

קיין אויסגעזעצטע צייט צו לערנען תורה, היינט וויפיעל אידען זיינען פאראן, וועלכע האבען גאר קיינמאל ניט געלערינט, און ווייסען גאר ניט פון לערנען, און אפילו די אידען וועלכע קענען יא לערנען, ווי אזוי קאנען זיי געפינען צייט יעדען טאג, זיך אוועק צו זעצען לערנען, ווען מיר לעבען אין אזוי א שטורמיגע צייט? מיר זיינען שטענדיג אין דעם גרויסען הו הא גערויש, טא וואזשע וועלען מיר קאנען ענטפערען דעם בית דין של מעלה אויף דער פראגע, צו מיר האבען געלערינט יעדען טאג תורה? עס זיינען פאראן מענשען, וועלכע ריידען זיך איין אדער מען האט זיי איינגערעדט, דאס מען מוז ניט אליין לערנען תורה, עס איז גענוג וואס מען שטיצט ישיבות, תלמוד תורות, אדער מענשען וועלכע זיצען און לערנען תורה א. א. וו., יא ליבע אידען! די אלע צדקות זיינען טאקע זעהר וויכטיג און גוט, וואויל איז דעם אידען, וועלכער האט וואס צו געבען און גיט, פונדעסטוועגען ווען דער בית דין של מעלה טהוט א פרעגע, קבעת עתים לתורה? צו האסטו געהאט יעדען טאג אויסגעזעצ־טע צייט צו לערנען תורה? קאן מען דאך פארט ניט ענטפעריז יא! איך האב גילערינט יעדען טאג תורה, ווייל מיר האבען דאך נאר געהאלפען אנדערע זאלען קענען לערנען, מיר אבער האבען דאך ניט גילערינט, טאקי צוליב דעם האט דער גרויסער גאון בעל הש"ך זללה"ה, גערעטען אלע אידען, זיי זאלען זאגען יעדען טאג די מצות אין פועל צדק, און ער זאגט דאך אונז אויסדריקליך, דאס זאגענדיג די מצות, איז מען מקיים דעם פסוק לא ימוש, והגית בו יומם ולילה די תורה זאל ניט ווערען אפגעטאן פון דיין מויל, דו זאלסט טראכטען אין דער תורה טאג און נאכט, דאן איז ניטא וואס זיך צו שרעקען, ווען דער בית דין של מעלה וועט פרעגען, קבעת עתים לתורה? נאך א זאך ווען מיר פוילען זיך אפצוגעבען אפילו אזוי ווייניג, ווי פינף מינוט א טאג פאר זאגען די מצות, וואס וואלט זיין ביי גאט ברוך הוא גלייך, ווי מיר וואלטען טאן די מצות, איז דען דאס ניט א קלארער באווייז, דאס מיר זיינען ווייט אוועק פון אלע מצות, מיר ווילען אפילו גאר ניט וויסען פון זיי, און טאן זיי נעווייס ניט, טא וואזשע קומען מיר צום רבונו של עולם, אלעמאל מיט אונזערע תפלות רק שרייענדיג, ובעבודת בית המקדש נשמח כולנו, אדער ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו, א. א. וו. גלייך ווי עס פעהלט אונז אוים דער בית המקדש זעהר שטארק, ווען מיר ווילען עס יעצט ניט טהון אפילו בלויז זאגענדיגערהייט, צו דען קאן מען דעם רבונו של עולם טאקי אזוי לייכט אפנארען? דארום ליבע אידען, מיר שטעהען יעצט אויף דער שוועל, פון דער רעכטער גאולה שלימה במהרה, לאמיר אלע פאלגען די עצה פון דעם גרויסען הייליגען גאון דער ש"ך

זלה"ה, און אָנפאַנגענדיג פון היינט, זאָגען יעדען טאָג ניט פאַרפעהלט, די מצות פון פועל צדק ווי זיי זיינען איינגעטיילט געוואָרען פון ש"ך זלה"ה אויף זיבען טייל, ווייזענדיג דערמיט דעם רבונו של עולם, דאָס מיר דערנעהנטטערין זיך צו איהם, און לאָמיר דערווייל אויפשטעלען דעם בית המקדש, און בריינגען קרבנות, נור דורך אונזער זאָגען די דינים דערפון, און אין דעם זכות וואָס מיר וועלען זאָגען די מצות פון פועל צדק וועט השם יתברך זיך דערבאַרימען, און שיקען צו אונז דעם גואל צדק, וועלכער וועט אונז אויסלייזען מיט דער רעכטער גאולה שלימה במהרה בימינו, און מיר וועלען זוכה זיין צו האָבען דעב בית המקדש, און בריינגען קרבנות, ניט נור דורך זאָגען מיט דעם מויל, ווי מיר טוהען יעצט ונשלמה פרים שפתינו, נור מיר וועלען דאָס אַלעס האָבען בפועל ממש, ווי דוד המלך ע"ה זאָגט אָז יעלו על מזבחך פרים, אמן ואמן.

דוד המלך עליו השלום זאָגט אין ספר תהלים קאפיטאל קי"ט פסוק קס"ב: שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב, דאָס מיינט איך פריי מיך אויף דיין זאָג, וואָס דו האָסט מיר צוגעזאָגט, גלייך ווי דער וואָס געפינט פול זאַק רויב, שטעלט זיך די פראַגע: צו דען איז ניט פאַראַן אין דער וועלט קיין אנדערע גרעסערע פרייד פון געפינען זאַקרויב? אַבער לויט ווי מיר האָבען שוין פריער ערקלערט די וויכטיגקייט פון זאָגען יעדען טאָג אין פועל צדק די מצות מיט די פסוקים, קאָנען מיר לייכט פארשטעהן, די מיינונג פון דעם פסוק, שטעלט אייך פאָר, ווען אַ איד קומט נאָך 120 יאָר פאַר בית דין של מעלה, האָבען מיר דאָך אייך שוין באוויזען, פון דער גמרא קידושין אויך פון תוספות דאָרט, דאָס צום אַלעם ערשטען, ווערט ער נור באַשטראָפט דערפאר, וואָס ער האָט ניט געהאט יעדען טאָג, אַן אויסגעזעצטע צייט צו לערנען תורה, היינט ווער קאָן דאָס געבען אַ גענוגענדען ענטפער אויף די דאָזיגע פראַגע? מאַנכע האָבען קיינמאָל ניט געוואוסט פון לערנען, און די וועלכע האָבען יאָ געקענט לערנען, זיינען געווען געשטערט פון לערנען דורך אומשטענדען, היינט וואָזשע טהוט מען? מען בלייבט אין אַ גרויסער פאַרלעגענהייט, אָבער אין זיין גרעסטער פאַרצווייפעלטער לאַגע דערמאָנט ער זיך שאַ! איך האָב דאָך יעדען טאָג געזאָגט, אין פועל צדק די מצות מיט די פסוקים, לויט ווי ס'האָט איינגעטיילט דער גאון בעל הש"ך ז"ל, אויף דעם איז דאָך פאַראַן פיעל צוזאָגען פון השי"ת, דאָס דער זאָגען וועט זיין אָנגענומען פאַר השי"ת, גלייך ווי מיר וואָלטען לערנען טאָג און נאַכט, אויך גלייך ווי מיר וואָלטען מקיים זיין אלע מצות התורה, באַלד לייגט עד פאַר זיינע טענות פאַר בית דין של מעלה, און מיט גרויס כבוד ווערט ער באַפרייט, זיין יעצטיגע. שמחה האָט קיין שיעור ניט, און די פרייד זיינע קאָן מען פאַרגלייכען, ניט מיט קיין אנדערע ווי נור מיט דעם וועלכער געפינט זאַקרויב, ער האָט דאַרויף גאָרניט געארבייט, ניט געזאָרגט, ניט באַמיהט זיך, און ניט געריכט זיך דערויף, עס איז איהם אָנגעקומען פלוצלונג, און איהם אזוי גרויס באגליקט, די זעלבע פרייד האָט דער איד נאָך 120 יאָר, ער האָט ניט שווער געארבייט, בלויז געציילטע עטליכע מינוטען אַ טאָג געזאָגט די מצות, און ער קריגט יעצט גאַנץ אונגעריכטערהייט גאַנצע וועלטען מיט באַלוינונג. דאַרום ליבע אידען! מיר זיינען דאָך מאמינים בני מאמינים, מיר גלויבען דאָך אין די הייליגע חכמים ז"ל, און אין זייערע

רייד וועלכע זיינען אמת, מעגען מיר זיי פאלגען, לאמיר פון היינט און ווייטער אפהיטען זאגען, יעדען טאג די מצות מיט די פסוקים, ובזכות זה וועט השי"ת האבען רחמנות, און שיקען דעם גואל צדק במהרה בימינו, אמן נצח סלה ועד.

חזק

בנל"כ ואע"י

באמערקונג

ווי עס איז דא ערקלערט געווארען אז, אויב מען לערינט אדער זאגט די דינים פון מצות איז גלייך ווי געטון, זאל עס ניט ווערין פאלש פערשטאנען חלילה , אז מען ברויך שוין גאר ניט מעהר צו טון קיינע מצות, נור עס וועט זיין גענוג בלויז צו זאגען, דארום מוז עס ווערען קלאר געמאכט, אז עס מיינט נור די מצות וועלכע מ'קען זיי ניט טוען, ווי די מצות פון קרבנות אדער ארץ ישראל א. א. וו. אבער די מצות וועלכע מ'קען טוען מוז מען זיי טוען, און דאך מוז מען זאגען יעדען טאג זיין טייל מצות ווייל קיין מענש קען ניט טוען אלע מצות.

די באדייטונג פון עשה און לאו

אין דער תורה זיינען פאראן 613 מצות. די מצות זיינען איינגע־טיילט אין 2 טייל, איין טייל איז 365 לאוין. א לאו רופט מען יעדער זאך וואס די תורה זאגט אז מען זאל עס ניט טאן, למשל די תורה זאגט אז מען זאל ניט עסען קיין חמץ גאנץ פסח, איז ווער עס עסט חמץ אין פסח, באגעהט ער א זינד (עבירה) געגען א לאו פון דער תורה, אין אזוי זיינען פאראן אין דער תורה 365 פארשיידענע לאוין.

נאך א טייל מצות זיינען פאראן זיי רופט מען מצות עשה. זיי זיינען זאכען, וועלכע די תורה זאגט אונז אז דאס מיר מוזען די זאכען טאן, למשל די תורה זאגט אונז אז, דאס יעדער איד מוז אין ערשטע נאכט פסח עסען, ניט וויניגער פון א כזית מצה. אויב א איד עסט עס ניט, זינדיגט ער געגען דער מצות עשה. עס זיינען פאראן אין דער תורה 248 פארשיידענע מצות עשה, צוזאמען אלע מצות עשה און לאוין זיינען זיי 613, דאס איז וואס מיר זאגען תרי"ג מצות, „ת" איז 400, „ר" איז 200, „י" איז 10, „ג" איז 3. ווען מען רעכינט אלעם צוזאמען איז עס 613 מצות. יעדער איד מוז זיין גוט בעהאוועגט מיט אלע מצות פון דער תורה, ווייל די תרי"ג מצות זיינען עס די גאנצע תורה. ווער עס וויים און געדענקט אלע מצות, איז גלייך ווי ער וואלט קאנען די גאנצע הייליגע תורה אויף אויסוויייניג.

ווי אזוי צו געפינען א מצוה אין פאר המצות

יעדער פסוק (מצוה) האט אין זיין רעכטער זייט אַ נומער לויט א׳ ב׳ ווי איהר ווייסט, זיינען די מצות געטיילט אין עשה. און לאו. זעהט גאַנץ אויבען איבער די נומערין, איז פאַראַן דער וואָרט עשין, דאָס מיינט אלע נומערין ביז אַרונטער, וועלכע שטעהן אונטער דעם וואָרט עשין, זיינען מצות עשה, דאָס זעלבע איז מיט לאוין, ווען איהר ווילט נאָכזעהן למשל אויב ס׳שטעהט נומער יב. אונטער עשין, איז די מצוה, עשה יב. אַ מצוה אין דעם פאר המצות, דאַן זעהט דעם נומער נעבען דעם פסוק, דאַן מישט אויף אין פאר המצות עשה יב. דאָס זעלבע איז אויך מיט די לאוין.

ספר

פאר המצות

עשה א. יעדער איד ווען ער ווערט אַלט פולע זיבצען, אָנפאַנג אַכצענטער יאָהר און העכער, מוז ער הייראַטען א פרוי לויט'ן אידישען דין, אום זיך צו פאַרמעהרען. בעסער איז ווען ער הייראַט פריער, ווען ער איז צוואַנציג יאָהר אַלט, און ער האָט נאָך ניט געהייראַט ווערען זיינע ביינער פארשאָלטען פון גאָט. די מצוה ווערט איהם ניט גערעכענט, סיידען נאָר ווען ער האָט צוויי קינדער, א זכר און א נקבה, ווייל ס'איז געשריבען אין דער תורה, זכר ונקבה בראם, אויב ער האָט געהאַט א זוהן און א טאָכטער און זיי זיינען געשטאָרבען איבערלאָזענדיג קינדער, ווערט איהם די מצוה גערעכענט, ווייל אייניקלאך זיינען אזוי ווי זיינע קינדער, אָבער די אייניקלאך מוזען אויך זיין א זכר און א נקבה, און זיי מוזען קומען פון בײדע קינדער. אויב איינע פון די קינדער האָט טאקע געלאָזט א זכר און א נקבה, און דער צווייטער קינד האָט גאָר קיינע קינדער געלאָזט, ווערט די מצוה ניט גערעכענט. אויך אויב ער האָט געהאט צוויי זיהן אָדער צוויי טעכטער, איז די מצוה ניט גערעכענט. עס איז אויך א מצוה פון די חכמים, אַז אַ מאַן זאָל ניט זיין אָהן אַ ווייב, ער זאָל ניט קומען צו שלעכטע געדאנקען, אויך אַ פרוי זאָל ניט זיין אָהן אַ מאַן, זי זאָל ניט ווערען בארעדט.

עשה ב. יעדער פאָטער זאָל לאָזען מל זיין (אידישען) זיין נייגעבוירענעם זוהן ווען ער ווערט אַלט אַכט טאָג, אויב דער פאָטער טהוט עס ניט, דאַן ווען דער קינד ווערט דערוואקסען, מוז ער זיך לאָזען מל זיין, אויב ניט קומט איהם כרת, דאָס מיינט, זיין נפש ווערט אויסגעשניטען פון אידישען פאָלק. די מוטער איז ניט פאַרפליכטעט צו לאָזען מל זיין איהר קינד, ווייל ס'איז געשריבען אין דער תורה, דאָס גאָט האָט געבאָטען אברהם'ן אָבער ניט שרה'ן. מל זיין מוז מען נאָר בייטאָג, בעסער איז אָבער באַלד אין דער פריה, ווי נאָר די זון געהט אויף. ווען דער קינד ווערט געבוירען שפּעט פאַרנאַכט, ווען ס'איז אונמעגליך צו וויסען אויב ס'איז געווען טאָג אָדער נאַכט, רעכענט זיך נאַכט, איז מען מל לויט מאָרגען, דעם ניינטען טאָג. אויב ער ווערט געבוירען

פרייטאָג שפּעט פאַרנאַכט, קומט אויס דער נייגטער טאָג אין שבת, מוז מען מל זיין זונטאג דעם צענטען טאָג, ווייל שבת מעג מען נאָר דאַן מל זיין, ווען סאיז געווים דער אַכטער טאָג, ניט קיין ספק. אויב זונטאג איז געוועז יום טוב, איז מען מל דעם צווייטען טאָג יום טוב, דעם עלפטען טאָג. אויב ס'איז געוועז ראש השנה, טאָר מען ביידע טעג ניט מל זיין קיין ספק, איז מען מל נאָך יום טוב דעם צוועלפטען טאָג.

לאו א. מ'טאָר ניט עסען פון די שפּרינגּ־אָדערען, וועלכע געפינען זיך אין דיקען פלייש, אין דער רעכטער און לינקער זייט פון הינטערשטען טייל.

עשה ג. בית דין זאָל אויסרעכענען די צייט ווען עס באַנייט זיך די לבנה. זיי זאָלען אויך גוט אויספרעגען די עדות, וועלכע קומען זאָגען דאָס זיי האָבען געזעהן די נייע לבנה, דאן זאלען זיי באַשטימען וועלכער טאָג ס'איז ראש חודש, און לאָזען וויסען דעם גאַנצען פאָלק, אום זיי זאָלען וויסען ווען צו מאַכען יום טוב. אויך זאָל דער בית דין אויסרעכענען אויב דער יאָהר זאָל זיין (עבור) דרייצען חדשים. דאָס עדות זאָגען וועגען דער נייער לבנה, פלעגט מען אָננעמען פון וועלכען ס'איז אידען, אָבער ווען ס'זיינען אויפגעקומען אפּיקורסים, וועלכע האָבען געדונגען פאַלשע עדות צו נאַרען דעם בית דין, האָט מען איינגעפיהרט מ'זאָל נאָר אָננעמען אַלס עדות מענשען, וועלכע זיינען באַקאַנט צום בית דין. אויב דער בית דין קאָן זיי ניט, מוזען קומען צוויי עדות צו באַשטעטיגען די עהרליכקייט פון די וועלכע האָבען געזעהן די נייע לבנה. אַלע עהרליכע עדות וועלכע האָבען געזעהן די נייע לבנה קומען צום בית דין. מ'האָט אַלעמען אריינגענומען און א גרויסען אָרט, וואו מ'האָט פאר זיי געמאַכט גרויסע סעודות, כדי זיי זאָלען גערן קומען עדות זאָגען. די צוויי עדות וועלכע זיינען געוועזן די ערשטע, האָט מען איינעם אריינגערופען און איהם אויסגעפרעגט, ווען ער האָט די לבנה געזעהן, ווי האָט די לבנה אויסגעזעהן, אויב זיין עדות זאָגען האָט געשטימט לויט'ן רעכענונג פון בית דין, האָט מען אריינגערופען זיין חבר, און אויב זיינע רייד האָבען געשטימט מיט דעם ערשטען עדות, איז דאָס עדות זאָגען געוואָרען אָנגענומען. דאַן האָט מען אויך אַלע איבעריגע עדות איינציגווייז אריינגערופען און אַביסעל אויסגעפרעגט, ניט ווייל מ'האָט זיי געברויכט, נאָר זיי זאָלען ניט ווערען אַנטוישט און וועלען שוין מעהר ניט קומען. דאַן האָט דער עלטסטער פון בית דין געזאָגט דעם וואָרט מקודש, דאָס מיינט, ער איז געהייליגט, און אַלע אַנוועזענדע האָבען געזאָגט מקודש מקודש, צוויי מאָל.

עשה ד. דעם פערצענטען טאג ניסן, מוז מען שעכטען דעם קרבן פסח,

ס'מוז זיין נאָר אַ שעפּס אָדער ציג, אַ זכר אָדער נקבה איין יאָר אַלט, און מוז געשאכטען ווערען נאָר אין בית המקדש, די בלוט ווערט געגאָסען אויפ'ן פונדאַמענט פון מזבח, דאַן שינדט מען אָפּ די פעל, מ'שניידט אויף דעם בויך, מ'נעמט ארויס די אינוויינינגסטע צו דעמפּפען אויף דעם מזבח, דער אייגינטימער פון קרבן נעמט די פעל מיט דעם קרבן אין זיין הויז, ער בראָט איהם אָפּ, און עסט פון איהם אין אווענט.

עשה ה. די נאַכט צווישען פערצענטען און פופצענטען טאָג ניסן, מוז מען עסען דעם קרבן פּסח, צוזאַמען מיט מצות און מרור (ביטער'ע גרינסען), אויב מ'קאָן ניט קריגען קיין מצה מיט מרור, איז מען יוצא די מצוה מיט בלויז קרבן פּסח, אבער מיט בלויז מרור, אָהן קרבן פּסח איז גאר ניט קיין מצוה, ביים עסען דעם קרבן פּסח זאגט מען הלל, דעם קרבן פּסח עסט מען נאָכ'ן גאַנצען עסען, מ'מוז עסען ניט ווייניגער פון אַ כזית.

לאו ב. מ'טאר ניט עסען דעם קרבן פּסח, ווען ער איז ניט פערטיג געבראטען, אדער געקאכט אין וואסער, אויך טאר מען איהם ניט קאכען אין אַ כלי, אפילו איינגאנצען אהנע וואסער דעמפּפען, אָדער געקאכט און נאכהער געבראטען, אויך ניט געבראטען און נאכהער געקאָכט, ס'מוז זיין נאָר ביי פייער געבראָטען פערטיג, ביז אַ מענש זאל עס קאָנען עסען, אויב מ'גליהט אויס אַן אויוועז, מ'נעמט ארויס איינגאנצען די פייער, און דאַן הענגט מען אריין דעם קרבן פּסח, כאטש ער האט זיך אָפּגעבראטען פערטיג צום עסען, דאך טאר מען דעם קרבן ניט עסען, ווייל אין דער תורה איז געשריבען צלי אש, דאס מיינט געבראטען ביי פייער, אויב מ'עסט די פליש פון קרבן פּסח איינגאנצען רויע, איז בטל די מצוה, און מ'האָט דערפאַר אַן עבירה, אויב מ'האָט דעם קרבן געבראטען ביז ער איז פארברענט געווארען, איז מען פּטור פון אַן עבירה.

לאו ג. מען זאָל ניט איבערלאזען פון קרבן פּסח, ביז ס'ווערט ליכטיג פון פופצענטען טאָג ניסן פריה.

עשה ו. דעם פערצענטען טאָג ניסן פאַר מיטאג זאָל מען פארברענען דעם חמץ.

עשה ז. אין אָווענט צווישען פערצענטען און פופצענטען טאָג ניסן זאָל מען עסען ניט ווייניגער פון אַ כזית מצה, דאס איז אַ מצוה פאר זיך אליין און האָט גאָרניט צו טהון מיט'ן קרבן פּסח, די צייט פון דער מצוה איז אַ גאנצע נאכט, אויב מען שליגט ארונטער מצה אהנע צוקייען איז מען יוצא, ווייל עס רירט אָן אינווייניג אין מויל, רעכענט עס זיך געגעסען, מיט מצה איז מען ניט יוצא סיידען עס קומט פון ווייץ, גערשט,

בוסמין (סאָרט ווייץ), האָבער, און קאָרן ווייל פון די אלע קען ווערען חמץ, אבער מצה פון רייז, אַרבעס און ד. גל. איז מען ניט יוצא, מצה וועלכע ווערט פארקנאַטען מיט וויין, אויל, אָדער מילך איז מען ניט יוצא, ווייל עס איז אין דער תורה געשריבען לחם עוני דאָס מיינט אָרימע ברויט, אָבער ווען די מעהל אַליין איז אפילו פון גאָר די בעסטע פיינע מעהל איז מען יוצא, ווייל דער וואָרט עוני שטעהט נאָר ביי לחם, די מעהל איז ניט קיין לחם.

לאו ד. פסח זאָל זיך ניט געפינען אין הויז, קיין אייגענע חמץ, ניט נאָר אין הויז אַליין, נאָר אויך אין אַלע פלעצער וועלכע זיינען אין זיין רשות, אויב עס האָט זיך געפונען חמץ אום פסח אין אַ אייגענעם רשות, טאָר מען פון דעם קיין הנאה ניט האָבען אויף אייביג, אויב דער זעלבער חמץ האָט זיך נאָך פסח אויסגעמישט מיט אַנדער חמץ, מעג מען עס עסען, זאַכען אין וועלכע עס ווערט אַריינגעמישט חמץ אָבער עס איז ניט מעגליך זיי צו עסען, מעג מען עס האַלטען אין הויז אום פסח, ברויט אָדער אַנדער חמץ וועלכע איז פארשימעלט און קאַליע געוואָרען אזוי אַז אַ הונט קען עס ניט עסען, מעג מען עס האַלטען אין הויז, קליידונג וועלכע זיינען געוואַשען געוואָרען מיט קראַכמעהל (סטארטש) אָדער פאַפיר וועלכעס איז געקלעבט מיט חמץ מעג מען האַלטען אין הויז אום פסח ווייל עס זעהט זיך ניט די צורה פון חמץ.

לאו ה. פסח זאָל מען ניט עסען קיין זאַך אין וועלכע ס'איז אריינגעמישט חמץ, כאָטש די זאַך אַליין איז ניט קיין חמץ, אפילו ווען די אריינגעמישטע חמץ איז ניט מעהר, ווי די קלענסטע זאַך וואָס קען נאָר זיין.

לאו ו. אַ איד וועלכער גלויבט ניט אין דער תורה, און דינט די עבודה זרה טאָר מען איהם ניט געבען צו עסען פון דעם קרבן פסח, אָבער אויב ער האָט געטאָן תשובה, בעפאָר דעם מאַכען פון קרבן פסח, איז ער גלייך ווי אַלע אידען, דאָס איז נאָר אויב ער האָט געטאָן תשובה בעפאָר דעם מאַכען פון קרבן פסח און ער האָט זיך מיטגעציילט צום קרבן פסח, צוזאַמען מיט די מענשען פון חבורה, אָבער ווען ער איז נאָך געווען אַ רשע ביים מאַכען דעם קרבן פסח, נאָר בעפאָר דעם עסען האָט ער געטאָן תשובה, דאַן כאָטש ער איז יעצט שוין ניט קיין רשע, דאַרף קען ער ניט עסען פון דעם קרבן, ווייל ער האָט זיך דאַך ניט מיטגעציילט צום קרבן מיט דער חבורה.

לאו ז. מ'זאָל ניט גיבען עסען פון קרבן פסח צו אַ גוי, וועלכער האָט אָנגענומען דעם אידישען גלויבען, אָבער ער עסט נאָך טריפה פלייש און נבילות, אָדער אַ גוי וואָס האָט זיך מל געווען, נאָר ער האָט

זיך ניט געטונקען אין וואסער צו ווערען א איד לויט'ן דין תורה, און געווים זאל מען ניט גיבען פון קרבן פסח צו א ריכטיגען גוי.

לאו ח. מ'זאל ניט ארויסנעמען די פלייש פון קרבן פסח, פון דעם פלאץ וועלכען מ'האט באשטימט דארט צו עסען דעם קרבן פסח, און ברענגען עס אין אן אנדער פלאץ, דאס איז נאר ווען די פלייש איז ניט ווייניגער ווי א כזית, אויך נאר אין די נאכט צווישען פערצענטען און פופצענטען טאג ניסן.

לאו ט. מען זאל ניט צוברעכען קיין ביין פון קרבן פסח, סיי אין דער נאכט צווישען פערצענטען און פופצענטען טאג אין ניסן, אדער אין פערצענטען טאג ניסן, און אפילו שפעטער מיט עטליכע טעג, אבער דאס איז נאר אויב אויף דעם ביין איז פאראן א כזית פלייש אדער ס'איז אין דעם ביין פאראן מארך א כזית, ווען דער ביין איז אבער אהן א כזית פלייש אדער מארך, איז מען פטור ווען מ'צוברעכט איהם, ווען איינער צוברעכט א ביין אין קרבן פסח, דאן קומט נאך איינער און צוברעכט דעם זעלבען ביין, זיינען ביידע שולדיג פאר צוברעכען א ביין אין קרבן פסח, וואס מיר זאגען מ'זאל ניט צוברעכען, מיינט עס ניט נאר צוברעכען אינגאנצען, נאר אפילו ניט מאכען א גאנץ קליינעם שפאלט וואו מען זאל קענען מיט דעם פינגער־נאגעל דערפילען, דאס טאר מען אויך ניט.

לאו י. א איד וועלכער איז ניט, גע'מל'ט (געאידישט), כאטש מ'האט איהם ניט געקענט מל זיין, ווייל צוויי זיינע עלטערע ברידער זיינען געשטארבען דורך מל זיין, דאך איז ער א ערל, און טאר ניט מאכען דעם קרבן פסח, אויך זאל מען איהם ניט געבען צו עסען פון קרבן פסח, אבער מצה און מרור מעג ער עסען, אויב ער האט געמאכט דעם קרבן פסח בעפאר ער האט זיך מל געווען, איז דער קרבן פסול, און דאס איז דאך געווים אויב ער איז ניט גע'מל'ט פון בייזוויליגקייט, טאר ער פון קרבן פסח געווים ניט עסען.

עשה ח. יעדען (בכור) ערשטגעבוירענעם זכר, פון בהמות וועלכע מיר מעגען עסען, זאל מען גיבען צום כהן, דעם בכור מוז מען שעכטען אין בית המקדש, די בלוט און די פעטס געהט אויפ'ן מזבח, און די פלייש געהערט צום כהן, אויב דער בכור האט א פעהלער, סיי ער איז געבוירען מיט דעם פעהלער, אדער ער האט שפעטער געקראגען דעם פעהלער, קען ער ניט געהן צום מזבח, דארום מעג דער כהן טהון ווי ער וויל, ער ברויך ניט צו פירען דעם בכור נאך ירושלים, ער קאן איהם אויך פארקויפען צו א ישראל, און אפילו צו א גוי, ווייל דער בכור מיט א פעהלער האט קיין הייליגקייט, א כהן און לוי מוזען אויך אוועקגעבען

צום כהן, אויב עס ווערט ביי זיי געבוירען א בכור פון א ריינע בהמה, ניט מעהר דער כהן קען האלטען פאר זיך, אויב עס ווערט ביי איהם געבוירען א בכור, ער ברייננט די בלוט און פעטס צום מזבח, און ער נעמט זיך די פלייש.

לאו יא. פונ'ם אנפאנג פופצענטע נאכט ביז'ן איין און צוואנציגסטען טאג ניסן, ווער ס'עסט חמץ מיט'ן ווילען קומט איהם כרת, אויב ס'איז געוועזען אומגערן ברענגט ער א קרבן חטאת, סיי ער עסט די חמץ ווי ס'איז, אדער ער צעבייבט די חמץ און ער טרינקט עס, ניט נאר עסען חמץ טאר מען ניט, נאר אויך קיין שום הנאה טאר מען ניט האבען פון חמץ, אפילו ניט נוצען אנשטאט פייער צום קאכען, אדער צו געבען א אייגענעם הונט וועלכען ער מוז שפייזען.

לאו יב. מען זאל ניט זעהן זיין אייגענעם חמץ אין זיין רשות, גאנץ פסח, כאטש עס איז באהאלטען פון די אויגען, אויך טאר מען די חמץ ניט באהאלטען ביי א גוי איבער פסח, סיידען דער גוי איז פאראנט־ווארטליך צו באצאלען אויב עס וועט פארלארען געהן. אויב די חמץ געהער צו א גוי אדער צום בית המקדש, מעג מען עס האלטען אין הויז, אויב דער איד איז פאראנטווארטליך צו באצאלען ווען עס זאל אוועקקור־מען, דאן טאר עס דער איד ניט האלטען ביי זיך, ווייל ס'איז גלייך ווי זיין אייגענע.

עשה ט. אין דער נאכט צווישען פערצענטען און פופצענטען טאג ניסן, מוז מען דערציילען די וואונדער פון יציאת מצרים, מ'זאל מאכען ביים טיש ענדערונגען, כדי די קינדער זאלען פרעגען, פארוואס איז היינטיגע נאכט אנדערש? דער פאטער זאל זיי ענטפערען עקלערענדיג אלץ וועגען יציאת מצרים, אויב ער האט קיינע קינדער, זאל די פרוי פרעגען, אויב ער האט קיין פרוי, זאל ווער פון די אנוועזענדע פרעגען, אויב ער איז איינער אליין, זאל ער אויך דערציילען, וואס מעהר מ'דערציילט איז בעסער.

עשה י. א (בכור) ערשטגעבוירענער זכר פון א אייזעל, מוז מען אויסלייזען פון כהן, גיבענדיג איהם א שעפס, און דער בעל הבית האלט פאר זיך דעם אייזעל, ווי לאנג דער אייזעל בכור איז ניט אויסגעלייזט, טאר מען פון איהם קיין הנאה האבען, אויב מען פארקויפט איהם טאר מען די געלט ניט געברויכען, אויב דער אייזעל שטארבט ניט אויסגעלייז־טערהייט, מוז מען איהם באגראבען, אויב מען גיבט דעם אייזעל צום כהן, מוז דער כהן איהם אויסלייזען מיט א שעפס, און דעם שעפס האלט ער פאר זיך, נאכ'ן אויסלייזען האבען ביידע, אי דער שעפס און אי־

דער אייזעל קיין שום הייליגקייט, מען מעג זיי פארקויפען צו אלעמען, און טוען מיט זיי וואס נאר מען וויל.

עשה יא. אויב דער בעל הבית וויל דעם בכור אייזעל ניט אויסלייזען, און וויל אויך ניט גיבען דעם אייזעל צום כהן, זאל מען מיט א האק אפהאקען דעם אייזעל זיין קאפ און די פלייש באגראבען.

לאו יג. אום שבת טאר מען ניט געהן אויסער דער שטאדט, מעהר פון צוויי טויזענט איילען, ניט רעכענדיג די שטאדט, כאטש די שטאדט אליין איז גרויס עטליכע טויזענט איילען אויב ער וואוינט אויסער דער שטאדט, טאר ער ניט געהן מער פון צוויי טויזענט איילען פון זיין וואוינונג.

עשה יב. א איד מוז גלויבען אז עס איז פאראן אן איינציגער גאט.

לאו יד. מ'טאר ניט גלויבען אז עס איז פאראן נאך א גאט, ניט אפילו בלויז טראכטען אין הארצען, ווער ס'האט דעם מינדסטען גלויבען אין א אפגאט, כאטש ער גלויבט אז דער הייליגער באשעפער איז איבער דעם אפגאט, דאך ווערט דער מענש פארעכענט אז ער לייקענט אפ אין גאט און די גאנצע תורה.

לאו טו. מ'טאר ניט מאכען אן עבודה זרה צו דינען איהר, כאטש ער אליין וויל ניט דינען, אבער אנדערע מענשען וועלען דינען, ניט נאר מאכען די עבודה זרה, נאר אפילו הייסען א צווייטען ער זאל מאכען טאר מען אויך ניט, אויב ער האט געמאכט עבודה זרה, ער זאל אליין צו איהר דינען, כאטש ער האט ניט געדינט, האט ער די עבירה.

לאו טז. מ'טאר זיך ניט בוקען צו קיין אפגאט, כאטש דער בוקען זיך איז ניט קיין דינסט פון דיזען אפגאט, און כאטש ער טהוט עס נאר פון שפאס וועגען, אדער צו פארשעמען דעם אפגאט, דאך וויבאלד ער האט זיך געבוקט צו אן אפגאט, איז אויף איהם די עבירה.

לאו יז. מ'טאר ניט דינען קיין אפגאט, מיט דער דינסט וועלכע עס דינען איהם, די וועלכע גלויבען אין איהם, אויך זאל מען ניט קושען, האלדזען אדער אויספוצען אן אפגאט, אדער מאכען שעהן דעם פלאץ ווי ער איז.

לאו יח. מ'טאר ניט פאלש שווערען, אין דעם זיינען פאראן פיר פארשי־ דענע סארטען, 1) ווען ער שווערט אויף א שטיק האלץ אז עס איז גאלד אדער פארקערט. 2) ווען ער שווערט אויף א שטיין אז עס איז א שטיין, אדער אז דער הימעל איז הימעל, דאס איז א אומזיסטעם שווערען. 3) ווען ער שווערט ער זאל ניט לייגען תפילין אדער ניט אנטאן ציצית, דאס קען ער דאך ניט טאן. 4) ווען ער שווערט, אז ער זאל ניט שלאפען דריי טעג און דריי נעכט נאכאנאנד, אדער ער זאל

ניט עסען און טרינקען זיבען טעג און זיבען נעכט נאָכאַנאַנד, אויך איז די זעלבע זינד ווען מען מאַכט אַ ברכה וואָס מען ברויך ניט אָדער אָנרופען גאָט'ס נאָמען אומזיסט.

עשה יג. מען מוז היילִיגען דעם שבת דורך ריידען, דאָס מיינט מ'זאָל זאָגען קידוש אָנפאַנג שבת, און ענדע שבת הבדלה, די חכמים לערנען אונז צו זאָגען קידוש און הבדלה איבער אַ כוס וויין, אויב ער האָט ניט קיין וויין, מעג ער מאַכען קידוש אויף ברויט זאָל ער זיך צוערשט וואַשען, זאָגען על נטילת ידים דאַן זאָגען קידוש, אַנשטאָט בורא פרי הגפן זאָגט מען המוציא, הבדלה טאָר מען ניט מאַכען סיידען מיט אַ כוס, מען טאָר ניט עסען אָדער טרינקען קיין זאַך פאַר קידוש אָדער הבדלה, ווען עס איז די צייט פון קידוש און הבדלה.

לאו יט. אום שבת טאָר מען קיין שום ארבייט ניט טאָן, ס'איז ניט פאַראַן קיין ארבייט מען זאָל מעגען טאָן אום שבת, סיידען אידישען אַ קינד, ווען שבת איז געווים דער אַכטער טאָג פון געבורט, אָדער וועגען רעטען אַ איד פון טויט, אויב ס'איז אַנדערש ניט מעגליך, סיידען מ'זאָל טאָן אַן ארבייט, דאָס מיינט אויב מען וועט די אַרבייט ניט טאָן וועט דער מענש געווים שטאַרבען, לויט דער מיינונג פון דאָקטאָר, און ווען מ'וועט טאָן די ארבייט קען זיין ער וועט בלייבען לעבען, אויך אין צייט פון בית המקדש זיינען מאַנכע אַרבייט געטאָן געוואָרען אום שבת אין בית המקדש.

עשה יד. מען מוז האַלטען בכבוד אַן אייגענעם פאָטער און מוטער, זיי גיבען עסען, טרינקען, קליידען א. ד. גל., אָבער נאָר מיט אַ פריילִיכען פנים, ווייל אויב מען גיט זיי מיט אַ בייזען פנים, כאָטש מען גיט זיי פון אַלעם בעסטען דאָך ווערט מען באַשראָפט, די געלט פאַר אַלע אויסגאַבען זאָל קומען פון פאָטער, אויב דער פאָטער האָט קיין געלט זאָל דער זוהן באַצאָלען, אויב דער זוהן האָט אויך ניט, ברויך ער ניט צו געהן בעטלען פאַר דעם פאָטער, אָבער דאַן מוז דער זוהן טאָן קערפּערליך אַלץ וואָס די עלטערן ברויכען.

לאו כ. מ'טאָר ניט מאָרדען קיין מענש, ווער עס מאָרדעט אַ אידישען נפש, קומט איהם פון בית דין צו טויטען, אויב ער אליין האָט איהם ניט געטויטעט, נאָר ער האָט בלויז פאַראורזאַכט זיין טויט, למשל ער האָט דעם מענש געבונדען און אַוועקגעלייגט פאַר אַ לייב, דער לייב האָט איהם געטויטעט א. ד. ג. האָט ער קיין טויט שראָף, ס'איז קיין אונטערשייד אויב מען טויטעט אַ גרויסען אָדער אַ קליינעם, אפילו אַ קינד עלטער פון דרייסיג טאָג.

לאו כא. מען טאָר ניט זינדיגען מיט אַ פאַרהייראַטע פרוי, כאָטש איהר מאַן האָט איהר בלויז מקדש געווען.

לאו כב. ווער עס גנבע'ט אַ אידישען נפש, אַ גרויסען אָדער אַ קליינעם, מאַן אָדער פרוי, באַגעהט אַ זינד באַלד ווי ער נעמט דעם גע'גנב'־עטען אריין צו זיך, אויב ער פאַרקויפט איהם, קומט דעם גנב טויט שטראָף, אָבער נאָר דאַן ווען דער גנב האָט איהם אריינגענומען צו זיך, און האָט זיך מיט איהם באַנוצט מיט אַרבייט, כאָטש די אַרבייט איז ניט ווערט מעהר ווי אַ פּרוטה, אויב דער גנב האָט ניט געטאָן די דער־מאָנטע זאַכען קומט איהם קיין טויט שטראָף.

לאו כג. מ'טאָר ניט פאַלש עדות זאָגען, ווען אַ רבי זאָגט צו זיין תלמיד, דו קענסט מיר דאָך פאַר אַ ערליכען מענש, איך וועל פאַר קיין געלט ניט זאָגען ליגען, זאָג איך דיר אַז מיר קומט געלט ביי איינעם, איך האָב אויך איין עדות, אָבער איך מוז דאָך האָבען נאָך איינעם, געה דו צוזאַמען מיט מיין עדות וועל איך דאָך קענען קריגען מיין געלט, איז עס די זעלבע זאַך ווי פאַלשע עדות זאָגען, מ'קען נאָר זאָגען עדות אויף וואָס מען זעהט מיט אייגענע אויגען.

לאו כד. מ'טאָר ניט גלוסטען פרעמדע זאַכען, כאָטש ער איז וויליג צו באַצאָלען יעדען פּרייז, ניט אידישע זאַכען מעג מען גלוסטען.

לאו כה. מ'טאָר ניט מאַכען קיין מענשליכע פיגורען אַלס אָפּגאָט, אָדער נאָר צוליב שעהנקייט, אויב אַ גוי האָט עס געמאַכט, טאָר מען עס ניט האַלטען ביי זיך, ווייל מ'קען פאַרדעכטיגען אַז ער דינט דערצו, אַ מענשליכע פיגור טאָר מען ניט מאַכען נאָר דאַן, ווען ס'איז אַ גאַנצע פיגור, צוויי אויגען, אַ גאַנצע נאַז און אַ גאַנצער קערפּער, אָבער ווי מאַנכע מאַכען, אַ האַלבען קערפּער, איין זייט פון פּנים, איין אויג, מעג מען מאַכען, אויב מען קען די פיגורען ניט נעמען אין האַנט, ווייל זיי זיינען בלויז אויפגעמאָלט מיט פאַרבען, אָדער איינגעוועבט אין שטאָפען, מעג מען מאַכען אַלע פיגורען.

לאו כו. די שטיינער צום בויען דעם מזבח טאָר מען ניט באַאַרבייטען מיט אייזערנע ווערקצייג.

לאו כז. די כהנים טאָרען ניט אַרויפגעהן אויפ'ן מזבח דורך שטיגען אָדער שטאַפּלען, נאָר דורך אַ גלייכען אויפגאַנג, אויך מוזען זיי מאַכען זייער קורצע טריט.

עשה טו. אַ אידישען קנעכט זאָל מען פריילאָזען נאָך זעקס יאָר דינסט, אָדער אויב אין די זעקס יאָר קומט אויס אַ יובל יאָר (יעדער פופציגסטער יאָר איז יובל), דער קנעכט קען זיך אויך אויסלייזען, געבענדיג צום זיין

בעל הבית די געלט, פאר דער צייט וואס ער האט נאך צו דינען, לויט דעם פרייז וואס ער האט געקראגען.

עשה טז. דער בעל הבית אדער זיין זוהן, זאל הייראטען זייער אידישע דינסט־מיידעל, אבער נאר אויב זי איז איינשטימיג דערצו, מען קען אויך ניט צווינגען דעם בעל הבית, אדער זיין זוהן איהר צו הייראטען.

עשה יז. אויב דער בעל הבית אויך זיין זוהן, ווילען ניט הייראטען די אידישע דינסט־מיידעל, זאל דער בעל הבית איהר געבען א געלעגענהייט, אויב זי וויל זיך אויסלייזען, ער זאל איהר ניט מאכען קיינע שוועריגקייטען, נאר בארעכענען וויפיל ער האט איהר באצאלט, פאר דער צייט וואס זי האט נאך צו דינען, זאל זי איהם צוריקגיבען אזוי פיל, און ער זאל זי פריילאזען.

לאו כח. ווער עס קויפט א אידיש דינסט־מיידעל, טאר ער זי ניט פארקויפען, איהר פאטער קען זי פארקויפען ווען זי איז נאך קליין, אבער אויך ניט מעהר ווי איין מאל.

לאו כט. אויב דער בעל הבית אדער זיין זוהן, הייראטען די אידישע דינסט־מיידעל, זאל מען איהר ניט גיבען וויניגער פון אנדערע פרויען, פון וואס זי ברויך צום עסען, קליידונג, אויך פאמיליען לעבען.

לאו ל. מ׳טאר ניט שלאגען אן אייגענעם פאטער אדער מוטער, אויב דער פאטער אדער מוטער ליידען, פון צאהן־שמערצען מ׳מוז דעם צאהן ארויסציהן, אדער זיי מוזן האבען אן אנדערע אפעראציע, טאר עס דער זוהן ניט טאן, אויב ס׳איז פאראן אן אנדער דאקטאר, אויב ניט מעג דער זוהן עס טאן מיט דער דערלויבעניש פון זיין פאטער.

עשה יח. ווער עס שלאגט זיין פאטער אדער מוטער, מאכענדיג א וואונד ביז בלוט, זאל ווערען פון בית־דין פאראורטיילט צום טויט.

עשה יט. ווער עס פארוואונדעט א איד, סיי א גרויסען אדער א קליינעם, ווערט פון בית־דין באשטראפט, מיט די פינף געלט שטראפען, וועלכע זיינען באשטימט אין דער תורה.

עשה כ. ווער עס שלאגט זיין גויאישען קנעכט אדער דינסט, מיט עפעס וואס קען טויטען א מענש, נאך דעם ווי זיי האבען אויף זיך גענומען, אפצוהיטען אידישע מצות, אויב זיי זיינען געשטארבען אויפ׳ן ארט ווערט דער בעל הבית באשטראפט מיט טויט, אויב זיי האבען נאכ׳ן שלאגען געלעבט פיר און צוואנציג שעה, קומט דעם בעל הבית ניט קיין טויט שטראף.

עשה כא. בית דין זאל מאכען באצאלען דעם אייגענטימער פון אן אקס, פאר יעדען שאדען וואס זיין אקס האט פאראורזאכט.

לאו לא. אויב אן אָקס איז געוואָרען פאַראורטיילט צום פאַרשטיינען, ווייל ער האָט געטויטעט אַ מענש, טאָר מען ניט עסען, אָדער זיך באַנוצען מיט זיין פלייש כאָטש דער אָקס איז געוואָרען כשר געשאָכטען, אויב מ'האָט איהם געשאָכטען בעפאָר זיין אורטייל, מעג מען עסען די פלייש.

עשה כב. ווער עס גראָבט אויס, אָדער עפענט אַ גרוב, אין אַ פּלאַץ וואו אַלע האָבען אַ רעכט צו געהן, אָדער ער לייגט אוועק זאַכען, איבער וועלכע מען קען פאַלען אָדער זיך אויסגליטשען, אויב עס האָט וועמען פּאַסירט אַ שאָדען, זאָל ער באַצאָלען לויט'ן דין פון דער תורה.

עשה כג. ווען צוויי עדות זאָגען ביים בית דין אַז איינער האָט גע'גנב'עט, און מ'האָט ביי איהם די גנבה געפונען, זאָל בית דין דעם גנב מאַכען באַצאָלען דאָפּעלט (כפל), אויב די גנבה איז געווען אַן אָקס אָדער שעפּס, און דער גנב האָט עס פאַרקויפט אָדער געשאָכטען, זאָל ער באַצאָלען פינף אָקסען פאַר איין אָקס, און פיר שעפּסען פאַר איין שעפּס, אין דעם איז שוין אריינגערעכענט וואָס ער דאַרף באַצאָלען דאָפּעלט.

עשה כד. בית דין זאָל מאַכען באַצאָלען, ווער עס טרייבט זיינע בהמות אויף אַ פרעמד פעלד, אָדער וויינגאָרטען, און די בהמות צוטרעטען מיט די פיס, אָדער עסען די פרוכט.

עשה כה. בית דין זאָל מאַכען באַצאָלען, ווער עס מאַכט אַ פייער, כאָטש ער מאַכט דעם פייער ביי זיך, און דער פייער פאַרשפּרייט זיך, מאַכענדיג שאָדען אין אַ פרעמדען פּלאַץ.

עשה כו. בית דין זאָל אורטיילען, ווען איינער היט אומזיסט פרעמדע זאַכען, און זיי זיינען פון איהם גע'גנב'עט אָדער פאַרלוירען געוואָרען, זאָל ער ניט באַצאָלען, ער מוז אָבער שווערען, דאָס ער האָט ניט די זאַכען, אויך דאָס ער האָט די זאַכען גוט געהיט, אויב נאָך זיין שווערען, געפינט מען ביי איהם די זאַכען, אָדער עס קומען צוויי עדות און זאָגען, זיי האָבען ביי איהם געזעהן די זאַכען, זאָל ער באַצאָלען דאָפּעלט (כפל) אַזוי ווי אַ גנב.

עשה כז. בית דין זאָל אורטיילען, ווען איינער מאָנט ביים צווייטען געלט אָדער זאַכען, און דער צווייטער לייקענט אינגאַנצען, זאָל ער גאָרניט באַצאָלען, אָבער די חכמים האָבען געמאַכט, דאָס ער זאָל שווערען אָהן אַ ספר תורה, אויב ער האָט צוגעגעבען דאָס ער איז שולדיג אַ טייל פון וואָס מען מאָנט ביי איהם, זאָל ער באַצאָלען וויפיל ער האָט צוגעגעבען, און מוז שווערען אויף דאָס איבריגע, האַלטענדיג אַ ספר תורה אין האַנט.

עשה כח. בית דין זאָל אורטיילען, ווען דער היטער פון די זאכען קריגט באַצאָלט פאר זיין היטען, און די זאכען זיינען גע׳גנב׳עט אָדער פארלוירען געוואָרען.

עשה כט. בית דין זאָל אורטיילען, ווען מען ליט זאכען פון איינעם, און זיי זיינען גע׳גנב׳עט אָדער פארלוירען געוואָרען אָהן זיין שולד.

עשה ל. בית דין זאָל אורטיילען, ווען איינער פארפירט א אידיש מיידעל אין עלטער פון דריי יאָר און איין טאָג, ביז צוועלף און א האלב יאָר, זאָל ער באַצאָלען צו איהר פאָטער, פאר איהר שאַנדע לויט די פאמיליע וואָס זי שטאַמט ארוים, אויך זאָל ער באַצאָלען וויפיל זי איז יעצט וויינינער ווערט, און ער זאָל זי הייראַטען, אויב איהר פאָטער איז נעגען דער הייראַט, אָדער איהר פארפירער וויל זי ניט הייראַטען, זאָל ער באַצאָלען צו איהר פאָטער, פופציג זילבער (סלעים), חוץ די אויבנדער־מאָנטע צאָלונג.

לאו לב. בית דין זאָל זעהן, ווער עס מאַכט (כשוף) צויבעריי זאָל ניט לעבען בלייבען, די מצוה איז ניט בלויז פאר׳ן בית דין, נאָר יעדער איד, מאַן אָדער פרוי, ווער עס קען טויטען דעם כשוף־מאַכער זאָל עס טאָן.

לאו לג. א (גר) וועלכער האָט אויפגעגעבען זיין געצענדינסט, און האָט אָנגענומען דעם אידישען גלויבען, זאָל מען איהם ניט נאַרען מיט רייד, דאָס מיינט, מ׳זאָל איהם ניט זאָגען, אַז ער איז ניט לאַנג צוריק געווען א גוי, אָדער איהם פארשעמען מיט אנדערע רייד, ווייל דאָס קען ברענגען דערצו ער זאָל צוריק ווערען א גוי.

לאו לד. מען זאָל דעם גר אויך ניט נאַרען אין געלט זאכען, איהם באשווינדלען א. ד. גל.

לאו לה. א אַלמנה אָדער יתום זאָל מען ניט פייניגען, סיי מיט רייד און סיי מיט טאָן שלעכטס צו זיי, זייער געלט און אנדערע זאכען זאָל מען אָפּהיטען, מעהר ווי אייגענע, כאָטש זיי זיינען רייך, אָבער זיי האָבען ניט ווער עס זאָל זיך פאר זיי אָננעמען, אָבער ווער עס לערענט א יתום תורה אָדער מלאכה, און ער וויל ניט לערנען, מעג מען דעם יתום אויך פייניגען, ווייל ס׳איז פאר זיין גוטען, אָבער האָך זאָל מען דעם יתום ניט מעהר פייניגען ווי אַן אַנדערען.

עשה לא. מען מוז לייהען געלט צו אַן אָרימען איד, ווען ער נוטינט זיך אין געלט, די מצוה איז גרעסער ווי מ׳גיט צדקה, ווייל דער וועלכער שעהמט זיך שוין ניט צו בעטען, איז איהם ניט מעהר אזוי שלעכט, ווי דעם וועלכער בעט ניט קיין געשענק, נאָר געבאָרגט.

לאו לו. ווען מען ווייס דאָס דער אָרימאַן האָט ניט צו באַצאָלען וואָס ער איז שולדיג, טאָר מען איהם ניט מאָנען, מען זאָל אפילו ניט פאַרבייגעהן פאַר איהם, ער זאָל מיינען מ׳מאָנט איהם, אָבער אויב ער האָט צו באַצאָלען, טאָר ער ביי זיך ניט האַלטען פרעמדע געלט, אויך זאָל ער מיט די געלט ניט קויפען, וואָס מען ברויך ניט, און דורך דעם ניט צו קענען באַצאָלען דעם חוב.

לאו לז. מ׳טאָר ניט אנטייל נעמען, וואו מען לייט געלט פאַר פראָצענט צווישען אידען, אפילו ניט צו זיין אַן עדות, אַ גוטזאָגער, אָדער בלויז אויסשרייבען דעם וועקסעל, די זינד געהט אויף אַלע אנטיילנעמער, און שוין געוויס אויף דעם לייער און אַנטלייהער.

לאו לח. מ׳טאָר ניט שילטען דעם נאָמען פון גאָט ב״ה, עס שליסט איין אַלע נעמען מיט וועלכע מ׳רופט אָן גאָט ב״ה.

לאו לט. מ׳טאָר ניט שילטען אַ דיין (אידישען ריכטער), ווער עס שילט אַ דיין האָט אַ דאָפּעלטע זינד, איין זינד ווייל ער שילט אַ אידען (דער דיין איז דאָך אַ איד), און די צווייטע זינד, ווייל ער שילט אַ דיין.

לאו מ. מ׳טאָר ניט שילטען אַ נשיא (פאָרשטעהער פון אידישען פאָלק) אָדער אידישען קעניג, דער שילטער האָט דריי זינד, פאַר שילטען אַ אידען, אַ נשיא, און אַ קעניג, אָבער דאָס איז נאָר, סיידען זיי זיינען באַרעכטיגט צו דעם אַמט, און זיי זיינען אויפגענומען געוואָרען לויט די תורה, אויב זיי זיינען ניט בארכטיגט, נאָר זיי האָבען געקראָגען דעם אַמט דורך שטאַרקייט אָדער געלט, דאַן איז נאָר איין זינד פאַראַן, גלייך ווי מען שילט אַן איינפאַכען איד.

לאו מא. מ׳זאָל ניט געבען דעם לוי אָדער אָרימאַן זייערע טיילען מעשר, פריער פאַר׳ן גיבען דעם כהן זיין תרומה.

לאו מב. מ׳טאָר ניט עסען פלייש פון אַ בהמה, וועלכע איז געטויטעט געוואָרען פון אַ חיה, שלעכט געשאָכטען, אָדער אַן אונטערזוכונג צייגט, דאָס די בהמה איז געווען קראַנק, און האָט ניט געקענט בלייבען לעבען, ווען מען וואָלט זי ניט געשאָכטען.

לאו מג. אַ דיין (אידישער ריכטער) טאָר ניט אויסהערען די טענות פון איינעם, וועלכער קומט האָבען אַ דין תורה, אויב דער צווייטער איז ניטאָ דערביי.

לאו מד. אַ דיין זאָל ניט אָננעמען אַן עדות, אויב דער דיין ווייס, דאָס דער עדות איז אַ בעל עבירה (אַ זינדיגער), אַ ערליכער עדות זאָל ניט עדות זאָגען צוזאַמען מיט אַ רשע, כאָטש דער רשע זאָגט יעצט אמת.

לאו מה. בית דין טאָר ניט אַרויסגעבען אַ טויט אורטייל, אויב די
באַשולדיגער זיינען ניט מעהר ווי מיט איינעם, געגען די באַפרייער.
לאו מו. ביים פאַרהאַנדלען וועגען אַ טויט אורטייל, קען קיין ריכטער
פון די באַפרייער ניט איבערגעהן צו די באַשולדיגער, אויך קען
אַ ריכטער ניט באַגרינדען זיין באַשלוס דערמיט, ווייל אַ צווייטער ריכטער
זאָגט אזוי, נאָר יעדער ריכטער מוז ערקלערען דעם גרונד פאַר זיין אורטייל.
עשה לב. די ריכטער מוזען אַלעמאַל אורטיילען נאָך דער מערהייט, ביי
טויט שטראָף ניט ווייניגער פון צוויי, ביי געלט שטראָף אַ מערהייט
פון איינעם.
לאו מז. די ריכטער טאָרען ניט האָבען, קיין מיטלייד מיט אַן אָרימאַן,
ווען מ׳מאָנט ביי איהם געלט, זיי זאָלען ניט זאָגען, ווייל ער איז
דאָך אַן אָרימאַן, און דער צווייטער איז רייך, מוזען מיר דאָך שטיצען דעם
אָרימאַן, וועלען מיר בעסער דעם אָרימאַן באַפרייען, וועט ער קריגען
צדקה אין אַ שעהנעם וועג, כאָטש לויט׳ן דין תורה איז דער אָרימאַן
שולדיג, מוזען זיי אַרויסגעבען אַ גערעכטען דין תורה באַשולדיגענדיג
דעם אָרימאַן.
עשה לג. מען מוז העלפען אויפשטעהן אַן אייזעל, וואָס איז געפאַלען
אונטער זיין לאַסט, כאָטש די לאַסט איז פיל מעהר וויפיל דער
אייזעל קען טראָגען, קענסטו ניט זאָגען, ווארום האָט זיין אייגענטימער
איהם איבערגעלאָדען, אויך כאָטש דער אייגענטימער איז געוועזען דיינער
אַ פיינד, מוזטו איהם העלפען אויפשטעהן, ארונטערנעמענדיג פון איהם
די לאַסט, און ניט נעמען קיין באַצאָלונג דערפאַר.
לאו מח. דער ריכטער טאָר ניט פאַראורטיילען, בלויז דערפאַר ווייל דער
אָנגעקלאָגטער איז אַ רשע (אַ זינדיגער), אויב ער איז אין דער
יעצטיגער קלאַגע ניט שולדיג.
לאו מט. בית דין טאָר ניט געבען אַ טויט אורטייל, בלויז צוליב זייער
מיינונג, אָדער שוואַכע באַווייזע, נאָר זיי מוזען זיין איבערצייגט
דורך עדות, וועלכע באַשטעטיגען דאָס זיי האָבען מיט זייערע אויגען
געזעהן דעם פאַרברעכען, אפילו די עדות האָבען געזעהן איינער יאָגט
נאָך דעם צווייטען מיט אַ שווערד אין האַנט, דאַן האָבען זיי געזעהן דעם
געיאָגטען ליגען ערמאָרדעט, נאָך וואַרפענדיג זיך, און דער נאָכיאָגער
האַלט די שווערד אין האַנט, פון וועלכער עס האָט גערונען בלוט, דאָך
איז עס ניט גענוג באַוויז, סיידען די עדות האָבען געזעהן ווי ער האָט
איהם מיט דער שווערד געשלאָגען ביז ער איז געפאַלען טויט.
לאו נ. אַ דיין טאָר ניט נעמען שוחד (אונטערקויף געלט) כאָטש מ׳פאַר-
לאַנגט ניט פון איהם ער זאָל ניט געבען קיין גערעכטען אורטייל,

נאָר אפילו פאַר אַ גערעכטיגקייט טאָר ער אויך ניט נעמען קיין שוחד.

עשה לד. יעדעס יאָר, (אָנפאַנגענדיג פון נאָך דעם יובל יאָר) איז שמיטה, אין דעם יאָר מוז די ערד רוהען פון אַלע אַרבייט, די תבואה און פרוכט וואָס וואַקסט פון זיך אַליין אין שמיטה יאָר, זאָל דער פעלד איינענטימער, ניט נעמען אַהיים פאַר זיך, נאָר עס מוז בלייבען אין פעלד פריי פאַר אַלעמען.

עשה לה. דעם טאָג שבת זאָל מען רוהען פון אַלע אַרבייט.

לאו נא. מען זאָל ניט שווערען, אָדער מאַכען אַ גוי צו שווערען, מיט נאָמען פון אַן אָפּגאָט. אויך ניט באַשטעלען צו טרעפען זיך, אויף דעם אָרט וואו עס איז פאַראַן אַן אָפּגאָט.

לאו נב. מ׳טאָר ניט איינרעדען קיין איד צו דינען אַן אָפּגאָט, כאָטש ווען דער איינרעדער אַליין דינט ניט דעם אָפּגאָט, נאָר ער רופט בלויז אַנדערע צו דינען.

עשה לו. מ׳זאָל פייערען יום טוב דריי מאָל אין יאָר: פסח, שבועות און סוכות, יעדען פון די דריי ימים טובים מוז יעדער איד זיין אין ירושלים, און ברענגען אַ קרבן צום בית המקדש דעם ערשטען טאָג יום טוב, אויב ער האָט ניט געבראַכט דעם קרבן אין דעם ערשטען טאָג, האָט ער צייט נאָך זעקס טעג נאָכ׳ן ערשטען טאָג, דער קרבן רופט זיך שלמי חגיגה.

לאו נג. מ׳טאָר ניט שעכטען דעם קרבן פסח, אויב ס׳געפינט זיך אפילו ניט מעהר ווי אַ כזית חמץ, ביי איינעם פון די וועלכע האָבען זיך צוזאַמענגענומען צו עסען פון דעם אָדער ביי דעם וועלכער דעמפּט די פעטס אויף דעם מזבח.

לאו נד. די טיילען פון קרבן פסח וועלכע ווערען געדעמפּט אויף דעם מזבח, טאָר מען ניט לאָזען ליגען ביז מאָרגען פריה, און ניט דעמפען, ווייל ס׳ווערט פסול און מען מוז עס פאַרברענען, אויב ס׳ליגט אויפ׳ן מזבח ביז מאָרגען, ווערט עס ניט פסול, קען מען עס מאָרגען דעמפען.

עשה לז. בכורים (די ערשטצייטיגע פרוכט), זאָל מען ברייננען נאָך ירושלים צו די כהנים, אָבער נאָר פון די זיבען פרוכטען, ווייץ, גערשטען, וויינטרויבען, פייגען, מילגרוימען, איילבירטען און טייטלען, ווייל מיט די זיבען פרוכטען איז געלויבט געוואָרען ארץ־ישראל, אויב מ׳ברענגט פון אַנדערע פרוכט, אָדער ס׳זיינען ניט פון די בעסטע, דאָס הייסט אויב ער ברענגט טייטלען וועלכע וואַקסען אויף בערג, די זיינען נישט גוט, אָדער פרוכט וואָס וואַקסען אין נידריגע פלעצער, זיי זיינען אויך ניט גוט, איז עס ניט קיינע בכורים.

לאו נה. מ'טאָר ניט קאָכען פלייש מיט מילך, אפילו נאָר בלויז קאָכען,
ניט עסען, טאָר מען דערפון קיין הנאה ניט האָבען, דאָס הייסט,
מ'זאָל עס ניט פאַרקויפען, אָדער געבען צו אַ בהמה אָדער עוף וואָס
מ'האָט ביי זיך און מ'גיט דעם צו עסען, אָדער געברויכען צו אירגענד
וועלכע עס איז ניט זאַך, טאָר מען ניט.

לאו נו. מיט די זיבען פעלקער, וועלכע די אידען האָבען געפונען זיצענדיג
אין ארץ-ישראל, ווען די אידען זיינען געקומען פון מצרים, טאָר
מען ניט לעבען פריינדליך, סיידען זיי גיבען אויף זייערע געצענדינסט.

לאו נז. די געצענדינער, זאָל מען ניט לאָזען וואוינען צוזאַמען מיט אידען,
ניט פאַרקויפען אָדער פאַרדינגען צו זיי הייזער, אפילו ניט פאַר־
קויפען צו זיי קיין פרוכט ניט אָפגעשניטענערהייט.

עשה לח. מ'זאָל בויען אַ בית המקדש אין ארץ-ישראל, דעם בית המקדש
טאָר מען ניט בויען ביינאַכט, ווייל ס'שטעהט געשריבען ביום
הבנותו, דאָס מיינט, מ'זאָל בויען בייטאָג, דעם בית המקדש טאָר מען
ניט בויען אום יום טוב און געוויס ניט אום שבּת.

לאו נח. די שטאַנגען מיט וועלכע מען טראָגט דעם הייליגען ארון מיט
די לוחות, טאָר מען קיינמאָל ניט ארויסנעמען פון די רינגען,
וועלכע זיינען אָנגעפעסטיגט אין דעם ארון.

עשה לט. יעדען שבת, מוז מען אַרונטערנעמען די אַלטע ברויט (לחם
הפנים), וועלכע זיינען געלעגען אַ גאַנצע וואָך, אויפ'ן טיש אין
בית המקדש, און ארויפלייגען פרישע ברויט, אויך צוויי לעפעל מיט
געווירץ (לבונה זכה), עס זיינען געווען צוועלף ברויט, דער כהן גדול
האָט גענומען זעקס, און די אַנדערע זעקס זיינען געוואָרען צוטיילט,
צווישען די כהנים וועלכע האָבען געאַרבייט פאָריגע וואָך, און די כהנים
וועלכע זיינען יעצט געקומען צו אַרבייטען קומענדע וואָך.

עשה מ. יעדען טאָג אין דער פרי און פאַרנאַכט, מוז דער כהן ארונטער־
נעמען די אַש פון די מנורה ליכטלעך, צורעכט מאַכען די קנויטלעך
און אויב וועלכעס ליכטעל איז געווען פאַרלאָשען, האָט ער אַרויסגענומען
די קנויטעל, אויך די אויל וואָס איז דאָרט געווען, גוט אויסגעפּוצט די
לעמפּעל, אָנגעגאָסען פרישע אויל, אַריינגעלייגט אַ פריש קנייטעל און
אָנגעצונדען.

עשה מא. יעדער כהן ווען ער געהט טאָן עבודה אַרבייט אין בית המקדש,
מוז אָנטאָן זיינע הייליגע קליידער (בגדי כהונה), די הייליגע
קליידער איז אַ מצוה זיי זאָלען זיין ניי און שעהן, אויב ער האָט געטאָן
אַרבייט טראָגענדיג אַלטע קליידער איז עס כשר, אויב זיי זיינען געווען
פאַרשמירט אָדער צעריסען, צו לאַנג אָדער צו קורץ איז די ארבייט פסול,

און דער כהן איז שולדיג אין טויט, ניט דורכ'ן בית דין, נאָר דורכ'ן הימעל.
לאו נט. דער (חשן) אַ גאָלדענע טאַוועל מיט טייערע שטיינער איינגע־
זעצט, וואָס דער כהן גדול טראָגט אויף זיין ברוסט, מוז שטענ־
דיג זיין צוזאַמענגעבונדען דורך בלויע וואָל (תכלת) מיט דעם (אפוד)
וואָס דער כהן גדול טראָגט אויף זיין רוקען. עס טאָר זיך קיינמאָל ניט
אָפּרוקען איינס פון צווייטען.
לאו ס. דעם אויבער מלבוש פון כהן גדול, אויך די איבריגע הייליגע
כהן קליידער טאָר מען ניט צעררייסען.
עשה מב. די כהנים מוזען עסען די פלייש, פון קרבנות חטאת און
אשם, און דורך דעם ווערט פאַרגיבען די זינד פון די וועלכע האָבען
די קרבנות געבראַכט, דאַרום איז אַ מצוה אויף די כהנים צו עסען די
פלייש פון די זינד קרבנות.
עשה מג. יעדען טאָג פרי און פאַרנאַכט, מוז מען רויכערען, (קטורת), פאַר־
שידענע געווירצען, אויף דעם גאָלדענעם מזבח וועלכער שטעהט
אין היכל, דאָס רויכערען קטורת קען ווערען געטאָן סיי פון כהן גדול,
און סיי פון אַן איינפאַכען כהן, אַ חוץ יום כפור, ווען עס מוז געטאָן
ווערען נאָר פון כהן גדול.
לאו סא. אויף דעם גאָלדענעם מזבח, טאָר מען ניט טאָן קיין שום אַנדערע
זאַך, נאָר רויכערען קטורת צוויי מאָל יעדען טאָג, און יום כפור
שפריצט מען אויף איהם די בלוט, פון דעם אָקס און די ציג קרבן חטאת
פון יום כפור.
עשה מד. יעדער איד מוז געבען איינמאָל אין יאָר אַ האַלבען שקל, מיט
דעם געלט קויפט מען בהמות פאַר פאָלקס קרבנות, אין וועלכע
יעדער איד מוז האָבען אַן אנטייל, דאָס זיינען דער קרבן תמיד וואָס
מ'איז מקריב צוויי מאָל יעדען טאָג, קרבן מוסף אום שבת און יום טוב,
מ'קויפט אויך אַנדערע זאַכען ווי זאַלץ צו זאַלצען קרבנות, האָלץ צום
מזבח, (לחם הפנים) די צוועלף חלות וועלכע ליגען פון שבת ביז'ן צווייטען
שבת אויפ"ן טיש אין בית המקדש, און נאָך פיל זאַכען וועלכע זיינען
פאַר'ן כלל ישראל, איז ווייל די אַלע זאַכען זיינען אַ פאַרגיבונג פאַר
אַלע אידען מוז יעדער איד האָבען אין דעם אַ חלק.
עשה מה. יעדער כהן פאַר זיין טוהן אַן ארבייט אין בית המקדש, מוז
ער וואַשען זיינע הענט און פיס, מיט דעם וואַסער פון קופּערנעם
האַנדפאַס, וועלכער שטעהט אין בית המקדש, דער כהן ברויך ניט צו
וואַשען הענט און פיס, ביי יעדען טאָן עבודה באַזונדער, נאָר מיט איין
וואַשען קען ער טאָן עבודה, דעם גאַנצען טאָג און די גאַנצע נאַכט,
אָבער נאָר סיידען ער געהט דורך דער גאַנצער צייט ניט ארויס פון

בית המקדש, און ער שלאָפט ניט, און געהט ניט טאָן דעם מענשליכען געברויך, אויב אָבער ער טהוט איינס פון די אויסגערעכענטע זאכען, מוז ער זיך וואשען אויפסניי.

עשה מו. מ׳זאָל מאַכען זאַלבאויל (שמן המשחה) צו זאַלבען אַ נייעם כהן גדול, אַ קעניג און אַלע כלים צום נוצען אין משכן. דעם כהן גדול מוז מען זאַלבען נאָר בייטאָג, ניט ביינאַכט, ווייל ביי איהם שטעהט געשריבען ביום המשחו, דאָס מיינט, נאָר בייטאָג זאָל מען זאַלבען, אָבער אַ קעניג אויך דער כהן וועלכער ווערט געזאַלבט פאַר מלחמה (משוח מלחמה) קענען ווערען געזאַלבט אפילו ביינאַכט.

לאו סב. קיין מענש טאָר זיך ״״״ שמירען מיט דעם זאלבאויל, אפילו די וועלכע זיינען געזאַלבט, ווי אַ כהן גדול, אָדער אַ קעניג, טאָרען זיך אויך ניט שמירען מיט דעם זאַלבאויל, ווער עס שמירט זיך מיט דעם אויל קומט איהם כרת, אַ כהן גדול אָדער אַ קעניג ווען מען האָט איהם געזאַלבט, האָט ער אַרונטערגענומען אויל פון זיין קאָפּ, און האָט זיך דערמיט געשמירט דאס לייב איז ער חייב כרת.

לאו סג. מ׳טאָר ניט נאָכמאכען פאר פריוואטען געברויך, דעם שמן המשחה (זאַלבאויל) פון בית המקדש, געברויכענדיג אלע דיזעלבע געווירצען, אויך יעדער געווירץ פינקטליך מיט׳ן זעלבען וואָג, און צוזאַמענמישען מיט די זעלבע מאָס אויל, כאָטש ער מאכט נור א קליינע טייל, קומט איהם כרת.

לאו סד. מ׳טאָר ניט נאָכמאַכען אלע געווירצען, צוזאַמענשטעלען פּינקטליך ווי די קטורת, וועלכע מן האָט גערויכערט אין בית המקדש, מיט דעם געדאַנק צו רויכערען פאַר זיך, כאָטש ער מאכט נאָר אַ קליינע טייל דערפון, נאָר עס איז געמאַכט, פון אלע דיזעלבע געווירצען, און מיט דיזעלבע וואָג און מאָסען, ווי די קטורת איז געמאַכט, קומט איהם כרת.

לאו סה. מ׳זאָל ניט עסען, טרינקען פון וואָס די געצענדינער האָבען דערמיט געדינט די געצין, אויך ניט טרינקען פון וויין, וואָס מ׳האָט געגאָסען פאַר אַ געץ (יין נסך).

עשה מז. ענדע פון זעקסטען יאָר, אָנפאַנג פון זיבעטען דאָס מיינט ראש השנה פון שמיטה יאָר, מוז מען אויפהערען אַקערען אין פעלד, און ענדע פון שמיטה אָנפאַנגס פון אכטען יאָר טאָר מען ניט שניידען, וואָס ס׳איז געוואַקסען אין שמיטה יאָר.

לאו סו. ווען מ׳קאָכט פלייש צוזאַמען מיט מילך, טאָר מען עס ניט עסען, ניט בלויז עסען נאָר אפילו קיין שום הנאָה, אויף אַן אנדערען וועג חוץ עסען, טאָר מען אויך ניט הנאָה האָבען דערפון.

לאו סז. אויב בית דין האט וועמען עס איז פאראורטיילט צום טויט
דורך פארברענען, טאר מען איהם אום שבת ניט פארברענען,
דאס שליסט אויך איין אלע אנדערע טויט שטראפען, זאלען ניט ווערען
דורכגעפירט אום שבת.

עשה מח. די כהנים מוזען טאן מיט דעם קרבן עולה, אלעס לויט די
פארשריפטען פון דער תורה, ווער עס זינדיגט געגען א מצות
עשה, מוז ברענגען א קרבן עולה, וועלכער ווערט אינגאנצען פארברענט
אויף דעם מזבח, א קרבן עולה קען זיין פון א רינד, א שעפס, א ציג,
אן אלטע אדער א יונגע טויבע, אויב דער קרבן איז פון וועלכע עס איז
בהמות, מוז עס זיין א זכר, אויך אן א פעהלער, ווען דער קרבן איז פון
געפליגעל מוז ניט זיין קיין זכר, און ס'קען אויך זיין מיט א פעהלער,
אויסער ווען ס'פעלט א גאנצער גליד, איז עס פסול.

עשה מט. א קרבן מנחה קומט, פון מעהל אויל און געווירצען (לבונה),
קרבן מנחה קומט ניט פאר א זינד, נאר א נדר אדער נדבה, ער
ברייננגט עס פון גוטען ווילען, קרבן מנחה קען ניט קומען פון צוויי
מענשען בשותפות, די כהנים מוזען טאן מיט די מנחה לויט די תורה.

לאו סח. קרבן מנחה טאר ניט געמאכט ווערען חמץ'דיג (זויערטייג),
אויך זאל מען ניט אריינטאן קיינע זיסקייטען אין קרבן מנחה,
פון א גוי אדער פון א איד א רשע, נעמט מען ניט אן קיין קרבן מנחה.

לאו סט. קיין שום קרבן טאר מען ניט מקריב זיין אהן זאלץ.

עשה נ. די כהנים זאלען זאלצען יעדען קרבן, וועלכער געהט צום מזבח,
אזוי ווי מ'זאלצט פלייש צום קאכען, די זאלץ זאל זיין, וואס
מ'מאכט פון וואסער, אויב מ'קען עס ניט קריגען, קען מען נעמען זאלץ
וועלכע קומט פון דער ערד, די זאלץ צו געברויכען אין בית המקדש,
ווערט געקויפט פון קהל'שע געלט.

עשה נא. אויב דער גרעסטער בית דין (סנהדרין) האט דורך פארזעהן
(טעות), ערלויבט צו טאן א זאך פאר וועלכע די שטראף איז כרת,
און מענשען האבען אזוי געטאן, פאלגענדיג דעם בית דין, מוז דער בית דין
ברענגען, א יונגען רינד פאר א קרבן חטאת.

עשה נב. אויב אן איינצעלנער מענש, האט ניט וויסענדיג באגאנגען
א זינד, פאר וועלכע די שטראף איז כרת, ברענגט ער א ציג א
קרבן חטאת.

עשה נג. ווער עס ווייס צו זאגען עדות, ווען וואס דער בית דין ברויכט
צו וויסען, און ער איז א כשר'ער עדות, מוז ער געהן זאגען סיי
ס'איז אן עדות וועגען טויט שטראף אדער וועגען געלט, סיי זיין זאגען
איז צו באשולדיגען אדער צו באפרייען, אויב ער געהט ניט עדות זאגען,

האָט ער אַ גרויסע זינד, אויב דער עדות האָט פאַלש געשוואוירען זאָגענ־
דיג, דאָס ער ווייס ניט קיין עדות, מוז ער ברענגען אַ קרבן (עולה ויורד),
דאָס מיינט אַ קרבן לויט זיינע אומשטענדען, אויב ער איז רייך ברענגט
ער אַ שעפּס אָדער ציג (נקבה), אויב ער איז אָרים ברענגט ער צוויי
יונגע אָדער אַלטע טויבען איינע פאַר אַ קרבן חטאת, און איינע פאַר אַ
קרבן עולה, אויב ער איז זעהר שטאַרק אָרים, ברענגט ער אַ צענטעל
מאָס מעהל פאַר אַ קרבן מנחה, אָהן אויל און אָהן געווירץ (לבונה).

עשה נד. אויב אַן אומריינער געהט אריין אין מקדש, אָדער עסט פון
הייליגקייט, פריער אין נאָך זיין טאָן האָט ער געוואוסט, דאָס
עס קומט פאַר דעם כרת, נאָר ווען ער האָט עס געטאָן, האָט ער דערפון
ניט געוואוסט, ווייל ער האָט פאַרגעסען, זאָל ער ברענגען אַן אשם (עולה
ויורד) לויט זיינע אומשטענדען, אַ רייכער ברענגט אַ שעפּס אָדער אַ
ציג, אַן אָרימאַן צוויי טויבען, נאָר אַ אָרימאַן אַ צענטעל פון אַ מאָס
מעהל (מנחת חוטא).

לאו ע. ווען דער כהן שניידט דורך, דעם האַלדז פון אַ טויב אַ קרבן
חטאת, מיט דעם נאָגעל פון זיין דאַמענפינגער, טאָר ער ניט צו־
פיל דורכשניידען, דער קאָפּ זאָל ניט אַרונטערפאַלען פון קערפּער.

לאו עא. אין די מנחת חוטא (זעה עשה נג), טאָר מען ניט אַריינטאָן
קיין אויל.

לאו עב. אין די מנחת חוטא טאָר מען ניט אַריינטאָן קיין געווערץ (לבונה).

עשה נה. ווער עס האָט ניט־וויסענדיג געהאַט אַ נוצען, פון וואָס עס
געהערט צום מקדש, אָדער געגעסען פון אַ קרבן, מוז ער באַצאָלען
דעם ווערט, פון וואָס ער האָט גענוצט, און צוגעבען אַ פינפטעל פון דעם
ווערט, און אויך ברענגען אַ באַראַן, אין ווערט פון צוויי זילבער פאַר
אַ קרבן (אשם מעילות).

עשה נו. ווער עס האָט אַ פאַרדאַכט, דאָס ער איז באַגאַנגען אַ זינד,
פאַר וועלכע עס קומט כרת אויב מען טהוט עס מיט ווילען, און
אויב ניט־ווילּיג מוז מען ברענגען אַ קרבן חטאת, למשל עס זיינען פאַר
איהם געווען צוויי שטיקלעך, איינס כשר פעטס, דאָס צווייטע חלב האָט
ער געגעסען איין שטיקעל, און דאָס צווייטע איז פאַרלוירען געגאַנגען,
יעצט ווייס ער ניט אויב ער האָט געגעסען די כשר'ע שמאַלץ, אָדער די
חלב פאַר וועלכען עס קומט כרת, אָדער אפילו ניט־ווילענדיגערהייט קומט
אַ קרבן חטאת, זאָל ער ברייגען אַ באַראַן אין ווערטה פון צוויי זילבער
פאַר אַ קרבן (אשם תלוי).

עשה נז. ווער עס רויבט פון צווייטען, אפילו נאָר עטוואָס מעהר פון
אַ פּרוטה, מוז ער דעם רויב צוריקגעבען, צו דעם פון וועמען

ער האָט עס גערויבט.

עשה נח. פאַר יעדען פון פאָלגענדע זינד, ברענגט מען אַ באַראַן פאַר אַ קרבן (אשם ודאי) 1. ווען אַ גזלן שווערט פאַלש, דאָס ער האָט ניט גע׳גזל׳ט (אשם גזילות) 2. ווער ס׳האָט אַ נוצען פון וואָס געהערט דעם מקדש (אשם מעילות) 3. ווער עס זינדיגט מיט אַ גויאישע דינסט, וועלכע אַ אידישער קנעכט האָט געהאַט מקדש געוועזן (אשם שפחה חרופה) 4. ווען אַ נזיר ענדיגט די צייט פון זיין נזירות (אשם נזיר) 5. ווען אַ מצורע ווערט אינגאַנצען ריין (אשם מצורע).

עשה נט. יעדען פרימאָרגען זאָל דער כהן אָפּרייניגען די אַש פון מזבח טהוענדיג די ארבייט מוז ער אויך זיין געקליידעט אין די הייליגע כהונה קליידער, ווייל עס רעכענט זיך אויך אַן עבודה, דאָך זאָלען די קליידער זיין, ניט אזוי גוט ווי די וועלכע ער טראָגט ביי אַנדערע עבודות.

עשה ס. עס מוז שטענדיג ברענען פייער, אויף דעם מזבח, דער מזבח זאָל ניט זיין איין רגע אָהן פייער, אויב ס׳פייער געהט אויס מוז מען עס צוריק אָנצונדען.

לאו עג. מען טאָר ניט פאַרלעשען אפילו איין ברענענדיגע קויל פון מזבח, כאָטש ער האָט די קויל פון מזבח ארונטערגענומען ברענענ־דיגערהייט. און האָט זי פאַרלאָשען ווען זי איז שוין געווען אונטען, האָט ער דאָך די זינד פון פאַרלעשען.

עשה סא. די איבערבלייבעכץ פון קרבן מנחה, נאָכדעם ווי מען האָט ארונטערגענומען דעם קומץ, זאָלען די כהנים עסען, ס׳איז אַ מצוה אויף די כהנים צו עסען ניט וויינעגער ווי אַ כזית, די צייט פון עסען די איבערבלייבעכץ פון מנחה איז איין טאָג און איין נאַכט, ביז האַלבע נאַכט.

לאו עד. די איבערבלייבעכץ פון קרבן מנחה, טאָרען די כהנים ניט באַקען מיט זויערטייג, עס מוז ווערען געגעסען מצה.

עשה סב. דער כהן גדול, זאָל יעדען טאָג ברענגען פון זיין אייגענעם, אַ צענטעל מאָס פיינע מעהל, אַ העלפט איז ער מקריב אין דער פרי, מיט דעם קרבן תמיד פון דער פרי. די צווייטע העלפט איז ער מקריב פאַרנאַכט, מיט דעם קרבן תמיד פון פאַרנאַכט, דער קרבן איז (מנחת חביתין).

לאו עה. יעדער קרבן מנחה וועלכער ווערט געבראַכט פון אַ כהן, טאָר ניט געגעסען ווערען, נאָר עס ווערט אינגאַנצען פאַרברענט אויפ׳ן מזבח, מען שפרייט זאַלץ אויף דער מנחה, און מ׳וואַרפט עס אויפ׳ן פייער פון מזבח.

עשה סג. די כהנים זאָלען מקריב זיין דעם קרבן חטאת, לויט אַלע דינים

פון דער תורה, א חטאת קען מען ברענגען פון שעפסען, ציגען, רינדער, גרויסע אָדער קליינע, אויך פון אַלטע אָדער יונגע טויבען, ס'איז פאַראַן קרבן חטאת פון גאַנצען קהל, ווי דער ציג פון ראש חודש אָדער יום טוב, דער מוז זיין נאָר א זכר, און דער קרבן חטאת פון אן איינצעלנעם מענש ווען ער באַגעהט א זינד איז א נקבה.

לאו עו. אויב די בלוט פון קרבן חטאת, איז געוואָרען אריינגעבראַכט אין דעם היכל וואו עס שטעהט דער גאָלדענער מזבח, ווערט דער גאַנצער קרבן פסול, און מען מוז דאָס גאַנצע פלייש פאַרברענען.

עשה סד. מ'זאָל מאַכען דעם קרבן אשם, לויט זיינע דינים פון דער תורה, יעדר קרבן אשם, מוז דער וועלכער ברענגט דעם קרבן, אַרויפלייגען זיינעביידע הענט, אויף דעם קאָפּ פון דעם קרבן, מיט אַלע זיינע קרעפטען, ער זאָל אויסזאָגען זיין וידוי פאַר גאָט ב"ה, און בעטען פאַרגעבונג אויף זיין זינד.

עשה סה. מ'זאָל מאַכען דעם קרבן שלמים, לויט זיינע דינים אין דער תורה.

לאו עז. פון קרבן תודה טאָר מען ניט איבערלאָזען, ביז מאָרגען, פון דער צייט ווען מ'האָט דעם קרבן געשאָכטען.

עשה סו. אַלע קרבנות האָט די תורה באַשטימט א צייט ווי לאַנג מען מעג זיי עסען, אויב אָבער עס איז געבליבען ביז נאָך דער באַשטימטער צייט, מוז מען עס פאַרברענען, דאָס פאַרברענען מוז זיין נאָר בייטאָג, ווייל ס'איז געשריבען אין דער תורה ביום השלישי, באש ישרף, דאָס מיינט, דעם דריטען טאָג זאָל מען עס פאַרברענען.

לאו עח. אויב דער כהן האָט אין צייט פון שעכטען א קרבן, אָדער ביים שפּריצען די בלוט אויפ'ן מזבח, אָדער ביים אָננעמען די בלוט אין א כלי, אָדער ביים צוטראָגען די פלייש צום מזבח, ביי וועלכער עס איז פון די אויסגערעכענטע פיר זאַכען, האָט דער כהן געטראַכט, דאָס ער וועט עסען פון דעם קרבן, נאָך דער באַשטימטער צייט צום עסען. אָדער דאָס ער וועט עסען די פלייש ניט אויפ'ן אָרט וואָס די תורה האָט באַשטימט, ווערט דער קרבן פסול, און האָט דעם זעלבען דין ווי נותר, מען מוז עס פאַרברענען.

לאו עט. מ'טאָר ניט עסען די פלייש פון א קרבן, וועלכער איז געוואָרען אומריין.

עשה סז. קרבנות וועלכע זיינען געוואָרען אומריין, מוז מען פאַרברענען.

לאו פ. אַלע בהמות פון וועלכע מיר נוצען פאַר קרבנות, טאָר מען זייער חלב ניט עסען, אָבער דער חלב פון חיות וועלכע זיינען כשר צום עסען, מעג מען אויך זייער חלב עסען, ווייל פון חיות נעמט מען ניט פאַר קרבנות.

לאו פא. בלוט פון בהמות, חיות, און עופות, סיי פון וועלכע מיר מעגען עסען זייער פלייש, סיי פון די וועלכע מיר טארען זייער פלייש ניט עסען, טאר מען די בלוט ניט עסען, בלוט פון פיש אדער היישעריקען (וועלכע מיר מעגען עסען) מעג מען עסען די בלוט פון זיי.

לאו פב. כהנים זאלען ניט קומען אין בית המקדש באוואקסען מיט גרויסע האר, אויב ער געהט אריין מיט גרויסע האר און טהוט אן עבודה, קומט איהם טויט שטראף, ניט דורכ'ן בית דין נאר פון הימעל. א כהן גדול טאר קיינמאל ניט האבען קיין גרויסע האר, כאטש ווען ער געהט ניט אריין אין בית המקדש.

לאו פג. כהנים טארען ניט קומען אין בית המקדש אנגעטאן צעריסענע קליידער, די זינד איז ניט אנדערש, סיידען דער כהן איז כשר צו טאן אן עבודה, און ס'איז די צייט ווען מען מעג טאן אן עבודה.

לאו פד. כהנים טארען ניט פארלאזען דעם בית המקדש, אין מיטען פון זייער ארבייט, סיי א כהן גדול און סיי אן איינפאכער כהן, כאטש ער וויל געבען אן אנדערען צו פארענדיגען זיין ארבייט, און ער זאל ארויסגעהן פריער ווי די עבודה ווערט פארטיג טאר ער אויך ניט.

לאו פה. כהנים זאלען ניט קומען אין בית המקדש אנגעטרונקען מיט וויין, ביר א. ד. גל.

עשה סח. ווען מען וויל עסען פלייש פון בהמות אדער חיות, זאל מען פריער נאכזעהן אויב זיי האבען די צייכענס פון כשר'ע בהמות חיות.

לאו פו. פלייש פון אומריינע בהמות, טאר מען ניט עסען.

עשה סט. ווען מ'וויל עסען פיש, מוז מען נאכזעהן, אויב זיי האבען פלוס-פעדערען מיט וועלכע די פיש שווימען, און שופען וואס נעמען זיך ארונטער, פון די פיש'ס הויט, זיינען זיי כשר.

לאו פז. פיש ניט האבענדיג די צייכענס פון כשר'ע, טאר מען ניט עסען.

לאו פח. אומריינע פויגעל זאל מען ניט עסען, פיר און צוואנציג אומריינע פויגעל, זיינען גערעכענט אין דער תורה, ווער עס קען זיי ניט דערקענען, איז פאראן א צייכען, יעדער עוף וועלכער כאפט אן אנדער פויגעל און ער עסט ניט דעם פויגעל לעבעדיגערהייט, נאר ער שטעכט אין איהם אריין זיינע נעגעל, און לאזט אין איהם אריין גיפט ביז ער ווערט טויט, דאן עסט ער איהם, דאס איז דער צייכען פון אומריינע פויגעל, נאך א צייכען אויב מען ציהט שטארק אויס א דינעם שטריק, מען שטעלט ארויף דעם עוף אויף דעם שטריק אויב ער צעטיילט זיינע פינגער, צו צוויי אין יעדער זייט איז עס א אומריינער עוף.

עשה ע. מען מוז נאכזעהן די צייכענס פון היישעריקען אויב זיי זיינען כשר, ס'זיינען פאראן דריי צייכענס, אויב ס'האט פיר פליגעל,

וועלכע פאַרדעקען אַ גרויסע טייל פון די לענג פון זיין קערפּער, און אַ גרויסע טייל פון די דיק פון זיין קערפּער, אויב ס'האָט פיר פיס, אויב ס'האָט קניה העכער פון די פיס, מיט וועלכע ס'שפרינגט אויף דער ערד, די דריי זיינען צייכענס דאָס זיי זיינען כשר.

עשה עא. אַכט (שרצים) קריכענדיגע זיינען אויסגערעכענט אין דער תורה, וועלכע זיינען אומריין, און ווער עס רירט זיך צו זיי צו ווערט אומריין, ער טאָר ניט קומען אין בית המקדש, אויך ניט עסען קיין הייליגקייט, מ'ווערט ניט אַנדערש אומריין, סיידען מען רירט זיי אָן ווען זיי זיינען טויט.

עשה עב. עסענוואַרג וואָס וואַקסט, ווי לאַנג עס איז ניט אָפּגעשניטען, קאָן עס ניט ווערען אומריין, אָפּגעשניטענערהייט אויב עס קומט דערויף וואַסער, קאָן עס ווערען אומריין.

עשה עג. אַ בהמה וועלכע ווערט טויט ניט דורך שעכטען איז זי (נבלה), זי איז אומריין און ווער עס רירט זיך צו איהר צו ווערט אומריין, ער מוז ארוים פון מחנה שכינה, ניט עסען קיין הייליגקייט, און ניט קומען אין באַרירונג מיט קיין מענש אָדער זאַכען, ביז ער ריינינגט זיך, ווייל ער איז אומריין און מאַכט אומריין אַלעס וואָס ער רירט אָן.

לאו פט. מ'טאָר ניט עסען קיין שרץ וועלכער קריכט אויף דער ערד, שלאַנגען עגדיסען ווערים א. ד. גל.

לאו צ. מ'טאָר ניט עסען קיינע ווערים אָדער שרצים, וועלכע ווערען באַשאַפען, אין תבואה אָדער פרוכט.

לאו צא. מ'טאָר ניט עסען שרצים וואָס לעבען אין וואַסער, אָדער חיות וועלכע לעבען אין וואַסער, און האָבען ניט קיין אויסזעהן פון פיש, ווי אַ ים הונט, אָדער אַ ים פערד א. ד. גל.

לאו צב. מ'טאָר ניט עסען (רמשים) דאָס מיינט פאַרשידענע ווערים און אַנדערע, וועלכע קומען ניט פון אַ זכר און נקבה, נאָר ווערען באַשאַפען פון שמוץ, אומריינע לופט, מיסט אָדער פון נבלות.

עשה עד. אַ פרוי וועלכע האָט געבוירען אַ זכר, איז זי אומריין זיבען טעג, דאַן צעהלט זי דריי און דרייסיג ריינע טעג צוזאַמען פערציג טעג, אויב זי האָט געבוירען אַ נקבה, איז זי אומריין פערצען טעג און ציילט נאָך זעקס און זעכציג ריינע טעג צוזאַמען אַכציג טעג, סיי זי האָט געבוירען אַ לעבעדיג קינד, סיי אַ טויט קינד אָדער אַ נפל, איז אַלס דער זעלבער דין.

לאו צג. ווער עס ווערט אומריין, טאָר ניט עסען קיין תרומה, אָדער פלייש פון קרבנות, ביז ער טונקט זיך אין וואַסער, און וואַרט ביז זון אונטערגאַנג, אויב ער ברויך אויך צו ברענגען אַ קרבן, מוז ער וואַרטען ביז ער ברענגט דעם קרבן.

עשה עה. ווען די געווינערין ווערט אינגאנצען ריין, זאל זי ברענגען א שעפס איין יאר אלט פאר א (קרבן עולה) און א טויב פאר א (קרבן חטאת).

עשה עו. א קרעציגער מענש (מצורע) איז אומריין, און פאראומרייניגט אלע וואס רירען איהם אן, אויב דער מצורע קומט אריין אין א הויז, ווערט אלעס וואס געפינט זיך אין הויז אומריין, סיי מענשען סיי כלים, כאטש ער האט קיין זאך ניט אנגערירט.

לאו צד. אויב די קרעץ זיינען אויף א האריגען ארט, טאר מען די האר ניט אפגאלען, דער כהן זאל קאנען זעהן אויב עס בעסערט זיך.

עשה עז. אויב דער כהן האט דעם מצורע ערקלערט, אלס פארפאלענער מצורע, מוז ער לאזען וואקסען זיינע האר, און זיך פארדעקען ווי'א אבל, ער זאל צערייסען זיינע קליידער, אפילו ווען דער מצורע איז א כהן גדול, ער טאר דאך ניט לאזען וואקסען זיינע האר, אויך טאר ער דאך ניט צערייסען זיינע קליידער, דאך אויב ער איז א מצורע, מוז ער אלעס טהון גלייך ווי יעדער איינער.

עשה עח. אויב א קלייד קריגט א (נגע), ס'קומט ארויס אויף דעם קלייד א פלעק, זעהר שטארק גרין אדער רויט, ווערט עס אויך אומריין גלייך ווי א מענש, אבער ניט אלע קליידער ווערען אומריין נאר וואלענע אדער ליאנענע, און לעדערנע געמאכטע פון פעל פון בהמה אדער חיה וועלכע לעבען אויף דער טרוקעניש, קליידער געמאכטע פון פעל פון ים חיות ווערען ניט אומריין.

עשה עט. דער כהן מוז ערקלערען דעם מצורע אלס ריינער, באלד ווי דער מצורע ווערט געהיילט אהן אויפהאלטונג, אפילו ווען דער כהן אליין איז דאמאלס אומריין, קען ער אויך ערקלערען דעם מצורע אלס ריינער, ס'איז א מצוה אז דער זעלבער כהן, וועלכער האט איהם דערקלערט אומריין, זאל איהם איצט ערקלערען ריין, ווייל ס'איז געשריבען לטהרו או לטמאו.

עשה פ. דעם זיבענטען טאג נאך דעם ווי דער כהן האט גערייניגט דעם מצורע, זאל דער כהן צום צווייטען מאל אפגאלען דעם מצורע מיט א ראזיר מעסער זיין גאנצען קערפער יעדעם ארט וואו עס איז נאר פאראן האר. נאך דעם אפגאלען, זאל דער מצורע וואשען זיינע קליידער, און זיך טונקען אין מקוה און ער איז שוין ריין, ער מעג שוין עסען מעשר, ווען די זון געהט אונטער מעג ער שוין עסען תרומה, (אויב ער איז א כהן), אבער ער טאר נאך ניט עסען קיין הייליגקייט, ביז וואנען ער ברענגט זיינע קרבנות.

עשה פא. נאָך יעדע מאָל וואָס דער מצורע גאָלט אָפּ זיינע האָר, מוז ער זיך טונקען אין מקוה, ס'זאָל פון איהם אוועק די אומריינינ־קייט, אזוי אויך אַלע אַנדערע וועלכע ווערען אומריין, ווי אַ פרוי אַ נדה, אַ געווינעריץ, ווער ס'ווערט אומריין פון אַ טויטען אָדער כלים וועלכע ווערען פאַראומרייניקט, קענען אַנדערש ניט ארויס פון זייער אומריינגקייט, סיידען זיי טונקען זיך אין אַ מקוה, אַלע וועלכע דאַרפען זיך טונקען מוזען עס טאָן נאָר בייטאָג, חוץ אַ נדה און אַ געווינעריץ טונקען זיך בייגאַכט.

עשה פב. דעם אַכטען טאָג נאָך דעם ווי דער מצורע האָט דורכגעפירט זיין רייניגונג, אַלעס פּינקטליך לויט'ן דין תורה, ביז צו זיין ברענגען די קרבנות, קומט ער אין בית המקדש אין עזרת נשים, נאָר דאָרט מעג ער אריינקומען (ווייל ער האָט נאָך ניט געבראַכט זיינע קרבנות) ער טונקט זיך אין מקוה, און ברענגט די קרבנות, צוויי שעפּסען אָהן פעהלער איינער פאַר אַן עולה און איינער פאַר אַן אשם, איין שעפּס (נקבה) איין יאָר אַלט אָהן פעהלער פאַר אַ חטאת, דריי צענטעל פיינע מעהל דורכגעמישט מיט אויל פאַר אַ מנחה, ווייַן צו יעדען שעפּס איין פערטעל פון דער מאָס (הין), און נאָך איין קוואָרט אויל, אויב ער איז אַן אָרימאַן ברענגט ער נאָר איין שעפּס (נקבה) פאַר אַן אשם, איין צענטעל מעהל, איין קוואָרט אויל און צוויי אַלטע אָדער יונגע טויבען איינע פאַר אַן חטאת און איינע פאַר אַן עולה, דער כהן טהוט אַלעס לויט ווי ס'איז אין דער תורה, דאַן ווערט דער מצורע ערקלערט ריין גלייך ווי אַלע אַנדערע אידען.

עשה פג. ווער ס'זעהט אַ נגע אין זיין הויז (די ווענט קריגען פלעקען גרינע אָדער רויטע), מוז ער קומען צום כהן זאָגענדיג, אזוי ווי אַ נגע זעהט זיך אין מיין הויז, דאַן הייסט דער כהן אַלעס ארויסנעמען פון הויז, פאַר דעם כהן'ס קומען זעהן די הויז, ווייל דער כהן מוז זעהן די הויז איינגאַנצען ליידיג, אויב די הויז איז פינסטער מ'קאָן ניט זעהן, סיידען מ'ציַנדט אָן אַ ליכט, קען עס ניט טמא ווערען פון אַ נגע, אויך מוז די הויז זיין ניט וויניגער ווי פיר איילען, ס'מוז אויך האָבען פיר ווענט פיר עקיג, ניט רונדיג אָדער מיט דריי אָדער פינף ווענט, דאַן קומט דער כהן און פיהרט אַלעס דורך לויט די פאָרשריפטען פון תורה, און ערקלערט די הויז ריין אָדער ניט.

עשה פד. אַ (זב) אַ מאַן פון וועלכען עס רינט אַ פליסיגקייט, ניט קיין זרע (זאָמען), אויב עס געהט פון איהם צוויי מאָל, ווערט ער אומריין, און מאַכט אומריין אַלעס, אויף וואָס ער ליגט אָדער זיצט, אויך וואָס ער רירט אָן ווערט אומריין, אויב ער זעהט דריי מאָל נאָכאַנאַנד, מוז ער ברענגען אַ קרבן, ווען ער ווערט אויסגעהיילט.

עשה פה. ווען דער זב ווערט אויסגעהיילט, ציילט ער זיבען ריינע טעג, דעם זיבעטען טאָג פאַרנאַכט, מוז ער זיך טונקען אין מקוה, דעם אַכטען טאָג ברענגט ער צוויי טויבען איינע אַ חטאת, און איינע אַן עולה,

עשה פו. אַ מאַן וואָס געהט פון איהם ארויס זרע (זאמען), מוז ער זיך טונקען אין מקוה, און בלייבט אומריין ביז פאַרנאַכט, יעדע זאַך אויף וואָס עס קומט ארויף זרע, מוז מען אויסוואַשען, און ס'איז אומריין ביז פאַרנאַכט.

עשה פז. ווען אַ פרוי איז אַ נדה (זי האָט איהר צייט), איז זי אומריין, אַלעס וואָס זי רירט אָן ווערט אומריין.

עשה פח. ווען אַ פרוי האָט אָפּגעציילט זיבען טעג נדה, פון אַכטען טאָג האָט זי געזעהן בלוט דריי טעג נאָכאנאַנד, אָדער די דריי טעג זיינען געווען, מיט אַ טאָג שפּעטער נאָך די נדה, האָט זי דעם דין פון אַ זבה, זי איז אומריין, אַלעס אויף וואָס זי ליגט אָדער זיצט איז אומריין, און ווער עס רירט אָן אין איהר, מוז זיך טונקען אין מקוה, און בלייבט אומריין ביז פאַרנאַכט.

עשה פט. ווען די זבה ווערט געהיילט, זאָל זי ברענגען איהרע קרבנות צו רייניגען זיך. נאָכדעם ווי זי האָט געציילט זיבען ריינע טעג, און זיך געטונקען אין מקוה נאָך זון-אונטערגאַנג, כאָטש זי איז שוין ריין, דאָך טאָר זי נאָך ניט עסען קיין הייליגקייט ביז זי ברענגט איהרע קרבנות, זאָל זי ברענגען דעם אַכטען טאָג צום כהן, צוויי אַלטע אָדער יונגע טויבען, איינע אַ חטאת און איינע אַן עולה.

לאו צה. כהנים טאָרען ניט אַריינגעהן אין בית המקדש, נאָר ווען זיי געהען דאָרט אַרבעטען, אויך דער כהן גדול, טאָר ניט אַריינגעהן אין (קדש קדשים) דער גאָר הייליגסטער אָרט אין בית המקדש, נאָר אום יום כפור צו טאָן עבודה פיר מאָל, אויב ער געהט אַריין אַ פינפטען מאָל אָדער אַן איינפאַכער כהן געהט אַריין אין קודש הקדשים, קומט זיי טויט שטראָף פון הימעל.

עשה צ. אַלע אַרבייט אין בית המקדש אום יום כפור, מוז טאָן נאָר דער כהן גדול, אויב אַן איינפאַכער כהן טהוט אַן עבודה אום יום כפור, און ס'איז אויך אַ מלאכה וואָס מ'טאָר ניט טאָן אום יום כפור, קומט איהם טויט שטראָף פאַר טאָן אַן עבודה פון כהן גדול, חוץ די זינד פון טאָן אַ מלאכה אום יום כפור.

לאו צו. אַ קרבן טאָר מען אין ערגעץ ניט שעכטען, סיידען אין בית המקדש, אָבער דאָס איז נאָר, אויב דער קרבן קאָן ווערען געבראַכט אין בית המקדש, אָבער ווען דער קרבן קאָן ניט געבראַכט ווערען אין בית המקדש, אין פאַל דער קרבן איז געווען פון אַ מצורע אָדער אַ געוויי־

נערין א׳ ד׳ ג׳ ס׳איז אָבער נאָך ניט געקומען די צייט צו ברענגען דעם קרבן, דאַן אויב מ׳האָט עס געשאָכטען ניט אין בית המקדש איז מען פטור.

עשה צא. ווען מ׳שעכט אַ כשר׳ע חיה אָדער עוף, מוז מען שפּרייטען ערד אונטער דעם בלוט, און אויף דעם בלוט צודעקען מיט ערד, מ׳קאָן אויך צודעקען מיט מיסט, זאַמד (זעהר דינע) צומאָלענע שטיינער, זעגעכץ פון האָלץ, אַש פון פאַרברענטע קליידער אָדער עסענוואַרג אַ. ד. גל. ווייל די אַלע זאַכען אויב מ׳וועט אריינטאָן זאָמען וועט דערפון ארויסשפּראָצען, איז עס גלייך ווי ערד.

לאו צז. מען טאָר ניט האָבען קיין נאָענטע באַציאונג מיט די פרויען, וועלכע מ׳קאָן ניט הייראַטען צוליב פאַרוואַנדשאַפט, אָדער ווייל זיי זיינען פאַרהייראַט.

לאו צח. ווער עס שענדעט זיין אייגענעם פאָטער, האָט נאָך אַ זינד, חוץ די זינד פון שענדען אַ מאַן.

לאו צט. מ׳טאָר ניט שענדען אַן אייגענע מוטער, כאָטש זי האָט ניט געהייראַט זיין פאָטער לויט"ן אידישען דין, איז זי דאָך זיין מוטער, אויב זי האָט געהייראַט זיין פאָטער מיט׳ן אידישען דין, האָט ער צוויי זינד, איינע פאַר שענדען זיין מוטער, און איינע פאַר שענדען זיין פאָטער׳ס פרוי.

לאו ק. מ׳טאָר ניט שענדען זיין פאָטער׳ס פרוי, כאָטש זי איז ניט זיין מוטער, אפילו ווען זי איז געשידען געוואָרען פון זיין פאָטער, אָדער ער איז געשטאָרבען.

לאו קא. מ׳טאָר ניט הייראַטען זיין שוועסטער, כאָטש ס׳איז בלויז פון איין פאָטער אָדער מוטער, אויך אונגעזעצליך געבוירענע שוועסטער און ברודער, טאָרען ניט הייראַטען צווישען זיך.

לאו קב. מ׳טאָר ניט הייראַטען אַן אייגענעם זוהן׳ס טאָכטער, דאָ רעדט זיך וועגען אַן אונגעזעצליך געבוירענעם זוהן, ווייל אויב דער זוהן איז געבוירען פון אַ געזעצליכע הייראַט, איז פאַראַן צוויי זינד, איינע פאַר אַ זוהן׳ס טאָכטער, און פאַר אַ פרוי און איהר זוהן׳ס טאָכטער.

לאו קג. מ׳טאָר ניט הייראַטען אַן אייגענע טאָכטער׳ס טאָכטער, דאָ רעדט זיך וועגען אַן אונגעזעצליך געבוירענע טאָכטער, ווייל אויב ס׳איז אַ טאָכטער געבוירען דורך געזעצליכע הייראַט, איז דאָך פאַראַן צוויי זינד, איינע פאַר אַ טאָכטער׳ס טאָכטער, און איינע פאַר אַ פרוי און איהר טאָכטער׳ס טאָכטער.

לאו קד. מ׳טאָר ניט הייראַטען זיינע אייגענע טאָכטער, דאָ רעדט זיך וועגען אַן אומגעזעצליך געבוירענע טאָכטער, ווייל ביי אַ טאָכטער

געבוירען פון א געזעצליכע הייראט, איז דאך א חוץ די זינד פון א טאָכטער, נאָך פאראַן א זינד פאר א פרוי און איהר טאָכטער.

לאו קה. מ׳טאָר ניט הייראַטען זיין שוועסטער, וועלכע איז געבוירען צו זיין פאָטער פון א געזעצליך געהייראַטע פרוי.

לאו קו. מ׳טאָר ניט הייראַטען זיין פאָטער׳ס שוועסטער, פון איין פאָטער אָדער מוטער.

לאו קז. מ׳טאָר ניט הייראַטען זיין מוטער׳ס שוועסטער, פון איין פאָטער אָדער מוטער.

לאו קח. מ׳טאָר ניט שענדען זיין אייגענעם פאָטער׳ס ברודער, מ׳האָט נאָך א זינד, חוץ די זינד פון שענדען א מאַן.

לאו קט. מ׳טאָר ניט הייראַטען זיין טאַנטע, כאָטש זי איז געשידען פון אָנקעל אָדער ער איז געשטאָרבען.

לאו קי. מ׳טאָר ניט הייראַטען זיין שנור, כאָטש זי איז געשידען פון זיין זוהן, אָדער זיין זוהן איז געשטאָרבען.

לאו קיא. מ׳טאָר ניט הייראַטען זיין ברודער׳ס פרוי כאָטש זי איז גע־שידען אָדער דער ברודער איז געשטאָרבען.

לאו קיב. מ׳טאָר ניט הייראַטען זיין פרוי׳ס טאָכטער.

לאו קיג. ווען זיין פרוי האָט א זוהן פון אַן אַנדער מאַן, זאָל דער מאַן ניט הייראַטען, דעם זוהן׳ס טאָכטער.

לאו קיד. אויב זיין פרוי האָט א טאָכטער פון אַן אַנדער מאַן, טאָר דער מאַן ניט הייראַטען די טאָכטער׳ס טאָכטער.

לאו קטו. מ׳טאָר ניט הייראַטען, זיין פרוי׳ס שוועסטער, ווי לאַנג זיין פרוי לעבט, כאָטש ער האָט זיך געשיידט מיט זיין פרוי.

לאו קטז. מ׳טאָר ניט זיין צוזאַמען מיט א פרוי, ווען זי איז אומריין, כאָטש עס זיינען פאַריבער די ריינע טעג. ווי לאַנג זי האָט זיך ניט געטונקען אין א מקוה, האָט זי דעם דין פון א אומריינע.

לאו קיז. מ׳טאָר ניט גיבען פון זיינע קינדער, צו פירען דורך פייער פאר דעם אָפּגאָט מולך.

לאו קיח. מ׳טאָר ניט שענדען א מאַן, די זינד איז גלייך אויףביידען.

לאו קיט. מ׳טאָר ניט האָבען געשלעכטליכע באַציאונג מיט א בהמה, חיה, א. ד. גל.

לאו קכ. א פרוי טאָר ניט האָבען געשלעכטליכע באַציהונג מיט א בהמה, חיה, א. ד. גל.

עשה צב. מען מוז מורא האָבען, פאר זיין פאָטער און מוטער כאָטש זיי שלאָגען, אָדער שפייען אין פנים, טאָר מען זיי ניט פאַרשעמען.

לאו קכא. מ׳טאָר ניט „אנערקענען געצענדינסט, אפילו ניט אין די געדאַנקען.

לאו קכב. מ׳טאָר ניט מאַכען קיינע געצען, כאָטש מ׳דינט זיי ניט.

לאו קכג. אויב עס בלייבט איבער פון אַ קרבן ביז נאָך די צייט, וואָס די תורה האָט באַשטימט צום עסען, טאָר מען עס ניט עסען, ווער עס עסט דערפון, קומט איהם כרת.

לאו קכד. ווען מען שניידט אָפּ די תבואה פון פעלד, טאָר מען ניט אָפּשניידען די גאַנצע תבואה, ניט איבערלאָזענדיג פאַר די אָרימע־לייט, מ׳טאָר ניט איבערלאָזען די תבואה פאַר אָרימעלייט, ניט אין אָנפאַנג פעלד, ניט אין מיט׳ן פעלד, נאָר ווי עס ענדיגט זיך דאָס פעלד (פאה).

עשה צג. מ׳זאָל איבערלאָזען שטעהענדיגע תבואה (פאה) ניט ווייניגער ווי איין זעכציגסטע טייל פון וויפיל עס וואקסט אויף דעם גאַנ־צען פעלד. אויב עס זיינען ניט פאַראַן קיין אָרימעלייט, מעג דער בעל הבית נעמען פאַר זיך די גאַנצע פאָה, ניט לאָזען ס׳זאָל קאַליע ווערען אין פעלד, ניט בלויז פון תבואה מוז מען איבערלאָזען פאה, נאָר אויך פון פרוכטבוימער.

עשה צד. זאַנגען וועלכע פאַלען אַרויס פון די שניידמעסער, אָדער פון האַנט ביים רייסען, אויב ס׳פאַלט איינער אָדער צוויי, געהט עס פאַר די אָרימעלייט, דריי זאַנגען איז עס שוין ניט לקט, ס׳געהט צום בעל הבית, ס׳איז ניט אַנדערש לקט, סיידען די זאַנגען פאַלען אַרויס פון זיין האַנט אָהן שום צופאַל, אָבער אויב ער האָט זיך פאַרשטאָכען אין האַנט און האָט געפּעגנט זיין האַנט צו זעהן וואָס ס׳איז, דערווייל זיינען די זאַנגען אַרויסגעפאַלען פון זיין האַנט, איז עס ניט לקט.

לאו קכה. זאַנגען וועלכע פאַלען אַרונטער ביים שניידען, טאָר דער בעל הבית ניט אויפקלייבען (לקט).

לאו קכו. ווען מ׳נעמט אַרונטער וויינטרויבען, טאָר מען ניט מיטשניידען די שלעכט צווייגען, אויף וועלכע ס׳זיינען נאָר פאַראַן איינצעלנע וויינטרויבען. (עוללות).

עשה צה. דער בעל הבית פון וויינגאָרטען, זאָל איבערלאָזען פאַר אָרי־מעלייט, אַלע צווייגען וועלכע האָבען ניט קיין געהענגעל, נאָר בלויז איינצעלנע טרויבען, דער בעל הבית ברויך ניט אָפּצושניידען, די צווייגען וועלכע געהן פאַר די אָרימעלייט, נאָר די אָרימעלייט מוזען אַליין אָפּשניידען זייערע צווייגען, די אָרימעלייט האָבען ניט קיין רעכט צו שניידען זייערע צווייגען, ווי לאַנג דער בעל הבית האָט נאָך ניט אָנגעפאַנגען צו שניידען.

לאו קכז. איינצעלנע טרויבען וועלכע פאַלען אַרונטער פון די געהענגעל ביים שניידען טאָר דער בעל הבית ניט צוזאַמענקלייבען, אויב דער בעל הבית שטעלט אַ קאַרב אונטער דעם בוים, ס'זאָל דאָרט אריינ־פאַלען די איינצעלנע טרויבען, הייסט עס דאָס ער באַרויבט די אָרימעלייט, ווייל ווען די איינצעלנע טרויב פאַלט אַרונטער פון געהענגעל, איז עס שוין דעם אָרימאַנ'ס. (פרט)

עשה צו. מען מוז לאָזען די אָראָפּגעפאַלענע איינצעלנע טרויבען פאַר אָרימעלייט, אויב מ'שניידט די טרויבען, ווארפענדיג די אָפּגעשני־טענע גלייך פון בוים צו דער ערד, ווען מען נעמט שפּעטער אַלעס אַוועק, מוז מען איבערלאָזען אַלע אָפּגעריסענע איינצעלנע פאַר די אָרימעלייט פרט, אפילו אויב אַ גאַנצע געהענגעל איז צופאַלען, געהט אַלעס פאַר אָרימעלייט.

לאו קכח. מ'טאָר ניט גנב'ענען געלט אָדער זאַכען, סיי פון אַ איד אָדער פון אַ גוי, כאָטש ער דענקט עס צוריק צוגעבען, נאָר בלויז יענעם צו מאַכען פאַרדראָס, אָדער ער מאַכט שפּאַס, אויך טאָר מען ניט קויפען פון אַ גנב.

לאו קכט. ווער עס האָט ביי זיך פרעמד געלט, סיי מ'האָט עס ביי איהם באַהאַלטען, אָדער איהם געבאָרגט, סיי ער האָט עס גערויבט, אויסגעשווינדעלט, אָדער ער האָט עס געפונען, ווען מ'מאָנט עס צוריק פון איהם זאָל ער ניט אָפּלייקענען, כאָטש ער שווערט זיך ניט.

לאו קל. אויב איינער האָט פאַרנומען פרעמדע געלט, און ווען מען מאָנט ביי איהם די געלט לייקענט ער אָפּ, טאָר ער ניט שווערען פאַלש, אויב ער האָט פאַלש געשוואוירען, מוז ער באַצאָלען קרן, דאָס מיינט, וויפיל עס באַטרעפט, און צולעגען אַ פינפטעל פון דער גאַנצער סומע, און מוז ברענגען אַ קרבן אשם (אשם גזלות).

לאו קלא. מ'טאָר קיינמאָל ניט פאַלש שווערען, דאָ רעדט זיך וועגען צוויי פאַלשע שבועות, איינע ווען ער שווערט פון דער פאַרגאַנגענהייט, ער שווערט דאָס ער האָט געגעסען, און ער האָט ניט געגעסען, אָדער ער שווערט דאָס ער איז געשלאָפען און ער איז ניט געשלאָפען, די צווייטע איז ווען ער שווערט פון דער צוקונפט, ער שווערט דאָס ער וועט עסען און עסט נישט, אָדער ער שווערט דאָס ער וועט שלאָפען און שלאָפט ניט.

לאו קלב. ווער עס האָט ביי זיך פרעמדע געלט אָדער זאַכען, וועלכע זיינען איהם געגעבען געוואָרען צו באַהאַלטען אָדער געבאָרגט, יעצט ווען מ'מאָנט איהם צוריק צוגעבען, גיט ער יעדעס מאָל אַנדערע אויסריידען, אָפּלייגענדיג פון מאָל צו מאָל, ביז מען וועט מיד ווערען צו מאָנען, אָדער ער איז אַ שלעכטער און שטאַרקער מענש, מ'האָט פאַר איהם

מורא, און ער אליין וויל ניט צוריקגעבען, איז אויף איהם די זינד פון לא תעשוק.

לאו קלג. ווער עס רויבט געלט אדער זאכען מיט געוואלד, סיי פון א איד סיי פון א גוי, ווען דער צווייטער איז דערביי, איז ער א גזלן, און מוז באצאלען, מ'טאר ניט האבען קיין הנאה פון א גע'גזל'טע זאך אויב ער איז זיכער דאס די בהמה איז א גע'גזל'טע, טאר ער אויף איהר ניט רייטען, אדער אקערען מיט איהר, א גע'גזל'טע פעלד טאר מען ניט דורכפארען אין איהר, אדער אריינגעהן אין איהר זיצען אויף דער זון, אויב איינער האט גע'גזל'ט האלץ און פון דעם געמאכט א בריק, טאר מען אויף דעם בריק ניט געהן אדער פארען.

לאו קלד. מ'טאר ניט אויפהאלטען פון באצאלען דעם ארבייטער זיין פארדינסט, א טאג ארבייטער מוז ווערען באצאלט ניט שפעטער ווי די גאנצע נאכט, א נאכט ארבייטער מוז ווערען באצאלט ניט שפעטער ווי דעם גאנצען טאג, א שטונדע ארבייטער, אויב ער ארבייט בייטאג מוז ער ווערען באצאלט בייטאג, אויב ביינאכט קריגט ער באצאלט ביינאכט, אויב ער ארבייט פון וואך, חדש אדער יאר, אויב ער הערט אויף ארבייטען בייטאג, קריגט ער באצאלט בייטאג, אויב ער הערט אויף ארבייטען ביינאכט, קריגט ער באצאלט ביינאכט.

לאו קלה. מ'טאר ניט שילטען א טויבען מענשען, אויך ניט א הערענדיגען, ווען ער איז ניט דערביי, אויך זאל מען ניט שילטען זיך אליין, א שטאט מיט אידען, אדער אלע אידען צוזאמען, ווער ס'שילט א פאר־שטארבענעם, אדער אפילו א לעבעדיגען וועלכער איז פאראורטיילט צום שטארבען איז ער פטור.

לאו קלו. אויב איינער פרעגט דעם צווייטען אן עצה, וועגען וואס ער אליין איז אין דער זאך ניט באקאנט, טאר מען איהם ניט געבען א שלעכטע עצה, סיי ס'איז וועגען געלט־זאכען, סיי וועגען תורה, אדער וואס ס'זאל ניט זיין, אפילו א גוי טאר מען אויך ניט געבען א שלעכטע עצה, כאטש מ'טאר איהם ניט געבען קיין גוטע עצה, זאל מען זיך אפהא־לטען פון געבען אן עצה, אבער קיין שלעכטע עצה טאר מען איהם ניט געבען, אויך טאר מען קיינעם ניט ברענגען צו טאן א זינד, דעריבער זאל א פאטער ניט שלאגען זיין דערוואקסענעם זוהן, ווייל טאמער שלאגט ער איהם צוריק.

לאו קלז. א דיין טאר ניט ארויסגעבען אן אורטייל, צו באשולדיגען דעם געראכטען, און גערעכט מאכען דעם שולדיגען, אויך ווען ער האט שוין ביי זיך באשלאסען דעם אורטייל, טאר ער איהם ניט אויפהאלטען נאר גלייך ארויסגעבען.

לאו קלח. אַ דיין טאָר ניט אָפּגעבען כבוד צו איינעם, מעהר ווי צום צווייטען בעל דין, כאָטש ער איז אַ מעהר אָנגעזעהנער מענש, ער זאָל אויך ניט איינעם לאָזען שטעהן, און דעם צווייטען בעטען זיצען.

עשה צז. דער דיין זאָל באַהאַנדלעןביידע בעלי דינים גלייך, ניט איינער זאָל רעדען וויפיל נאָר ער וויל, און דעם צווייטען הייסען ריידען וואָס ווייניגער, אָדער צו איינעם ריידען שטרענג, און צום צווייטען ווייכע רייד.

לאו קלט. ווער עס זאָגט צו אַ צווייטען כ'האָב געהערט ווי יצחק האָט וועגען דיר דערציילט, כאָטש ער האָט טאַקע געהערט, און ס'איז וועגען איהם קיין שלעכטס ניט דערציילט געוואָרען, דאָך, ווייל ער טראָגט אָפּ רייד, פון איינעם צום צווייטען, איז ער אַ הולך רכיל, וואָס איז אַ גרויסע זינד, אויב מ'דערציילט פון איינעם זאַכען, איהם צו פאַרשעמען, אויב ס'איז ליגענט, איז ער אַ מוציא שם רע (ער מאַכט דעם צווייטען אַ שלעכטען נאָמען דורך ליגענט) דאָס איז אַ פיל גרעסערע זינד, אויב ס'איז וואָר, איז ער אַ לשון הרע דערציילער, ווער עס רעדט שטענדיג לשון הרע, דער איז אַ בעל לשון הרע דאָס מיינט אַ לשון הרע מאַן, די אַלע אויסגערעכענטע זיינען די שטאַרקסטע זינד, ס'איז גלייך ווי מ'לייקענט אין גאָט, ברוך הוא, די שטראָף איז גרסער ווי מ'דינט עבודה זרה.

לאו קמ. ווער ס'זעהט אַ איד טרינקט זיך אין טייך, אָדער מערדער באַפאַלען איהם, און ער אַליין קאָן איהם רעטען, אָדער ער קאָן דינגען אַנדערע איהם צו רעטען, און ער האָט איהם ניט גערעטעט, אָדער ווען ער וויים, דאָס גויים אָדער רויבער פלאַנען איינעם צו באַרויבען, און ער וואָלט געקענט זיי אָפּרעדען פון זייערע שלעכטע פלענער, אויב ער האָט עס ניט געטאָן, איז עס זעהר אַ גרויסע זינד, ווייל ווער עס מאַכט פאַרלירען אַ אידישען נפש איז גלייך ווי ער וואָלט פאַרניכטעט די גאַנצע וועלט.

לאו קמא. מ'טאָר ניט טראָגען קיין האַס אין האַרצען געגען אַ איד, אויב איינער האָט איהם שלעכט געטאָן, זאָל ער איהם אויסריידען, פרעגענדיג ווארום האָסטו מיר אזוי געטאָן, און זאָל זעהן דעם האַס ארויסצונעמען פון האַרצען.

עשה צח. ווער ס'זעהט איינער באַגעהט אַ זינד, מוז ער איהם אויפקלערען, דאָס ס'איז אַ זינד, און זעהן ביי איהם אויסווירקען, ער זאָל מעהר די זינד ניט באַגעהן, סיי ס'איז אַ זינד צווישען מענש און מענש, סיי צווישען גאָט און מענש, ווען ער געהט איהם שטראָפען, טאָר קיין פרעמדער מענש דערביי ניט זיין, ער זאָל ניט פאַרשעהמט ווערען, אויב ער פאָלגט איהם ביים ערשטען מאָל איז גוט, אויב ניט, זאָל ער

פרובירען א צווייטען מאָל, און מעהר מאָל, ביז דער זינדיגער אנטזאגט זיך צו פאָלגען, ער ווערט בייז און פאנגט אָן צו שלאָגען דעם וועלכער שטראָפט איהם, דאן ברויך ער שוין מעהר איהם ניט שטראָפען, אָבער ווער עס קאָן איינעם אָפהאלטען פון זינדיגען, און ער טהוט עס ניט, ווערט ער אויך געשטראָפט פאר די זעלבע זינד.

לאו קמב. מ'טאָר ניט פארשעמען א אידען, און געווים ניט צווישען מענשען, סיי א גרויסען סיי א קליינעם, מ'טאָר קיינעם ניט רופען מיט א נאָמען, פון וועלכען ער ווערט פארשעהמט, אָדער צו ריידען פאר איהם, פון וואָס ער ווערט פארשעהמט, דאָס אַלעס איז נאָר ווען ס'האנדעלט זיך וועגען וואָס עס איז צווישען מענש און מענש, אָבער ווען ס'קומט וועגען וואָס ס'איז צווישען מענש און גאָט, ווען איינער באגעהט א זינד געגען גאָט, דאן אויב מ'שטראָפט איהם צוערשט צווישען זיך, און ער וויל ניט פאָלגען, מעג מען איהם שטראָפען צווישען מענשען, און ס'איז א מצוה איהם צו פארשעמען, אפילו אויך שלאָגען, ביז ער וועט בעסער ווערען.

לאו קמג. אויב איינער האָט דיר אמאָל ענטזאגט א זאך צו באָרגען, יעצט קומט ער ביי דיר באָרגען, זאָלסטו ניט נעמען נקמה זאָגענדיג, איך וויל דיר ניט באָרגען, ווייל דו האָסט מיר אויך ניט געוואָלט באָרגען.

לאו קמד. אויב איינער האָט דיר אמאָל ענטזאגט א זאך צו באָרגען, יעצט קומט ער ביי דיר באָרגען, זאָלסטו ניט זאָגען, איך וועל דיר יאָ באָרגען, כאָטש דו האָסט מיר ניט געבאָרגט, ווייל דאָס צייגט דאָס דו טראָגסט נאָך דעם האָס ביי דיר אין האַרצען.

עשה צט. מען מוז ליבען מיט'ן גאַנצען לעבען, יעדען איד'ס לעבען און פארמעגען, גלייך ווי זיין אייגענס, דאָס איז דער וויכטיגסטער פונקט אין דער תורה, ווייל אויב ער וועט טאַקע ליבען יעדען אידען גלייך ווי זיך אליין, וועט ער שוין ניט גנב'ענען אָדער באשווינדלען, אָדער א שאָדען טאָן צו קיינעם, און אויב ער וועט זיין אזוי צו אנדערע, וועלען דאָך געווים די אנדערע געגען איהם אויך אזוי זיין, דאן וועט זיין בלויז פריינדשאפט און שלום צווישען אַלע אידען.

לאו קמה. מ'טאָר ניט צוזאַמענברענגען צו פארמערען זיך, פון צוויי באזונדערע מינים איינע מיט א צווייטע, ווי אָן אָקס מיט א פערד, א בהמה מיט א חיה, א חיה מיט א ים חיה, אָדער צוויי באזונדער מינים עופות, אפילו ניט ווען ביידע זיינען כשר'ע אָבער זיי זיינען צוויי באזונדערע מינים.

לאו קמו. מ'טאָר ניט פארזייען אין א פעלד אין ארץ ישראל, צוזאַמענ־געמישטע זאַמען פון פארשיידענע מינים, מיט א מאָל, ווי ווייץ

מיט גערשטען, האבער מיט קארן א. ד.גל. אויב מ'האט פארזייט כלאים (געמישטע זאמען) און ס'האט ארויסגעוואקסען מוז מען עס ארויסרייסען, מ'טאר ניט פארזייען געמישטע זאמען, נאר פון די וועלכע קאנען געגעסען ווערען פון מענשען אדער בהמות, אבער ביטערע גראזען וועלכע קאנען ניט געגעסען ווערען, זיי זיינען נאר פאר רפואות וועגען, מעג מען זיי פארזייען געמישטערהייט.

לאו קמז. ווען מ'פלאנצט נייע בוימער, צעהלט מען אפ דריי יאר פון דעם פלאנצען, און אלע פרוכט וועלכע וואקסען אין די דריי יאר, טאר מען קיין מאל ניט עסען, אויך ניט האבען קיין שום הנאה פון זיי, מ'קאן די פרוכט ניט אויסלייזען מיט געלט, מ'טאר ניט געברויכען סיי די פרוכט, די קערנער, די שאלען, קערנער און שאלען פון וויינטרויבען, זיינען אלע אין דעם איסור פון ערלה, אבער די בלעטער און די וואסער וועלכע געהט פון די בוימער ביים שניידען די וויינטרויבען, מעג מען געברויכען.

עשה ק. ווען מ'פלאנצט נייע בוימער וועלכע טראגען פרוכט צום עסען, אלע פרוכט וועלכע וואקסען ארויס, אין פערטען יאר, פון פופצען טאג אין מאנאט שבט, ביז פופצען טאג אין מאנאט שבט דעם פינפטען יאר, דאס זיינען די פרוכט וועלכע האבען געבליהט פון פופצען טאג אין שבט אין פערטען יאר, כאטש זיי זיינען ניט פארטיג געווארען אין פערטען יאר, דאך רעכענען זיך די פירות צום פערטען יאר, ווען דער בית המקדש איז געשטאנען, האט מען די פרוכט פון פערטען יאר, געמוזט פירען קיין ירושלים און זיי דארט עסען, אדער מ'האט די פירות אויס־געטוישט אויף געלט, און דאס געלט געפירט נאך ירושלים, פאר דעם געלט האט מען נאר געקאנט קויפען צום עסען און טרינקען אין ירושלים.

לאו קמח. מ'טאר ניט עסען די פלייש פון א בהמה אדער עוף נאכ'ן שעכטען, סיידען ס'געהט פון זיי ארויס די בלוט, אויף וועלכע זיי קאנען לעבען, אויך לערנען מיר פון דאנען, מ'זאל ניט עסען פון קיין פלייש פון קרבנות, סיידען מ'האט שוין געשפריצט פון דעם בלוט אויף דעם מזבח, נאך לערנען מיר דא, אז דער בית דין וועלכער האט פאראורטיילט א מענשען צו טויט שטראף, טאר דער בית דין דעם גאנצען טאג קיין שום עסען ניט פארזוכען, אויך לערנען מיר דא, מ'זאל גארנישט עסען אין דער פרי, ווי לאנג מ'האט ניט געדאווענט.

לאו קמט. מ'זאל ניט גלויבען אין קיין זאך פון די אבערגלויבער, ווי די וואס זאגען, ווייל מיין ברויט איז געפאלען פון מיין האנט, מיין שטעקען איז געפאלען פון מיין האנט, ווייל איך היינט ניט געהן וואו איך האב געדענקט צו געהן, אויב איך וועל געהן היינט, וועט עס

זיך ניט אויספירען, אָדער ער זאָגט, ווייל אַ פוקס איז פאַרביי געלאָפען פון מיין רעכטע זייט, געה איך היינט ניט ארויס פון מיין הויז, אויב איך וועל ארויסגעהן וועט מיך אָנטרעפען אַ שווינדלער.

לאו קנ. מ'טאָר ניט גלויבען אין שטונדען אָדער טעג, ווי די וועלכע זאָגען, דער טאָג איז אַ גוטער, דער טאָג איז אַ שלעכטער, אין דעם טאָג איז גוט צו טאָן די זאַך, דער חדש אָדער דאָס יאָר, איז גוט צו טאָן די זאַכען, אָדער זאָגען זאָלסט מיך יעצט ניט מאָנען צו דער פולער וואָך, אָדער אָנפאַנג חדש.

לאו קנא. מ'טאָר ניט ארומשניידען די האָר פון קאָפּ גאַנץ רונדיג, אָנפאַנגענדיג פון שטערן גלייך העכער פון די אויערען ארום, ביז דער צווייטער זייט שטערן, וואָס מ'טאָר ניט ארומשניידען, איז נאָר מיט אַ ראַזיר־מעסער, אָדער מיט אַ שער אַזוי קורץ ווי מיט אַ ראַזיר־מעסער, אָבער מיט אַ שער און ס'איז ניט אַזוי קורץ ווי מיט אַ ראַזיר־מעסער מעג מען ארומשניידען.

לאו קנב. מ'טאָר ניט גאָלען די באָרד מיט אַ ראַזיר־מעסער, אין דער באָרד זיינען פאַראַן פינף עקען, צוויי אין דער רעכטער זייט, איינער אויבען וואָס מ'רופט שלעיף, און איינער אונטען, וואָס מ'רופט קינבאַקען, צוויי אין דער לינקער זייט, און איינער פון פאָרענט, צוזאַמען פינף, אויב מ'גאָלט אָפּ די באָרד מיט אַ מעסער, איז אַ באַזונדערע זינד פאַר יעדען עק, האָט ער פינף זינד, אָבער מיט אַ שער מעג מען אָפּשניידען.

לאו קנג. מ'טאָר ניט איינקריצען אין לייב די שריפט, וואָס מ'רופט כתובת קעקע, דאָס ווערט צוערשט אין לייב אויסגעקריצט, דאַן טהוט מען ארויף טינט אָדער פאַרב פון אנדערע קאָלירען, און די שריפט פאַרבלייבט דאָרט, מ'קאָן עס קיינמאָל ניט אויסמעקען, סיי אויף אַן אָרט וואָס איז פאַרדעקט מיט די קליידער, סיי ס'איז אַן אָפּגעדעקטער אָרט טאָר מען עס ניט טאָן, אָבער אויב ער האָט אַ קנעכט און ער קריצט איהם איין, ער זאָל ניט קענען אנטלויפען, איז ער פטור.

עשה קא. מען מוז מורא האָבען פאַר דעם מקדש, דאָס מיינט מ'זאָל מורא האָבען, פאַר דעם וועלכער האָט אונז אָנגעזאָגט וועגען מקדש, מ'זאָל אַריינקומען אין מקדש מיט גרויס דרך ארץ, פיהלענדיג דאָס עס איז אַ הייליג אָרט, מ'זאָל ניט אריינגעהן צום באַרג פון מקדש, מיט זיין שטעקען, מיט די שיך אויף זיינע פיס, אָנגעטאָן בלויז אין זיינע אונטערקליידער, מיט שטויב אויף זיינע פיס, און ס'איז געוויס אַז מ'טאָר ניט שפּייען.

לאו קנד. מ'טאָר ניט מאַכען דעם כשוף (אוב), ער שטעהט און רויכערט געווירצען, האַלטענדיג אַ ריט'ל פון אַ הדס, אין זיין האַנט, ער

הויבט עס אויף און רעדט שטילערהייט, ביז דער וואָס קומט פרעגען, הערט אַ שטימע רעדט מיט איהם, ענטפערענדיג איהם אויף אַלעס וואָס ער פרעגט, אָדער ער נעמט אַ קאָפּ פון אַ טויטען, און מאַכט מיט איהם כשוף, ביז ער הערט ווי אַ שטימע געהט אַרויס פון זיין בוזים, און ענטפערט איהם אויף וואָס ער פרעגט.

לאו קנה. מ'טאָר ניט מאַכען דעם כשוף ידעוני, ער נעמט אַ ביין פון דעם פויגעל וועלכען מ'רופט ידוע, ער נעמט איהם אַריין אין מויל, און רויכערט פאַרשידענע געווירצען, ביז ס'קומט אויף איהם, אַזוי ווי אַ פאַליקע קראַנקהייט, דאַן רעדט ער פון זאַכען אין דער צוקונפט.

עשה קב. מען מוז זיך אויפשטעלען פאַר אַ תלמיד חכם, כאָטש ער איז נאָך אַ יונגער, און כאָטש ער איז ניט זיין רבי, נאָר ער קאָן זיין, זיין רבי, אויך זאָל מען זיך אויפשטעלען, פאַר אַן אַלטען מאַן זיבציג יאָר אַלט, כאָטש ער איז אַן עם הארץ, אויב ער איז ניט קיין רשע, מ'זאָל זיך אויפשטעלען פאַר איהם, ווען ער קומט נאָענט פון איהם פיר איילען, ווייל דאַן זעהט מען קלאָר אַז ער שטעלט זיך נאָר אויף לכבוד איהם, ער זאָל שטעהן ביז ער געהט פאַרביי איהם, ער זאָל ניט פאַרמאַכען זיינע אויגען פאַר זיין צוקומען נאָהענט צו איהם, כדי ער זאָל איהם גאָר ניט זעהן, און זאָל ניט ברויכען אויפצושטעלען זיך. פאַר דעם שטעהט אין דער תורה ביי דער מצוה ויראת מאלהיך.

לאו קנו. מ'טאָר ניט וועגען מיט פאַלשע געוויכטער, און ניט מעסטען מיט אַ פאַלשע מאָס, מ'טאָר ניט האַלטען אין קראָם אָדער אין הויז, פאַלשע געוויכטער אָדער פאַלשע מאָס, כאָטש ער פאַרקויפט ניט, און קויפט ניט מיט די געוויכטער, ווייל ס'קאָן קומען אַ פרעמדער, ער וועט ניט וויסען, דאָס די געוויכטער אָדער מאָס זיינען פאַלשע, און וועט זיי געברויכען צום קויפען אָדער פאַרקויפען, אויב אַלע וואָגען און מאָסען פון דער שטאָט זיינען געצייכענט. אוז זיינע זיינען ניט געצייכענט, מעג מען זי האַלטען אין הויז, צו אַן אַנדערען געברויך.

עשה קג. מען מוז האָבען ערליכע וואָגען, געוויכטער, און מאָסען, אויך ביי מעסטען לאַנד, אויב מ'מעסט מיט אַ שטריק, זאָל מען ניט מעסטען פאַר איינעם אין זומער, און פאַר דעם צווייטער אין ווינטער, ווייל אין זומער איז דער שטריק קורצער, מ'טאָר ניט מאַכען די געוויכטער פון מעטאַל וועלכער ווערט פאַרראָסטעט, ווייל דער ראָסט מאַכט עס לייכטער וועגען, מען זאָל ניט באַהאַלטען די געוויכטער אין זאַלץ, זיי זאָלען ווערען לייכטער, אַ קרעמער זאָל רייניגען זיינע מאָסען צוויי מאָל אַ וואָך, און די געוויכטער איין מאָל אַ וואָך, בית דין זאָל אָנשטעלען

היטער זיי זאָלען ארומגעהן, אַכטונג געבען אויף די וואָגען און מאָסען אין די קראָמען.

לאו קנז. מ'טאָר ניט שילטען אַן אייגענעם פאָטער אָדער מוטער, סיי זיי לעבען, סיי זיי זיינען געשטאָרבען, אַ מאַן אָדער פרוי, אויב זיי שילטען זייער פאָטער אָדער מוטער, און דערמאָנען גאָט'ס נאָמען ביים שילטען, אויב צוויי עדות האָבען זיי געוואָרענט ניט צו שילטען, קומט זיי טויט שטראָף (סקילה), אויב זייער פאָטער און מוטער זיינען געוועזן רשעים, קומט ניט קיין טויט שטראָף, נאָר ס'איז אַן איסור.

עשה קד. בית דין מוז דורכפירען די טויט שטראָף, אויף דעם וועלכער איז באַגאַנגען אַ פאַרברעכען פאַר וועלכען עס קומט פאַרברענט צו ווערען, מ'טאָר ניט פאַרברענען דורך פייער דעם קערפּער, נאָר מ'גיסט איהם אריין דורכן מויל הייסע בליי, ער שטאַרבט באַלד און דער קערפּער בלייבט גאַנץ.

לאו קנח. מ'טאָר ניט נאָכטאָן, די אויפפירונג פון געצענדינער, ניט קליידען זיך ווי זיי, אָדער לאָזען וואַקסען די האָר, ווי זיי לאָזען וואַקסען פאַר די עבודה זרה.

לאו קנט. אַ כהן טאָר זיך ניט פאַראומרייניגען מיט אַ טויטען מענש, אויך ניט צו אַן אומרייניגקייט וועלכעס קומט פון אַ טויטען, אַ שטיקעל פלייש פון אַ טויטען ניט ווייניגער ווי אַ כזית, אַ גליד פון אַ טויטען, אַ ביין פון אַ טויטען כאָטש ס'איז אויף איהם גאָר קיין פלייש ניטאָ, אָבער מ'רעכנט אַז ס'איז פון אַ מענש.

עשה קה. ס'איז אַ מצוה די כהנים זאָלען זיך פאַראומרייניגען, צו זעקס פון זייערע נאָהענטע, וועלכע זיינען אויסגערעכענט געוואָרען אין דער תורה, און איינע וועלכע איז ניט אין דער תורה, אָבער די חכמים לערנען אַרויס פון דעם וואָרט לשארו, אַז דאָס מיינט זיין פרוי, צוזאַמען זיינען פאַראַן זיבען, פאָטער, מוטער, זוהן, טאָכטער, ברודער, שוועסטער, פרוי. צו די זיבען מוז ער זיך פאַראומרייניגען, אויב אַ כהן וויל זיך ניט פאַראומרייניגען צו די זיבען נייט מען איהם, און מען מאַכט איהם אומ־ריין, אָבער דאָס איז נאָר, ווען דער קערפּער פון די נאָהענטע איז גאַנץ, עס פעהלט גאָרניט, ווען ס'איז נאָר פאַראַן אַ גליד אָדער אַ שטיקעל פלייש, אַ ביין, טאָר אַ כהן זיך ניט פאַראומרייניגען. צו זיין שוועסטער טאָר אַ כהן זיך ניט פאַראומרייניגען, סיידען זי האָט נאָך קיינמאָל ניט געהייראָט, זיין פרוי מיינט נאָר, אויב ער האָט מיט איהר געוואוינט, אויך אויב זיי האָבען געמעגט הייראַטען איינער די אַנדערע, אויב ניט טאָר ער זיך ניט פאַראומרייניגען צו איהר.

לאו קס. א כהן וועלכער איז געווען אומריין, יעצט האָט ער זיך געטונקען אין מקוה, ער איז שוין ריין, אָבער ער מוז נאָך ווארטען ביז זון־אונטערגאַנג, טאָר ער דערווייל ניט טאָן קיין ארבייט אין מקדש, אויב ער האָט געטאָן אַן ארבייט, איז די אַרבייט פסול, און איהם קומט טויט, ניט דורכן בית דין נאָר פון הימעל, דאָס איז נאָר אויב ער האָט געטאָן איינע פון פיר אַרבייטען, געשפּריצט בלוט אויפ'ן מזבח, געדעמפּט פלייש אָדער פעטס אויפ'ן מזבח, געגאָסען וואַסער אויפ'ן מזבח אום סוכות, געגאָסען וויין אויפ'ן מזבח, אויב אָבער ער האָט געטאָן, איינע פון אַלע אַנדערע אַרבייטען אין מקדש חוץ די פיר, כאָטש די אַרבייט איז פסול, קומט איהם ניט קיין מיתה.

לאו קסא. א כהן טאָר ניט הייראַטען און וואוינען מיט א זונה, אויב ער הייראַט בלויז און וואוינט ניט מיט איהר, אָדער ער וואוינט מיט איהר אָהן הייראַט, איז ער ניט חייב, סיידען ער הייראַט און וואוינט מיט איהר. א זונה איז א פרוי וועלכע איז ניט קיין אידישע טאָכטער, וויל אַלע גויאישע טעכטער, זיינען באַטראַכט אַלס זונות, א כהן טאָר פון זיי ניט הייראַטען, א זונה ווערט אויך גערופען, א פרוי וועלכע האָט זיך איבערגעגעבען צו א מאַן, וועלכען זי טאָר ניט הייראַטען, ס'קומט פאַר זייער הייראַטען (כרת) דאָס מיינט די נשמה ווערט אויסגעריסען פון אידישען כלל, אָדער אַנדערע טויט שטראָף, אויך א פרוי וועלכע האָט זיך איבערגעגעבען צו א גוי אָדער א שקלאַף, ס'זיינען פאַראַן נאָך פרויען וועלכע געהען אריין אין כלל זונה, פון די אַלע טאָר א כהן ניט הייראַטען.

לאו קסב. א כהן טאָר ניט הייראַטען א חללה, דאָס איז א פרוי וועלכע איז געבוירען פון א כהן וואָס האָט געהייראַט א פרוי, וואָס איז איהם פאַרבאָטען, פון דער תורה צו הייראַטען, אָדער ווען א כהן האָט געוואוינט מיט א פרוי, וועלכע האָט זיך מגייר געווען, זיי האָבען געבוירען א טאָכטער די טאָכטער איז א חללה.

לאו קסג. א כהן טאָר ניט הייראַטען א (גרושה) זי איז געגעט געוואָרען פון א מאַן, סיי איהר מאַן האָט זי בלויז מקדש געווען און גע'גט, אָדער ער האָט אויך געוואוינט מיט איהר און גע'גט, א פרוי פון וועלכע מ'האָט גערעדט, דאָס א מאַן האָט איר מקדש געווען און באַלד גע'גט, טאָר זי שוין ניט הייראַטען צו א כהן.

עשה קו. מען מוז הייליגען דעם כהן, איהם פאָרציען צו אַלע הייליגע זאַכען, ער זאָל דער ערשטער אָנפאַנגען, דער ערשטער מאַכען א ברכה, נעמען א חלק דער ערשטער, און גערופען ווערן צו דער תורה דער ערשטער, דער כהן טאָר ניט אָפּטרעטען זיין כבוד צום לוי, אָדער דער לוי צום ישראל, ס'איז שוין געווים דאָס דער כהן צום ישראל טאָר

אוודאי ניט אָפּטרעטען, אַלע מוזען אָפּגעבען כבוד צום כהן, מ'טאָר זיך מיט איהם ניט באַנוצען, אָבער ווען מ'באַצאָלט איהם מעג מען זיך מיט איהם באַנוצען, ווייל ער איז דאָך מוחל, דאַרום אויב ער איז מוחל מעג מען זיך מיט איהם באַנוצען אפילו בחנם.

לאו קסד. אַ כהן גדול טאָר ניט אריינקומען, אין אַ הויז אָדער געצעלט, אין וועלכען עס ליגט אַ טויטער מענש, אפילו פון די נאָהענטע, צו וועלכע אַן איינפאַכער כהן, מעג זיך פאַראומרייניגען.

לאו קסה. אַ כהן גדול טאָר זיך ניט פאַראומרייניגען, צו קיין שום טויטען, סיידען צו אַ מת מצוה, מוז ער זיך פאַראומרייניגען, ווער איז אַ מת מצוה, אַ איד וועלכער ליגט אין וועג, און עס איז ניטאָ ווער ס'זאָל איהם באַערדיגען, דאָס איז נאָר ווען דער כהן גדול איז אַליין און קיין אַנדערער איז ניטאָ אפילו ער רופט ענטפערט קיינער ניט, אָבער אויב ער וועט רופען וועט מען איהם ענטפערען, דער איז ניט קיין מת מצוה.

עשה קז. אַ כהן גדול מוז נעמען אַ פרוי, אַן ערליכע יונגע מיידעל, ניט יונגער פון צוועלף יאָר מיט איין טאָג, ניט עלטער פון צוועלף יאָר זעקס חדשים מיט איין טאָג, ער טאָר ניט נעמען צוויי פרויען מיט איין מאָל.

לאו קסו. דריי פרויען גרושה, חללה און זונה טאָר אפילו אַן איינפאַכער כהן אויך ניט הייראַטען, ביים כהן גדול איז פאַראַן פיר פרויען, די אויבערשטע דריי, און ס'קומט צו אַן אלמנה, וואָס דער כהן גדול טאָר ניט הייראַטען, די אלמנה איז קיין אונטערשיד סיי דער מאַן האָט איהר בלויז מקדש געווען און געשטאָרבען, אָדער ער האָט מיט איהר געוואוינט און געשטאָרבען, האָט זי דעם דין פון אלמנה.

לאו קסז. ביים כהן גדול איז פאַראַן, אַ באַזונדער פסוק, דאָס ער טאָר ניט זיין צוזאַמען מיט אַ פרוי וועלכע ווערט דורך דעם פסול, פון הייראַטען אַ כהן, דעריבער אויב אַ כהן גדול, איז צוזאַמען מיט אַן אלמנה, כאָטש ער האָט זי ניט מקדש געווען, דאָך ווערט זי יעצט אַ חללה, ווייל דער כהן גדול טאָר דאָך ניט זיין צוזאַמען מיט אַן אלמנה, קען זי יעצט ניט הייראַטען מיט קיין שום כהן ווייל זי איז אַ חללה, אָבער אַלס אלמנה האָט זי געקענט הייראַטען אַן איינפאַכען כהן, דאָס הייסט דורך דעם וואָס דער כהן גדול איז מיט איהר געווען, האָט ער איהר געמאַכט פסול צו אַלע כהנים, איז דער כהן גדול באַגאַנגען אַ פאַרברעכען געגען דעם פסוק.

לאו קסח. אַ כהן מיט אַן אומהיילבאַרען פעהלער, טאָר ניט טאָן קיין אַרבייט אין בית המקדש, אויב ער טהוט אַן אַרבייט, איז דער קרבן פסול און דער כהן האָט אַ זינד, ווייל ער האָט פאַרשוועכט הייליגע

ארבייט, ניט בלויז די פעהלער, וועלכע זיינען גערעכענט אין דער תורה, מאכען דעם כהן פסול, צו טאָן ארבייט אין מקדש, נאָר עס זיינען פאראַן הונדערט און פערציג פארשידענע פעהלער, און סיי ער איז געבוירען געוואָרען מיט דעם פעהלער, אָדער ער האָט שפּעטער באַקומען דעם פעהלער איז ער פסול, אויב ער האָט אַן אינעוועניגסטען פעהלער, מ'האָט איהם ארויסגענומען אַ ניר, אָדער די מילץ, איז זיין ארבייט כשר.

לאו קסט. אַ כהן מיט אַ פעהלער, כאָטש ס'קאָן זיך אויסהיילען, אָבער אזוי לאַנג ווי ס'האָט זיך נאָך ניט אויסגעהיילט, איז ער דערווייל פסול צו ארבייטען אין בית המקדש, און האָט דעם זעלבען דין ווי אַן אונהיילבארער פעהלער, אין בית המקדש איז געזעסען אַ בית דין, וועל־כער האָט אונטערזוכט די כהנים, אויב זיי האָבען ניט אַ פלעק אין דער משפּחה, אויך אויב זייער קערפּער איז אָהן פעהלער.

לאו קע. אַ כהן מיט אַ פעהלער טאָר ניט אריינקומען, אין (היכל) וואו עס שטעהט דער גאָלדענער מזבח, סיי ער האָט אַ היילבארען אָדער אַן אונהיילבארען פעהלער.

לאו קעא. אַן אומריינער כהן טאָר ניט טאָן, אַן ארבייט אין בית המקדש, אויב ער האָט געארבייט האָט ער פארשוועכט זיין ארבייט, און ס'קומט איהם טויט שטראָף פון הימעל.

לאו קעב. אַן אומריינער כהן טאָר ניט עסען קיין תרומה, סיי מענער אָדער פרויען אויב אַן אומריינער כהן עסט ריינע תרומה, קומט איהם טויט שטראָף פון הימעל, דאָס איז אויך דער דין ווענען חלה און ביכורים, זיי ווערען אויך אָנגערופען תרומה.

לאו קעג. ווער ס'איז ניט קיין כהן טאָר ניט עסען קיין תרומה, סיי ער איז ריין אָדער אומריין, סיי די תרומה איז ריין אָדער אומריין אויב ער עסט תרומה, קומט איהם טויט שראָף פון הימעל, דער זעלבער דין איז אויך ווענען חלה און ביכורים, אָבער ביכורים ווערען ערשט הייליג, ווען זיי קומען אריין אין ירושלים, ווי לאַנג זיי זיינען נאָך אויסער ירושלים, זיינען זיי איינפאַכע פרוכט, וועלכע יעדער איינער מעג עסען.

לאו קעד. אַ אידישער קנעכט פון אַ כהן (בית דין האָט איהם פארקויפט פאַר אַ גניבה) ער מוז דינען פולע זעקס יאָר, און אויב נאָך זעקס יאָר, וויל ער ניט ארויסגעהן פריי, בלייבט ער דינען ביז ס'קומט יובל, אָדער דער בעל הבית שטאַרבט, דער קנעכט טאָר ניט עסען קיין תרומה, ווייל ער רעכענט זיך ניט פאַר דעם כהן'ס אייגענטום, אזוי ווי דעם כהן'ס אַקס אָדער אייזעל וועלכע מעגען עסען תרומה.

לאו קעה. אַ כהן וועלכער איז ניט גע'מל'ט (געאידישט), ווייל צוויי זיינע עלטערע ברידער, זיינען געשטאָרבען דורך מל זיין, טאָר

ניט עסען קיין הייליגקייט וואָס ווערט געגעסען נאָר ביי כהנים.
לאו קעו. אַ כהן'ס טאָכטער, וועלכע איז פאַרהייראַט צו אַ מאַן, ניט קיין כהן, אָדער זי איז געבוירען פון אַ הייראַט, צווישען אַ כהן גדול און אַן אלמנה, אָדער צווישען אַן איינפאַכען כהן און אַ גרושה אָדער חלוצה, זי איז אַ חללה, טאָר זי ניט עסען קיינע פון די הייליגע זאַכען, וועלכע אַנדערע כהנים'ס טעכטער אָדער פרויען מעגען עסען.
לאו קעז. קיין איד, סיי אַ ישראל אָדער כהן און לוי, טאָרען ניט עסען קיין (טבל), טבל איז יעדע תבואה אָדער פרוכט, וועלכע איז שוין אַריינגעבראַכט אין הויז פאַרטיג צו געברויכען, און מ'מוז פון דעם געבען **תרומה צום כהן, מעשר צום לוי** און נאָך אַנדערע מעשרות, ווי לאַנג מ'האָט די אַלע תרומות ומעשרות, נאָך נישט אָרונטערגענומען, פון די תבואות אָדער פרוכטען, איז אַלעס טבל, ס'טאָר ניט געגעסען ווערען.
לאו קעח. אַ בהמה מיט אַ פעהלער, סיי אַ היילבאַרער אָדער אונהייל־באַרער, טאָר מען די בהמה ניט שענקען צום מקדש, פאַר אַ קרבן אָדער צו פאַרקויפען, און מיט דעם געלט קויפען אַ כשר'ן קרבן.
עשה קח. יעדער קרבן מוז זיין ריין, פון אַלע פעהלערס, וועלכע זיינען גערעכענט אין דער תורה, אויך די פעהלער, וועלכע מיר האָבען געקראָגען אָנגעזאָגט פון אונזערע נביאים, סיי די פעהלער זיינען שטענדיגע אָדער איבערגעהענדע, אויב עס פעהלט פון די אינווייניגסטע, די מילץ אָדער אַ ניר, טאָר מען עס ניט ברענגען אויפ'ן מזבח, ס'זאָל ווערען פאַרברענט, דאָס איז נאָר אויב מ'האָט עס ארויסגענומען, אָבער ווען ס'איז אַזוי געבוירען געוואָרען, איז עס כשר.
לאו קעט. יעדע בהמה וועלכע איז געוואָרען פאַרהייליגט פאַר אַ קרבן, טאָר מען אין איהר ניט מאַכען קיין פעהלער אָדער וואונד, דורך וועלכען די בהמה ווערט פסול צום מזבח, ניט בלויז טאָר מען ניט מאַכען אַ פעהלער, נאָר אפילו ברענגען דערצו ס'זאָל ווערען אַ פעהלער, ווי אָנקלעפען צו דעם אויער פון דער בהמה אַ פייג אָדער טייג, כדי ס'זאָל קומען אַ הונד, וועט ער מיט אויפעסען דעם אויער פון דער בהמה, דאָס טאָר מען אויך ניט.
לאו קפ. אַ בהמה מיט אַ פעהלער טאָר מ'ען ניט שעכטען פאַר אַ קרבן, אויב מ'שעכט אָבער יאָ, האָט מ'ען די זינד פאַר דעם שעכטען, חוץ די זינד פון ברענגען אַ בהמה מיט אַ פעהלער פאַר אַ קרבן, אויב צוויי מענשען האַלטען צוזאַמען איין מעסער און שעכטען די בהמה מיט דעם פעהלער האָבען ביידע די זעלבע זינד יעדער בזונדער.
לאו קפא. ביי יעדען קרבן איז פאַראַן אימורים, וועלכע ווערען געדע־מפט אויף דעם מזבח, דאָס זיינען די פעטס וואָס פאַרדעקען

אַלע אינגעווייד (קישקעס), די פעטס פון מאָגען, צוויי נירען, פלאַנקען און לעבער, פון אַ בהמה מיט אַ פעהלער טאָר מען די אַלע פעטען ניט דעמפּפען אויפ'ן מזבח.

לאו קפב. מ'טאָר ניט שפּריצען אויפ'ן מזבח די בלוט פון אַ בהמה מיט אַ פעהלער, אויב איינער האָט געשיינקט פאַר אַ קרבן אַ בהמה מיט אַ פעהלער, ער האָט אויך געשאָכטען, געשפּריצט די בלוט אויפ'ן מזבח, געדעמפּט די פלייש אויפ'ן מזבח, האָט ער פיר באַזונדערע זינד.

לאו קפג. מ'טאָר ניט פאַרדערבען די געשלעכטליכע טיילען פון אַ בהמה, חיה, עוף, פיש, וואַסער חיות, זיי זאָלען זיך ניט קאָנען פאַרמעהרען, און געוויס שוין פון מענשען טאָר מען ניט, די זינד איז נאָר סיידען ס'ווערט געטאָן צום מענליכען געשלעכט, אָבער ניט צום ווייבליכען.

לאו קפד. אויב אַ גוי ברענגט אַ קרבן, און די בהמה האָט אַ פעהלער, וועלכער פון אַ איד טאָר מען ניט ברענגען, אַ קרבן מיט אַזוי אַ פעהלער, טאָר מען עס פון אַ גוי אויך ניט צונעמען, ס'איז קיין אונטערשיד ביי אַ קרבן, צו ס'איז פון אַ איד, אָדער פון אַ גוי.

עשה קט. אַ בהמה פאַר אַ קרבן מוז זיין אַלט ניט ווייניגער פון פולע זיבען טעג, פון אַכטען טאָג פרי און ווייטער, איז זי גוט פאַר אַ קרבן, כאָטש די נאַכט צווישען זיבעטען און אַכטען טאָג איז זי שוין אויך גוט, אָבער ביינאַכט קאָן מען ניט ברענגען קיין קרבנות, אויב מ'האָט געבראַכט אַ קרבן פאַר דעם אַכטען טאָג איז ער פסול, ס'רופט זיך (מחוסר זמן) דאָס מיינט ס'איז נאָך פאַר דער צייט.

לאו קפה. מ'טאָר ניט שעכטען אַ בהמה, און איהר קינד אין דעם זעלבען טאָג, אויב מ'האָט געשאָכטען די מוטער, די נאַכט אויף מאָנטאָג, טאָר מען איהר קינד ניט שעכטען דעם גאַנצען טאָג מאָנטאָג, אויב מ'האָט די מוטער געשאָכטען זונטאָג פאַרנאַכט, מעג מען שעכטען איהר קינד באַלד אין אָנפאַנג נאַכט וועלכע געהט אויף מאָנטאָג.

לאו קפו. מ'טאָר ניט פאַרשוועכען גאָט'ס נאָמען, אויב אין צייט פון אַ גזירה געגען אידישע מצות, האָבען גויים פאַרלאַנגט פון אַ אידען, ער זאָל באַגעהן אַ זינד געגען אַ מצוה, סטראַשענדיג איהם מיט טויט, די גויים האָבען דערמיט געוואָלט דעם אידען אָראָפּפירען פון דער תורה, ס'זיינען דערביי געוועזען צעהן אידען, אָדער ווען צעהן אידען האָבען דערפון געוואוסט, דאָס איז גלייך ווי ס'וואָלט געוועזען אין אַנוועזענהייט פון אַלע אידען, אויב דער איד איז די זינד באַגאַנגען, האָט ער חוץ דער זינד, נאָך אַ זינד פאַר פאַרשוועכען גאָט'ס נאָמען, ווייל די גויים זעהען ווי ער האָט ניט געפאָלגט גאָט'ס באַפעהל אויס מורא פאַר דעם טויט.

עשה קי. א איד מוז הייליגען גאָט'ס נאָמען, און אויפהאַלטען אידיש-קייט, אויב א גוי צווינגט א אידען וועלענדיג איהם טויטען, אויב ער וועט ניט באגעהן, איינע פון די דריי שווערסטע זינד, (טויטען א מענש, דינען עבודה זרה, לעבען מיט איינע פון די עריות) זאָל ער זיך לאָזען טויטען, און ניט זינדיגען בשום אופן, דאָס הייסט הייליגען גאָט'ס נאָמען (קידוש השם).

עשה קיא. מען מוז רוהען פון אַלע אַרבייט, דעם ערשטען טאָג פסח, פופצען טאָג אין חדש ניסן, יעדע אַרבייט וועלכע מען טאָר ניט טאָן אום שבת, טאָר מען ניט טאָן אום יום טוב, חוץ וואָס מ'ברויך צו טאָן וועגען מאַכען עסען לכבוד יום טוב, וועלכעס מ'האָט ניט געקענט, אָנגרייטען פאַר יום טוב.

לאו קפז. מ'טאָר ניט טאָן קיין אַרבייט דעם ערשטען טאָג פסח, ווייל ס'שטעהט אין דער תורה, כל מלאכת עבודה ס'שטעהט ניט כל מלאכה, ווייל ווען ס'וואָלט שטעהן כל מלאכה, וואָלט מיינען מ'טאָר קיין שום מלאכה ניט טאָן, ס'זיינען דאָך פאַראַן מלאכות, וועלכע מען מעג טאָן, וואָס מ'ברויך צו מאַכען עסען אום יום טוב, דעריבער שטעהט מלאכת עבודה, וואָס מיינט, א מלאכה וואָס איז אַן אַרבייט, זאָלסטו ניט טאָן.

עשה קיב. פסח, זאָל מען יעדען טאָג מאַכען א קרבן מוסף, פון וואָס עס זאָל זיין דער קרבן מוסף, זאָגט ניט דער פסוק, אָבער אין פרשת פנחס, ווערט אַרויסגעזאָגט, צוויי אָקסען ניט עלטער פון דריי יאָר, און ניט יונגער פון איין יאָר, איין באַראַן ניט עלטער פון צוויי יאָר, ניט יונגער פון איין יאָר מיט דרייסיג טעג, זיבען שעפּכען איין יאָר אַלט, אַלע קרבנות פון מוסף זאָלען זיין עולות.

עשה קיג. דער זיבעטער טאָג פסח, זאָל ווערען אָנגערופען הייליג, אין וואָס באַשטייט די הייליגקייט, מ'זאָל רוהען פון אַרבייט, דאָס צייגט די הייליגקייט פון טאָג, דעריבער זאָל יעדער איד, זיך צוריקציהען פון זיין אַרבייט, פון זיינע געשעפטען מיט וואָס ער איז פאַרטאָן, א גאַנץ יאָר אין וואָכענדיגע טעג, ער זאָל ניט זיין פאַרנומען מיט קיין זאַך, זיין האַרץ און זיינע געדאַנקען, זאָלען זיין פריי נאָר פון גאָט וועגען, צו הייליגען דעם טאָג מיט תורה און מצות.

לאו קפח. יעדע מלאכה וועלכע מ'טאָר ניט טאָן אום שבת, טאָר מען אויך ניט טאָן אום יום טוב, כ'איז קיין אונטערשייד פון שבת ביז יום טוב, נאָר וואָס אום יום טוב, מעג מען טאָן אַלעס וואָס מ'ברויך צום עסען, און שבת טאָר מען דאָס אויך ניט.

עשה קיד. דעם צווייטען טאָג פסח, דאָס איז זעכצען טאָג אין חדש ניסן, מוז מען ברענגען אין בית המקדש, חוץ דעם קרבן מוסף, נאָך א קרבן א שעפּס פאר אַן עולה, צוזאמען מיט די מנחת עומר, אין דער נאַכט וועלכע געהט צום זעכצענטען טאָג אין ניסן, שניידט מען אָפּ גערשטענע זאנגען, נאָר פון ארץ ישראל, מ'שלאָגט אויס די זאנגען, און מ'קלייבט ארויס די קערנער, אין א געלעכערטע כלי אריין, מ'ברענט עס און שפּרייט עס אויס צו לופטערן, דאַן מאָהלט מען עס, דורכגעהענדיג דרייצען פארשידענע זיפּען, און פון דער מעהל מאַכט מען א מנחה (מעהל מיט אויל), נאָך דעם ווי מ'מאַכט די מנחה, מעג מען אָנפאנגען עסען פון דער נייער תבואה פון דעם יאָר.

לאו קפט. מ'טאָר ניט עסען פון דער נייער תבואה, ביז מ'האָט געמאַכט אין בית המקדש די מנחת העומר, דאָס איז דעם זעכצענטען טאָג אין ניסן, אין ירושלים האָט מען אנגעפאנגען געברויכען נייע תבואה באלד נאָך די מנחת עומר, אין די ערטער ווייט פון ירושלים, האָבען זיי אָנגעפאנגען נאָך האלבען טאָג, היינט ווען עס איז ניטאָ קיין מנחת עומר, מוז מען אין ארץ ישראל ווארטען דעם גאנצען זעכצענטען טאָג, און אין חוץ לארץ דעם גאנצען זיבעצענטען טאָג, ביז אָנפאנג נאַכט פון אכצענטען טאָג.

לאו קצ. מ'טאָר ניט עסען (קלי) דאָס מיינט, מ'טרוקענט די קערנער פון ווייץ אָדער אַנדערע תבואה, און מ'עסט זיי אָהן צו מאַכען פון זיי מעהל, און באַקען ברויט, אָט די געטרוקענטע קערנער פון נייער תבואה, טאָר מען אויך ניט עסען, פאר דעם מאַכען די מנחת עומר.

לאו קצא. מ'טאָר ניט עסען (כרמל) דאָס מיינט, מ'טרוקענט זאנגען פון ווייץ אָדער אַנדערע תבואה, און מ'עסט די קערנער פון זיי פייכטערהייט, אָט די פייכטע קערנער פון נייע תבואה טאָר מען ניט עסען, ביז ענדע זעכצענטען טאָג ניסן אין ארץ ישראל, און ביז ענדע זיבענצענטען טאָג אין חוץ לארץ.

עשה קטו. פון דעם טאָג אין וועלכען מ'האָט געבראַכט דעם עומר, דאָס איז דער צווייטער טאָג פּסח, מוז מען ציילען זיבען פולע וואָכען, מ'זאָל אָנפאנגען ציילען פון אָנפאנג טאָג, דעריבער פאנגט מען אָן די נאַכט וואָס געהט צום צווייטען טאָג פסח, ס'איז אויך א מצוה צו ציילען די טעג ביז ניין און פערציג, פולע זיבען וואָכען.

עשה קטז. דער פופציגסטער טאָג פון אָנפאנג ציילען ספירת העומר איז שבועות, דער קרבן מוסף איז צוויי רינדער, איין באראַן און זיבען שעפּסען אַלע עולות, איין ציג פאר א קרבן חטאת, חוץ די אַלע קרבנות ברענגט מען צוזאמען מיט די (שתי הלחם) איין רינד,

צוויי באראנעס און זיבען שעפסען אלע עולות, איין ציג פאר א חטאת, און צוויי שעפסען פאר קרבן שלמים, די שתי הלחם זיינען געווען צוויי חמצ'דיגע ברויט פון נייע ווייץ, אויב מ'האט ניט געקראגען נייע ווייץ, קאן מען נעמען אלטע, מ'האט אויפגעהויבען די צוויי ברויט, און נאכדעם האט מען שוין געמעגט נוצען, אויך אין בית המקדש, פון די נייע תבואה.

עשה קיז. שבועות מוז מען רוהען פון ארבייט, און זיך אויפפירען מיט הייליגקייט, מ'זאל פארברייננגען דעם גאנצען טאג אין תורה און מצות, ס'זאל אויך זיין צוגעגרייט פאר יום טוב, גוטע עסענס, געטראנקען, און שעהנע קליידער, מ'זאל דאנקען גאט פאר דעם, וואס ער האט אונז אויסגעקליבען פון אלע אנדערע פעלקער, און האט אונז געגעבען זיין תורה, אויף דעם בארג סיני אין דעם טאג מיר זאלען קענען איהם ליב האבען, און זיך באהעפטען אין איהם.

לאו קצב. יעדע ארבייט וועלכע מ'טאר ניט טאן אום שבת, טאר מען אויך ניט טאן אום יום טוב, א חוץ וואס מ'ברויך צום עסען פאר יום טוב, אויב מ'האט עס ניט געקענט אנגרייטען פאר יום טוב.

עשה קיח. ראש השנה מוז מען רוהען פון אלע ארבייט, אויך זאל מען באשיינען דעם טאג גלייך ווי אלע ימים טובים, מיט גוט עסען, טרינקען און שעהנע קליידער, פארברייננגען דעם טאג אין תורה און מצות.

לאו קצג. ראש השנה טאר מען קיין ארבייט ניט טאן, ס'איז גלייך ווי שבת, מיט אן אויסנאם פון ארבייט, וועלכע מ'ברויכט צוצוגרייטען עסען, טרינקען, פאר יום טוב, אויך נאר אויב מ'האט ניט געקענט צוג־גרייטען פאר יום טוב, מעהר טאר מען קיין ארבייט ניט טאן אום ר"ה.

עשה קיט. ראש השנה מוז מען ברענגען פאר קרבן מוסף, איין רינד, איין באראן און זיבען שעפסען אלע זיינען זיי עולות, איין ציג פאר א חטאת, חוץ דעם ברענגט מען, א קרבן מוסף גלייך ווי יעדען ראש חדש, און אויב עס געפאלט אום שבת, זיינען פאראן דריי מוספים, פון שבת, ראש חדש און ראש השנה, צוערשט ברענגט מען מוסף פון שבת, דערנאך פון ראש חדש, און צולעצט מוסף פון ראש השנה.

עשה קכ. יום כפור מוז מען רוהען פון עסען און טרינקען, אויך טאר מען זיך ניט וואשען, שמירען דעם קערפער מיט אויל, אדער אנדערע שמירעכץ פון פארגעניגען, אויך ניט טראגען שיך אויף די פיס, און ניט זיין צוזאמען מיט דער פרוי, אזוי ווי רוהען פון ארבייט אום יום כפור מוז מען סיי בייטאג סיי ביינאכט, אזוי אויך די פינף אויסגערעכענטע פייניגונגען מוז מען אפהיטען סיי בייטאג סיי ביינאכט, אויך מוז מען צוגעבען א שטיקעל צייט, ערב יום כפור פארנאכט, און מוצאי יום כפור נאכט.

עשה קכא. קרבן מוסף פון יום כפור איז, איין רינד, איין באַראַן דער רופט זיך (איל העם) דער פאָלקס באַראַן, ווייל די געלט צו קויפען איהם, קומט פון פאָלק, און זיבען שעפּסען, די אַלע אויסגערעכענטע קרבנות זיינען עולות, איין ציג פאַר אַ חטאת, וועלכע ווערט אויפגעגעסען מוצאי יום כפור, אויב מוצאי יום כפור, קומט אוים שבת, ווען מ'קאָן ניט קאָכען, מוז מען עס עסען ניט געקאָכטערהייט, צוויי ציגען איינער פון די צוויי ווערט אַוועקגעשיקט אין דער מדבר, וואו מען וואַרפט איהם אַרונ־טער פון אַ הויכען באַרג, ביז ער ווערט צעשמעטערט, דער צווייטער, זיין בלוט ווערט געשפּריצט אין קדש־הקדשים, און ער ווערט פאַרברענט.

לאו קצד. יום כפור טאָר מען ניט טאָן קיין אַרבייט, ס'איז גלייך ווי שבת וועגען אַרבייטען, ס'איז נאָר פאַראַן איין אונטערשייד, אויב מ'אַרבייט אום שבת מיט'ן ווילען, קומט (סקילה) דאָס מיינט טויט שטראָף דורכ'ן בית דין, אויב מ'אַרבייט אום יום כפור מיט'ן ווילען קומט (כרת) דאָס איז טויט שטראָף פון הימעל.

לאו קצה. ווער ס'עסט אום יום כפור, אַן עסענוואַרג וועלכעס קען געגע־סען ווערען פון מענשען, אויב ער עסט עטוואָס ווייניגער פון אַן איי, אָדער ער טרינקט ווייניגער פון אַ פערטעל קוואָרט, קומט איהם כרת, סיי ער עסט אָדער טרינקט, וואָס מ'מעג עסען און טרינקען, סיי ער עסט אָדער טרינקט, וואָס מ'טאָר ניט עסען און טרינקען, קומט איהם כרת פאַר עסען אום יום כפור.

עשה קכב. יום כפור מוז מען רוהען פון אַרבייטען, ווייל ס'שטעהט ביי יום כפור דאָס וואָרט שבת שבתון און דאָס וואָרט שבת מיינט רוהען פון אַרבייט, אפילו זאַכען וועלכע זיינען ניט קיין מלאכה, אָבער ס'איז אַ מיה עס צו טאָן, טאָר מען עס ניט טאָן אום יום כפור.

עשה קכג. דעם ערשטען טאָג סוכות זאָל מען רוהען פון אַרבייט, דער טאָג זאָל זיין געהייליגט און רוהיגער, פון אַלע אַנדערע וואָכענטעג פון אַ גאַנץ יאָר, מ'זאָל זיין פריילין און פריילין מאַכען דאָס גאַנצע הויז־געזינד, צו געבען די קליינע קינדער ניס, מאַנדלען א. ד. גל. די פרויען זאָל מען געבען נייע קליידער, צירונג, לויט זיינע מעגליכקייטען, די מענער זאָלען עסען פלייש און טרינקען וויין, ווייל אָהן פלייש און וויין איז קיין שמחה, ווען מ'עסט און טרינקט זאָל מען אויך געבען צו עסען אָרימעלייט, ווער ס'עסט און טרינקט אַליין, ניט גיבענדיג קיין זאַך צו אָרימעלייט, איז עס ניט קיין שמחה פון מצוה, מ'זאָל אויך ניט פאַרברענגען דעם גאַנצען טאָג, בלויז מיט עסען און טרינקען, די מעהרסטע צייט מוז זיין פאַר דאַווענען און לערנען תורה און מצות.

לאו קצו. דעם ערשטען טאָג סוכות טאָר מען ניט אַרבייטען, יעדע אַרבייט וועלכע מען טאָר ניט טאָן אום שבת, טאָר מען ניט טאָן אום יום טוב, חוץ אַן אַרבייט צו מאַכען עסען פאַר יום טוב וועגען.

עשה קכד. דעם ערשטען טאָג סוכות, איז דער קרבן מוסף, דרייצען רינדער, צוויי באַראַנעס, פערצען שעפּסען אַלע זיינען עולות, און איין ציג פאַר אַ חטאת, דער זעלבער מוסף איז יעדען טאָג, פון אַלע זיבען טאָג סוכות, נאָר די רינדער געהט יעדען טאָג, מיט איין רינד וועניגער, דעם צווייטען טאָג צוועלף רינדער, דעם דריטען טאָג עלף רינדער, אַזוי דאָס דעם זיבעטען טאָג זיינען זיבען רינדער, צוויי באַראַנעס, פערצען שעפּסען אַלע עולות און איין ציג אַ קרבן חטאת.

עשה קכה. שמיני עצרת מוז מען רוהען פון אַרבייט, דער טאָג איז הייליג, דעריבער זאָל מען ניט טאָן קיין שום אַרבייט, ווי אין וואָכען טעג, נאָר בלויז וואָס מ'ברויך צום עסען אויף דעם טאָג, דער גאַנצער טאָג זאָל זיין געווידמעט בלויז צו דאַוונען, לערנען תורה און טאָן מצות, זיך פריידיג מיט דעם יום טוב, ברענגען קרבנות (שלמי שמחה), ווען דער בית המקדש איז ניטאָ, זאָל מען זיך פרייען שמחה של מצוה, זאָגען שירות ותשבחות, געבען אָרימעלייט עסען און טרינקען און דערפרייען זייערע הערצער וויפיל נאָר מען קען.

עשה קכו. שמיני עצרת איז אַ יום טוב פאַר זיך אַליין, ווען מ'מאַכט קידוש, אָדער אין דאַוונען, דערמאָנט מען ניט חג הסוכות הזה, נאָר ביום השמיני עצרת החג הזה, מען מאַכט אויך שהחיינו, מען זיצט ניט מעהר אין סוכה, ווייל ס'איז אַ יום טוב פאַר זיך, און איז ניט פון סוכות, אויך דער קרבן מוסף איז אַנדערש פון סוכות'דיגען מוסף, סוכות איז געווען יעדען טאָג, פיל רינדער און צוויי באַראַנעס, אָבער שמיני עצרת איז דער קרבן מוסף, נאָר איין רינד איין באַראַן, אויך דער שיר וואָס מ'האָט געזאָגט ביים קרבן מוסף שמיני עצרת, איז אַנדערש פון דעם שיר פון סוכות.

לאו קצז. מ'טאָר ניט טאָן קיין אַרבייט אום שמיני עצרת, יעדע אַרבייט וועלכע מ'טאָר ניט טאָן אום שבת, טאָר מען ניט טאָן אום שמיני עצרת, ס'איז קיין אונטערשייד ניט מעהר וואָס אום שבת זיינען אַלע אַרבייטען גלייך, מ'טאָר קיינע פון זיי ניט טאָן, ווי נויטיג די אַרבייט זאָל ניט זיין, סיידען אויב ס'אַז דערביי פאַראַן אַ פאַל פון פיקוח נפש, אויב מ'וועט טאָן די אַרבייט, וועט דורך דעם געראַטעוועט ווערען אַ אידי־שער נפש, מעג מען מחלל שבת זיין, אָבער אום שמיני עצרת איז אַנדערש, אויב די אַרבייט איז נויטיג צוליב מאַכען עסענוואַרג, אָדער אַנדערע

זאכען פאר דעם מענשליכען געברויך פאר יום טוב, וועלכע מ'האט פריער ניט געקענט אנגרייטען, מעג מען עס מאכען אום יום טוב.

עשה קכז. יעדען טאג פון די זיבען טעג סוכות, מוז מען מאכען די ברכה על נטילת לולב, האלטענדיג אתרוג אין דער לינקער האנט, און א לולב צוזאמענגעבונדען מיט דריי ריטלעך הדסים, און צוויי ריטלעך ערבות אין דער רעכטער האנט, אויב איינער פון די זיבען טעג געפאלט אום שבת, טאר מען ניט בענטשען אתרוג, די אלע פיר מינים זיינען איין מצוה, און רופען זיך מצות לולב, מ'טאר ניט צוגעבען נאך איין מין חוץ די פיר, און אויך ניט נעמען ווייניגער ווי די פיר ניט אויסטוישען איינעם פון די פיר אויף אן אנדער מין.

עשה קכח. סוכות מוז מען זיצען אין סוכה, די ערשטע נאכט סוכות מוז יעדער איד עסען א מאלצייט אין סוכה, פון די ערשטע נאכט און ווייטער, אויב מ'וויל ניט עסען קיין מאלצייט, נאר פרוכט אדער מזונות, גרוים ווייניגער ווי אן איי, קאן מען עסען ניט אין סוכה, אויב מ'וויל עסען א מאלצייט, מוז מען עסען אין סוכה גאנץ סוכות, יעדעס מאל ווען מען געהט אין סוכה, מוז מען זאגען די ברכה לישב בסוכה, די ערשטע צוויי נעכט זאגט מען ביים קידוש אויך די ברכה שהחיינו.

לאו קצח. אין שמיטה יאר טאר מען ניט זייען אין פעלד, (שמיטה יאר איז יעדער זיבעטער יאר אנפאנגענדיג נאכ'ן יובל יאר), ניט בלויז זייען טאר מען ניט, נאר אויך קיין שום ארבייט, וועלכע פארבעסערט די ערד צום וואקסען טאר מען ניט טאן, ווי אקערען מיסטי־גען, ארויסקלויבען די שטיינער א. ד. גל. ווער ס'ארבייט אין פעלד, אין ענדע שמיטה יאר, צוגרייטענדיג די ערד פאר דעם יאר נאך שמיטה, ס"זאל בעסער וואקסען, לאזט איהם ניט דער בית דין, פארזייען דאס פעלד קומנדיג יאר, און קיינער טאר אויך פון איהם דאס פעלד ניט דינגען פאר'ן קומענדען יאר.

לאו קצט. אין א פרוכט גארטען טאר מען ניט ארבייטען אין שמיטה יאר, ארומשניידען די צווייגען פון פרוכט בוימער איז גלייך ווי זייען אין א פעלד פון תבואה, ס'זיינען פאראן נאך פיל סארטען ארבייט ביי פרוכט בוימער, וועלכע מ'טאר ניט טאן אין שמיטה, פלאנצען בוימער, אפילו בוימער וועלכע ברענגען קיינמאל ניט קיין פרוכט, אפשניידען טריקענע צווייגען, טרוקענע בלעטער און שטריינגען, רויכערען אונטער די בוימער, צו טויטען אלע ווערים א. ד. גל.

לאו ר. אלעס וואס וואקסט ארויס פון זיך אליין אין שמיטה יאר (ספיח), אין א פעלד פון תבואה, סיי ס'זיינען ארונטער געפאלען

קערנער זאמען, און זיינען ארויסגעוואקסען פון זיך אליין, סיי פון די ווארצלען וועלכע זיינען געבליבען אין דער ערד, און ארויסגעוואקסען פון זיך אליין, אדער אנדערע גראזען, גרינסען, וועלכע האבען ארויסגע־וואקסען אהן זאמען, טאר מען זיי ניט אפשניידען, גלייך ווי אין אנדערע יארען, דאס מיינט מען זאל ניט אפשניידען אלעס פון גאנצען פעלד מיט אמאל, און צוזאמנפירען אין איין ארט, דרעשען, און אויספערטיגען אלעס מיט איין מאל, נאר מ׳זאל אפשניידען א ביסעל, און אויסשלאגען די קערנער און עסען, לויט׳ן דין פון דער תורה, מעג מען עסען ספיח, אבער די חכמים האבען באשלאסען, דאס מ׳זאל ניט טארען עסען קיין ספיח, ווייל ס׳וועט זיין פיעל, וועלכע וועלען אין שמיטה יאר פארזייען באהאלטענערהייט, און ווען ס׳וועט ארויסוואקסען וועלען זיי זאגען אז ס׳איז ספיח (אליין פון זיך ארויסגעוואקסען).

לאו רא. פרוכטען וועלכע וואקסען אויף די בוימער אין שמיטה יאר, טאר מען זיי ניט ארונטערנעמען גלייך ווי אין די אנדערע יארען, נאר ביסלעכווייז און זיי אויסארבייטען ניט אזוי ווי אלעמאל, פייגען זאל מען לאזען טרוקענען פון זיך אליין, און ניט מאכען מיט א פרעס, וויינטרויבען זאל מען ניט טרעטען אין א גרוב, נאר אויסדרוקען אין א כלי, און אזוי זאל מען יעדע זאך מאכען אנדערש ווי אלע יאר.

עשה קכט. דער בית דין הגדול (סנהדרין) זאל ציילען איינצעלנע יארען פון איין יאר ביז זעקס יאר דער זיבעטער יאר איז שמיטה, די זיבען יאר צוזאמען זיינען א שמיטה, דאן זאלען זיי אפציילען זיבען שמיטות, ניין און פערציג יאר, דער פופציגסטער יאר איז יובל.

עשה קל. צעהן טאג אין חדש תשרי פון יובל יאר, זאל מען בלאזען שופר, גלייך ווי מ׳בלאזט אום ראש השנה יעדען יאר, צו באקאנט מאכען די פרייהייט פון די קנעכט, און די אלע פעלדער וועלכע געהען צוריק צו זייערע ערשטע אייגענטימער, און אלע פעלדער זאלען רוהען, מ׳טאר אין זיי ניט ארבייטען, די מצוה פון שופר בלאזען איז געזאגט **צום בית דין, אבער אן איינצעלנער איד, וועלכער איז ווייט פון בית דין** מוז ער אויך בלאזען שופר, דער יובל יאר פאנגט זיך אן אין טאג פון ראש השנה, אבער אזוי לאנג ווי מ׳האט נאך ניט געבלאזען שופר פון יובל, דאס מיינט פון ראש השנה ביז יום כפור, זיינען די קנעכט נאך ניט אוועק צו זייערע היימען, אבער זיי האבען שוין מעהר ניט געמוזט ארבייטען פאר זייערע בעלי בתים נאר, זיי האבען געגעסען, געטרונקען, פרייליך געוועז, און אויפגעהויבען זייערע קעפ, ווי באלד ס׳איז געקומען יום כפור, זיינען אלע קנעכט אוועק אהיים און אלע פעלדער צוריקגע־קומען צו זייערע ערשטע בעלי בתים אהן געלט.

עשה קלא. דער בית דין הגדול (סנהדרין) זאָל זיך פאַרזאַמלען, אין אָנפאַנג אָנקומען פון יובל, צו הייליגען דעם יאָר, זיי זאָגען די ברכה לקדש שנים, און דער יאָר ווערט הייליג, מיט דעם וואָס עס הערט אויף אַלע ערד אַרבייט, אַלע פרוכטען און תבואות פון די פעלדער ווערען פריי פאַר יעדען איינעם, קיין בעל הבית טאָר ניט צוזאַמען נעמען, תבואות אָדער פרוכטען, אוועקפירען צו זיך אהיים, אַלע קנעכט ווערען באַפרייט פון זייערע בעלי בתים און אַלע פעלדער געהן צוריק צו זייערע אייגענטימער אָהן געלט, דער יובל יאָר ציילט זיך ניט אין דער שמיטה, נאָר דער ניין און פערציגסטער יאָר איז שמיטה, און דער פופציגסטער יאָר איז יובל, דער איין און פופציגסטער יאָר פאַנגט זיך אָן די נייע שמיטה.

לאו רב. אין דעם יובל יאָר טאָר מען ניט אַרבייטען, סיי ערד אַרבייט, סיי בוים אַרבייט, דאָס מיינט מ׳טאָר ניט אַרומאַרבייטען די ביימער אויך ניט אַרומגראָבען די ערד.

לאו רג. (ספיח) די תבואה וועלכע האָט אַרויסגעוואַקסען פון זיך אַליין אין יובל יאָר, (ספיח) סיי פון אַרונטערגעפאַלענע זאַמען קערנער, סיי פון וואָרצלען וועלכע זיינען פאַרבליבען אין דער ערד, און שפּעטער אַרויסגעוואַקסען, אָדער אַנדערע גראָזען און גרינסען, וועלכע האָבען אַרויסגעוואַקסען אָהן זאַמען, טאָר מען זיי ניט אָפּשניידען אַלעם מיט אַמאָל, צוזאַמענפירען אין איין אָרט, דרעשען, און אויספּערטיגען אַלעם מיט אַמאָל, נאָר מ׳זאָל אָפּשניידען אַ ביסעל, אויסשלאָגען די קערנער און עסען, אָבער די חכמים האָבען שפּעטער באַשלאָסען, מ׳זאָל ניט טאָרען עסען קיין ספיח, ווייל ס׳וועט זיין פעלע וועלכע וועלען אין יובל יאָר פאַרזייען באַהאַלטענערהייט, און ווען ס׳וועט אַרויסוואַקסען וועלען זיי זאָגען אַז ס׳איז ספיח.

לאו רד. פרוכטען וועלכע וואַקסען אויף די ביימער אין יובל יאָר, טאָר מען ניט אַרונטערנעמען אַלע מיט אַמאָל, גלייך ווי אין אַנדערע יאָרען, נאָר ביסלעכווייז, און זיי ניט אויסאַרבייטען ווי אין אַנדערע יאָרען, נאָר ס׳זאָל זיין געענדערט, וויינטרויבען זאָל מען ניט טרעטען אין אַ גרוב נאָר אין אַ כלי, פייגען זאָל מען ניט צוזאַמענפּרעסען נאָר זיי טרוקענען באַזונדער.

עשה קלב. ביים קויפען אָדער פאַרקויפען, וואָס ס׳זאָל ניט זיין זאָלען די קויפער און פאַרקויפער דורכפירען אַלעם לויט׳ן דין תורה, ווי אַזוי דאָס פאַרקויפטע זאָל איבערגעהן פון פאַרקויפער צום קויפער, איז זעהר פאַרשידען, אויב עס ווערט ניט ריכטיג געטאָן, געהט די זאַך קיינמאָל ניט איבער פון האַנט צו האַנט, דעריבער מוז בית דין זעהן דורכצופירען, די דינים וועגען קויפען און פאַרקויפען.

לאו רה. דער פארקויפער און קויפער, טארען ניט נארען איינער דעם צווייטען ביים פרייז, אויב ס'האט איינער דעם צווייטען גענארט פונקט מיט א זעקסטעל פון ווערט, בלייבט דער קויף אין קראפט, און דער נארער, מוז צוריקצאלען צו דעם גענארטען, וויפיל ס'באטרעפט דער זעקסטעל, אויב ס'איז גענארט געווארען מיט ווייניגער פון א זעקסטעל, אפילו נאר איין פרוטה ווייניגער, איז דער קויף גילטיג, און דער נארער ברויך גארניט צוריקצאלען, ווייל ווייניגער פון א זעקסטעל שענקט אלע מאל דער גענארטער, אויב ס'איז גענארט געווארען מעהר ווי מיט א זעקסטעל, כאטש נאר מיט איין פרוטה מעהר, דאן קאן דער גענארטער מאכען דעם קויף צונישט אויב ער וויל, און דאס געלט געהט צוריק.

לאו רו. מ'טאר ניט איינער דעם צווייטען נארען מיט רייד, דאס מיינט אויב איינער איז א בעל תשובה, טאר מען איהם ניט פארווארפען, וואס ער איז געווען פריער, אדער ווען ער איז א זוהן פון א גר, טאר מען איהם ניט פארווארפען, דאס זיין פאטער איז געווען א גוי, אדער ווען מ'פרעגט א שווערע וויסענשאפטליכע פראגע, טאר מען ניט פרעגען ביי איינעם, וואס עס איז זיין מיינונג וועגען דעם, אין דער צייט ווען מ'וויים אז דער יעניגער, איז זעהר ווייט פון צו וויסען, און האט קיינמאל ניט געוואוסט וועגען דעם.

לאו רז. ביים פארקויפען לאנד אין ארץ ישראל, פון די לאנד וועלכע איז צעטיילט גווארען, צווישען די אידען אריינקומענדיג אהין פון מצרים, טאר מען ניט אויסריידען, דאס די לאנד איז פארקויפט אויף אייביג, ס'זאל ניט צוריקגעהן אין יובל, צו דעם ערשטען אייגענטימער, כאטש ס'געהט סיי ווי צוריק אין יובל, ווייל דער אויסרייד העלפט גאר ניט, אבער דער אויסרייד אליין איז א זינד פאר זיך.

עשה קלג. יעדעס פעלד, וויינגארטען, פרוכטגארטען אדער הויז, וואס ווערט פארקויפט אין ארץ ישראל, מוז אין יובל ווערען צוריקגעגעבען, צו דעם ערשטען אייגענטימער אהן געלט, אפילו ווען ס'איז אין דער צייט געווארען פארקויפט צו הונדערט מענשען, פון איינעם צום צווייטען, דאך ווען ס'קומט יובל געהט עס צוריק צום ערשטען אייגענטימער, ווען איינער שענקט אוועק אלס פרעזענט זיין פעלד, געהט עס צוריק צו איהם אין יובל.

עשה קלד. אויב מ'פארקויפט א הויז אין א שטאט, און די שטאט האט ארום זיך א מויער, נאך פון די צייטען פון יהושע בן נון, אדער די שטאט האט געהאט א מויער ארום זיך, אין די צייטען פון **יהושע בן נון, כאטש יעצט האט זי ניט מעהר די מויער,** האט דער פאר־קויפער דאס רעכט צוריק אויסצולייזען זיין פעלד, צוועלף חדשים פון

דעם טאָג וואָס ער האָט עס פאַרקויפט, אין די צוועלף חדשים קען ער אויסלייזען ווען נאָר ער וויל, אפילו דעם ערשטען טאָג פון פאַרקויפען, ווען ער לייזט אויס, מוז ער צוריק געבען דעם קויפער זיין גאַנצע געלט, וויפיל ער האָט באַצאָלט, און אויב דער קויפער האָט אין דער צייט, גענעסען די תבואות פון דעם פעלד, ברויך ער דערפאַר גאָרניט צו באַצאָלען, אויב אָבער דער פאַרקויפער האָט עס אין פאַרלויף פון די צוועלף חדשים ניט אויסגעלייזט, בלייבט דאָס פעלד אויף אייביג פאַרפאַלען צום קויפער, אפילו אין יובל געהט עס אויך ניט צוריק.

לאו רח. די שטעדט וועלכע די לויים האָבען באַקומען אין ארץ ישראל, מיט פעלדער און ליידיגע לאַנד, זאָלען אזוי פאַרבלייבען, מ'טאָר ניט פאַרוואַנדלען פון אַ שטאָדט אין אַ פעלד אָדער פאַרקערט, אויך ניט צו מאַכען, פון אַ פעלד צו לעדיגע לאַנד אָדער פאַרקערט.

לאו רט. מ'טאָר ניט באָרגען צו קיין איד געלט, עסענוואַרג אָדער אַנדערע זאַכען, און נעמען פּראָצענט דערפאַר סיי מ'באָרגט צו אַ רייכען אָדער אָרימאַן, אין די זינד פון פּראָצענט געהען אריין, דער באָרגער, דער וואָס נעמט געבאָרגט, אַ גוט זאָגער, די עדות, ווער עס שרייבט דעם וועקסעל, אויך דער מעקלער, אויב אָהן דעם מעקלער וואָלט ער ניט געבאָרגט.

לאו רי. ווער עס קויפט אַ אידישען קנעכט, וועלכער האָט זיך פאַרקויפט, ווייל ער איז געוואָרען אָרים, און ניט געהאַט צו עסען, קיין קלייד אָנצוטאָן, אָדער דער בית דין האָט איהם פאַרקויפט, ווייל ער האָט גע'גנב'עט און ניט געהאַט צו באַצאָלען, וועלכער איד ס'האָט דעם קנעכט געקויפט, טאָר מיט איהם ניט טאָן קיין אַרבייט, פון שאַנדע און נידעריג־קייט, ווי די וועלכע מ'טהוט מיט אַ כנענישען קנעכט, און זאָל זיך מיט איהם אויפפירען ווי מיט אַ געדונגענעם אַרבייטער.

לאו ריא. סיי אַ איד וועלכער פאַרקויפט זיך אַליין, אָדער דער בית דין פאַרקויפט איהם, זאָל ער ניט ווערען פאַרקויפט פאַר אַלעמען, אויף דעם שקלאַפען מארק, ווי מ'פאַרקויפט די כנענישע קנעכט, נאָר ער זאָל ווערען פאַרקויפט שטילערהייט, אין אַנשטענדיגקייט.

לאו ריב. מיט אַ אידישען קנעכט, טאָר מען ניט טאָן קיין אַרבייט, וואָס רופט זיך (פרך), דאָס מיינט אַרבייט אָהן אַ ענדע, אָדער אַרבייט וועלכע מ'ברויכט זי ניט, נאָר בלויז צו מאַכען דעם קנעכט אַרבייטען ער זאָל ניט לעדיג געהן, דער בעל הבית טאָר ניט זאָגען צום קנעכט, זאָלסט גראָבען אונטער די וויינשטאָק ביז איך וועל קומען, ווייל דאָס הייסט אַרבייטען אָהן אַ ענדע, נאָר ער זאָל איהם זאָגען, זאָלסט גראָבען ביז דער שטונדע, אָדער זאָלסט גראָבען ביז וועסט קומען צום דעם אָדער

יענעם אָרט, אויך זאָל ער איהם ניט זאָגען גראָב אויף דעם אָרט, און ער ברויך גאָרניט, דער אָרט זאָל ווערען געגרבען, אָדער הייסען דעם קנעכט מאַכען ווארימע וואַסער, און ער ברויך עס גאָר ניט.

עשה קלה. מיט אַ כנענישען קנעכט, מוז מען אַרבייטען אויף אייביג, מ'טאָר איהם קיין מאָל ניט פריי לאָזען, סיידען ווען זיין אייגענ־טימער, שלאָגט איהם אויס אַן אויג, אַ צאָהן, אָדער אַ גליד, פון די פיר און צוואַנציג גלידער, וועלכע די חכמים האָבען באַשטימט איהם צו באַפרייען, דאָס איז נאָר ווען דער בעל הבית, האָט מיט אַבזיכט געוואָלט זיין קנעכט מאַכען דעם פעהלער, אָבער ווען ס'איז געקומען דורך אַ צופאַל, ווי ער האָט געוואָלט וואַרפען אַ שטיין אויף אַ בהמה, און דער שטיין האָט געטראָפען דעם קנעכט, מאַכענדיג איהם אַ פעהלער, געהט דער קנעכט ניט ארוים פריי.

לאו ריג. מ'טאָר ניט לאָזען אַ כנעני, וואָס וואוינט אין ארץ ישראל, ער זאָל אַרבייטען מיט אַ אידישען קנעכט, (וועלכער האָט זיך צו איהם פאַרקויפט), די אַרבייט וועלכע מיר טאָרען ניט מיט איהם אַרבייטען, אָבער מיר זיינען ניט פאַרפליכטעט, אַריינצוגעהן צו אַ גוי אינוויינינג, זוכען אויב ער אַרבייט מיט זיין אידישען קנעכט, שווערע אַרבייט, נאָר אויב מיר זעהן עס, מוזען מיר איהם ניט לאָזען.

לאו ריד. מ'טאָר ניט אויספלאַסטערען די ערד מיט שטיינער, פאַר אַן אָרט צו בוקען זיך אַפילו צו גאָט ברוך הוא, ווייל דאָס מעג מען נאָר אין בית המקדש אליין, מעהר אין קיין אָרט ניט,אָבער מ'דעקט צו די פלאַסטערונג מיט געוואַנד אָדער שטרוי, מעג מען זיך בוקען דערויף.

עשה קלו. ווען איינער זאָגט, איך וויל געבען צום בית המקדש, אַזוי פיל געלט וויפיל איך, אָדער יענער מענש איז ווערט, זאָל דער כהן באַשטימען דעם פרייז, נאָך דער עלטער פון באַטרעפענדען, לויט דעם באַשטימטען פרייז, אין דער תורה פאַר אַ מאַן אָדער פרוי.

לאו רטו. אַ בהמה וועלכע איז געוואָרען געהייליגט, פאַר אַ קרבן צום מזבח, טאָר ניט ווערען אויסגעטוישט, פאַר אַ ניט הייליגע.

עשה קלז. ווען איינער האָט אַ בהמה אַ קרבן, און אַ צווייטע בהמה ניט קיין קרבן, און ער זאָגט, די ניט קרבן זאָל זיין אָנשטאָט דעם קרבן, דאַן געהט איבער די הייליגקייט פון קרבן, אויף די צווייטע בהמה, און ביידע בהמות זיינען הייליג, אָבער ווען ער זאָגט דאָס זעלבע, ניט אויף דער גאַנצער בהמה, נאָר אויף אַ טייל פון דער בהמה, די האַנט אָדער פוס פון דער בהמה, זאָל זיין אנשטאָט דער האַנט אָדער פוס פון דעם קרבן, האָט זיין זאָגען קיין ווערט.

עשה קלח. אויב א קרבן האט באקומען אן אונהיילבארען פעהלער, און קאן מעהר ניט געהן צום מזבח, אדער ווען מ'האט געשענקט צום בית המקדש, אן אומריינע בהמה וועלכע קאן ניט געהן צום מזבח, און דער בעל הבית וויל די בהמה אויסלייזען, זאל דער כהן אפשאצען דעם ווערט, און דאס זאל ער באצאלען, און מיט דעם געלט זאל מען קויפען אן אנדערע בהמה פאר דעם זעלבען קרבן, וואס איז געווען.

עשה קלט. ווען איינער שענקט זיינע א הויז צום בית המקדש, סיי ס'איז אין שטאט, וועלכע האט א מויער ארום זיך, סיי ס'איז אן אפענע שטאט, אויב דער אייגענטימער קומט עס אויסלייזען, אדער זיין פרוי, אדער ווער ס'איז פון זיינע יורשים, מוזען זיי באצאלען צום בית המקדש, וויפיל דער כהן שאצט אפ די ווערט, און מוזען נאך צוגעבען, א פערטעל פון דעם אפגעשאצטען פרייז, דאס איז א פינפטעל פון דער גאנצער באצאלונג, מ'קאן עס שטענדיג אויסלייזען, אפילו ווען עס קומט יובל געהט עס ניט ארויס ,סיידען מ'לייזט עס אויס.

עשה קמ. ווען איינער שענקט א פעלד צום בית המקדש, און ער אדער זיין פרוי אדער זיינע יורשים ווילען עס אויסלייזען, אויב דאס פעלד איז א (שדה אחוזה) דאס מיינט ס'איז נאך פון דער ערשטער צעטיילונג פון ארץ ישראל, ס'געהט אין די משפחה פון איינעם צום צווייטען בירושה, האט די תורה באשטימט א פרייז לויט דער מאס, סיי ס'איז פון די בעסטע אדער ערגסטע פעלדער איז אלעס גלייך, מעסט מען דאס פעלד, און ער באצאלט וויפיל עס קומט אויס, און לעגט צו א פערטעל, דאס הייסט א פינפטעל טייל פון דער גאנצער באצאלעכץ, אויב ס'איז א (שדה מקנה) דאס מיינט א געקויפטע פעלד, דאס פעלד איז דאך נאר זיין אייגענטום ביז יובל, ווייל יובל מוז ער דאך עס צוריק געבען צו דעם וואס עס האט איהם פארקויפט, קאן ער דאך נאר שענקען דאס פעלד צום הקדש, ניט מעהר ווי ביז יובל, דעריבער שאצט מען אפ וויפיל דאס פעלד איז ווערט פון יעצט ביז יובל, און דאס מוז ער באצאלען, און ברויך ניט צו געבען קיין פינפטעל.

לאו רטז. אויב מ'האט געהייליגט א בהמה פאר א באשטימטען קרבן, טאר מען ניט געברויכען די זעלבע בהמה, פאר אן אנדער קרבן, אפילו ניט פון לייכטער הייליגקייט צו א הארבערע, און געוויס ניט פון גאר א גרויסע הייליגקייט צו א קלענערע, ניט בלויז א קרבן טאר מען ניט ענדערען, נאר אויך אויב מ'שענקט געלט אדער זאכען צום געברויכען אין בית המקדש, טאר מען אויך ניט ענדערען פון איין זאך צו א צווייטע.

עשה קמא. ווען איינער זאגט מיין פעלד זאל זיין חרם, אדער ער זאגט עס אויף אנדערע זאכען זיינע, אויב ער האט ארויסגעזאגט ס'זאל

זיין חרם צום בית המקדש, אָדער ער זאָגט חרם לשמים, געהט עס צום בית המקדש, קאָן מען עס אויסלייזען אויב מ'וויל, באַצאָלענדיג וויפיל ס'איז ווערט, און די זאכען ווערען אויס הייליג, און מ'ברויך ניט צוצוגעבען קיין פינפטעל, אויב אָבער ער האָט געזאָגט ס'זאָל זיין חרם צו די כהנים, אָדער אפילו ער האָט ניט דערמאָנט דעם וואָרט כהנים נאָר ער האָט בלויז געזאָגט, ס'זאָל זיין חרם ניט זאָגענדיג צו וועמען, געהט דאָס אויך צו די כהנים, וועלכע ארבייטען אין בית המקדש, אין דער צייט ווען ער האָט געשאָנקען די זאכען, אַלעס וואָס מ'גיט חרם צו די כהנים, קאָן קיינמאָל ניט ווערען אויסגעלייזט, נאָר עס בלייבט צו די כהנים.

לאו ריז. ווען איינער זאָגט דאָס פעלד זאָל זיין חרם צו די כהנים, אָדער ער זאָגט בלויז עס זאָל זיין חרם, טאָר ער דאָס פעלד ניט פאַרקויפען צו אַן אַנדערען, כאָטש ער וויל געבען די געלט צו די כהנים, טאָר ער אויך ניט, נאָר ער מוז אַוועקגעבען דאָס פעלד צו די כהנים, די כהנים קענען טאָן מיט דעם פעלד וואָס זיי ווילען, ווייל ווען עס קומט אין די הענט פון די כהנים, איז עס ניט מעהר הייליג.

לאו ריח. יעדע זאך וואָס מ'שענקט אַוועק צו די כהנים, קאָן מען עס קיינמאָל ניט אויסלייזען, נאָר עס מוז ווערען אַוועקגעגעבען צו די כהנים, וועלכע ארבייטען אין בית המקדש, אין דער צייט ווען ער שענקט עס אַוועק, חרם צו די כהנים.

עשה קמב. פון די בהמות וואָס מיר מעגען עסען, מוז מען יעדען יאָר נעמען אַ צענטעל פון די, וועלכע זיינען געבוירען געוואָרען אין דעם יאָר, און פירען קיין ירושלים, דאָרט זאָל מען זיי עסען, נאָכדעם ווי מען דעמפט די פעטס, און שפּריצט די בלוט אויפ'ן מזבח, אויב מ'קויפט שעפּסען געבוירענע אין דעם יאָר, אָדער מ'קריגט זיי געשענקט אַ מתנה, זיינען זיי פּטור אַוועקצופירען אַ צענטעל אין ירושלים, (מעשר בהמה).

לאו ריט. מעשר בהמה טאָר מען ניט פאַרקויפען אָדער אויסלייזען.

עשה קמג. אַ איד וועלכער ווייס, דאָס אין אידישען לאַגער, איז פאַראַן איינער, וועלכער איז פאַראומרייניגט געוואָרען אַזוי, דאָס לויט דער תורה, מוז ער ווערען אַרויסגעשיקט, פון אידישען לאַגער, מוז דער וואָס ווייס דערפון, זעהן דורכפירען די אַרויסשיקונג, און דער אונריינער אַליין, זאָלאַנג ווי ער געהט ניט אַרויס פון לאַגער, באַגעהט ער אַ זינד.

לאו רכ. אַן אומריינער טאָר ניט אַריינקומען אין בית המקדש, אָבער ניט אַלע אומריינע זיינען גלייך, אַ קרעציגער טאָר זיך ניט געפינען אין גאַנץ ירושלים, אַ פרוי ווען זי האָט איהר צייט, אָדער אַ געווינעריין ווי לאַנג זי איז נאָך ניט אינגאַנצען ריין, אַ מאַן פון וועלכען ס'רינט אַ פליסיגקייט, די אַלע מעגען זיין אין ירושלים, אָבער זיי טאָרען ניט באַטרע־

טען דעם בארג, וואָס פירט צום מקדש (הר הבית). ווער ס'האָט אָנגערירט אַ טויטען, און אפילו דער טויטער קערפּער אַליין, מעגען געהן אויף דעם הר הבית ביז דער טיר פון (עזרה), פון דער טיר און ווייטער, דאָס איז דער (חיל) ס'פאַרנעמט צעהן איילען אַריין אין מקדש, דאָרט טאָרען זיי ניט קומען, ווער ס'איז אומריין, און איז שוין געוועזן אין וואַסער, נאָר ער מוז וואַרטען ביז זון־אונטערגאַנג, דער מעג קומען אין חיל, ווייל ער איז דאָך שוין ריין, אָבער טאָר ניט קומען אין עזרת נשים (עזרת נשים איז גלייך נאָכ'ן חיל) נאָך זון־אונטערגאַנג קאָן ער שוין קומען איבעראַל.

עשה קמד. ווער ס'זינדיגט געגען דער תורה, ווען ער וויל טאָן תשובה אויף זיינע זינד, זאָל ער אויסזאָגען פאַר גאָט ברוך הוא זיינע זינד, און נעמען אויף זיך פון היינט און ווייטער, די זינד מעהר ניט צו טאָן, און בעטען גאָט ברוך הוא, זאָל איהם שענקען אויף וואָס ער האָט געטאָן, אַזוי אויך ווער ס'זינדיגט און מוז ברענגען אַ קרבן, איז ניט גענוג בלויז דער קרבן, סיידען ער טהוט תשובה, אַזוי ווי עס איז פריער דערמאָנט, אויך די וועלכע באַקומען טויט שטראָף, האָבען זיי ניט קיין כפרה ביז זיי טהוען תשובה, אפילו ווער ס'מאַכט דעם צווייטען אַ שאָדען, איהם אָדער זיין געלט, כאָטש ער באַצאָלט איהם, ווערט עס ניט פאַרגעבען ביז וואַנען ער טהוט תשובה.

עשה קמה. ווען אַ מאַן פאַרדעכטיגט זיין פרוי אין פאַרקערען מיט אַ פרעמדען מאַן, מוז ער איהר וואָרענען פאַר צוויי עדות, זי זאָל זיך ניט צוזאַמענקומען מיט דעם מאַן אין אַ באַהאַלטענעם אָרט, אויב נאָך זיין וואָרענען, זיינען געקומען צוויי עדות, וועלכע האָבען געזעהן די פרוי מיט דעם זעלבען מאַן, אַריין אין אַן איינזאַמען אָרט, און זיינען דאָרט געוועזן אַזוי לאַנג ווי עס נעמט, צו בראָטען אַן איי לויז און אויסטרינקען, טאָר זי מעהר ניט וואוינען מיט איהר מאַן, סיידען מ'טרינקט איהר אָן די מים המאררים (ביטערע וואַסער), אויסצוגעפינען אויב זי איז ריין פון דער זינד, דאָס קאָן מען נאָר טאָן אין ירושלים, ביי די סנהדרין אין בית המקדש, ווען ס'איז ניטאָ דער בית המקדש, טאָר זי מיט איהר מאַן ניט מעהר וואוינען, און זי געהט פון איהם אַרויס אָהן איהר כתובה.

לאו רכא. ווען מ'ברענגט די פאַרדעכטיגע פרוי, פאַר די סנהדרין, און ס'ווערט אַלעס דורכגעפירט אויף איהר לויט די תורה, ברענגט אויך דער מאַן אַ קרבן מנחה, זאָל מען אין דער מנחה ניט אַריינטהון קיין אויל, ווי מען טהוט אַריין אין יעדען קרבן מנחה, די מעהל פאַר דער מנחה נעמט מען געררשטענע מעהל, ווייל אַזוי ווי די פרוי האָט געטאָן ווי אַ בהמה, אַזוי איז אויך איהר קרבן אַ מאכל בהמה.

לאו רכב. מ'טאָר אויך ניט געברויכען קיין לבונה (געווירץ), צו דעם קרבן מנחה, פון דער פאַרדעכטיגער פרוי.

לאו רכג. ווען איינער נעמט אויף זיך צו זיין אַ נזיר, דאָס מיינט ער זאָל זיין אָפּגעזונדערט צו גאָט ברוך הוא, טאָר ער פאַר דער גאַנצער צייט, פון זיין אָפּגעזונדערטקייט, ניט טרינקען קיין וויין, סיי נייעם אָדער אַלטען, אויך קיינע אַנדערע שטאַרקע געטראַנקען, און קיין זאַך אין וועלכער עס איז פאַראַן אַ מישונג מיט וויין, אויך קיין וויין־עסיג, אויב ער האָט ניט בשטימט קיין צייט, פאַר זיין אָפּגעזונדערטקייט מוז עס זיין דרייסיג טעג, אויב ער האָט אָנגעגעבען צייט ווייניגער פון דרייסיג טעג, מוז ער אַלץ אָנהאַלטען דרייסיג טעג, אָבער אויב ער האָט אַרויסגעזאָגט, פאַר איין און דרייסיג טעג אָדער הונדערט טעג, מוז ער אָנהאַלטען די צייט וואָס ער האָט אַרויסגעזאָגט, ניט מעהר און ניט ווייניגער.

לאו רכד. די גאַנצע צייט פון זיין אָפּגעזונדערקייט, טאָר אַ נזיר ניט עסען קיין זאַכען, וואָס קומען פון די וויין־פרוכט, אָבער די בלעטער, די שטרענק מעג דער נזיר עסען, ווייל ס'איז ניט די פרוכט, און ניט קיין אָפּפאַל פון די פרוכט, נאָר ס'איז גלייך ווי האָלץ.

לאו רכה. די גאַנצע צייט פון זיין אָפּגעזונדערקייט, טאָר דער נזיר ניט עסען קיינע געטרוקענטע ווייטרויבען, ווייל דאָס קומט דאָך פון וויין־פרוכט.

לאו רכו. דער נזיר טאָר אין דער צייט, פון זיין אָפּגעזונדערקייט, ניט עסען קיינע קערנער פון ווייטרויבען, מיט וועלכע מען זייעט, ווייל דאָס איז אָפּפאַל פון די וויין־פרוכט.

לאו רכז. דער נזיר טאָר אין צייט פון זיין אָפּגעזונדערטקייט, ניט עסען די שאָלען פון ווייטרויבען, דאָס הייסט אויך אָפּפאַל פון פרוכט.

לאו רכח. דער נזיר טאָר ניט אָפּשניידען זיינע האָר פון קאָפּ, אפילו ניט איין האָר, סיי מיט אַ ראַזיר־מעסער אָדער מיט אַ שער געשניטען ביז צום וואָרצעל, אויך ניט אויסרייסען מיט די הענט, דער נזיר אַליין זאָל ניט אָפּשניידען די האָר, אויך ניט לאָזען אַן אַנדערער זאָל איהם אָפּשניידען די האָר, דער נזיר מעג זיך קראַצען דעם קאָפּ און דאַרף ניט מורא האָבען אויב עס וועט אַרונטערפאַלען אַ האָר, ווייל ס'קאָן זיין עס וועט ניט אַרונטערפאַלען, און אויב יאָ האָט ער דאָך ניט געמיינט אויסצורייסען, אָבער מיט אַ קאַם טאָר ער ניט קעמען, ווייל ס'וועט געוויס אויסרייסען האָר.

עשה קמו. אַ נזיר מוז לאָזען וואַקסען זיינע האָר, פאַר די גאַנצע צייט וואָס ער האָט אויף זיך גענומען צו זיין אָפּגעזונדערט, אויב אַ נזיר איז געוואָרען אַ מצורע (קרעציג) און געוואָרען אויסגעהיילט, אַלעס

אין דער צייט ווען ער איז א נזיר, און א מצורע ווען ער ווערט אויסגע־היילט, מוז ער דאך אפשניידען זיינע האר פון גאנצען קערפער, איז ער דאך א נזיר, מעג ער אפשניידען די האר, ווייל ער איז געווארען א מצורע, איז ער געווארען אומריין, און א נזיר אויב ער ווערט אומריין, איז די מצוה פון לאזען וואקסען די האר ארונטער, נאר ער טאר ניט אפשניידען, איז אבער די מצוה פון אויסגעהיילטען מצורע, זאל אפשניידען די האר שטארקער.

לאו רכט. א נזיר טאר ניט אריינקומען אין א הויז אדער געצעלט, וואו עס ליגט א טויטער מענש.

לאו רל. א נזיר טאר זיך ניט פאראומרייניגען, מיט קיין שום טויטען מענש, אפילו מיט די אלע נאהענטע וואס די כהנים מעגען זיך פאראומרייניגען, טאר ער אויך ניט, אבער ווען א נזיר געהט אין וועג, און טרעפט אן א טויטען, און עס איז ניטא ווער עס זאל איהם באערדיגען, זאל דער נזיר זיך פאראומרייניגען, און איהם באערדיגען, אויב עס זיינען געוועזען צוויי נזירים, איינער איז געוועזען א נזיר אויף דרייסיג טעג, דער צווייטער אויף הונדערט טעג, זאל זיך פאראומרייניגען דער פון די דריי־סיג טעג.

עשה קמז. ווען דער נזיר האט געענדיגט זיין צייט צו זיין אפגעזונדערט, מוז ער ברייננען דריי בהמות, א שעפס זכר, פאר א קרבן עולה, א שעפס נקבה, פאר א חטאת, א באראן פאר קרבן שלמים, מיט דעם קרבן שלמים ברענגט ער זעקס צענטעל און צוויי דריטעל פון א צענטעל מאס פיינע מעהל, דערפון מאכט מען צוואנציג חלות, צען חלות מצות און צען דינע מצות, מען שמירט די צוואנציג מיט א פערטעל קווארט אויל, מען לייגט זיי אין איין כלי, מ׳שעכט צוערשט דעם חטאת, נאכהער דעם עולה, דאן די שלמים, דאן שניידט דער נזיר אפ די האר, דאן קאכט מען די שלמים, מען נעמט פון די זופ פון די שלמים, מ׳טהוט עס ארויף אויף די האר, און מ׳ווארפט די האר אויף דעם פייער, אונטער דעם קעסעל מיט די שלמים, נאכהער נעמט דער כהן דעם געקאכטען ארעם פון דעם באראן, און צוויי חלות, איינע א דיקערע און איינע א דינע, דער כהן לייגט דאס אלעס אויף דעם נזיר׳ס הענט, דער נזיר הויבט עס אויף, און פון דאן און ווייטער מעג שוין דער נזיר טרינקען וויין.

עשה קמח. די כהנים מוזען בענטשען די אידען יעדען טאג, שחרית, מוסף, נעילה, אבער מנחה טאר מען ניט דוכענען, ווייל צו מנחה האבען שוין אלע געגעסען, קאן זיין דאס די כהנים האבען געטרונקען וויין, און א שכור טאר ניט דוכענען, אפילו ווען עס איז א תענית (מ׳פאסט)

דוכענט מען אויך ניט, ווייל דערפון קען מען מיינען אז מען דוכענט אלע טאג צו מנחה.

עשה קמט. ווען מ'פירט דעם ארון, פון איין ארט צום צווייטען, זאל מען איהם ניט פירען אויף א בהמה, אדער אויף א וואגען, נאר די כהנים מוזען איהם טראגען אויף זייערע אקסלען, ווען זיי געהען מיט'ן ארון מוזען זיי זיין איינער צום צווייטען פנים צו פנים, דאס הייסט יעדער זאל זיין מיט'ן פנים צום ארון, און מיט'ן רוקען צום דרויסען, זיי זאלען זיך היטען, ניט ארויסצורוקען די שטאנגען פון די רינגען פון ארון, אין דער מדבר געהענדיג פון מצרים האבען די לויים געטראגען דעם ארון.

עשה קנ. ווער ס'האט ניט געמאכט דעם קרבן פסח, פערצען טאג אין ניסן, ווייל ער איז גראד געווען אומריין, אדער ער איז געווען צו ווייט צו קומען קיין ירושלים, זאל ער מאכען דעם קרבן פסח, פערצען טאג אין חדש אייר פארנאכט, (פסח שני) אויב ער האט דורך א צופאל, פסח שני אויך ניט געקאנט מאכען, איז ער פטור, פסח שני איז אנדערש פון פסח ראשון, פסח ראשון טאר מען ניט עסען קיין חמץ, אפילו ניט זעהן קיין חמץ, און עס טאר זיך ניט געפינען קיין חמץ, מ'טאר ניט שעכטען דעם קרבן פסח אויב עס געפינט זיך נאך חמץ, מ'טאר ניט ארויספירען פון דעם קרבן פסח, פון דעם ארט וואס עס איז באשטימט געווארען דארט צו עסען, און ברענגען אין א אנדער ארט, מען מוז זאגען הלל ביים עסען דעם קרבן פסח און מ'ברענגט א קרבן חגיגה מיט דעם קרבן פסח, אבער פסח שני איז צוזאמען חמץ און מצה אין הויז, מ'ברויך ניט זאגען הלל, מען מעג עס ארויספירען פון איין ארט צום צווייטען, און מ'ברענגט ניט קיין קרבן חגיגה.

עשה קנא. ווער עס מאכט דעם קרבן פסח פערצען טאג אין אייר, (פסח שני) מוז עסען ניט ווייניגער ווי א כזית פון קרבן פסח, מיט מצה און מרור, אזוי ווי אום פסח ראשון.

לאו רלא. ווער עס מאכט (פסח שני) פערצען טאג אין אייר, טאר ניט איבערלאזען פון קרבן פסח ביז אויף מארגען, דעם פופצענטען טאג.

לאו רלב. אין דעם קרבן פסח שני, טאר מען ניט צוברעכען א ביין, ניט בלויז צוברעכען אין צווייען, נאר אפילו א קליין שטיקעל אביסעל איינברעכען, טאר מען אויך ניט, דאס איז נאר ווען ס'איז אויף דעם ביין פאראן א כזית פלייש, אדער ס'איז אין דעם ביין א כזית מארך, אבער ווען ס'איז א ליידיגער ביין און ס'איז אויף איהם קיין פלייש אויך ניטא און מ'האט איהם צובראכען איז מען ניט חייב.

עשה קנב. יעדען יום טוב און ראש חדש, ביים מאכען דעם יום טוב'דיגען קרבן מוסף, דאס איז א קרבן ציבור, אויך דער מוסף קרבן אין ראש חדש, מוזען די כהנים בלאזען מיט די טראמפייטען, די טראמפייטען זיינען געווען זילבערנע, ניט געמאכט שטיקלעכווייז און צוזאמענגעשטעלט, נאר פון א גאנצע שטיק זילבער, און מיט א האמער אויסגעשלאגען ביז ס'איז געווארען פערטיג.

עשה קנג. ווען מען פארקנעט א טייג, ניט ווייניגער די גרויס, ווי דריי און פערציג מיט א פינפטעל איי, אויב די מעהל קומט פון ווייץ, גערשטען, האבער, קארן און כוסמין (א סארט ווייץ), מוז מען געבען צום כהן חלה, א בעל הבית זאל געבען, א פיר און צוואנציגסטען טייל פון דעם טייג, א בעקער אן אכט און פערציגסטען טייל.

עשה קנד. א מענער קלייד אויב עס האט פיר עקען, מוז מען ארייננטהון ציצית אין יעדען עק, ציצת געמאכט פון א גוי זיינען פסול, ווייל עס שטעהט דבר אל בני ישראל ועשו, מיינט עס דאס נאר אידען זאלען מאכען ציצית, די מצוה פון ציצית איז נאר בייטאג ניט ביינאכט, ווייל עס שטעהט וראיתם אותו, דאס מיינט נאר אין דער צייט ווען מ'זעהט און דאס איז בייטאג, א בלינדער מוז אויך האבען ציצית, כאטש ער זעהט דאך ניט, אבער אלע מענשען זעהען דאך, מען מעג אנטהון ציצית ביינאכט, אבער מען זאל קיין ברכה ניט מאכען, אין דער פרי מעג מען מאכען א ברכה אויף ציצית, ווען ס'איז אזוי ליכטיג, דאס מ'קאן דערקא-נען צווישען תכלת און וויס.

לאו רלג. מ'טאר ניט פיל ארייננטראכטען, וועגען די איינציגקייט פון גאט ברוך הוא, ווייל זעהר ווייניג מענשען באזיצען גענוג אויס-בילדונג און שארפזיניגקייט, וואס מען ברויך דערצו, דעריבער אנפאנגענ-דיג צו ארייננטראכטען, איז עס זעהר ליכט פארפירט צו ווערען, און צו ענדע אינגאנצען ארונטערקומען פון וועג, אויך זאל מען ניט קוקען אויף זאכען, וועלכע רייצען אן דעם מענשען צו זינדיגען.

עשה קנה. די כהנים און לויים, מוזען היטען דעם בית המקדש, דורך די גאנצע נאכט, ניט צוליב דער מורא פאר גנבים אדער רויבער, נאר ס'איז אן עהרען-וואך, אנצוטהון כבוד דעם בית המקדש, גלייך ווי עס שטעהט א וואך ביי א קעניגליכען פאלאץ, איין און צוואנציג מאן האבען געהיט, יעדער איז געשטאנען אין א באזונדער ארט, איין מאן איז געווען אנגעשטעלט איבער אלע היטער, ער איז ארומגעגאנגען די גאנצע נאכט אויף אלע פאסטען, האלטענדיג אין זיינע הענט גרויסע פייער פלאקערס, און יעדער היטער האט איהם באגריסט, ווען ער איז צוגעקומען, אויב דער היטער האט איהם ניט באגריסט, איז עס געווען

א סימן, אז דער היטער שלאָפט און זעהט איהם נישט, האָט ער איהם געשלאָגען מיט א שטעקען, ער האָט אויך געהאט א רעכט אָנצוצינדען דעם היטערס קליידער.

לאו רלד. א לוי טאָר ניט טאָן דעם כהן'ס ארבייט, און א כהן טאָר ניט טאָן דעם לוי'ס ארבייט, נאָר יעדער איינער מוז טאָן די אר־בייט, וואָס איז באשטימט פאַר איהם, ניט נאָר די גאַנצע ארבייט, נאָר אפילו ארויסהעלפען טאָר ניט איינער אין צווייטענס ארבייט, א לוי טאָר אויך ניט טאָן אַן אַנדערען לוי'ס ארבייט, און א כהן אַן אַנדערען כהן'ס ארבייט, אויב א לוי האָט געטאָן אַן אַנדערענס ארבייט, קומט איהם מיתה בידי שמים, דאָס מיינט ער באַקומט טויט שטראָף פון הימעל, אָבער א כהן וואָס האָט געטאָן א לוי'ס ארבייט, האָט ער אויך א זינד, אָבער עס קומט איהם ניט קיין טויט שטראָף פון הימעל.

לאו רלה. א זר (א איד וועלכער איז ניט קיין כהן) טאָר ניט טאָן קיין כהן'ס ארבייט אין בית המקדש, אויב ער האָט געטאָן, איז די ארבייט פּסול, און עס קומט איהם טויט שטראָף פון הימעל, אָבער ניט פאַר אַלע ארבייטען, קומט איהם טויט שטראָף נאָר פאַר פיר, 1) פאַר שפּריצען בלוט פון א קרבן אויפ'ן מזבח, 2) פאַר דעמפּען פלייש פון קרבן, אָדער מעהל פון א מנחה, בשמים פון א מנחה, קטורת אויפ'ן גאָלדענעם מזבח, 3) פאַר גיסען די וואַסער אויפ'ן מזבח אום סוכות, 4) פאַר גיסען ווייַן אויפ'ן מזבח א גאַנץ יאָר. ביי דעמפּען קומט איהם נאָר טויט שטראָף אויב ער האָט געדעמפּט ניט וויינינגער ווי א כזית.

לאו רלו. דאָס היטען דעם בית המקדש, וואָס די כהנים און לויים האָבען צו טאָן, טאָרען זיי קיינמאָל ניט אויף א מינוט אויפהערען.

עשה קנו. א איד ניט קיין כהן אָדער לוי, וועלכען זיין פרוי, א טאָכטער ניט פון קיין כהן אָדער לוי, האָט איהם געבוירען אַן ערשטלינג א זוהן, זאָל דער פאָטער אויסלייזען דעם קינד פונ'ם כהן, געבענדיג איהם פינף זילבערנע דאָלאַר, די מוטער איז ניט פאַרפליכטעט אויסצולייזען איהר זוהן, אויב דער פאָטער האָט זיין בכור ניט אויסגעלייזט, מוז דער זוהן אַליין זיך אויסלייזען ווען ער ווערט גרויס, אויב דער כהן וויל מעג ער צוריק געבען די פינף זילבערנע דאָלאַר צום פאָטער, אָבער דער פאָטער טאָר ניט געבען דעם כהן די געלט, באַלד מיט דער מיינונג, דאָס דער כהן וועט איהם צוריקגעבען די געלט.

לאו רלז. א בכור (ערשטלינג) פון בהמות, וועלכע מיר מעגען עסען, טאָר מען ניט אויסלייזען פונ'ם כהן, אזוי ווי מ'לייזט אוים א בכור אַן אייזעל, נאָר מען מוז איהם געבען צום כהן, אָבער ניט צו געבען צום כהן באַלד ווי ער ווערט געבוירען, ווייל עס איז א באַליידיגונג פאַר

דעם כהן, נאָר דער בעל הבית מוז זיך מיט איהם אָפּגעבען, ביז ער ווערט גרעסער, אויב ס'איז אַן אָקס מוז מען איהם האַלטען, ביז ער ווערט פופציג טאָג אַלט, אויב ס'איז אַ שעפּס אַ ציג מוז מען איהם האַלטען ביז דרייסיג טאָג.

עשה קנז. די לויים מוזען זיין אַלע מאָל גרייט, צו טאָן אַרבייט אין בית המקדש, וואָס מ'ברויך אָהן אויסנאַמע, אויב אַ לוי נעמט זיך אָן צו טאָן אַלע אַרבייט, חוץ איין אַרבייט וויל ער ניט טאָן, ווערט ער ניט אָנגענומען, די אַרבייט פון די לויים אין בית המקדש, באַשטעהט פון היטען דעם מקדש, עפענען און פאַרמאַכען די טויערען אין מקדש, צו זינגען אויף די קרבנות און נאָך אַנדערע אַרבייטען.

עשה קנח. ווען מען האָט פון דער תבואה שוין אָוועקגעגעבען, צום כהן זיין תרומה גדולה, מוז מען נעמען אַ צעהנטעל פון דער גאַנצער תבואה וואָס איז יעצט פאַראַן, און אָוועקגעבען צום לוי, דאָס רופט זיך מעשר ראשון, מעשר ראשון האָט קיין שום הייליגקייט, יעדער איינער מעג עס עסען, אפילו ווען מ'איז אומריין, אָבער נאָר ערשט דאַן, ווען דער לוי האָט שוין דערפון אָוועקגעגעבען צום כהן אַ צעהנטעל פון וואָס ער האָט געקראָגען דאָס רופט זיך תרומת מעשר, ווייל ווי לאַנג די תרומת מעשר איז נאָך צוזאַמען מיט דער איבעריגער תבואה, טאָר מען פון דעם ניט עסען, צוליב די תרומת מעשר, וועלכע האָט די זעלבע הייליגקייט ווי תרומה גדולה.

עשה קנט. ווען דער לוי קריגט זיין טייל מעשר ראשון, מוז ער אָוועק־געבען צום כהן, אַ צעהנטעל פון וואָס ער האָט געקראָגען, דאָס רופט זיך תרומת מעשר, תרומת מעשר האָט די זעלבע הייליגקייט ווי תרומה גדולה, תרומת מעשר מוז מען מעסטען אָדער וועגען, ווייל עס מוז זיין פּינקטליך אַ צעהנטעל, פון וואָס דער לוי האָט געקראָגען.

עשה קס. מ'זאָל קויפען אַ רויטע קוה, דריי אָדער פיר יאָר אַלט, מ'טאָר ניט קויפען אַ קאַלב און אויפציען ביז אַ קוה, ווייל עס שטעהט אין דער תורה ויקחו אליך פרה, דאָס מיינט מ'זאָל קויפען אַ קוה, אויב די קוה האָט צוויי ווייסע אָדער צוויי שוואַרצע האָר, איז זי פּסול, די קוה טאָר ניט האָבען קיין פעהלער גלייך ווי אַלע קרבנות, אָבער די קוה איז נאָך מעהר ווי אַלע קרבנות, מיט דעם, וואָס אויב זי האָט אַמאָל געאַרבייט, אָדער מ'האָט אויף איהר אַרויפגעלייגט אפילו נאָר אַ קלייניקייט, איז זי שוין פּסול, די קוה מוז מען קויפען מיט געלט פון בית המקדש, די קוה מוז מען פאַרברענען ביז אַש לויט אַלע דינים פון דער תורה.

עשה קסא. אַ טויטער מענש פאַראומרייניגט דעם וואָס רירט איהם אָן, ווער עס טראָגט איהם אָדער ווער עס איז מיט איהם אין איין

הויז, כאָטש ער רירט איהם ניט אָן, ווער עס ווערט אומריין פון א טויטען איז אומריין זיבען טעג, א כזית פלייש פון א טויטען, סיי עס איז פייכט אָדער פארטריקענט ווי א שארבען, איז גלייך ווי א גאנצער קערפער פון א טויטען, א פערטעל קוואָרט בלוט פון א טויטען, אפילו פון די לעצטע בלוט, א גליד אָפגעשניטען פון א טויטען מענש אָדער פון א לעבעדיגען, אויב עס האָט אויף זיך פלייש, אָדערען און ביינער איז עס גלייך ווי א גאנצער קערפער פון א טויטען.

עשה קסב. א מענש אָדער א כלי וואָס איז געוואָרען אומריין פון א טויטען מענש, און וויל זיך רייניגען, זאָל איינער נעמען (א מענש וועלכער איז ריין) דריי שטרענג אזוב (א שמעקעוודיגע גראָז) בינדט זיי צוזאמען אין איינעם, טונקט איין די שפיצען אין וואסער (מי חטאת), און שפריצט אויף דעם מענש אָדער כלי, דעם דריטען טאָג זייט ער איז געוואָרען אומריין, און דעם זיבעטען טאָג, יעדעם מאָל נאָר נאָך זון־אויפגאנג, נאָך דעם שפריצען דעם זיבעטען טאָג, טונקט זיך דער אומריינער אין מקוה, און וואַרט ביז זון־אונטערגאנג, דאַן איז ער ריין, וואָס איז מי חטאת? מ'פילט אָן א כלי מיט קוואל וואסער, אָדער לויפענדע וואסער, דאַן וואַרפט מען אין די כלי אויף די וואסער די אַש פון דער פארברענטער רויטער קוה, און מישט עס אויס, די וואסער רופט זיך אויך מי נדה.

עשה קסג. ווער עס שטאַרבט איבעלאָזענדיג ירושה, אויב עס זיינען פאראַן זיהן, זיינען זיי די ערשטע צו באַקומען די ירושה, טעכטער קריגען גאָרניט, אויב עס זיינען ניט פאראַן קיין זיהן, זוכט מען נאָך, אויב וועלכער פון די זיהן האָט איבערגעלאָזט קינדער, אויב יאָ, אפילו עס איז א טאָכטער באַקומט זי די ירושה, ווייל איהר פאָטער איז דאָך געווען א זוהן, איז די ירושה איבערגעגאנגען צו איהם, כאָטש ער איז שוין געווען טויט, יעצט געהט עס איבער צום זוהן'ס טאָכטער, ווייל ער האָט ניט געלאָזט קיין זוהן, אויב די זיהן האָבען גאָר קיין קינדער ניט געלאָזט, אויב דער פארשטאָרבענער האָט געהאַט א טאָכטער באַקומט זי די ירושה, אויב ניט, געהט די ירושה צום פארשטאָרבענעם'ס פאָטער, אויב דער פאָטער לעבט ניט געהט די ירושה צום פאָטער'ס ברודער, אויב ער האָט ניט קיין ברודער, געהט עס צום פאָטער'ס פאָטער, און אזוי ווייטער.

עשה קסד. יעדען טאָג מוז מען בריינגען דעם קרבן תמיד, דער נאָמען קרבן תמיד, מיינט דאָס דער קרבן איז געווען שטענדיג, ניט פארפעהלט איין טאָג אין יאָר, סיי אין וואָכען טאָג, און סיי אין שבת און יום טוב, דער קרבן איז געווען צוויי שעפסען, איינער אין דער פרי, ווען עס איז שוין ליכטיג, פאַר דעם אויפגאנג פון דער זון, און דער צווייטער פארנאַכט, די שחיטה איז געווען אַכט און א האַלב שטונדע

אויפ'ן טאָג, און געמאַכט דעם קרבן האָט מען ניין און אַ האַלבע שטונדע אויפ'ן טאָג, דער תמיד איז געווען אַן עולה, נאָך דעם תמיד פאַרנאַכט האָט מען מעהר קיינע קרבנות נישט געטאָרט מאַכען.

עשה קסה. שבת האָט מען הויץ דעם קרבן תמיד, געבראַכט נאָך צוויי שעפּסען פאַר אַ קרבן מוסף, זיי זיינען אויך געווען קרבן עולה גלייך ווי דער תמיד, דער קרבן מוסף איז אויך געווען אַ פאָלקס קרבן, די צייט צו מאַכען דעם מוסף איז דעם גאַנצען טאָג צווישען דעם תמיד פון פרי, און דעם תמיד פון פאַרנאַכט, אויב מ'האָט ניט געקראָגען מעהר ווי איין שעפּס פאַר'ן קרבן מוסף, זאָל מען מאַכען נאָר איינעם.

עשה קסו. ראש חדש ברייגנגט מען אַ קרבן מוסף באַלד נאָך דעם תמיד פון פרי, דער מוסף פון ראש חדש זיינען, צוויי אָקסען איין באַראַן זיבען שעפּסען אַלע עולות, איין ציג פאַר אַ קרבן חטאת, דער ציג פאַר'ן קרבן חטאת ווערט געמאַכט פאַר אַלע אַנדערע פון קרבן מוסף.

עשה קסז. דעם פופציגסטען טאָג פון אָנפאַנג ציילען ספירה איז שבועות, ברענגט מען אויך אַ קרבן מוסף, עס איז דער זעלבער מוסף ווי אין ראש חדש, צוויי רינדער, איין באַראַן און זיבען שעפּסען, אַלע זיינען זיי עולות, און איין ציג אַ קרבן חטאת, דעם ציג פאַר'ן חטאת מאַכט מען פריער פון אַלע אַנדערע.

עשה קסח. דער ערשטער טאָג אין חדש תשרי איז ראש השנה, יעדער מוז הערען בלאָזען שופר, כאָטש אין דער תורה ווערט ניט געזאָגט, אויב מ'זאָל בלאָזען מיט אַ שופר, אָדער מיט אַן אַנדער טרומפּייט, דאָך האָבען די חכמים אָפּגעלערענט, פון יובל ווי עס שטעהט והעברת שופר תרועה, זעהען מיר דאָך אַז תרועה מיינט מיט אַ שופר, און ביי ראש השנה שטעהט אויך יום תרועה, מיינט עס אויך מיט אַ שופר, ווען דער מקדש איז געווען, האָט מען דאָרט געבלאָזען אום ראש השנה, מיט איין שופר און צוויי טרומפּייטען פון ביידע זייטען, די טרומפּייטען האָבען אויפגעהערט, פריער פאַר דעם שופר, אום מ'זאָל הערען דעם שופר אַליין, ווייל ראש השנה איז נאָר די מצוה דער שופר, און מ'האָט נאָר גענומען די צוויי טרומפּייטען, ווייל ס'שטעהט אין פּסוק בחצוצרות וקול שופר, דאָס מיינט טרומפּייטען מיט אַ שופר, און אין אַנדערע ערטער האָט מען געבלאָזען בלויז מיט אַ שופר, יעצט בלאָזען מיר אויך נאָר מיט אַ שופר.

עשה קסט. ווער עס זאָגט, איך נעם אויף זיך אַ נדר, אָדער ער שווערט צו טאָן, אָדער ניט טאָן אַ געוויסע זאַך, מוז ער דורכפירען זיין צוזאָג, אויב צוליב אַן אורזאַך קאָן ער זיין צוזאָג ניט דורכפירען, מוז ער געהן צו אַ דיין (אידישער ריכטער), אויב עס איז ניט פאַראַן קיין דיין, קאָן זיין דריי פּראָסטע מענשען, דערציילען זיי וועגען זיין צוזאָג,

און ערקלערען די אורזאך צוליב וועלכען ער קאן יעצט זיין צוזאג ניט דורכפירען, אויב די מענשען זעהן איין, דאס ווען ער וואלט געוועז וויסען, אין צייט פון זיין צוזאגען, וועגען די אורזאך, וואלט ער געוויס ניט צוגעזאגט, דאן זאגען זיי צו איהם דריי מאל מותר לך און ער ווערט באפרייט פון זיין נדר אדער שבועה.

לאו רלח. ווער עס שווערט אדער נעמט אויף זיך א נדר, צו טאן אדער ניט טאן א געוויסע זאך, טאר ער ניט פארשוועכען זיין צוזאג, אויב ער האלט ניט זיין צוזאג, קומט איהם מלקות, פאר באגעהן א פארברעכען געגען דעם לאו לא יחל דברו, ניט נאר ווען מען שווערט אדער מ'מאכט א נדר, נאר אפילו ווען מ'זאגט בלויז צו, מוז מען עס אויך דורכפירען, ניט מעהר וואס אהן א שבועה אדער נדר, קומט איהם ניט קיין מלקות.

עשה קע. ווען ארץ ישראל איז פארטיילט געווארען צווישען די אידען (חוץ שבט לוי), איז געוועזן א מצות עשה אויף דעם אידישען ציבור צו גיבען פאר די לויים 48 שטעדט צו וואוינען, פון די שטעדט זיינען זעקס באשטימט געווארען אלס ערי מקלט, דאס מיינט ווען איינער האט געטויטעט א אידען אומגערין, און ער האט מורא געהאט, טאמער וועט ווער פון דעם טויטענס משפחה נעמען ראכע און וועט איהם טויטען, איז ער אריין אין איינע פון ערי מקלט, דארט האט איהם קיינער ניט געקענט טויטען, אויב ער איז אריין אין איינע פון די 42 שטעדט, האט מען איהם אויך ניט געטארט טויטען, אבער די זעקס שטעדט זיינען געוועזן אין גאנצען געווידמעט פאר ערי מקלט, יעדע פון די 48 שטעדט האט געקראגען ארום די שטאדט 3000 איילען לאנד אין אלע פיער זייטען, די ערשטע טויזענט איילען זיינען געוועזן פאר ליידיגע לאנד, צו פאשען בהמות, צו וואקסען גראז, א. א. וו. די איבעריגע צוויי טויזענט איילען, זיינען געוועזן פאר פעלד און וויינגערטנער, אויסער דעם האט מען געגעבען צו יעדער שטאדט, א פלאץ פאר א בית הקברות (סעמעטערי).

לאו רלט. ווען איינער ערמארדעט א אידען, אויב ס'זיינען דערביי געוועזן צוויי עדות, זיי האבען דעם מערדער געווארענט, דאס מ'טאר ניט מארדען, אבער דער מערדער האט געזאגט, כאטש מ'טאר טאקי ניט, וויל איך אבער פארט איהם ערמארדען, מוז מען דעם מערדער שטעלען צום בית דין (געריכט), ווי ער ווערט פאראורטיילט צום טויט (מיתת סייף) מ'האקט איהם אפ מיט א שווערד זיין קאפ, ביז וואנען ער איז ניט פאראורטיילט פון בית דין איז ער גלייך ווי אלע אידען, קיינער טאר איהם ניט טויטען.

עשה קעא. ווער ס'טויטעט א מענש אומגעריין, זאָל ער ווערען פּאַרטרי־בען אין אַן עיר מקלט, דאָס מיינט אַ שטאָט וואָס נעמט אריין אַלע, וועלכע טויטען אַ מענש אומגעריין, דאָרט בלייבען זיי זיצען ביז ס'שטאַרבט דער כהן גדול, דאַן מעגען זיי געהן אַ היים פריי, ניט מורא האָבענדיג מ'זאָל זיי טויטען. אָבער צוערשט אַנטלויפט יעדער מערדער, סיי דער אומשולדיגער אָדער שולדיגער, אין איינע פון די ערי מקלט, דאַן שיקט דער בית דין פון דער שטאָט, וואו דער מאָרד האָט פּאַסירט, און ברייִנגט דעם מערדער צום געריכט, אויב בית דין געפינט איהם אומשול־דיג, לאָזט מען איהם פריי, אויב ס'קומט איהם טויט שטראָף, באַקומט ער זיין שטראָף, אויב ס'קומט איהם גלות, דאָס מיינט ערי מקלט, נעמט בית דין צוויי מענשען, און זיי באַגלייטען איהם ביז אין דער עיר מקלט, ס'זאָל איהם קיינער ניט טויטען אויפ'ן וועג.

לאו רמ. ווער ס'זאָגט עדות אין אַ משפט וועגען אַ טויט אורטייל, קאָן ניט ווערען איינער פון די דיינים אין דעמזעלבען משפט, אויך קאָן ער ניט אַריינברייִנגען קיין פּאַרטיידיגונג, אָדער באַשולדיגונג געגען דעם געמשפּטען.

לאו רמא. מ'טאָר ניט נעמען קיין אויסלייז־געלט פון אַ מערדער, צו באַפרייען איהם פון טויט, אפילו ווען די נאָהענטע משפחה פון דעם ערמאָרדעטען, ווייל אויך באַפרייען איהם פון טויט, ווייל דער נפש פון דעם ערמאָרדעטען, איז ניט דאָס אייגענטום פון זיין משפחה, נאָר פון גאָט ברוך הוא.

לאו רמב. מ'טאָר ניט נעמען קיין אויסלייז־געלט, פון דעם וועלכער האָט געטויט אַ אידען אומשולדיגערהייט, צו באַפרייען איהם פון געהן אין גלות (עיר מקלט).

לאו רמג. דער מלך אָדער סנהדרין און ווער ס'שטעלט אָן אַן אידישען דיין, טאָרען ניט אָנשטעלען אַלס דיין איינעם, וועלכער איז ניט געגונג געלערינט אין דער תורה און איז ניט פעהיג צו זיין אַ דיין, כאָטש ער באַזיצט גוטע אויפפירונג און אנדערע פעהיגקייטען, טאָר מען ניט זאָגען דאָס בלויז צוליב זיינע גוטע זאַכען, מעג מען איהם אָנשטעלען, ניין, ווייל ער וועט באַשולדיגען דעם אומשולדיגען אָדער פאַרקערהרט, ניט ווייל ער איז אַ רשע, נאָר דורך זיין אונוויסענהייט פון דער תורה, אויך זאָל מען ניט אָנשטעלען אַ דיין צוליב זיין רייכקייט, אָדער ווייל ער איז אַ שטאַרקער, די חכמים האָבען געזאָגט, דאָס דער דיין וועלכער גיט געלט מ'זאָל איהם אויפנעמען, טאָר מען פאַר איהם זיך ניט אויפ־שטעלען, און קיין שום אַנדערען כבוד ניט צוטיילען.

לאו רמד. ווען איינער קומט צום דיין פרעגען אירגענד װעלכען דין, שפעטער ווען דער דיין האט פערטיג זיין אורטייל לויט'ן דין פון דער תורה, זעהט ער איין דאס ס'שטעהט פאר א גרויסער פארלוסט פאר דעם מאן, ווען דער דיין זאל ארויסגעבען זיין אורטייל, און דער מאן איז זעהר א שלעכטער און שטארקער מענש, טאר דער דיין זיך ניט צוריקהאלטען פון ארויסגעבען זיין אורטייל, מורא האבענדיג דער מאן זאל איהם אדער איינעם פון זיין פאמיליע ניט אומברייננגען, אדער אנדערע גרויסע שאדענס אנטאן, נאר ער מוז ארויסגעבען דעם אורטייל ווי ער איז לויט'ן דין תורה, אויב צוויי מענשען קומען צום דיין, איינער אן ארענטליכער שטילער מענש, דער צווייטער זעהר א שלעכטער און שטארקער, ווי לאנג דער דיין האט זיי נאך ניט אויסגיהערט, און ווייס נאך ניט דעם אויסגאנג פון דעם דין, מעג ער זאגען דאס ער וויל ניט אננעמען דעם דין, אבער ווען ער האט זיי שוין אויסגהערט, און ווייס שוין דעם אורטייל, דאן מוז ער ארויסגעבען דעם אורטייל, און טאר ניט מורא האבען פאר קיין זאך. כאטש דער שלעכטער האט פארלארען.

לאו רמה. מ'טאר ניט גלוסטען צו א פרעמדע הויז, א פרעמדע פרוי, אדער אנדערע זאכען, דא רעדט זיך ווענען די זינד פון בלויז גלוסטען אין הארצען, טראכטענדיג ווי אזוי ער קען קומען צו קריגען די זאך, כאטש צו קויפען און באצאלען א גרויסען פרייז, אין די צעהן געבאט איז אויך אנגעזאגט (לא תחמוד) דו זאלסט ניט גלוסטען, דארט רעדט זיך ווענען קויפען די געגלוסטע זאך, דאן האט מען שוין צוויי זינד, ווייל צוערשט האט ער דאך אנגעפאנגען בלויז צו גלוסטען אין הארצען, דאס איז דאך שוין אליין א זינד פאר זיך, די צווייטע זינד ווען ער האט עס געקויפט.

עשה קעב. יעדער איד מוז זיין מיט'ן פולען גלויבען, אין די איינציגקייט פון גאט ברוך הוא, דאס מיינט צו וויסען דאס גאט ברוך הוא, איז איינער ניט קיין צוויי אדער מעהר פון צוויי, נאר איינער וואס נאך אזוי איינער ווי ער איז ניט דא אין דער וועלט, ער איז אויך ניט קיין גוף, ווי ס'ווערט געזאגט אין דער תורה, הוא אלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, וואס מיינט גאט ברוך הוא איז אויבען אין די הימלען, און אויף דער ערד אונטען, ס'איז דאך באוואוסט דאס א גוף, קאן ניט מיט איינמאל זיין אין צוויי ערטער ווי אין הימעל און אויף דער ערד, איז דאך דאס א באוויז, אז גאט ברוך הוא איז ניט קיין גוף.

עשה קעג. יעדער איד מוז ליבען גאט ברוך הוא, מיט'ן גאנצען הארצען, מיט זיין גאנצע זעעל דאס מיינט, אויב מ'וועט ביי איהם צונע־מען זיין לעבען, ער זאל זיך אפזאגען פון גאט ברוך הוא, זאל ער בעסער

אוועקגעבען זיין לעבען, און זיך ניט אָפּזאָגען פון אידישקייט, ובכל מאדך דאָס מיינט, אויב מ'וועט וועלען ביי איהם צונעמען זיין גאַנצען פאַרמעגען, ער זאָל זיך אָפּזאָגען פון גאָט ברוך הוא, זאָל ער אוועקגעבען זיין פאַרמעגען, און זיך ניט אָפּזאָגען פון אידישקייט, די גמרא פרעגט אויב מיר זאָגען פריער, דאָס ער זאָל אוועקגעבען זיין לעבען צוליב גאָט ברוך הוא. טאָ נאָכוואָס דאַרף מען זאָגען, דאָס ער זאָל אוועקגעבען זיין פאַרמעגען פאַר אידישקייט? צו דען איז דער פאַרמעגען מעהר ווערט פונ'ם לעבען? ענטפערט די גמרא מיר ריידען דאָ וועגען אזעלכע מענשען ביי וועמען דער פאַרמעגען איז טאַקי ווערט פיעל מעהר ווי זייער לעבען.

עשה קעד. יעדער איד מוז לערנען תורה, און ווען ער קאָן לערנען מוז ער לערנען מיט אַנדערע, פרויען און קליינע קינדער זיינען פטור פון לערנען תורה, אָבער דער פאָטער מוז לערנען, אָדער לאָזען לערנען זיין קינד תורה, די מוטער איז ניט פערפליכטעט צו לאָזען איהר קינד לערנען תורה, ווייל נור דער וועלכער מוז אַליין לערנען, דער מוז אויך זיין קינד לאָזען לערנען, אָבער א פרוי ברויך דאָך ניט אַליין צו לערנען, ברויך זי אויך איהר קינד ניט לאָזען לערנען, אזוי ווי א מענש מוז לערנען תורה, מיט זיינע קינדער, אזוי אויך מוז ער לערנען מיט זיינע אייניקלעך אוראייניקלעך, און ניט בלויז מיט אייגענע קינדער און אייניקלעך, נאָר יעדער איד וועלכער קאָן נאָר לערנען תורה, מוז ער לערנען מיט תלמידים אייגענע און פרעמדע, טאָ וואָס דען האָט די תורה אויסגעדריקט מיט דעם וואָרט לבניך? וואָס מיינט נאָר אייגענע קינדער? ווייל דאָס קומט צו זאָגען, דאָס אייגענע קומען פריער פאַר פרעמדע, דאָס מיינט אויב ס'זיינען פאַראַן צו לערנען מיט אייגענע און מיט פרעמדע, ער קאָן אָבער מיט אַלע ניט לערנען, נאָר מיט א טייל פון זיי, דאַן קומען אייגענע פריער פאַר פרעמדע.

עשה קעה. יעדער איד מוז לייענען קריאת שמע, יעדען טאָג אין אווענט און אין דער פריה, די ריכטיגע קריאת שמע פון דער תורה, איז דער פסוק שמע ישראל, אָבער די חכמים האָבען אונז גילערינט, צו זאָגען דריי קאַפּיטלעך די זיינען שמע, והיה אם שמוע, ויאמר, צוערשט זאָגען מיר דעם קאַפּיטעל שמע, ווייל דאָ איז פאַראַן, וואָס מיר גלויבען אין דער איינציגקייט פון גאָט ברוך הוא, וואָס ס'איז אויף דעם באַגרינדעט דאָס גאַנצע אידישקייט, דאַן זאָגען מיר דעם קאַפּיטעל פון והיה אם שמוע, ווייל אין דעם איז פאַראַן דער אָנזאָג פון גאָט ברוך הוא צו אונז, דאָס מיר זאָלען אָבהיטען אַלע זיינע מצות, צום לעצט זאָגען מיר קאַפּיטעל ויאמר, ווייל דאָ ווערען מיר אויך אָנגעזאָגט, וועגען אָבהיטען און גידענקין אַלע מצות.

עשה קעו. יעדער אידישער מאן מוז צוקניפען תפילין צו זיין לינקע האנד, צו דעם דיקען פלייש צווישען דעם עלבויגען און ארעם, ס'זאל זיין אזוי דאס ווען מען לעגט צו די האנד צום קערפער, זאלען די תפילין זיין נעבען הארצען, ווייל ס'שטעהט אין פסוק על לבביך דאס מיינט די תפילין זאלען זיין נעבען הארצען ווען מ'ליגט ארויף די תפילין אויפ'ן האנד, נאך פאר דעם צוקניפען, זאגט מען די ברכה להניח תפילין, פון נאך דער ברכה, טאר מען גאר ניט ריידען ביז מען לעגט די תפילין של ראש, אפילו ווען זיין רבי גיט איהם שלום, טאר ער ניט ענטפערין, אויב ער האט אויסגירעדט צווישען די תפילין של יד און של ראש, האט ער א זינד, און מוז זאגען די ברכה להניח תפילין און על מצות תפילין אנטהוענדיג די תפילין של ראש, די צייט פון לעגען תפילין איז נור בייטאג ניט ביינאכט, אויך שבת און יום טוב לעגט מען ניט קיינע תפילין, ווייל ביי תפילין שטעהט והיו לאות דאס מיינט די תפילין זאלען זיין אלס צייכען, דאס גאט ברוך הוא האט באשאפען די וועלט, אבער שבת און יום טוב זיינען אליין אלס צייכען.

עשה קעז. יעדער אידישער מאן מוז לעגען תפילין אויף זיין קאפ, דער ארט ווי מ'זאל לעגען תפילין של ראש איז, ווי ס'ענדיגען זיך די האר פון קאפ אויף דער זייט פונ'ם פנים, די תפילין זאלען זיך ענדיגען צוזאמען מיט די האר, דער קניפ פון די רצועות פון הינטען זאל ליגען ענדיגענדיג זיך, ביים אנפאנג פונ'ם גריבעל, ווי ס'פאנגט זיך אן דער האלז, אבער דער קניפ זאל ניט ליגען אינווייניג אין דעם גריבעל, ביים אנטוען תפילין של ראש זאגט מען די ברכה על מצות תפילין) ביים לעגען די תפילין בינדט מען צוערשט צו די תפילין של יד, און נאכהער לעגט מען של ראש, אבער ביים ארונטערנעמען, נעמט מען צוערשט ארונטער של ראש און דאן של יד, תפילין של ראש און של יד זיינען צוויי באזונדערע מצות, דעריבער סיי ער האטביידע תפילין סיי ער האט נור איינע, אויב ער האט נור געלעגט איינע אליין איז ער יוצא די מצוה פון דער וועלכער ער האט געלעגט.

עשה קעח. ס'איז א מצוה אנצושרייבען צוויי פרשיות, איינע פון שמע ישראל ביז ובשעריך, די צווייטע פון והיה אם שמוע ביז על הארץ, געשריבען אויף פארמעט לויט אלע דינים ווי מ'שרייבט א ספר תורה, און עס צושלאגען צו איינעם פון די זייטען וועלכע שטעהן ארום די טיר, פאר דעם אנשלאגען מאכט מען די ברכה מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו לקבוע מזוזה, מ'זאל עס צושלאגען צו דער ברייט אויף דעם ערשטען טפח (די ברייט פון פיר דאמענפינגער) מעסטענדיג פון אויסווייניג, הויך זאל עס זיין צוגעשלאגען אין אנפאנג פון אויבער־

שט'ן דריטעל פון די גאנצע הויך, אויב מ'האט עם אנגעשלאגען העכער איז אויך כשר, אבער ס'מוז זיין ניט וויינינער ווי א טפח אבגערוקט פון גאנץ אויבען ווי די טיר קלאפט צו, ס'זאל זיין אויף דעם זייל וועלכער איז פון די רעכטע האנד פון דעם מענש וועלכער געהט אריין אין דעם צימער, אויב מ'האט עם צוגעשלאגען פון דער לינקער זייט פון דעם מענש וועלכער געהט אריין איז עם פסול.

לאו רמו. מ'טאר ניט צווייפלען אין די רייד פון א נביא, וועלכער איז באוואוסט אלס ערליכער, ווען ער זאגט דאס ער איז געשיקט געווארען פון גאט ברוך הוא, זאל מען פון איהם ניט פארלאנגען ער זאל שפאלטען דעם ים, אדער א טויטען לעבעדיג מאכען, נאר מ'זאגט איהם אויב דו ביזט טאקי א נביא, טא זאג עפעס ווענען די צוקונפט וואס וועט פאסירען, דאן זעהט מען אויב ס'פעהלט אפלו נאר גאר א קלייניגקייט, פון וואס ער האט געזאגט, איז ער געווים א פאלשער נביא, אויב אבער ס'איז אלעס געקומען וואס ער האט פאראויסגעזאגט, דאן זאל מען איהם גלויבען, און אזוי פרובירט מען איהם אוים מעהרערע מאל, אויב ס'ווערט אלעס אזוי ווי ער האט געזאגט, דאן ווערט ער באטראכט פון יעצט אן פאר אן ערליכער נביא, און נאך אזא נביא טאר מען ניט נאכטראכטען, אדער צווייפלען אין זיינע רייד אפשר איז עם אמת אדער ניט.

עשה קעט. ס'איז א מצוה צו פארוויסטען די זיבען פעלקער כנעני, חתי, אמורי, פריזי, חוי, יבוסי, גרגשי, די זיבען פעלקער האבען געהאל־טען ארץ ישראל, פארדעם ווי מיר האבען דאס לאנד איינגענומען, און זיי האבען געמאכט אלע פערשידינע געצענדינסט און געצען, אויך אלע אומווירדיגקייט וואס גאט ברוך הוא האט פיינט, האבען זיי געטון, דערי־בער האט די תורה אונז אנגעזאגט מיר זאלען זיי אפמעקען און זיי מאכען פארלירען פון דער וועלט, דאס מיר זאלען זיך ניט אפלערנען פון זייערע שלעכטע אויפפירונגען.

לאו רמז. מ'טאר זיך ניט דערבארעמען אויף די געצענדינער, אויב מ'זעהט ווען פון זיי טרינקען זיך, זאל מען איהם ניט רעטען, אדער ער איז זעהר שטארק קראנק אין א שטארבענדען צושטאנד, טאר מען איהם ניט היילען, אבער מ'זאל איהם אריינשטופען אין וואסער, אדער איהם אומברייננען מיט אן אנדערען וועג טאר מען ניט, ווייל ער פירט דאך ניט מלחמה מיט אונז, מ'טאר זיי ניט היילען אפילו פאר באצאלונג, אויב מ'האט פאר זיי מורא, מעג מען זיי היילען פאר באצאלונג, אבער בחנם טאר מען זיי ניט היילען, מ'טאר זיי אויך ניט פארקויפען קיין פעלד.

לאו רמח. מ׳טאָר ניט הייראַטען מיט ניט אידען, אויב אַ איד האָט
געהייראַט אַ גואישע פרוי און האָט מיט איהר גילעבט, אָדער
אַ אידישע פרוי האָט געהייראַט אַ גוי און האָט מיט איהם גילעבט, קומט
זיי מלקות, סיי דער גוי אָדער גויה זיינען פון די זיבען פעלקער, אָדער
פון אַלע אַנדערע פעלקער איז די זעלבע זינד, אָבער נאָר ווען ס׳איז
אויף אַ וועג פון הייראַט, ווען זיי לעבען אָבער צוזאַמען נאָר פון אויס־
געלאַסענהייט ניט אַלס הייראַט, קומט זיי ניט קיין מלקות לויט׳ן דין פון
דער תורה, אָבער לויט די רבנן קומט זיי צו שלאָגען, ווייל ס׳קען קומען
דערצו דאָס זיי זאָלען הייראַטען.

לאו רמט. מ׳טאָר ניט האָבען קיין הנאָה פון דעם, מיט וואָס מ׳האָט
באַציערט אַן אָפּגאָט, כאָטש דער אָפּגאָט איז ניט געמאַכט געוואָ־
רען פון מענשליכע הענט, ס׳איז גיווען אַ באַרג, אַ בוים אָדער אַ בהמה
וואָס מ׳האָט דערצו געדינט, און אויב אזוי מעג מען דאָך פון דעם
אָפּגאָט אַליין יאָ האָבען אַ הנאָה, אָבער פון די באַציערונג טאָר מען
ניט קיין הנאָה האָבען, ווער ס׳האָט הנאָה דערפון קומט מלקות.

לאו רנ. מ׳טאָר ניט האָבען קיין הנאָה פון אַן אָפּגאָט, פון די זאַכען מיט
וואָס מען באַדינט דעם אָפּגאָט, און פון די זאַכען וואָס מ׳ברייננגט
צו צום אָפּגאָט, ווי מעהל, פלייש, בשמים, וויין א. ד. גל. אַ בהמה וועלכע
מ׳האָט געמאַכט פאַר אַ קרבן צו אַן אָפּגאָט, טאָר מען פון איהר קיין
הנאָה ניט האָבען, אפילו די מיסט, די ביינער, די הערנער, די לעדער
פון קיין זאַך טאָר מען קיין הנאָה ניט האָבען, ס׳איז אַן אונטערשייד
צווישען אַ גואישען אָפּגאָט און אַ אידישען אָפּגאָט, פון אַ גויאישען
אָפּגאָט טאָר מען ניט האָבען קיין הנאָה, באַלד ווען ער איז נאָר געמאַכט
געוואָרען, כאָטש מ׳האָט איהם נאָך ניט געדינט, אָבער אַן אידישער מעג
מען פון איהם האָבען אַ הנאָה, ווי לאַנג מ׳האָט נאָך ניט געדינט צו
איהם, די כלים מיט וואָס מ׳באַנוצט זיך ביי דעם אָפּגאָט, סיי אַ גויאישער
און סיי אַן אידישער, מעג מען האָבען אַ הנאָה ביז וואַנען מ׳באַנוצט זיי
צום אָפּגאָט.

עשה קפ. ס׳איז אַ מצוה פון דער תורה צו בענשען נאָכ׳ן עסען, לויט׳ן
דין פון דער תורה ברויך מען ניט צו בענשען, סיידען מ׳עסט
צו די זעט, אָבער לויט די רבנן אויב מ׳עסט אַ כזית מוז מען בענשען,
יעדעס עסען וואָס מ׳מאַכט דאַרויף פאַר דעם עסען המוציא, בענשט מען
דערנאָך ברכת המזון פיר ברכות, אויף וועלכע מאַכט מען פאַר דעם עסען
די ברכה המוציא, אויב מ׳עסט איינס פון די פינף מינים, ווייץ, קאָרן,
גערשט, האָבער און כוסמין (אַ סאָרט ווייץ), די אַלע פינף מינים ווי לאַנג
זיי זיינען נאָך אין די זאַנגען רופט מען עס תבואה, ווען ס׳ווערט אויס־

גערדראָשען רופט עס זיך דגן, ווען ס׳ווערט געמאָהלין און מ׳קנעט די מעהל און מ׳באַקט עס, רופט עס זיך פת (ברויט) אויב מ׳עסט פת מאַכט מען פאַר דעם עסען המוציא, און אויב מ׳עסט אַ כזית פת מוז מען בענשען ברכת המזון פיר ברכות, ווער ס׳האָט גיגעסען און האָט פאַר־געסענדיג ניט גיבענשט, אויב ער האָט זיך דערמאָנט, פריער ווי דאָס עסען איז געוואָרען פאַרצערט אין זיינע גידערים, מוז ער יעצט בענשען, איז אָבער דאָס עסען שוין גיוועןפאַרצערט געוואָרען, ברויך ער ניט מעהר צו בענשען, די צייט ביז דאָס עסען ווערט פאַרצערט, האָבען די חז״ל באַשטימט אויף 6 שטונדען.

עשה קפא. ס׳איז אַ מצוה פון דער תורה מ׳זאָל ליעב האָבען אַ גר (אַ גוי וואָס האָט אָנגענומען דעם אידישען גלויבען) ס׳איז ניט גענוג נאָר מ׳זאָל דעם גר קיין שלעכטעס ניט טאָן, נאָר מיר מוזען זעהן איהם שטענדיג גוטעס צו טאָן מיט וואָס נאָר מ׳קאָן, כאָטש מיר האָבען שוין אַן אָנזאָג אין דער תורה, ליעב צו האָבען יעדען אידען אַזוי ווי זיך אַליין, טאָ נאָכוואָס דאַרף זיין אַן אָנזאָג צו ליעבען אַ גר? ער איז דאָך יעצט אַ איד גלייך מיט אַלע אידען, אָבער גאָט ברוך הוא האָט ליעב די גרים, ווי ס׳שטעהט ואוהב גר, דאָס מיינט גאָט האָט ליעב דעם גר, דאַרום איז געזאָגט געוואָרען אַ באַזונדערע מצוה, צו ליעבען גרים, און ווער ס׳האָט ליעב אַ גר האָט ער צוויי מצות, איין מצוה פאַר ליעב האָבען אַ איד, און איינע פאַר ליעב האָבען אַ גר.

עשה קפב. ס׳איז אַ מצוה מורא צו האָבען פאַר גאָט ברוך הוא, די מורא טיילט זיך אין צווייען, די ערשטע זיינען פּראָסטע מענשען אָדער פרויען, זייער מורא פאַר גאָט באַשטעהט בלויז אין דעם, וואָס זיי האָבען מורא, טאָמער וועט זיי גאָט ברוך הוא שטראָפען, זיי אָדער זייערע קינדער וועלען שטאַרבען אָדער קראַנק ווערען, אָדער זיי וועלען זייער געלט פאַר־לירען א. א. וו. דיזער סאָרט מורא איז פון זעהר קליינעם ווערט, אָבער דער ריכטיקער סאָרט מורא וואָס איז זעהר אָנגעזעהן ביי גאָט ברוך הוא, איז ווי אַזוי די צדיקים האָבען מורא, דאָס איז אַ מורא אויס גרויס ליבּ־שאַפט, ווען זיי טראַכטען זיך אַריין ווי אַזוי דער באַשעפער פירט די וועלט, און זיינע וואונדער וואָס ער טוט מיט דעם מענשען, פון דעם אַלעם אַנערקענען זיי די גרויסקייט פון גאָט ברוך הוא, זיי באַקומען גרויס ליבשאַפט צו איהם, און פאָלגען גערן אויס אַלע מצות, וואָס ער האָט געבאָטען אין זיין הייליגער תורה, דאַן פיהלען זיי אַ מורא פאַר גאָט ברוך הוא, ניט קיין מורא פאַר אַ שטראָף, נאָר אַ סאָרט עהרענפורכט אויס גרויס כבוד פאַר גאָט ברוך הוא, דאָס איז די ריכטיגע מצוה פון מורא האָבען פאַר גאָט.

עשה קפג. ס'איז א מצוה צו דאווגען, בעטען צו גאָט ברוך הוא יעדען טאָג, ביז די צייטען פון עזרא הסופר מיט זיין בית דין, איז דער נוסח פון דאווגען ניט געווען איינגעאָרדענט, אָבער עזרא מיט זיין בית דין האָבען איינגעשטעלט אָרדנונג אין דאווגען, מ'זאָל צוערשט זאָגען וועגען די גרויסקייט און הערשאַפט פון גאָט ברוך הוא איבער אַלע וועלטען און הימלען, נאָכהער זאָל מען בעטען פאַר אַלעם וואָס מיר ברויכען גע־האָלפען צו ווערען, און דאַן געבען א דאנק צו גאָט ברוך הוא, די דריי טיילען שטעלען צוזאַמען דעם גאַנצען דאווגען, זיי האָבען אויך איינגע־פירט מ'זאָל דאווגען יעדען טאָג אזוי פיל מאָל, לויט ווי פיעל קרבנות מ'האָט גיברייגגט אין בית המקדש יעדען טאָג, אין דער פריה איז גיווען דער קרבן תמיד של שחר, דאָס איז גיווען דער פאָלקס קרבן, אזוי זאָלען מיר דאווגען שחרית יעדען טאָג, פאַרנאַכט האָט מען גיברייגגט דעם קרבן תמיד של בין הערבים אויך א פאָלקס קרבן, אזוי דאווגען מיר מנחה יעדען פאַרנאַכט, אום שבת, יום טוב, און ראש חדש האָט מען אויך געבראַכט א קרבן מוסף, אזוי דאווגען מיר אין די אַלע טעג תפלת מוסף, און ווייל די פלייש פון קרבן תמיד פאַרנאַכט האָט זיך גידעמפּט אויף דעם מזבח די גאַנצע נאַכט, זאָלען מיר דאווגען מעריב יעדען אויף דער נאַכט.

עשה קפד. מ'זאָל זיך האַלטען צו זאַמען מיט ערליכע אידען, וועלען מיר אָפּלערנען זיך צו פירען אין אידישען וועג, די מצוה לערנען מיר פון דעם וואָס ס'שטעהט אין דער תורה ובו תדבק, דאָס מיינט מיר זאָלען זיך צוזאַמען האַלטען מיט גאָט ברוך הוא, פרעגט די גמרא ווי אזוי איז דען מעגליך דאָס א בשר ודם זאָל זיך צוזאַמען האַלטען מיט גאָט? אָבער דאָס מיינט, ווער ס'האַלט זיך צוזאַמען מיט א תלמיד חכם, איז גלייך ווי ער וואָלט זיך האַלטען צוזאַמען מיט גאָט ברוך הוא, דעריבער ווען מ'וויל נעמען א פרוי זאָל מען נעמען א טאָכטער פון א תלמיד חכם, אָדער ווען מ'האָט א טאָכטער זאָל מען זעהן זי צו פאַרהייראַטען צו א תלמיד חכם, אויך זאָל מען גיבען תלמידי חכמים הנאה צו האָבען אין אַלע וועגען וואָס מ'קאָן.

עשה קפה. ווער ס'מוז שווערין ביים בית דין, זאָל שווערין ביי דעם נאָמען פון גאָט ברוך הוא, דערמיט דינט ער איהם, ווייל ער צייגט ווי הייליג ס'איז ביי איהם גאָט'ס נאָמען, אָבער מ'טאָר ניט מיטנע־מען קיין אַנדערע זאַך צו שווערין צוזאַמען מיט גאָט'ס נאָמען.

עשה קפו. ס'איז א מצוה צו פאַרניכטען דעם אָפּגאָט, אויך אַלעם וואָס מ'האָט באַנוצט פאַר איהם, און אַלעם וואָס ס'איז געמאַכט געוואָ־רען פאַר זיינעטוועגען, מיט פאַרשיידענע פאַרניכטונגס מיטלען, דאָס מיינט

מ'זאָל זעהן געפינען וועגען מיט וועלכע וואָס מעהר איהם צו פאַרניכטען, אז ס'זאָל אפילו ניט איבערבלייבען קיין צייכען פון קיין אָפּגאָט, למשל אויב מ'האָט געדיענט צו אַ בוים, און מ'האָט איהם אויסגעהאַקט, אָבער ער האָט שפּעטער צוריק אוים געוואַקסען, מוז מען איהם ווייטער אויס־האַקען, אפילו מעהרערע מאָל ביז וואַנען ער ווערט אין גאַנצען פאַרניכ־טעט, אזוי אויך מיט אַלע אַנדערע סאָרטען אָפּגעטער, וועלכע מ'קאָן פאַרברענען, צומאַהלען, צושמעלצען וואָס מ'קאָן נאָר טאָן אַבי ס'זאָל ניט בלייבען קיין צייכען פון זיי.

לאו רנא. מ'טאָר ניט פאַרניכטען קיין נאָמען מיט וועלכען מ'רופט אָן גאָט ברוך הוא, זיבען נעמען זיינען פאַראַן פאַר וועלכע ס'קומט מלקות, ווער ס'מעקט אָפּ איינעם פון זיי, הויה, אדני, אל אלהים, אלה, שדי, צבאות, אַן אות וואָס שטעהט צוזאַמען מיט דעם שם פון דעם אָנפאַנג למשל די למ"ד פון דעם וואָרט ל'אדני, אָדער דיא בי"ת פון וואָרט ב'אלהים ווייל דער אות שטעהט דאָך פאַר דעם שם, האָט איהם דער שם ניט געהייליגט, אָבער די ך' פון אלהי"ך אָדער די כ"ם פון אלהיכ"ם ווייל זיי שטעהן נאָך דעם שם, האָט זיי דער שם געהייליגט, טאָר מען די אויתות ניט אָפּמעקען, אָבער דאָך קומט ניט קיין מלקות פאַר דעם אָפּמעקען, די אַלע איבעריגע נעמען ווי חנון, רחום, גדול, גבור, נאמן, חזק, א. ד. גל. זיי האָבען דעמזעלבען דין ווי אַלע הייליגע שריפטען, אָבער מ'מעג זיי אָפּמעקען.

עשה קפז. ווער ס'האָט געמאַכט אַ נדר אָדער נדבה, צו ברייננגען אַ קרבן צום מזבח. אָדער ער האָט מנדר געווען געלד צום מקדש, אויך אויב ער האָט ביי זיך מעשר, אָדער אַנדערע זאַכען צו געבען צו אָרימעלייט, מוז ער דאָס אַלעס מיט זיך מיטברייננגען, ווען ער קומט נאָך ירושלים אויף יום טוב עולה רגל זיין, מ'טאָר עס ניט איבערהאַלטען ביז צום צווייטען יום טוב, נאָר וועלכער יום טוב ס'קומט אָן דער ערשטער פסח, שבועות, אָדער סוכות, מוז ער קומען און מיטברייננגען אַלעס, וואָס ער איז שולדיג צום מקדש.

לאו רנב. מ'טאָר ניט מקריב זיין קיין שום קרבן, אַרוים פונ'ם מקדש, ווער ס''האָט מקריב געווען אַ קרבן אַרוים פון מקדש, אויב ער האָט עס געטאָן מיט זיין ווילען קומט איהם כרת, און אויב עדות האָבען איהם געוואָרענט, דאָס מ'טאָר עס ניט טאָן קומט איהם מלקות. אויב ער האָט עס געטאָן אומגערין, ווייל ער האָט ניט געוואוסט דאָס מ'טאָר עס ניט טאָן, מוז ער ברייננגען אַ קרבן חטאת.

עשה קפח. ס'איז אַ מצוה מקריב צו זיין אַלע קרבנות אין בית המקדש, סיי קרבנות פון בהמות אָדער עוף, סיי קרבנות מנחה, ווער ס'איז

מקריב אַ קרבן אַרויס פון׳ם מקדש, האָט ער אַ זינד פאַר ניט אָפּהיטען די מצוה, די זינד איז נאָר ווען ער טהוט עס אויף אַ מזבח אַרויס פון מקדש, אָבער ניט ווען ער טהוט מקריב זיין אויף אַ שטיין אָדער פעלז, כאָטש ס׳איז אַרויס פון מקדש, ווייל ס׳ווערט ניט אַנדערש אָנגערופען קרבן, סיידען אויף אַ מזבח, אַזוי ווי ס׳שטעהט ביי נח ויבן נח מזבח דאָס מיינט, נח האָט געבויעט אַ מזבח, אויך מוז זיין דאָס ער זאָל האָבען אין זינען, צו מאַכען דעם קרבן נאָר פון גאָט וועגען.

עשה קפט. אַ בהמה וועלכע איז געוואָרען געהייליגט פאַר אַ קרבן, און זי האָט באַקומען אַ פעהלער, וואָס דורכדעם קען זי מעהר ניט זיין קיין קרבן, זאָל מען זי אויסלייזען פאַר געלד, לויט וויפיעל זי ווערט אָפּגעשאַצט פון אַ כהן, מיט די געלד קויפט מען אַן אַנדערע בהמה פאַר דעם זעלבען קרבן, און די בהמה מיט דעם פעהלער ווערט אויס הייליג, דער בעל הבית מעג זי שעכטען פאַר זיך און עסען גלייך ווי פּראָסטע פלייש, אָבער דאָס איז נאָר ווען דער פעהלער קאָן זיך קיינמאָל ניט אויס־היילען, אויב ס׳קאָן זיך יאָ אויסהיילען, קאָן מען די בהמה ניט אויסלייזען, נאָר מ׳וואַרט ביז דער פעהלער היילט זיך אויס, און מ׳איז זי מקריב צום מזבח.

לאו רנג. ווען די תבואה איז פון פעלד, שוין אַריינגעקומען אין הויז פערטיג צו געברויכען, גיט מען דערפון דעם כהן תרומה, פון וואָס ס׳בלייבט איבער נאָך דער תרומה, גיט מען צום לוי איין צעהנטיל דאָס רופט זיך (מעשר ראשון) פון וואָס ס׳בלייבט נאָך דעם מעשר ראשון, נעמט מען אַרונטער איין צעהנטיל דאָס רופט זיך (מעשר שני) מעשר שני ברויך מען ניט אַוועק צו געבען, ס׳בלייבט ביים בעל הבית, אָבער מ׳טאָר עס אין ערגיץ ניט עסען נאָר אין ירושלים, אויב מ׳וויל די מעשר שני תבואה ניט פירען נאָך ירושלים, קאָן מען עס אויסטוישען אויף געלד, דאַן קאָן מען שוין די תבואה עסען ווי נאָר מ׳וויל, גלייך ווי אַלע אַנדערע תבואות, און די געלד מוז מען פירען נאָך ירושלים, און דאָרט אויסגעבען די געלד, נאָר בלויז פאַר עסען און טרינקען, אויב מ׳עסט מעשר שני ניט אויסגעלייזטערהייט, פאַר דעם אַריינברייגען עס נאָך ירושלים, כאָטש מ׳טאָר עס ניט עסען דאַך קומט ניט קיין מלקות, אָבער ווען ס׳איז שוין געוועזען אַריין אין ירושלים און מ׳האָט עס אַרויסגעפירט צוריק, אויסער ירושלים און דאָרט געגעסען, אויב ס׳איז געוועזען אַ כזית קומט מלקות.

לאו רנד. ווער ס׳טרינקט וויין פון מעשר שני ניט אויסגעלייזטערהייט, פאַר דעם אַריינברייגען עס נאָך ירושלים, כאָטש מ׳טאָר עס ניט טרינקען, דאַך קומט ניט קיין מלקות, אָבער ווען ס׳איז שוין געוועזען אין ירושלים, האָט מען דערפון אַרויסגעפירט אויסער ירושלים און דאָרט

געטרונקען קומט מלקות, מלקות קומט נאָר אויב ער טרינקט אַ פערטיל קוואָרט, אזוי ווי עסען איז דער שיעור אַ כזית, איז ביי טרינקען דער שיעור אַ רביעית (אַ פערטיל קוואָרט).

לאו רנה. אויל פון מעשר שני טאָר מען ניט געברויכען אויסער ירושלים, אויב מ'האָט עס ניט אויסגעלייזט, נאָר קיין מלקות קומט ניט, סיידען מ'האָט דעם מעשר שני שוין אריינגעבראַכט אין ירושלים, און דאַן ארויסגעפירט פון ירושלים, און אויסער ירושלים געגעסען, קומט מלקות, אפילו אין דעם פאַל קומט אויך נאָר מלקות אויב ער עסט אַ כזית, ווייל דאָס איז דער שיעור פאַר אויל, כאָטש אויל איז דאָך אַ פליסיגקייט אזוי ווי משקה, און משקה איז דאָך דער שיעור אַ פערטיל קוואָרט, דאָך איז דאָ דער שיעור אַ כזית, ווייל אויל ווערט ניט אַנדערש געברויכט, ווי צום עסען מיט אַנדערע עסענוואַרג, ווען מ'טרינקט בלויז אויל אַליין שאַדט עס דאָך.

לאו רנו. אַן ערשטגעבוירענער זכר פון בהמות, וועלכע מיר מעגען עסען, מוז מען אָוועקגעבען צום כהן, אויב דער בכור האָט ניט קיין פעהלער, איז ער דאָך כשר צום מזבח, מוז דער כהן דעם בכור אָוועקפי־רען נאָך ירושלים, צו שעכטין אינ'ם בית המקדש, שפּריצען די בלוט אויפ'ן מזבח, דעמפען די פעטס אויפ'ן מזבח, אַלעס איבעריגע קומט דעם כהן, אָבער דער כהן מוז עסען די פלייש נאָר אין ירושלים, אויב ער האָט געגעסען פון די פלייש אַרויס פון ירושלים אַ כזית, קומט איהם מלקות.

לאו רנז. די פלייש פון אַ קרבן חטאת און אשם וועלכע זיינען אָנגערו־פען קדשי קדשים, מוזען ווערען געגעסען ביי די כהנים אינוויינינ פון די מויערען פון מקדש, אויב די פלייש קומט אַרויס פון די מויערען, ווערט עס פּסול, און אויב אַ כהן עסט דערפון אַ כזית אַרויס פון די מויערען קומט איהם מלקות.

לאו רנח. די פלייש פון אַ קרבן עולה טאָר ניט געגעסען ווערען פון קיינעם, אפילו ניט פון כהנים, און ווער ס'עסט אַ כזית סיי פון די פלייש, סיי פון די זאַכען וועלכע קומען מיט דעם קרבן עולה ווי מעהל, אויל, וויין, סיי פאַר דעם ווי מ'שפּריצט די בלוט אויפ'ן מזבח, סיי נאָך דעם שפּריצען, סיי ס'עסט אַ כהן און סיי ס'עסט ווער ס'איז ניט קיין כהן, קומט דערפאַר מלקות, ווייל דער קרבן עולה געהט אין גאַנצען צום מזבח, און ביי דעם קרבן עולה שטעהט אין פּסוק לא תאכל, דאָס מיינט ס'זאָל ניט געגעסען ווערען.

לאו רנט. די פלייש פון אַלע קרבנות טאָר מען ניט עסען, פאַר דעם שפּריצען זייער בלוט אויף דעם מזבח, ס'איז ניט קיין אונטערשייד סיי פון הארבע קרבנות ווי חטאת, אשם, און סיי פון לייכטערע קרבנות,

ווי תודה, שלמים, אויב מ'עסט פון די פלייש, פאר דעם שפריצען די בלוט אויפ'ן מזבח, ניט ווייניגער ווי א כזית קומט מלקות.

לאו רס. ווען מ'ברייננט די ערשטצייטיגע פרוכטען (בכורים) נאך ירושלים, ווי באלד זיי זיינען אריין אינוויינינ פון די מויערען פון ירושלים, טארען די כהנים ניט עסען די בכורים אויסער די מויערען ס'קומט זיי מלקות דערפאר, אבער ווילאנג זיי זיינען נאך ניט אריינגעקור־מען אינוויינינ פון די מויערען, זיינען זיי גליך ווי געוויינליכע פרוכטען, מעג מען זיי עסען אויסער ירושלים, אויך מעג מען זיי עסען סיי א כהן סיי ניט קיין כהן, ווייל מיט דעם אריינקומען פון די פרוכטען אין ירושלים ווערען זיי הייליג, און האבען דעמזעלבען דין פון תרומה, וואס נאר א כהן מעג עסען, און אויב א ניט קיין כהן עסט קומט איהם טויט שטראף פון הימעל, אזוי איז אויך דער דין פון בכורים ווען זיי זיינען אריינגעקור־מען אין ירושלים, און אפילו די כהנים טארען אויך ניט עסען בכורים אין ירושלים, ווי לאנג מ'האט זיי נאך ניט אוועקגעלייגט אין בית המקדש, ווייל ס'שטעהט ביי בכורים והנחתו לפני ד' אלהיך, דאס מיינט דער וועלכער ברייננט די בכורים זאל זיי אוועקלייגען פאר גאט דאס מיינט אין בית המקדש, און אויב א כהן עסט בכורים פאר דעם אוועקלייגען אין בית המקדש קומט איהם מלקות.

לאו רסא. מ'טאר ניט צוריקהאלטען זיך, פון געבען דעם לוי די מעשרות וואס ס'קומט זיי, און ווער ריידט נאך ווען ס'קומען ימים טובים, זאל מען זעהן ווי ווייט מעגליך זיי פרעהליך צו מאכען, געבענדיג זיי פון אלעם גענוג, וואס זיי ברויכען פאר זיך און זייערע פאמיליעס, ווען מיר שעכטען יום טוב קרבנות שלמי חגיגה און שלמי שמחה, זאל מען ניט נעמען אלעם פאר זיך און אונזערע פאמיליעס, עסען און טרינקען, דענקענדיג דאס וואס מיר פרעהען זיך מיט דעם יום טוב איז עס א גרויסע מצוה, אבער דאס איז ווייט ניט גענוג, נאר מיר מוזען זעהן צו דערפרעהען ארימעלייט, און נאך מעהר מצוה איז צו געבען צו די לוים, ווייל זיי האבען דאך גאר ניט קיין חלק אדער נחלה, זיי האבען אויך קיין שום מתנות ווי די כהנים קריגען פיר און צוואנציג פארשיידענע מתנות כהונה, דעריבער ווער ס'העלפט ניט ארוים די לויים, און האלט זיך נאך צוריק פון געבען זיי זייערע מעשרות האט ער א זינד פון דעם לאו.

עשה קצ. ווען מ'וויל עסען פלייש פון א בהמה, חיה אדער עוף, די וואס מיר מעגען עסען, מוז מען זיי פריער שעכטען, די דינים פון שחיטה זיינען דיזעלבע סיי ביי בהמה, סיי ביי חיה, אדער עוף, דעריבער איז די ברכה פון שחיטה דיזעלבע, מ'זאגט אשר קדשנו במצותיו וצונו על השחיטה, און מ'זאגט ניט ביי א חיה על שחיטת חיה, אדער ביי אן

עוף על שחיטת עוף, כאָטש ס'איז דאָך פאַראַן אַן אונטערשייד צווישען זיי, ווייל ביי אַ בהמה און חיה מוז מען דאָך דורכשניידען צוויי סימנים און ביי אַ עוף נאָר איין סימן, דאָך זיינען זיי אַלע גלייך מיט דעם, וואָס ס'מוז פון זיי ארויס דאָס לעבען אין גאַנצען, און ס'געהט טאַקי ארויס דאָס גאַנצע לעבען פון אַן עוף, ווען מ'שניידט דורך איין סימן, ווי פון אַ בהמה אָדער חיה ווען מ'שניידט דורך צוויי סימנים, אויב מ'האָט ניט געזאָגט די ברכה ביים שעכטען מעג מען עסען די פלייש, מ'טאָר ניט עסען די פלייש ווי לאַנג די געשאָכטענע וואַרפט זיך נאָך.

לאו רסב. אַ בהמה, חיה, אָדער עוף וועלכע מיר מעגען עסען, אויב מ'האָט פון איינעם פון זיי אָבגעשניטען אַ גליד לעבענדיגערהייט, טאָר מען עס ניט עסען, סיי דער גליד האָט אין זיך פלייש, ביינער און אָדערען ווי למשל אַ האַנד אַ פיס, סיי דער גליד האָט ניט קיין ביינער ווי למשל אַ צונג, אַ מילץ, נירען אָדער האַרץ, נאָר דער אונטערשייד איז אין דעם, אויב דער גליד האָט ניט קיינע ביינער, מאַכט ניט אויס צו מ'האָט אָפּגעשניטען דעם גאַנצען גליד אָדער ניט טאָר מען עס ניט עסען, אָבער אַ גליד וועלכער האָט ביינער, האָט אויף זיך ניט אַנדערש דעם פאַרבאָט פון אַ לעבעדיגען גליד, סיידען מ'שניידט איהם אָפּ אין גאַנצען, אַזוי ווי ער איז באַשאַפען געוואָרען פלייש, אָדערען און ביינער, אויב מ'שניידט איהם ניט אָפּ אין גאַנצען, טאָר מען עס ניט עסען צוליב טריפה, אָבער ניט צוליב וואָס ס'איז אַ לעבעדיגער גליד, ווייל ס'רעכינט זיך ניט אַלס גליד.

עשה קצא. ס'איז אַ מצוה, דאָס יעדער איד וועלכער וואוינט ניט אין ירושלים, און ער האָט ביי זיך בהמות, וועלכע זיינען פאַר קרבנות, וואָס ער איז שולדיג צו ברייננגען אין בית המקדש, זאָל ער אליין זיך באַמיהען און ברייננגען די בהמות נאָך ירושלים, און ניט שיקען דורך אַן אַנדערען.

לאו רסג. מ'טאָר ניט צוגעבען קיינע נייע מצות, צו די מצות פון דער תורה, סיי צו די מצות פון תורה שבכתב דאָס מיינט וואָס ס'איז אין די פינף חומשים, סיי צו די מצות פון תורה שבעל פה, דאָס מיינט וואָס איז אין גמרא, שולחן ערוך א. ד. גל. וועלכעס הייסט צוליינגען מצות? למשל ס'שטעהט אין דער תורה לא תבשל גדי בחלב אמו, דאָס מיינט מ'זאָל ניט קאָכען אַ ציג מיט מילך פון זיין מוטער, פון דעם פסוק לערנען מיר, מ'זאָל ניט קאָכען קיין פלייש פון אַ בהמה אָדער חיה מיט מילך, אָבער פלייש פון אַן עוף איז דאָ ניט דערמאָנט, היינט ווען ס'זאָל קומען אַ בית דין און זאָגען אַז פלייש פון אַן עוף מיט מילך טאָר מען אויך ניט עסען, און דאָס איז פון דער תורה, דאַן איז עס געווים צוגעלייט

צו דער תורה, ווייל אין דער תורה איז דאָך ניט דערמאָנט עוף, אָבער זיי קאָנען יאָ זאָגען, מיר ווייסען אז לויט דער תורה מעג מען עסען פלייש פון אַ עוף מיט מילך, נאָר מיר מוזען פארהיטען, ס׳זאָל ניט קומען דערפון צו עבירות, ווייל איינער וועט זאָגען, אויב עופות פלייש מיט מילך מעג מען עסען, ווייל ס׳איז ניט דערמאָנט עוף אין דער תורה, איז דאָך חיה אויך ניט דערמאָנט, זאָל מען מעגען עסען חיה פלייש מיט מילך, דער צווייטער וועט זאָגען אַז אפילו פון בהמות איז דאָך נאָר דער־מאָנט גדי, זאָל מען מעגען עסען אָקסען פלייש מיט מילך א. א. וו., און אום דאָס צו פארהיטען, זאָגען מיר אַז עופות פלייש מיט מילך איז אויך אסור, אָבער ניט פון דער תורה, דאָס הייסט ניט צוגעלייגט אַ נייע מצוה צו דער תורה, ווייל זיי זאָגען אליין אַז ס׳איז ניט פון דער תורה, נאָר צו פארהיטען ווייטערע עבירות.

לאו רסד. מ׳טאָר ניט אַרונטערנעמען פון די מצות פון דער תורה, למשל ווען אַ כהן שפּריצט בלוט אויפ׳ן מזבח, די בלוט קומט פון אַ קרבן, וואָס זיין בלוט מוז קומען געשפּריצט, איין מאָל אויף יעדען פון די פיר מזבח ווינקלען, דאָס הייסט פיר שפּריץ, און דער כהן האָט נאָר געשפּריצט אויף צוויי אָדער איין ווינקעל איין מאָל, אָדער ווען איינער לייגט אַריין אין תפילין צוויי אָדער דריי פּרשיות, אַנשטאָט וואָס לויט׳ן דין פון דער תורה מוז זיין אין די תפילין פיר פּרשיות, באַגעהט ער די זינד געגען דעם פּסוק ולא תגרעו ממנו, וואָס מיינט מ׳טאָר ניט אַרונטער נעמען פון די מצות פון דער תורה.

לאו רסה. מ׳טאָר ניט צוהערען צו אַ נביא וועלכער רעדט אין נאָמען פון אַן אָפּגאָט, אויב ער גיט אָן צייכענס צו בעווייזען, אַז זיינע רייד זיינען אמת, טאָר מען ניט אפילו אַריינטראַכטען אין זיינע צייכענס, און ווער ס׳טראַכט נאָר בלויז, דאָס אפשר זיינען זיינע צייכענס עפּעס וואָר, האָט ער די עבירה פון לא תשמע אל דברי הנביא ההוא, דאָס מיינט מ׳זאָל זיך ניט איינהערען צו אַ פאַלשען נביא.

לאו רסו. אַ איד וועמען אַ צווייטער איד האָט אָנגירעדט, צו דינען עבודה זרה, מיט דעם וואָס ער האָט אַלעמאָל אזוי פיעל געלויבט די עבודה זרה פאַר איהם, האָט ער געוואָלט איהם צוציהען, ער זאָל אוועק פון אידישען גאָט ברוך הוא, און איבערגעהן צום דעם וועג וואָס ער האָט איהם צוגירעדט, כאָטש ס׳זיינען ניט דאָ קיינע עדות, ווייל ער האָט מיט איהם אַלעמאָל נאָר גירעדט צווישען זיך אליין, דאָך טאָר ער דעם אָנריידער ניט ליבען מיט קיין שום זאַך, אויב ער ליבט זיין אָנריידער איז ער עובר אויפ׳ן פאַרבאָט פון לא תאבה לו.

לאו רסז. מ'טאָר ניט אויפהערען פיינד צו האָבען זיין אָנריידער, וועלכער האָט איהם גיוואָלט פאַרפירען צו דינען עבודה זרה, און זאָל זיך ניט האַלטען פאַר גרינג, צו נעמען ראַכע פון איהם ביי יעדע געלעגענ־הייט, פאַר דעם שלעכטס וואָס ער האָט געוואָלט טאָן, דער ספרי זאָגט אזוי, ווייל מיר האָבען אַ מצוה אַז ווען מ'זעהט אַן אייזעל אין וועג ליגען אונטער זיין לאַסט ניט קענענדיג זיך אויפשטעלען, מוז מען פון איהם אַרונטערנעמען די לאַסט, און איהם העלפען אויפשטעהן, כאָטש דעם אייגענטימער פון אייזעל ביזט דו אַ שונא מוזט דו יעצט פאַרגעסען דערפון, וואָלט איך מיינען אַז אויב דיין אָנריידער'ס אייזעל ליגט אונטער אַ לאַסט, זאָלסט דו איהם העלפען, אויף דעם איז דאָ דער פסוק צו זאָגען, אַז אין דעם פאַל איז ניט אַ מצוה צו העלפען, נאָר ס'איז אַן עבירה אויב ער העלפט איהם, די עבירה איז נאָר פאַר דעם וועלכען ער האָט אָנגירעדט צו עבודה זרה, אָבער אַלע אַנדערע אידען מוזען איהם העלפען אויפשטעלען דעם אייזעל.

לאו רסח. אויב דער וועמען מ'האָט אָנגירעדט צו עבודה זרה, זעהט זיין אָנריידער אין אַ געפאַר פון טויט, טאָר ער אויף איהם קיין רחמנות ניט האָבען, דער ספרי זאָגט ווייל ס'שטעהט אין דער תורה לא תעמוד על דם רעך, וואָס מיינט אויב אַן איד איז אין געפאַר, זאָלסט דו זיך ניט אָפּשטעלען פון העלפען וואָלט איך מיינען אַז ביי דעם אָנריי־דער, איז אויך אַן עבירה אויב מ'העלפט איהם ניט פון געפאַר, אויף דעם קומט דער פסוק **לא תחום עינך עליו, און זאָגט אַז דאָ איז פונקט** פאַרקערט, אויב מ'העלפט איהם האָט מען אַן עבירה.

לאו רסט. ווען מ'בריינגט דעם אָנריידער פאַר דעם בית דין, און דער וועמען ער האָט אָנגירעדט, ווייס צו בריינגען אַ זכות מיט וועלכען ער קען איהם ראַטעווען פון טויט, טאָר ער דאָס ניט טאָן, אויך בית דין איז אָנגעזאָגט געוואָרען, ווען ס'קומט ביי זיי אַ משפט וועגען אַן אָנריידער זאָלען זיי טהון פאַרקערט ווי ביי אַלע אַנדערע, אויב דער אָנריידער געהט אַרויס פון בית דין פריי, און ס'קומט איינער זאָגענדיג ער האָט עפּעס צו זאָגען, וואָס ס'קען איהם פאַראורטיילען צום טויט רופט מען צוריק דעם אָנריידער, אָבער ווען ער ווערט פאַראורטיילט צום טויט, און ס'קומט ווער זאָגענדיג אַז ער האָט פאַר איהם אַ זכות, רופט מען איהם ניט צוריק.

לאו ער. ווער ס'האָט אָנגירעדט צו דינען עבודה זרה, און איז געבראַכט געוואָרען פאַר'ן בית דין, און דער וועמען ער האָט אָנגירעדט, ווייס וועגען דעם צו זאָגען עפּעס דורך וועלכען. ער קאָן ווערען פאַראור־טיילט צום טויט, טאָר ער ניט שווייגען, נאָר מוז זאָגען וואָס ער ווייס, און אויב ער שווייגט האָט ער אַן עבירה.

לאו רעא. מ'טאָר ניט אָנריידען אַ אידען צו עבודה זרה, ווער ס'טהוט עס ווערט אָנגערופען מסית, ווער ס'האָט אָנגירעדט צו עבודה זרה, סיי איינעם סיי מעהרערע, סיי מענער סיי פרויען, סיי ער איז אַ נביא סיי אַ פּראָסטער, כאָטש ס'האָט קיינער ניט געדינט די עבודה זרה, ניט דער אָנריידער, ניט די וועלכע ער האָט אָנגירעדט, דאָך וויל דער אָנריידער האָט זיי אָנגעוויזען צו דינען, קומט איהם צו פאַרשטיינען, אויב ער רעדט אָן צוויי מענשען, ווערען זיי זיינע עדות, זיי בריינגען איהם צום בית דין, און זאָגען עדות געגען איהם און ער ווערט פאַרשטיינט.

עשה קצב. דער בית דין זאָל גוט אויספרעגען די עדות ווען זיי קומען עדות זאָגען, ס'זיינען פאַראַן זיבען פראַגען (חקירות) וואָס דער בית דין זאָל פרעגען, אין וועלכער שמיטה, אין וועלכען יאָר, אין וועלכען חדש, וויפיעל טאָג אין חדש, אין וועלכען טאָג פון דער וואָך, אין וועלכער שטונדע אין טאָג, אין וועלכען אָרט, איז פּאַסירט דאָס וואָס איהר זאָגט עדות, נאָך פראַגען זיינען פאַראַן (דרישות) למשל אויב זיי זאָגען עדות אַז איינער האָט געדינט עבודה זרה, פרעגט מען זיי וועלכע עבודה זרה האָט ער געדינט און מיט וואָס? די אַלע פראַגען רירען אָן דעם רעכטען עיקר פון דעם דין, דעריבער אויב איינער פון די עדות, ענטפערט אויף איינע פון די פראַגען, דאָס ער ווייסט ניט דאַן פאַלט אָפּ זייער עדות זאָגען, ס'זיינען פאַראַן נאָך פראַגען (בדיקות) וואָס פאַר אַ קאָליער מלבושים האָט ער דאַן געטראָגען, אָדער ווי גרויס איז געווען דער אָרט א. ד. גל. די פראַגען רירען ניט אָן דעם עיקר דין, און אויב איין עדות האָט געענטפערט ער ווייס ניט, ווערט ניט בטל דער עדות זאָגען.

עשה קצג. ס'איז אַ מצוה אויף אַלע אידען, איבערהויפּט אויף די סנהדרין צו פאַרברענען אַן (עיר הנדחת), דאָס מיינט אַ שטאָט ווי אַלע איינוואוינער האָבען זיך געלאָזט אָנריידען צו דינען עבודה זרה, די סנהדרין מאַכט צוערשט אַן אונטערזוכונג, פעסטצושטעלען אויף זיכער, אויב אַלע איינוואוינער דינען עבודה זרה, דאַן שיקען זיי אַהין צוויי תלמידי חכמים, צו ווירקען אויף די שטאָט לייט צו טהון תשובה, אויב זיי ווילען בשום אופן ניט תשובה טהון, שיקט מען אַן ארמיי צו האַלטען מיט זיי מלחמה, די שטאָט ווערט באַלאַגערט ביז זי גיט זיך אונטער, דאַן ווערען אַלע מענער, פרויען און קינדער אויסגעשלאַכט מיט'ן שווערד, אַלע בהמות אויך אַנדערע לעבעדיגע זאַכען ווערען געטויט, און די שטאָט מיט דעם גאַנצען פאַרמעגען ווערט פאַרברענט.

לאו רעב. אַ שטאָט וועלכע איז דורך סנהדרין פאַרברענט געוואָרען לויט'ן דין אַלס עיר הנדחת (זעה עשה קצג), טאָר מען ניט צוריק אויפבויען צו מאַכען פאַר אַ שטאָט, מ'מעג אָבער די ערד געברויכען

צו וואַקסען, ווער ס'בויט אויף די שטאָט איז עובר אויף לא תבנה, דאָס מיינט ס'זאָל ניט ווערען ווידער אויפגעבויט, מ'איז אַנדערש ניט עובר סיידען מ'בויט אויף מעהרערע הייזער, אזוי אַז ס'קאָן שוין ווערען גערופען אַ שטאָט, אָבער ווען מ'בויט אויף עטליכע הייזער, ס'קאָן נאָך ניט גערופען ווערען אַ שטאָט, איז מען ניט עובר, אָבער דאָך טאָר מען אין די הייזער ניט וואוינען, ווייל ס'איז אַ מצוה זיי צוואַרפען און פאַרברענען.

לאו רעג. מ'טאָר ניט האָבן קיין הנאה, אָדער נעמען פאַר זיך, קיין שום זאַך פון עיר הנדחת (זעה עשה קצג), ווער ס'האָט אַ הנאה דערפון קומט מלקות, פרוכט אָדער תבואה וואָס געפינט זיך אין עיר הנדחת, אויב זיי זיינען נאָך ניט אָפּגעשניטען, מעג מען זיי געברויכען, ווייל ס'שטעהט אין דער תורה, תקבוץ ושרפת דאָס מיינט דו זאָלסט צוזאַמען קלייבען און פאַרברענען, פון דעם לערנען מיר, נאָר דאָס וואָס מ'ברויך ניט מעהר, ווי צוזאַמען קלייבען דאָס מוז מען פאַרברענען, אָבער דאָס וואָס מ'ברויך ערשט אָפּשניידען פריער, מוז מען ניט פאַרברענען, דער זעלבער דין איז אויך וועגען מענשען האָר פון קאָפּ, אויב זיי זיינען אָפּגעשניטען מוז מען זיי פאַרברענען, אויב זיי זיינען ניט אָפּגעשניטען, מוז מען זיי ניט פאַרברענען.

לאו רעד. מ'טאָר ניט מאַכען קיין וואונד אין קערפּער, אָדער איינקריצען זיך אין פלייש, פון עבודה זרה וועגען אָדער צוליב אַ טויטען, אזוי ווי ס'פלעגען עס טהון די געצענדינער, ווען ס'איז ביי זיי ווער געשטאָרבען, האָבען זיי זיך איינגעקריצט אין זייער פלייש, צו גידענקען דעם טרויער, זיי האָבען דאָס אויך געטהון צוליב זייערע געצענדיסט, אויב מ'טהוט עס צוליעב אַ טויטען, איז ניט קיין אונטערשייד, סיי ער טהוט עס מיט דער האַנד, סיי מיט אַ כלי קומט איהם מלקות, אָבער ווען ער טהוט עס צוליעב עבודה זרה, קומט איהם ניט קיין מלקות, סיידען ער מאַכט עס מיט אַ כלי, ווייל די געצענדינער פלעגען עס טהון צו עבודה זרה נאָר מיט אַ כלי.

לאו עהר. מ'טאָר ניט אויסרייסען האָר פון קאָפּ צוליב אַ טויטען, סיי מ'רייסט אויס מיט'ן האַנד אָדער מיט סם, סיי מ'רייסט פון צווישען די אויגען, אָדער אַן אַנדער אָרט פון קאָפּ קומט מלקות, אָבער ניט אַנדערש, סיידען ס'איז אויסגעריסען אזוי, דאָס אויף דעם אָרט וועט שוין קיינמאָל קיין האָר ניט וואַקסען, אויך קומט נאָר מלקות דאַן, ווען מ'רייסט עס אויס צוליב אַ טויטען, אפילו ווען דער טויטער איז ניט קיין קרוב נאָר אַ פרעמדער.

לאו רעו. ווער ס'עסט אַ כזית פון אַ קרבן וואָס איז פסול געוואָרען קומט מלקות, סיי ס'איז געוואָרען פסול, ווייל דער כהן האָט

געהאט אין זינען, ווען ער האט עס געשאכטען אדער געשפריצט די בלוט אויפ'ן מזבח, אזוי א געדאנק פון וועלכען דער קרבן ווערט פסול, אדער דער כהן האט ביים מאכען דעם קרבן, געטאן א מעשה פון וואס דער קרבן איז פסול געווארען.

עשה קצד. ס'איז א מצוה נאכצוזעהן די סימנים פון אן עוף, אויסצו־ געפינען אויב ס'איז כשר, אין דער תורה זיינען ניט פאראן קיינע סימנים פון די עופות, וועלכע מיר מעגען עסען, נאר ס'זיינען אין דער תורה אויסגירעכענט פיר און צוואנציג מינים עופות, וועלכע מיר טארען ניט עסען, דאס הייסט דאס אלע אנדערע עופות מעגען מיר עסען, די חכמים האבען אונז געגעבען סימנים, יעדער עוף וועלכער כאפט אן אנדער עוף און עסט עס אויף לעבעדיגערהייט, און האט אויך איינעם פון דריי סימנים מעג מען איהם עסען, די דריי סימנים זיינען, אויב ער האט א איבריגען פינגער, אויב ער האט א קראפפ (וואליע) דאס איז דער בייטעל וואו ער האלט די עסען, אויב מ'עפענט דעם פופיק און מ'קאן מיט דער האנד אפשיילען זיין הויט.

לאו רעז. מ'טאר ניט עסען קיין שרץ וואס פליהט, דאס זיינען הייש־ ריקען, פליגען, מוקען, בינען, א. ד. גל. ווער ס'עסט א כזית פון א פליהענדיגען שרץ, אדער א גאנצען שרץ כאטש ער איז זעהר קליין, נאר וויל ער איז א גאנצער באשעפעניש, קומט מלקות.

לאו רעח. נבילה טאר מען ניט עסען, נבילה איז א בהמה, א חיה, אדער עוף וואס איז טויט געווארען אהן שחיטה, אדער מ'האט זיי געשאכטען ניט ריכטיג נאכ'ן דין, ס'איז אויך פאראן לעבעדיגע נבילה, אויב דער גרעסערע טייל פלייש איז געווארען איבערגעהאקט, אדער מ'האט דעם רוקען געשפאלטען, אדער ס'איז געווארען איבערגע־ האקט די גרעסערע טייל פון די ווינד רעהר, כאטש ס'לעבט נאך, נאר וויל ס'איז געווים אז ס'קאן מעהר ניט לעבען, האט עס שוין דעם דין פון נבילה, און ווער ס'עסט דערפון א כזית קומט מלקות.

עשה קצה. יעדען יאר נאכדעם ווי מ'גיט דעם לוי מעשר ראשון, נעמט מען ארונטער א צעהנטיל פון די איבערגעבליבענע תבואה און פרוכטען פאר מעשר שני, מעשר שני בלייבט אין גאנצען ביים בעל הבית, אבער ער מוז עס אוועקפירען צו עסען אין ירושלים, אויב ס'איז צו שווער צו פירען, קאן מען עס אויסטוישען אויף געלד, די הייליגקייט פון מעשר שני געהט איבער צום געלד, מ'מוז די געלד פירען נאך ירושלים, און דארט קויפען דערפאר בלויז נאר עסען און טרינקען, און די תבואה אדער פרוכטען, די געוועזענע מעשר שני ווערט אוים הייליג, גלייך ווי

אַלע אַנדערע תבואות אָדער פרוכטען, דאָס פירען מעשר שני נאָך ירושלים, איז נאָר ווען ס'איז פאַראַן אַ בית המקדש.

עשה קצו. דעם דריטען און זעקסטען יאָר פון שמיטה, געהט ניט אַן קיין מעשר שני, נאָר באַלד נאָכדעם ווי מ'האָט אָרונטער גענומען דעם מעשר ראשון פאַר'ן לוי, נעמט מען אַרונטער פון דעם פאַרבליבענעם אַ צעהנטיל פאַר מעשר עני אַנשטאָט מעשר שני,, מעשר עני נאָכ'ן אַרונטערנעמען האָט ניט קיין היילינקייט, נאָר ס'געהט פאַר די אָרימעלייט, די אָרימעלייט מעגען טאָן דערמיט וואָס נאָר זיי ווילען, מעשר עני פון ארץ ישראל טאָר מען ניט אַרויספירען נאָך חוץ לארץ, סיי דער בעל הבית, סיי די אָרימעלייט, אויב מ'האָט עס אַרויסגעפירט נאָך חוץ לארץ, מוז מען עס צוריקפירען, אַלע מוזען געבען מעשר עני אפילו דער אָרימסטער פון אַלע אידען.

לאו רעט. אויב אַ איד איז שולדיג געלד צו אַן אַנדערען איד, און ס'איז אונטערגעקומען אַ שמיטה יאָר (יעדער זיבעטער יאָר אָנפאַנגענדיג נאָך דעם יובל יאָר איז שמיטה יאָר) טאָר מען נאָך דעם שמיטה יאָר ניט מאָנען פון דעם באָרגער ער זאָל באַצאָלען, ווייל שמיטה נעמט איבער אַלע שולדען, מ'זאָל ניט ברויכען צו באַצאָלען, אויב דער באָרגער גיט אָפּ זיין שולד נאָך שמיטה, זאָל מען פון איהם ניט נעמען, נאָר מ'זאָל צו איהם זאָגען די ווערטער משמט אני, דאָס מיינט, ס'איז געווען שמיטה און איך וויל ניט נעמען די געלד, אויב דער באָרגער זאָגט, איך ווייס דאָס ס'איז געווען שמיטה, איך וויל אָבער פאָרט באַצאָלען, מעג מען פון איהם די געלד צונעמען, ווייל ס'שטעהט אין דער תורה מ'זאָל ניט מאָנען, און ער האָט דאָך איהם ניט געמאָנט, אָבער ווען ער גיט איהם די געלד, זאָל ער ניט זאָגען איך גיב דיר די געלד וואָס איך בין דיר שולדיג, נאָר זאָל זאָגען די געלד איז מיינע, און איך גיב עס דיר אַ מתנה.

עשה קצז. ס'איז אַ מצוה צו צודריקען אַ גוי, ער זאָל באַצאָלען וואָס ער איז שולדיג, אפילו אין אַ שמיטה יאָר, מ'זאָל זיך ניט דערבאַרמען אויף איהם, און פאַרלענגערין איהם די צייט צו באַצאָלען, סיידען מ'האָט מורא פאַר איהם, אָדער צוליב אַן אַנדערע אורזאַך, אַ גוי וועלכער האָט אָנגענומען דעם אידישען גלויבען, אָבער ער עסט נאָך נבילות און טריפות, ער ווערט ניט גירעכענט פאַר אַ גוי ס'זאָל זיין אַ מצוה איהם צודריקען צו באַצאָלען, ער ווערט אָבער אויך ניט גירעכענט פאַר אַ איד מ'זאָל איהם ניט טאָרען מאָנען, דעריבער מעג מען איהם מאָנען אָבער ניט צודריקען.

עשה קצח. ס'איז אַ מצוה פון דער תורה אַז שמיטה נעמט איבער אַלע שולדען, וואָס איינער איז שולדיג דעם צווייטען, אָבער דאָס איז

ניט פריער ווי גאָר צום ענדע פון שמיטה יאָר, און דעריבער אויב איינער באָרגט דעם צווייטען געלד אין שמיטה יאָר, מעג ער איינמאָנען די געלד דעם גאַנצען יאָר, אָבער ווען די זון געהט אונטער די ראש השנה נאַכט, וואָס פאַרענדיגט דעם זיבעטען יאָר, טאָר ער די געלד ניט מעהר מאָנען, שמיטה נעמט אויך איבער אַ שבועה, אויב דער בית דין האָט איינעם געהייסען שווערען, אַז ער איז ניט שלודיג וואָס מ'האָט געמאָנט ביי איהם, און ס'איז אַריבער שמיטה פאַר זיין שווערען, האָט די שמיטה איבער־גענומען די שבועה, און ער ברויך ניט מעהר צו שווערען.

לאו רפ. ווער ס'האָט די מעגליכקייט צו גיבען צדקה, טאָר ניט פאַרהאַל־טען זיינע אויגען, מאַכען זיך ניט זעהענדיג דעם אָרימאַן, אום איהם קיין צדקה ניט צו געבען, ווען ער נויטיגט זיך אין הילף, ווער ס'טהוט דאָס, ווערט ער אָנגערופען בליעל, דער זעלבער נאָמען מיט וועלכען מ'רופט, איינעם וואָס דינט עבודה זרה, ער ווערט אויך אָנגע־רופען רשע, חוטא דאָס מיינט זינדיגער, גאָט ברוך הוא איז נאָהענט צו הערען די געשרייען פון אָרימעלייט, און דער וואָס פאַרהאַלט זיינע אויגען פון צדקה, איז עובר אויף דעם לאו פון לא תאמץ.

עשה קצט. מען מוז געבען צדקה צו אידישע אָרימעלייט, לויט ווי ס'פּאַסט זיך פאַר זיי, אויב מ'קאָן עס נאָר טאָן, לויט וואָס ס'פעהלט איהם זאָל מען איהם געבען, אויב ער האָט ניט קיין קלייד זאָל מען איהם געבען אַ קלייד, אויב ער האָט ניט קיינע הויזזאַכען קויפט מען איהם, אויב ער האָט ניט קיינע פרוי מאַכט מען איהם חתונה, אויב ס'איז אַ פרוי גיט מען איהר אַ מאַן, אפילו ווען ער איז געוואוינט געווען צו רייטען אויף אַ פערד, און אַ קנעכט פלעגט לויפען פאַר איהם, קויפט מען איהם אַ פערד און אַ קנעכט וואָס זאָל לויפען פאַר איהם, אויב דער אָרימאַן נוטיגט זיך אין פיעל, און דער געבער איז ניט אין שטאַנד איהם אזוי פיעל צו געבען, זאָל ער איהם געבען ביז אַ פינפטעל פון זיין פאַרמעגען, דאָס איז די רעכטע מצוה.

לאו רפא. מ'טאָר זיך ניט צוריקהאַלטען פון באָרגען, צו די וועלכע נויטיגען זיך דערין, צוליב מורא ווייל ס'איז נאָהענט צו שמיטה, און שמיטה וועט מיר מאַכען פאַרלירען מיין געלד, דערפאַר זיינען דאָ צוויי לאווין איינער נעבען צווייטען, צו שטאַרק מאַכען די זאַך דורך צוויי לאוין.

לאו רפב. אַ אידישער קנעכט וואָס בית דין האָט איהם פאַרקויפט, ווען ער געהט אַרויס פריי, נאָך זעקס יאָר דינען, אָדער ס'איז געקומען יובל, אָדער דער בעל הבית איז געשטאָרבען, זאָל מען איהם ניט אוועק־שיקען מיט ליידיגע הענד, אָבער אַ קנעכט וועלכער לייזט זיך אויס, צוריקגעבענדיג דעם בעל הבית זיין געלד, מעג מען איהם אוועקשיקען

לײדיג, װײל אין דער תורה שטעהט נאָר, אויב דו װעסט אװעקשיקען, אָבער דעם קנעכט שיקט דאָך קײנער ניט אַװעק, נאָר ער געהט אַלײן אַװעק, אַ אידישער קנעכט װעלכער האָט זיך אַלײן פאַרקױפט מעג מען אַװעקשיקען מיט לײדיגע הענד, דערזעלבער דין איז אויך װען אַ אידישע דינסט געהט אַרױס פרײ.

עשה ר. יעדער אידישער קנעכט, חוץ דער װעלכער האָט זיך אַלײן פאַרקױפט, װען זײ װערען פרײ, ניט מיט גװאַלד נאָר דורך דעם בעל הבית, מוז דער בעל הבית בײם אַװעקגעהן זײ מיטגעבען, פון שעפסען, פון תבואה און פון װײן אָדער פון אַנדערע זאַכען, חוץ געלד אָדער קלײדער ברויך ער ניט צו געבען, אויב דער בעל הבית האָט ניט קײן אַנדערע זאַכען, נאָר געלד און קלײדער, ברויך ער גאָר ניט צו געבען, אויב דער בעל הבית האָט ניט געגעבען בײם אַװעקגעהן, בלײבט עס אויף איהם אַ חוב, צו באַצאָלען ביז אײביג, די זאַכען װאָס ער גיט איהם, מוזען זײן די װערט ניט װײניגער פון דרײסיג סלעים, סײ ער גיט פון אײן מין סײ פון מעהר מינים, אויך אַ אידישע דינסמײדעל װען זי װערט פרײ, קריגט זי אויך דאָס זעלבע, גלײך װי דער אידישער קנעכט.

לאו רפג. מיט אַ בהמה װעלכע איז אַ קרבן, סײ פון גרויסע הײליגקײט, װי למשל קרבן חטאת, אשם א. ד. גל. סײ פון אַ לײכטערער קרבן, װי למשל קרבן שלמים, תודה, בכור, א. ד. גל. טאָר מען ניט אַרבײטען, סײדען די אַרבײט איז נאָר פון די בהמה װעגען, למשל ער האָט אַרױפגעלײגט אַ צודעק אויף איהר צו באַשיצען זי פון פליגען, כאָטש זי האָט דאָך געטראָגען אַ לאַסט אויף זיך, אָבער ס'איז דאָך אין גאַנצען געװען נאָר צוליב די בהמה, איז מען ניט עובר, אויב די אַרבײט איז געװען אי פאַר די בהמה, אי פאַר זײנעטװעגען, למשל ער האָט אַרײנגעפירט די בהמה אין שטאַל אַרײן זי זאָל דאָרט זײגען און צו דערזעלבער צײט זאָל זי אויך דרעשען תבואה, דאַן איז ער עובר פאַר אַרבײטען מיט אַ בהמה אַ קרבן, אויב די אַרבײט איז געטאָן געװאָרען פון זיך אַלײן, למשל װען אַ עוף האָט זיך געשטעלט אויף די בהמה און איז געטראָגען געװאָרען איז ער ניט עובר.

לאו רפד. מ'טאָר ניט אָפּשערען די װאָל פון אַ בהמה אַ בכור אָדער אַ קרבן, אויב אָבער מיר װײסען ניט אויף זיכער, צו זי איז אַ בכור אָדער ניט, טאָר מען ניט אָפּשערען, װײל ס'קען זײן ס'איז אַ בכור, אָבער אויב מ'האָט איהר אָפּגעשױרען קומט ניט קײן מלקות, װײל פון אַ ספק װעגען קען מען ניט שלאָגען מלקות, װער ס'שערט אָפּ אַ הײליגע בהמה װען זי איז טויט, איז ער פטור, װײל ס'שטעהט לא תגוז בכור צאנך אָבער װען ס'איז טויט האָט עס ניט מעהר דעם נאָמען צאן,

אָבער ווען ער האָט עס געטאָן אום שבת איז ער עובר פאַר טאָן אַ מלאכה אום שבת.

לאו רפה. ווער ס'עסט חמץ דעם פערצענטען טאָג אין חדש ניסן נאָך האַלבען טאָג, דאָס מיינט אָנפאַנג פון די זיבענטע שטונדע אויפ'ן טאָג, קומט איהם מלקות, אָבער די חכמים ווילענדיג פאַרהיטען דעם מענשען פון קומען צו אַ איסור מלקות, האָבען זיי באַשלאָסען ווי פאָלגט, דעם פערצענטען טאָג ביז ענדע פיר שטונדען אויפ'ן טאָג, מעג מען עסען חמץ, די גאַנצע פינפטע שטונדע טאָר מען ניט עסען קיין חמץ, אָבער מ'מעג נאָך דערפון הנאָה האָבען ווי למשל פאַרקויפען צו אַ גוי אָדער געבען צו די בהמות, די גאַנצע זעקסטע שטונדע טאָר מען שוין ניט קיין הנאָה האָבען דערפון, נאָר מ'מוז עס פאַרברענען, די זיבענטע שטונדע אויב מ'עסט חמץ קומט מלקות, פון אָנפאַנג נאַכט צום פופצענטען טאָג ביז איין און צוואַנציגסטען טאָג אין ניסן, אויב מ'עסט חמץ קומט כרת.

לאו רפו. דעם פערצענטען טאָג אין חדש ניסן ווען מ'ברייננגט דעם קרבן פסח, ברייננגט מען אויך אַ קרבן אַ רינד אָדער אַ שעפּס, קליין אָדער גרויס, זכר אָדער נקבה, דער קרבן רופט זיך חגיגת ארבעה עשר, און איז גלייך ווי אַלע קרבנות שלמים, מ'מעג עס עסען ניט מעהר ווי ביז צוויי טעג און איין נאַכט, דאָס הייסט ביז גאַנצע נאַכט וועלכע געהט צום זעכצענטען טאָג אין ניסן, מ'טאָר עס ניט איבערלאָזען ביז דעם זעכצענטען טאָג פריה,, ווייל ס'שטעהט ולא ילין מן הבשר.

לאו רפז. מ'טאָר ניט שעכטען דעם קרבן פסח אויף אַ במת יחיד (אַ מזבח וועלכען איינער מאַכט נאָר פאַר זיך), אפילו אין אַ צייט ווען מ'מעג ברענגען קרבנות אויף אַ במת יחיד, איז דאָס נאָר אַלע אנדערע קרבנות, אָבער ניט דעם קרבן פסח, וועלכער קען נאָר געשאָכטען ווערען אינ'ם בית המקדש, אָדער אויף אַ במת ציבור (אַ מזבח וועלכער ווערט געברויכט פון אַ גאַנצע געמיינדע), דאָס איז נאָר ווען ער שעכט דעם קרבן פסח פאַרנאַכט, ווען ס'איז די ריכטיגע צייט צו שעכטען דעם קרבן פסח, אָבער אויב ער שעכט אַ קרבן פסח אויף אַ במת יחיד פאַר'ן האַלבען טאָג, ווען ס'איז נאָך ניט די צייט צו שעכטען דעם קרבן פסח, איז דאָך דער דין, דאָס אויב מ'שעכט אַ קרבן פסח ניט אין די ריכטיגע צייט, ווערט עס גירעכענט אַלס קרבן שלמים, דאַן איז ער ניט עובר פאַר שעכטען אויף אַ במת יחיד, ווייל ס'איז דאָך ניט קיין קרבן פסח.

עשה רא. ס'איז אַ מצוה זיך צו פרעהען אום יום טוב, ווי ס'שטעהט אין דער תורה ושמחת בחגך, ווי אזוי מ'זאָל זיך פרעהען זאָגט אונז די תורה, וזבחת שלמים ואכלת ושמחת, דאָס מיינט די שמחה זאָל זיין דערמיט וואָס מ'וועט ברייננגען אַ קרבן אָדער קרבנות שלמים, ס'רופט

זיך שלמי שמחה, דאָס איז אַ חוץ וואָס מ׳ברייננגט דעם קרבן חגיגה, ווער ס׳איז שולדיג קרבנות וועלכע ער האָט צוגעזאָגט דורך נדר אָדער נדבה, קען ער זיי ברייננגען אום יום טוב, און דערמיט יוצא זיין די מצוה פון שלמי שמחה, אויב יום טוב איז אויך שבת טאָר מען ניט ברייננגען קיינע שלמי שמחה, ווייל מ׳קען עס ברייננגען אויף מאָרגען.

עשה רב. אַלע אידישע מענער מוזען געזעהען ווערען אין בית המקדש, אין די דריי ימים טובים פון יאָר, פסח, שבועות און סוכות, דאָס רופט מען מצות ראייה, ווייל ס׳שטעהט אין פסוק שלש פעמים בשנה יראה, די מצוה איז דאָס יעדער אידישער מאַן זאָל געזעהען ווערען אינ׳ם בית המקדש דעם ערשטען טאָג יום טוב, און מיט זיך מיטברייננגען אַ קרבן עולה, סיי אַ בהמה, סיי אַ עוף, דעם קרבן רופט מען עולת ראייה, ווער ס׳האָט ניט מקריב געווען זיין קרבן ראייה גלייך אין ערשטען טאָג, קען ער ברייננגען אויף דעם צווייטען טאָג און אזוי ווייטער ביז זיבען טעג, אויב ס׳זיינען פאַרביי זיבען טעג, און ער האָט ניט געברייננגט דעם קרבן ראייה, איז ניט בלויז האָט ער ניט געטהון די מצוה, נאָר ער איז נאָך עובר אויף דעם וואָס ס׳שטעהט ולא יראו פני ריקם, דעם קרבן ראייה טאָר מען ניט מקריב זיין אום שבת.

לאו רפח. דעם קרבן עולת ראייה, וואָס יעדער אידישער מאַן מוז מיט זיך מיטברייננגען, ווען ער קומט צו געזעהען ווערען אינ׳ם בית בית המקדש, דריי מאָל אין יאָר, פסח שבועות און סוכות, אויב ער איז געקומען און האָט ניט מקריב געווען קיין קרבן עולת ראייה, איז ער עובר אויף דעם לאו, ולא יראה את פני ד׳ ריקם, אַ חוץ וואָס ער איז אויך עובר פאַר ניט מקיים זיין די מצות ראייה, ווייל אָהן דעם קרבן איז די מצות ראייה גאָר ניט קיין מצוה.

עשה רג. ס׳איז אַ מצוה פון דער תורה צו בעשטימען אידישע שופטים (ריכטער) און שוטרים (אויפזעהער), די שוטרים זאָלען האַלטען אָרדנונג צווישען פאָלק, און דורכפירען אַלע אורטיילען פון די שופטים, אויך צווינגען מיט גוואַלד (אויב נויטיג) די וועלכע וועלען זיך געגענ־שטעלען, ניט אויסצופאָלגען די געזעצען פון דער תורה, אין בית המקדש איז געזעסען דער בית דין הגדול (סנהדרין) וועלכער איז באַשטאַנען פון איין און זיבציג דיינים, צו די סנהדרין זיינען אויך געווען צוויי סנהדרי קטנה, יעדע סנהדרי קטנה איז באַשטאַנען פון דריי און צוואַנציג דיינים,ביידע סנהדרי קטנה זיינען אויך געזעסען אין בית המקדש אין באַזונדערע ערטער, יעדע שטאָט מיט הונדערט און צוואַנציג איינוואוינער, האָט געהאַט אַ בית דין פון דריי דיינים.

לאו רפט. ווער ס'פלאנצט א בוים אין בית המקדש, נעבען מזבח אדער אין דער עזרה (ווי די אידען קומען אין מקדש אריין), סיי א פרוכטבוים, סיי א ליידיגען בוים, כאטש ער האט עס געטהון צו באשיינען דעם בית המקדש אדער דעם מזבח, קומט איהם מלקות, ווייל די געצענדינער פלעגען איינפלאנצען בוימער נעבען זייערע געצען, אום צוציהען מענשען זאלען אהינקומען.

לאו רצ. מ'טאר ניט אויפשטעלען א מצבה (א שטיין אויף וועלכען מ'איז מקריב קרבנות), אפילו ווען ער וויל דארט ברייגגען קרבנות צו השם יתברך, טאר מען אויך ניט, ווייל די געצענדינער פלעגען אלעמאל נוצען מצבות צו דינען עבודה זרה אויף זיי, ווער ס'שטעלט אויף א מצבה פאר דעם צוועק קומט איהם מלקות.

לאו רצא. א בהמה וועלכע האט א פעהלער, טאר מען ניט מקריב זיין פאר א קרבן, כאטש דער פעהלער קען זיך אויסהיילען, אבער ווי לאנג דער פעהלער איז פאראן, טאר מען די בהמה ניט מקריב זיין, ווייל אין דעם פסוק שטעהט ניט אשר בו מום, וואס וואלט מיינען די בהמה האט א שטענדיקען פעהלער, נאר ס'שטעהט אשר יהיה בו מום, דאס מיינט א צייטווייליגער פעהלער.

עשה רד. ס'איז א מצוה זיך צו צוהערען צום בית דין הגדול, און טהון אלעם וואס זיי הייסען, ווען ס'האנדעלט זיך וועגען תורה און מצות, ווי למשל אויב מ'מעג טהון א געוויסע זאך אדער ניט, אויב א געוויסע זאך איז טהור אדער טמא, א. ד. גל. ווען דער בית דין הגדול האט עקזיסטירט, איז קיינמאל ניט געווען קיין קריגעריי וועגען אירגענד וועלכען דין, ווייל אויב ס'האט געטראפען א דין, און מ'האט ניט געוואוסט, ווי ס'דארף זיין? האט מען געפרעגט ביים בית דין פון שטאט, אויב זיי האבען אויך ניט געוואוסט, האט בית דין געשיקט א שליח נאך ירושלים, צו די סנהדרי קטנה, אויב זיי האבען אויך ניט געוואוסט, זיינען זיי נעגאנגען צום בית דין הגדול, דער בית דין הגדול האט די זאך פארהאנדעלט, און ווי זיי האבען באשלאסען, דאס איז געווארען אנגענומען פון אלע, און דאס איז די מצוה צו צוהערען זיך צום בית דין הגדול.

לאו רצב. מ'טאר ניט אפטרעטען פון קיין זאך וואס דער בית דין הגדול זאגט וועגען אירגענד וועלכען דין, אפילו ווען מ'ווייס דאס זיי מאכען א טעות, טאר מען אויך ניט זיין געגען זיי, נאר טאן וואס זיי הייסען, ווער ס'פאלגט ניט, איז עובר אויף דעם לאו לא תסור, אויב א תלמיד חכם זאגט פארקערט פון זיי, ווערט ער באטראכט אלס זקן ממרא, זיין שטראף איז טויט שטראף חנק (ווערגען), ער ווערט אנדערש ניט קיין זקן ממרא, סיידען ער זאגט פארקערט פון בית דין הגדול, אויך נאר אויב

ער קען אזוי פיעל תורה לערנען ווי די דיינים פונ'ם בית דין הגדול, און ער איז א מוסמך אז ער מעג פסקענען.

עשה רה. ס'איז א מצוה פון דער תורה, די אידען זאלען אויפנעמען אויף זיך א אידישען קעניג אין ארץ ישראל, דער אידישער קעניג קען נים ווערען אויפגענומען, סיידען דורכ"ן בית דין הגדול צוזאמען מיט דעם נביא, א פרוי קען ניט זיין א אידישע קעניגין, ווייל ס'שטעהט אין פסוק תשים עליך מלך, לערנען מיר מלך ולא מלכה, און ניט נאר א מלך, נאר אויך אלע אנדערע וועלכע ווערען אויפגענומען אויף דעם אידישען פאלק, קענען ניט זיין קיינע פרויען, מ'קען אויך ניט אויפנעמען אלס קעניג אדער כהן גדול, ניט קיין קצב, ניט קיין בארבירער, קיין בעדער, און ניט קיין גארבער, ניט ווייל די אויסגירעכענטע פיר זיינען פסול צו זיין א אידישער קעניג, נאר ווייל די פיר באשעפטיגונגען שטעהן זייער נידריג, און די וועלכע זיינען באשעפטיגט מיט זיי, ווערען זעהר ווייניג רעספעקטירט אין דער געזעלשאפט, דעריבער אפילו ווען זיי זאלען ווערען אויפגענומען אלס קעניג, וועלען זיי דאך ניט קריגען קיין רעספעקט ביים פאלק, אויב ווער פון די דאזיגע פיר, איז אפילו ניט מעהר ווי איין טאג גיוועזן באשעפטיגט דערמיט, ווערט ער פסול פון צו זיין א אידישער קעניג.

לאו רצג. מ'טאר ניט אויפנעמען אלס אידישער קעניג, דעם וועלכער איז ניט פון אידישער אפשטאמונג, אפילו ווען ער איז א ערליכער גר, נאך עטליכע דורות, סיידען זיין מוטער איז א אידישע, ווייל ס'שטעהט אין פסוק, לא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיך הוא, דאס מיינט זאלסט ניט אויפנעמען דעם, וועלכער איז ניט פון דיינע ברידער.

לאו רצד. א אידישער קעניג טאר ניט האבען קיינע איבריגע פערד, נאר בלויז וואס ער מוז האבען פאר זיך צום רייטען, און גענוג פערד פאר זיין ארמיי, אבער ניט האלטען פערד וועלכע זאלען לויפען פאר איהם בלויז פון כבוד וועגען, צו דעם צוועק טאר ער אפילו איין פערד אויך ניט האלטען, אויב ער האט איבריגע פערד, איז ער עובר אויף דעם לאו לא ירבה לו סוסים, פאר יעדען פערד באזונדער, באלד ביים קויפען איז ער שוין חייב.

לאו רצה. מ'טאר קיינמאל ניט מעהר זיך אומקערען נאך מצרים, ווייל ס'שטעהט אין פסוק לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד, מ'מעג וואוינען אין דער גאנצער וועלט א חוץ אין לאנד מצרים, ניט בלויז אין דער שטאט מצרים אליין טאר מען ניט וואוינען, נאר אויך אין גאנץ אלכסנדריה, אבער דער איסור איז נאר, צו באזעצען זיך דארט אויף שטענדיג, אבער צו פאהרען אהין וועגען האנדעל מעג מען.

לאו רצו. א אידישער קעניג טאָר ניט האָבען צופיעל ווייבער, ס'איז אָנגענומען ביי די חכמים, דאָס דער קעניג מעג האָבען ביז אכצעהן ווייבער איינשליסענדיג קייפסווייבער, אויב דער קעניג נעמט איין פרוי מעהר פון אכצעהן און וואוינט מיט איהר, קומט זייביידען מלקות און ער מוז איהר געבען א גט, נאָכדעם ווי זי קריגט דעם גט מעג זי ווייטער הייראַטען, כאָטש א קעניגליכע ווייב טאָר דאָך ניט הייראַטען אפילו צו אַן אַנדערען קעניג, דאָס איז נאָר דאַן, ווען די הייראַט איז א ריכטיגע לויט נאָך דעם דין פון דער תורה, אָבער ווען די הייראַט איז ניט געזעצליך ערלויבט פון דער תורה, דאַן מעג זי ווידער הייראַטען מיט וועמען זיי נאָר וויל.

לאו רצז. א אידישער קעניג טאָר ניט איינזאַמלען פאַר זיך צופיעל גאָלד, זילבער אָדער אַנדערע פאַרמעגען, צו קענען דערמיט שטאָלצירען, אָבער ער מעג איינזאַמלען פיעל געלד, צו האָבען אויף וואָס מ'ברויך אויפצוהאַלטען די רעגירונג, צו פאַרהיטען דאָס לאַנד געגען אַן אָנפאַל פון א שונא א. א. וו. פאַר אַלעם וואָס האָט צו טהון מיט'ן לאַנד און דעם פאָלק.

עשה רז. א אידישער קעניג מוז פאַר זיך שרייבען א ספר תורה, ווי ס'שטעהט אין פסוק וכתב לו את משנה התורה הזאת, דעם ספר תורה מוז דער קעניג שרייבען אפילו ווען ער האָט א ספר פון פריער, דער ספר מוז ווערען געשריבען ריכטיג לויט אַלע דינים, וואָס פאָדערט זיך ביים שרייבען א ספר תורה, קיין שום אַנדערער מענש טאָר ניט לייענען פון דעם דאָזיגען ספר תורה, אויב ער האָט ניט קיין ספר פון פריהער, מוז ער שרייבען צוויי ספרי תורות, איין ספר תורה בלייבט שטעהן צוזאַמען מיט זיין פאַרמעגען אין די אוצרות, און דער צווייטער, מוז שטענדיג זיין צוזאַמען מיט דעם קעניג, ווי ער געהט, סיי אין מלחמה, סיי אין לאַנד פון איין אָרט צו אַן אַנדערען, אָדער ווען ער זיצט אויסטיילענדיג משפט צום פאָלק, אפילו ווי ער עסט, מיט איין וואָרט דער קעניג טאָר קיימאָל ניט זיין אָהן דעם ספר תורה, א חוץ ווען ער געהט אין אַן אָרט ווי ס'פּאַסט ניט פאַר א ספר תורה דאָרט צו זיין, ווי למשל אין בית הכסא, אין באד א. א. וו.

לאו רצח. קיינער פון שבט לוי, טאָר ניט נעמען קיין חלק, פון דעם וואָס ס'ווערט פאַרנומען פון דעם פיינד אין מלחמה, ווי ס'שטעהט אין פסוק לא יהיה לכהנים הלוים כל שבט לוי חלק, אָבער דאָס איז נאָר געזאָגט וועגען דער מלחמה, אין וועלכע מיר האָבען פאַרנומען ארץ ישראל קומענדיג פון מצרים, אין אַלע אַנדערע מלחמות, נעמען די לוים אויך א חלק גלייך ווי אַלע אידען.

לאו רצט. דער שבט לוי טאָר ניט נעמען קיין לאַנד, ביים צוטיילען ארץ ישראל צו די אידען, קומענדיג אַהין פון מצרים, ווי ס'שטעהט אין פסוק ונחלה לא יהיה לו, אויב אַ לוי האָט גענומען פון די לאַנד, נעמט מען עס פון איהם אַוועק, נאָר דער שבט לוי קריגט, אַכט און פערציג שטעט און לאַנד, וואָס אַלע אידען צוזאַמען האָבען זיי געגעבען, אָבער אויב אַ אידישער קעניג האַלט מלחמה מיט אַנדערע פעלקער, און פאַרנעמט לאַנד פון זיי, דאַן קריגט דער שבט לוי אויך אַ חלק לאַנד, און אַנדערע רויב וואָס איז פאַרנומען געוואָרען.

עשה רז. ס'איז אַ מצוה, דאָס יעדער איד, ווען ער שעכט אַ בהמה, פאַר זיך צו געברויכען, זאָל ער געבען דעם כהן, דעם אָרעם פון די בהמה, די צוויי באַקען צוזאַמען מיט די צונג, אויך דעם מאָגען פון די בהמה, דאָס ווערט גערופען מתנות כהן, מתנות כהן גיט מען נאָר פון די בהמות וועלכע מיר מעגען עסען, כהנים און לוים זיינען פטור פון צו גיבען מתנות כהן, אָבער נאָר דאַן, ווען זיי שעכטען פאַר זייער אייגענעם געברויך, אָבער ווען אַ כהן אָדער לוי שעכט צו פאַרקויפען, און גיט ניט אַוועק די מתנות, וואַרט מען איהם צוויי אָדער דריי וואָכען, נאָכדעם נעמט מען פון איהם אַוועק די מתנות, און מ'גיט זיי צו אַנדערע כהנים, אויב אַ כהן אָדער לוי מאַכט אַן אָפענע קראָם, פון וועלכע מ'קען זעהן באַלד אין ערשטען טאָג, אַז דאָס איז געמאַכט צום האַנדעל, וואַרט מען איהם גאָר ניט, נאָר ער מוז באַלד פון ערשטען טאָג געבען מתנות כהן.

עשה רח. ס'איז אַ מצוה דאָס יעדער איד, ווען ער נעמט אַראָפּ פון פעלד זיינע תבואות, פרוכטען, אַלעס פערטיג צום געברויכען, און שוין אַריינגעבראַכט געוואָרען אין זיין הויז, זאָל ער אַוועקגעבען דערפון צום כהן תרומה גדולה, אין דער תורה איז ניט באַשטימט געזאָגט, וויפיעל מ'זאָל געבען דעם כהן, אָבער די חכמים האָבען אונז געזאָגט, דאָס ווער ס'איז אַ גוטער מענש זאָל געבען אַ פערציגסטעל טייל, פון וויפיעל ער האָט אַריינגענומען, אַ מיטעלער מענש אַ פופציגסטעל טייל, און אַ קאַרגער מענש אַ זעכציגסטעל טייל, דאָס געבען תרומה צום כהן איז נאָר אין ארץ ישראל, און אויך נאָר ווען אַלע אידען זיינען אין ארץ ישראל, אויסער־האַלב פון ארץ ישראל, ברויך מען ניט צו געבען קיין תרומה לויט נאָך דער תורה, אָבער די חכמים האָבען געהייסען געבען תרומה, היינטיגע צייטען איז אפילו אין ארץ ישראל אויך דאָס געבען תרומה נאָר צוליב באַפעהל פון די חכמים.

עשה רט. ס'איז אַ מצוה צו געבען צום כהן ראשית הגז, דאָס מיינט ווען מ'שערט די וואָל פון די שעפּסען יעדען יאָר, מוז מען די ערשטע וואָל געבען צום כהן, אין דער תורה איז ניט פאַראַן קיין שיעור

וויפיעל מ'זאָל געבען, אָבער די חכמים האָבען באַשטימט, אַ זעכציגסטע טייל און ניט וויניגער, אַ כהן איז פטור פון געבען ראשית הגז, אַ לוי מוז אויך געבען ראשית הגז, ראשית הגז גיט מען נאָר בלויז פון שעפסען זכרים און נקבות, ווייל שעפסען וואָל איז די בעסטע צו מאַכען קליידער, וויפיעל שעפסען מוז מען האָבען מ'זאָל מוזען געבען ראשית הגז? ניט וויניגער פון פינף שעפסען, אָבער ניט אַנדערש, סיידען די אָפּגעשוירענע וואָל פון אַלע פינף שעפסען, זיינען ניט וויניגער אין געוויכט, פון זעכציג סלעים (אזעלכע מטבעות), די וואָל פון יעדען שעפס באַזונדער זאָל וועגען צוועלף סלעים, אויב איין שעפס האָט וויניגער פון צוועלף סלעים, כאָטש אַלע צוזאַמען האָבען זעכציג סלעים אָדער מעהר איז מען פטור פון צו געבען ראשית הגז.

עשה רי. ווען אַ כהן פון אַ אַנדער שטאָט קומט נאָך ירושלים, קען ער אליין מקריב זיין, זיינע אייגענע קרבנות, אויב ער קומט נאָך ירושלים אויף איינעם פון די דריי ימים טובים, פסח, שבועות אָדער סוכות, קען ער מיטאַרבייטען אין בית המקדש, מיט די כהנים פון דער וואָך, און קריגט אַ טייל פון די קרבנות, וועלכע ווערען געברייננגט נאָר צוליב דעם יום טוב, ווי למשל קרבן מוסף א. ד. גל. אויך נעמט ער אַ טייל ווען מ'טיילט איין די לחם הפנים, אָדער שתי הלחם פון שבועות צווישען די כהנים, אָבער אַלע אַנדערע קרבנות, ווי נדרים, נדבות, קרבן תמיד, ווערען געמאַכט פון די כהנים וועלכע אַרבייטען אין דער וואָך.

לאו ש. מ'טאָר ניט טהון קיין זאַך, וועלכעס ווערט געטהון פון געוויסע כישוף מאַכער, ווען זיי ווילען זאָגען, וואָס ס'וועט זיין, אָדער ניט, פון וואָס מ'זאָל זיך היטען, אָדער ניט, איינינע באַנוצען זיך מיט זאַמד אָדער שטיינער, איינינע קוקען אין אַן אייזערנעם שפּיגעל, אָדער קלאַפּט מיט אַ שטעקען, ביז ער באַקומט ליידיגע געדאַנקען, דאַן פאַנגט ער אָן צו זאָגען זיינע נביאות.

לאו שא. מ'טאָר ניט מאַכען קיין כישוף, ווי ס'טהוען איינינע כישוף מאַכער, באַנוצענדיג פאַרשיידענע גראָזין, אָדער פאַרשיידענע אַנדערע זאַכען, אָדער זיי רעכענען אויס דעם טאָג, וואָך, אָדער חודש, ווען ס'איז גוט צו טאָן אָדער ניט טאָן באַשטימטע זאַכען.

לאו שב. מ'טאָר ניט זיין קיין חובר, דאָס מיינט, מענשען וועלכע געברויכען פאַרשיידענע אָפּשפּרעכונגען, זיי מישען צוזאַמען פאַרשיידענע ווערטער, ניט פאַרשטענדליכע צו קיין שום מענשען, און די גאַנצע רייד האָט גאָר קיין זין ניט, האַלטענדיג אין האַנד אַ שליסעל אָדער אַ מטבע, זאָגען זיי די אָפּשפּרעכונג, אוןריידען איין, דאָס ס'קען העלפען צו אַלעם, ווי למשל אויב מ'וויל האָבען דאָס ווילדע חיות, שלעכטע

מענשען, אָדער שלעכטע צופאַל זאָלען ניט קענען קיין בייזעס טאָן, אויך טהוען זיי פערזאַמלען חיות, שלאַנגען, אַנדערע זאַכען אויף איין אָרט.

לאו שג. מ׳טאָר ניט פרעגען קיין עצה, פון דעם וואָס מאַכט דעם כשוף אוב, ער טהוט פאַרשיידענע זאַכען, ביז דער פרעגער הערט אַ שטימע ריידענדיג פון אונטער דער ערד, ענטפערינדיג איהם אויף זיינע פראַגען, אָדער ער בענוצט אַ קאָפּ פון אַ טויטען מענש, ביז דער פרעגער הערט אַ שטימע פון אונטער זיין אָרעם ענטפערענדיג איהם אויף זיינע פראַגען.

לא דש. מ׳טאָר ניט פרעגען קיין עצה, פון דעם וואָס מאַכט דעם כשוף ידעוני, ער נעמט אַ ביין פונ׳ם פויגעל וואָס הייסט ידוע אין מויל, און רויכערט פאַרשיידענע געווירצען, און טהוט נאָך אַנדערע זאַכען, ביז ער באַקומט אזוי ווי די פאַליגע קראַנקהייט, דאַן פאַנגט ער אָן ריידען צוקונפטיגע זאַכען.

לאו שה. מ׳טאָר ניט פרעגען קיין זאַך, פון פאַרשטאָרבענע מענשען, ווי למשל די וועלכע הונגערין זיך אויס, און געהן נעכטיגען אויף דעם בית הקברות, כדי דער פאַרשטאָרבענער זאָל קומען אין חלום, און איהם זאָגען אַלעס וואָס ער וועט איהם פרעגען, אָדער די וועלכע קליידען זיך אָן געוויסע קליידער, און זאָגען פאַרשיידענע זאַכען, און רויכערען געווירצען, און שלאָפען אַליין, כדי אַ געוויסער פאַרשטאָרבענער זאָל קומען, און מיט איהם ריידען אין חלום.

עשה ריא. ס׳איז אַ מצוה אויסצופאָלגען, אַלעס וואָס נאָר אַן ערליכער נביא הייסט טאָן, סיי ס׳איז וועגען טאָן אַ זאַך פון דער תורה אָדער ניט, סיי ס׳איז וועגען אַ וועלטליכע זאַך ווי למשל, דער נביא זאָגט מ׳זאָל געהן אין מלחמה אָדער ניט געהן, מ׳זאָל בויען אַ פעסטונג אָדער ניט, איז אַלעמאָל אַ מצוה צו פאָלגען דעם ערליכען נביא, ווער ס׳פאָלגט ניט דעם נביא קומט איהם טויט שטראָף פון הימעל, אויך אויב דער נביא אַליין טהוט פאַרקערט פון זיין נביאות, אָדער ער האַלט זיך צוריק פון זאָגען זיין נביאות, קומט איהם טויט שטראָף פון הימעל.

לאו שו. מ׳טאָר ניט זאָגען פאַלשע נביאות, דאָס מיינט, אַ מענש טאָר ניט זאָגען, דאָס ס׳איז איהם איבערגעגעבען געוואָרען, אַ נבואה פון הימעל אין נאָמען פון השם יתברך, ווען ס׳איז איהם ניט געגעבען געוואָרען, און אפילו ווען ס׳איז טאַקי יאָ געגעבען געוואָרען די נבואה, אָבער ניט צו איהם, נאָר צו אַן אַנדערען, און ער זאָגט אַ ליגען, דאָס די נבואה איז געקומען צו איהם, קומט איהם דערפאַר טויט שטראָף חנק (ווערגען), ס׳קומט איהם נאָר טויט שטראָף, סיידען ער איז אַ מענש וועלכען מיר האָבען גענוג אורזאַכען איהם צו גלויבען, אָבער ווען ס׳קומט

א גאַנץ פּראָסטער מענש, וועלכען מיר וואָלטען סיי ווי ניט געגלויבט, מיר וואָלטען איהם נאָר אויסגעלאַכט, דאַן קומט איהם ניט קיין טויט שטראַף.

לאו שז. מ׳טאָר ניט זאָגען אַ נבואה, אין נאָמען פון עבודה זרה, דאָס מיינט ווען איינער זאָגט, די אָדער אַן אַנדערע עבודה זרה, האָט מיר געזאָגט, דאָס ס׳איז אַ מצוה צו טאָן אָדער ניט צו טאָן אַ געוויסע זאַך, כאָטש ס׳שטימט טאַקי אַלעס איין ריכטיג לויט דער תורה, דאָך ווייל ער האָט דאָס געזאָגט אין נאָמען פון עבודה זרה, קומט איהם טויט שטראַף חנק (ווערגען).

לאו שח. מ׳טאָר ניט מורא האָבען צו טויטען אַ נביא שקר, מ׳דאַרף זיך ניט שרעקען, דאָס מיר וועלען פאַרדינען אַ שטראַף דערמיט, ווייל ער איז דאָך געגאַנגען אין וועג פון נבואה, און האָט געזאָגט אַ נבואה דאָס מיר זאָלען טאָן אַ מצוה, אָבער ווייל ס׳איז אויסגעפונען געוואָרען, דאָס ער איז אַ נביא שקר, האָבען מיר ניט קיין שטראַף פאַר זיין טויט, און ווער ס׳האַלט זיך צוריק פון צו טויטען איהם, אָדער צו ברייינגען אַ באַשולדיגונג געגען איהם, דער איז עובר אויף דעם לאו לא תגור ממנו.

עשה ריב. ס׳איז אַ מצוה בית דין זאָל באַשטימען שטעט פאַר ערי מקלט, דאָס מיינט שטעט וועלכע דינען פאַר אַ רעטונגסאָרט, פאַר די יעניגע וועלכע טויטען אַ מענש אומגעריז, בית דין קען זיי ניט פאַר־אורטיילען צום טויט, אָבער די נאָהענטסטע פריינד פון דעם ערמאָרדעטען, מעגען דעם מערדער טויטען, אָבער וויבאַלד דער מערדער אַנטלויפט אין איינע פון די שטעט (ערי מקלט), דאָרט טאָר איהם קיינער גאָר ניט טאָן, די וועגען וועלכע פירען צו די שטעט, זאָלען זיין אויסגעגלייכט און גוט אויסגערייניגט, ס׳זאָל זיין לייכט צו אַנטלויפען.

לאו שט. בית דין טאָר זיך ניט דערבאַרמען אויף אַ מערדער, זאָגענדיג דאָס דער ערמאָרדעטער איז דאָך שוין סיי ווי טויט, וואָס וועט אַרויסקומען דערפון, וואָס מיר וועלען יעצט פאַראורטיילען, דעם מערדער צום טויט? צוליב דעם זאָגט די תורה לא תחוס עינך עליו, דאָס מיינט אַן אָנזאָג צום בית דין ניט צו האָבען רחמנות אויף דעם מערדער, אויך אין אַ פאַל ווען איינער האָט דעם צווייטען, אָבגעהאַקט אַ האַנד אָדער בלינד געמאַכט אַן אויג, זאָל דער בית דין ניט זאָגען, דער האָט דאָך שוין ניט מעהר זיין האַנד אָדער זיין אויג, און יעצט דער וועלכער האָט דאָס געטאָן, איז אַ אָרעמער מאַן, ס׳איז אַ גרויסער מיטלייד, פון איהם אַרויסצורייסען געלד, ער האָט עס ניט געמיינט צו טאָן, אָט דאָ זאָגט

די תורה צום בית דין, איהר טאָרט זיך ניט באַציהען מיט רחמנות, ווען ס'קומט אויסצופירען אַ דין לויט דער תורה.

לאו שי. ווען צוויי מענשען האָבען לאַנד איינער נעבען צווייטען, טאָר קיינער פון זיי ניט איבערוקען די גרעניץ, און דורכדעם פאַרנעמען פרעמדע לאַנד, זאָגענדיג דאָס זיין לאַנד געהט ביז וואו די צייכען פון גרעניץ איז יעצט, אפילו ווען ער רוקט די גרעניץ ניט מעהר, ווי מיט אזוי פיעל ווי די גרויס פון אַ פינגער די ברייט, טאָר מען אויך ניט, ווייל ס'שטעהט אין פסוק לא תסיג גבול רעך, דאָס מיינט דו זאָלסט ניט רוקען דיין פריינדס גרעניץ, אויב ער האָט איבערגערוקט מיט גוואַלט, איז אויך פאַראַן דער לאו לא תגזול, און אויב ער האָט איבערגערוקט באַהאַ־לטענערהייט, איז פאַראַן דער לאו פון לא תגנוב, דאָס איז נאָר אין ארץ ישראל, אויב ניט אין ארץ ישראל איז ניטאָ דער לאו פון לא תסיג.

לאו שיא. בית דין טאָר ניט אַרויסגעבען אַן אורטייל, ווען ס'איז נאָר פאַראַן בלויז איין עדות, סיי ס'איז וועגען געלד זאַכען, סיי וועגען לעבענס זאַכען, אפילו אויב דער איינציגער עדות איז זעהר אַן ערליכער, אפילו ער איז אַ נביא, צוליב דעם שטעהט אין דער תורה, לא יקום עד אחד באיש, דאָס מיינט ס'זאָל ניט אָנגענומען ווערען איין עדות, אָבער ווייל ס'שטעהט דערביי די ווערטער לכל עון ולכל חטאת, לערנען מיר דערפון, דאָס מ'קען־נאָר ניט געבען קיין אורטייל פון געלד שטראָף אָדער לעבען שטראָף, אָבער מ'קען דעם באַשולדיגטען הייסען שווערען, אָבצו־לייקענען דעם איינציגען עדות, למשל ווען איינער מאָנט ביים צווייטען הונדערט דאָלאַר, דער צווייטער זאָגט עס קומט דיר גאָרניט פון מיר, דאַן קומט איין עדות און זאָגט אויך אזוי ווי דער וועלכער מאָנט, מוז דער וועלכער מ'מאָנט פון איהם שווערען, אויך איז איין עדות באַגלויבט ווען ס'האַנדעלט זיך ניט וועגען באַשטראָפען, ווי למשל, איין עדות זאָגט דאָס דער וויין איז כשר אָדער דאָס פלייש איז כשר איז ער באַגלויבט.

עשה ריג. ווען צוויי עדות באַשולדיגען אַ מענש, און ס'קומען צוויי אַנ־דערע עדות וועלכע זאָגען, דאָס די ערשטע צוויי עדות זיינען געווען מיט זיי צוזאַמען, צו דער צייט אין אַ אַנדער אָרט, וואו זיי האָבען אויף קיין פאַל ניט גיקענט זעהען, די זאַך מיט וואָס זיי באַשולדיגען דעם מענש, דאַן זאָל דער בית דין פאַראורטיילען די ערשטע צוויי עדות מיט די זעלבע שטראָף, וועלכע זיי האָבען געוואָלט ברייגגען אויף דעם מענשען, אויב אַ געלדשטראָף, זאָלען ביידע צוזאַמען באַצאָלען, די געלד צום באַשולדיג־טען, אויב ס'וואָלט געווען אַ שטראָף פון מלקות, קומט יעדען איינעם פון זיי מלקות, אויב אַ טויט שטראָף קומט יעדען פון זיי די זעלבע טויט־שטראָף, ווייל ס'שטעהט אין פסוק ועשיתם לו כאשר זמם, דאָס מיינט

מ׳זאָל טאָן צו פאַלשע עדות, דאָס וואָס זיי האָבען געוואָלט טאָן מיט זייער עדות זאָגען.

לאו שיב. ווען אידען געהען אין קריעג געגען אַ פיינד, טאָרען די ארמיי לייט ניט ווערען צושראָקען, און אַנטלופען אוים מורא פאַר די גוים אין דער מלחמה, צוליב דעם זאָגט דער פסוק אל תערצו מפניהם, דאָס מיינט, איהר זאָלט ניט צוברעכען ווערען פאַר זיי, דער וועלכער האָט ניט געגנוג קראַפט, צו שטעהן אין מלחמה פייער, זאָל זיך פאַרלאָזען אויף השם יתברך, וועלכער העלפט אַלעמאָל די אידען אין זייער ענגשאַפט, און זאָל גאָר ניט טראַכטען וועגען זיין פרוי און קינדער, נאָר אין אַלעם פאַרגעסען, און זיך איבערגעבען נאָר צו דער מלחמה, און ווער ס׳פאַנגט אָן איבער צו טראַכטען, און מאַכט זיך אליין אָן אַ שרעק, איז ער עובר אויף אַ לאו.

עשה ריד. ס׳איז אַ מצוה דאָס ווען מ׳געהט אין מלחמה, זאָל מען אויפנעמען אַ כהן, איהם זאַלבען מיט׳ן אויל, דער כהן רופט זיך משוח מלחמה, דער משוח מלחמה ריידט צו דער ארמיי, איינמאָל ווען די ארמיי איז שוין ביי די גרעניץ פון אונזער לאַנד, ארויסגעהענדיג פון לאַנד, דאַמאָלס רופט ער אוים ווער ס׳בלייבט אין דער היים, דעם צווייטען מאָל ריידט דער משוח מלחמה צו דער ארמיי, ווען זיי שטעלען זיך אוים אָנצופאַנגען קריעג, דאַמאָלס גיט ער זיי צו ערקלערען, ווי אזוי זיי זאָלען זיך האַלטען ,ניט צו ווערען פאַרצווייפעלט אָדער מורא האָבען פאַר דעם שונא, נאָר קעמפען מוטיג, העלדיש, ווייל השם יתברך איז מיט אייך, אייך צו העלפען פון אייערע פיינד.

עשה רטו. ס׳איז אַ מצוה, דאָס ווען אידען געהן פירען קריעג, זאָל מען פריער אָנבאָטען צו מאַכען פרידען, אויב דער פיינד געהט איין אויף פרידען, און זיי נעמען אויף זיך אָפצוהיטען, די זיבען מצות וועלכע די גוים מוזען אָפהיטען, זאָל מען קיינעם פון זיי ניט טויטען, נאָר זיי זאָלען זיין שקלאַפען און צאָלען שטייערען, אויב זיי ווילען נאָר אָננעמען איין זאַך, צאָלען שטייערען און ניט זיין קיין שקלאַפען אָדער פאַרקערט, ווערט עס ניט באַשטעטיגט, סיידען זיי נעמען אויף זיך ביידע זאַכען, אי צאָלען שטייערען און אי שקלאַפען, דאָס שקלאַפען מיינט, זיי זאָלען זיין פאַרשעמט און נידריג, זיי זאָלען קיינמאָל ניט די קעפּ אויפהויבען צווישען אידען, זיי זאָלען ניט האָבען קיין אַמט צו קיין שום זאַך אין דער וועלט, די שטייערען מיינט, זיי זאָלען שטענדיג זיין גרייט אוועקצו־גיבען זייער געלט, און זייערע קערפּערס, צו אַלע אַרבייט פאַר דער אידי־שער רעגירונג אויב מ׳וועט ברויכען, אויב זיי ווילען ניט איינגעהן אויף פרידען, אָדער זיי ווילען איינגעהן אויף פרידען, נאָר זיי ווילען ניט

אויף זיך אָפּצוהיטען די זיבען מצות, דאַן זאָל מען מאַכען מיט זיי קריעג, אויסקוילענען אַלע מענער, צונעמען זייער געלד מיט זייערע קליינע קינדער, מ'זאָל ניט טויטען קיינע פרויען אָדער קינדער.

לאו שיג. מ'טאָר ניט לאָזען לעבען בלייבען קיין איינציגע נשמה, פון די זיבען פעלקער, כנעני, חתי, פריזי, חוי, יבוסי, גרגשי, אמורי און אויך פון עמלק, אויב זיי ווילען ניט איינגעהן, אויף דעם אָנבאָט צו זיי, פון די אידען פאַר מאַכען שלום, דריי בריעף האָט יהושע געשיקט, צו די זיבען פעלקער פון ארץ ישראל, פאַר זיין אָנפאַלען אויף זיי, דער ערשטער בריעף איז געווען, ווער ס'וויל אַנטלויפען, דער זאָל אַנטלויפען, דער צווייטער בריעף, ווער ס'וויל שליסען פרידען, זאָל שליסען פרידען, דער דריטער בריעף, ווער ס'וויל מאַכען מלחמה, זאָל ער מאַכען מלחמה.

לאו שיד. ווען אידען באַלאַגערין אַ שטאָט פון'ם פיינד, טאָר מען ניט פאַרדאָרבען אָדער אונטערהאַקען קיין פרוכטבוים, אויך ניט פאַרניכטען קיין ברונעם, ניט בלויז ביי באַלאַגערין, נאָר אויך אין אַנדערע צייטען און אין אַלע ערטער, טאָר מען ניט אונטערהאַקען קיין פרוכטבוים, סיידען ווען דער בוים איז אַ שטערונג צו אַנדערע בוימער, אָדער ער מאַכט שאָדען אין פרעמדע פעלדער, ניט בלויז אַ פרוכטבוים טאָר מען ניט פאַרדאָרבען אָהן אַ אורזאַך, נאָר אויך אַלע זאַכען, ווי למשל צוברעכען אַ כלי, צורייסען קליידער, פאַרניכטען עסענוואַרג א. ד. גל. אויב ס'איז ניט וועגען אַ ריכטיגען נוצען, איז מען עובר אויף דעם לאו לא תשחית.

עשה רטז. אויב מ'געפינט אַ ערמאָרדעטען אידען אויפ'ן וועג, ניט ווסענדיג ווער דער מערדער איז? זאָלען די פאָרשטעהער פון דער נאָהענטסטער שטאָט, אוועקפירען אַ קאַלב צו נחל איתן, אַן אָרט ווי די ערד איז נאָך קיינמאָל ניט בעאַרבייט געוואָרען, און דאָרט מיט אַ גרויסען האַקמעסער, אָפּהאַקען די קאַלבס קאָפּ, פון דעם רוקענזייט, די פאָרשטעהער זאָלען וואשען זייערע הענד זאָגענדיג, אונזערע הענד האָבען ניט פאַרגאָסען די בלוט, די כהנים וועלכע שטעהען דאָרט זאָלען בעטען פון השם יתברך פאַרגעבונג פאַר די פאַרגאָסענע בלוט.

לאו שטו. אויף דעם אָרט ווי מ'האָט אָפּגעהאַקט די קאַלבס קאָפּ, צוליב אַ געפונענעם ערמאָרדערטען איד, ניט ווסענדיג ווער ס'איז דער מערדער, דאָרט טאָר מעהר קיינמאָל ניט ווערען די ערד בעאַרבייט, ווער ס'אַרבייט דאָרט אין דער ערד, ווי למשל ער אַקערט, גראָבט, אָדער פלאַנצט איין, קומט איהם מלקות, ווייל ס'שטעהט אשר לא יעבד בו ולא יזרע, פון דעם פסוק לערנען מיר, דאָס נאָר אין דער ערד טאָר מען ניט אַרבייטען, אָבער אויף דער ערד מעג מען אַרבייטען, ווי למשל שטריקמאַכעריי, אויסקעמען פלאַקס און דאָס גלייכען.

עשה ריז. אין צייט פון מלחמה, אויב אידישע ארמיי לייט האָבען פאַרנ־
ומען גוּאישע פרויען מיט די קריגסגעפאַנגענע, מעגען זיי באַנוצען
די פרויען, נאָר דאָס ערשטע מאָל, פאַר דעם ווי זיי האָבען זיך מגייר
געווען (אָנגענומען דעם אידישען גלויבען), ס'שטעהט אין פסוק וראית
בשביה דאָס מיינט, נאָר אין דער צייט פון פאַנגען מעג מען זי נעמען,
וחשקת בה מיינט, ער מעג נעמען נאָר איינע און ניט מעהר, ולקחת לך,
מיינט ער מעג נאָר נעמען פאַר זיך אליין, ניט פאַר קיין אַנדערען, לאשה
מיינט, אויב ער וויל איהר האַלטען מעהר נאָך דעם ערשטען מאָל, מוז
ער מיט איהר הייראַטען (פאַרשטעהט זיך דאָס ער מוז זי מגייר זיין)
והבאת אל תוך ביתך, מיינט אפילו דעם איינעם מאָל וואָס ער מעג איהר
באַנוצען אַלס גויאישע, איז עס אויך ניט אויף דעם שלאַכטפעלד, נאָר
ער מוז איהר ברייינגען צו זיך אין הויז.

לאו שטז. ווער ס'האָט גענומען אַ גויאישע קריעגסגעפאַנגענע פרוי, און
נאָכדעם ווי ער האָט איהר באַנוצט דעם ערשטען מאָל, וויל ער
איהר ניט מעהר האַלטען, טאָר ער איהר ניט פאַרקויפען צו אַן אַנדערען,
אויב ער האָט איהר פאַרקויפט, איז ער עובר אויף אַ לאו, און זי איז ניט
פאַרקויפט, ווייל ער האָט ניט קיין רעכט צו פאַרקויפען איהר, ער מוז
צוריקגעבען די געלד צום קויפער, און דער קויפער טאָר זי ניט האַלטען.

לאו שיז. באַלד נאָכדעם ווי ער האָט די גויאישע קריעגסגעפאַנגענע פרוי,
באַנוצט צום ערשטען מאָל, טאָר ער איהר ניט מעהר באַטראַכטען
אַלס שקלאַפין, ניט געבענדיג איהר צו טאָן אַרבייט וועלכע נאָר שקלאַפען
טהוען, אָבער ער מעג איהר געבען צו טאָן אַרבייט, וועלכע אַ פרוי טהוט
פאַר איהר מאַן.

עשה ריח. ס'איז אַ מצוה אויפצוהענגען דעם, וועלכער שילט דעם נאָמען
פון השם יתברך, ווער ס'דיענט צו אַן אָפגאָט קומט אויך טויט
שטראָף דורך הענגען, און אזוי אויך אַלע וועלכע ווערען פאַראורטיילט
צום טויט דורך פאַרשטיינען, זאָל מען זיי אויפהענגען נאָכדעם ווי זיי
זיינען פאַרשטיינט געוואָרען.

לאו שיח. מ'טאָר ניט לאָזען דעם געהאַנגענעם איבערנעכטיגען אויף זיין
תליה ביז מאָרגען פריה, אזוי אויך אַלע געשטאָרבענע מענשען,
טאָר מען ניט האַלטען איבער נאַכט ביז מאָרגען, ווען דער מאָרגענשטערען
געהט אויף.

עשה ריט. אַלע וועלכע האָבען באַקומען טויט שטראָף דורכ'ן בית דין,
איז אַ מצוה דאָס מ'זאָל זיי באַערדיגען אין דעמזעלבען טאָג,

אויב מ'האָט זיי באערדיגט ביינאַכט, איז מען עובר אויף אַ מצות עשה, אויך אַלע וואָס שטאַרבען ביטאָג איז אַ מצוה זיי צו באערדיגען ביטאָג, אויב ער שטאַרבט ביינאַכט, זאָל מען איהם באערדיגען ביינאַכט.

עשה רכ. ווער ס'געפינט אַ זאַך וואָס אַ איד האָט פאַרלוירען, איז אַ מצות עשה אומצוקערען צום אייגענטימער, וואָס ס'ווערט פאַרלוירען פון אַ גוי, מעג עס דער געפינער האַלטען פאַר זיך, אויב ער גיט עס צוריק האָט ער אַן עבירה, ווייל ער מאַכט שטאַרקער דעם גוי, אָבער אויב ער גיט עס צוריק, ווענען גרויס צו מאַכען דעם אידישען נאָמען, די גוים זאָלען זעהן ווי ערליך אידען זיינען, מעג מען דעם אָפּגעבער לויבען דערפאַר, דאָרט ווי ס'קען אַרויסקומען אַ שאַנדע, ווען דער גוי וועט אויסגעפינען, ווער ס'האָט עס געפונען און באהאַלטען פאַר זיך, דאַן מוז מען עס צוריקגעבען.

לאו שיט. ווער ס'זעהט אַ אידישע זאַך איז פאַרלוירען, און לאָזט עס זיין, מאַכענדיג זיך ניט זעהענדיג, איז ער עובר אויף דעם לאו לא תוכל להתעלם, און איז ניט מקיים די מצות עשה פון השב תשיבם, און אויב ער האָט נאָך באהאַלטען דאָס פאַרלוירענע פאַר זיך, האָט ער ניט די מצוה פון השב תשיבם, און איז עובר אויפ"ן לאו לא תוכל להתעלם, און אויך אויפ'ן לא תגזול, אפילו ווען דער פאַרליערער איז אַ רשע, און עסט נבילות צו שטילען זיין הונגער, איז אויך אַ מצוה איהם אומצוקערען וואָס ער פאַרלירט, אָבער ווער ס'עסט נבילות להכעים (צו דערצערנען השם יתברך) אָדער ער דינט די עבודה זרה, אויך ווער ס'איז מחלל שבת בפרהסיא (מענשען ווייסען אָדער זעהן ווי ער איז מחלל שבת) די אַלע טאָר מען ניט אומקערען וואָס זיי פאַרלירען, גלייך ווי צו אַ גוי.

לאו שכ. ווען אַ אידישער אייזעל, אָדער אַ אַנדערע אידישע חיה, ווער ריידט נאָך ווען אַ איד אַליין, ליגט אונטער אַ לאַסט ניט קענענדיג זיך אויפשטעלען, טאָר מען זיי ניט לאָזען ליגען און אַוועקגעהן, אויף דעם זאָגט דעם פסוק, לא תראה את חמור אחיך, ווער ס'געהט פאַרביי און לאָזט זיי ליגען, ניט העלפענדיג זיי, איז ער עובר אויף צוויי מצות עשה, איינע פאַר ניט אַרונטערנעמען די לאַסט, אַ צווייטע פאַר ניט צוריק אַרויפלייגען, אויך איז ער עובר אויף דעם לאו פון לא תראה, ס'איז ניט קיין אונטערשייד, סיי די לאַסט איז צו שווער, אָדער די בהמה קאָן זיך ניט אויפשטעלען צוליב אַ אַנדערע אורזאַך, אויב ס'געהט פאַרביי אַ כהן און די בהמה ליגט אויף אַ בית הקברות, קאָן ער דאָך ניט געהן

העלפען, אָדער ער איז אַן אַלטער אָדער אַ קראַנקער, דאַן איז ער פּטור פון צו העלפען.

עשה רכא. ווער ס׳זעהט אויפ׳ן וועג אַ אידישע בהמה ליגען אונטער אַ לאַסט, ניט קענענדיג זיך אויפשטעלען, איז אַ מצוה אַרונטער צו נעמען פון איהר די לאַסט, דאָס איז די מצוה פון עזוב תעזוב, אָבער ס׳איז ניט גענוג, דאָס ער זאָל בלויז אַרונטערנעמען די לאַסט און אַוועקגעהן, נאָר ס׳איז פאַראַן נאָך אַ מצוה, דאָס ווען די בהמה שטעהט אויף, זאָל ער העלפען צוריק אַרויפלייגען די לאַסט, אויב ס׳נויטיגט זיך אין הילף, אַרונטערנעמען די לאַסט מוז ער בחנם, אָבער פאַר צוריק אַרויפלייגען מעג ער זיך הייסען באַצאָלען, אויב נאָכדעם ווי ער האָט געהאָלפען אַרונטערנעמען און אַרויפלייגען, איז די בהמה ווייטער געפאַלען, מוז ער ווייטער העלפען, אפילו הונדערט מאָל מוז ער העלפען.

לאו שכא. אַ פרוי טאָר זיך ניט אָנקליידען, אין קליידער וועלכע ווערען אין דעם אָרט געטראָגען נאָר פון מענער, אָדער זאַכען וועלכע ווערען געטראָגען פון מענער אין מלחמה, אויך זאָלען פרויען ניט שערען זייערע האָר גליך ווי מענער, וועלכע פרוי ס׳איז עובר אויף דעם לאו קומט איהר מלקות.

לאו שכב. אַ מאַן טאָר ניט טראָגען פיעל פאַרביגע קליידער, פאַרשיידענע צירונג, אויב די זאַכען ווערען אין דעם אָרט געטראָגען נאָר פון פרויען, ווער ס׳קלויבט אַרויס פון זיין קאָפּ אָדער באָרד, די ווייסע האָר פון די שוואַרצע, באַלד ווי ער האָט איין האָר אַרויסגעקליבען קומט איהם מלקות, אַזוי אויך אויב ער פאַרבט זיינע האָר שוואַרץ, באַלד ווי ער האָט איין האָר געפאַרבט קומט איהם מלקות.

לאו שכג. ווער ס׳געפינט אויפ׳ן וועג אַ פויגעלנעסט, און די מוטער פויגעל ליגענדיג, אויף אייער אָדער יונגע פויגעלעך, טאָר ער ניט נעמען די מוטער מיט די קינדער, סיידען ער שיקט אַוועק צוערשט די מוטער אויף דער פריי, אויב ער פאַרנעמט די מוטער מיט די קינדער קומט איהם מלקות, אויב ער האָט צוערשט אַלע גענומען, און שפּעטער האָט ער אַוועקגעשיקט די מוטער, איז ער פּטור פון מלקות, אויב ער האָט אַלע גענומען, און האָט געשאָכטען די מוטער, מעג מען די פלייש עסען אָבער איהם קומט מלקות, אויב די מוטער איז ביי איהם געשטאָרבען פאַר זיין אַוועקשיקען איהר, קומט איהם מלקות, אויב ווער ס׳איז האָט פון איהם צוגעכאַפּט די מוטער, און זי איז אַוועקגעשיקט, אָדער זי איז אַליין אַוועקגעפלויגען, קומט איהם מלקות, ווייל ס׳שטעהט שלח תשלח דאָס מיינט, ער אַליין מוז איהר אַוועקשיקען.

עשה רכב. ס'איז אַ מצות עשה, דאָס ווער ס'געפינט אויפ'ן וועג אַ פויגעלנעסט, און די מוטער ליגט אויף איהרע קינדער, אויב ער וויל פאַרנעמען די נעסט, מוז ער צוערשט אַוועקשיקען די מוטער אויף דער פריי, ווייל ס'שטעהט שלח תשלח את האם, דאָס מיינט צוערשט שיק אַוועק די מוטער, און דאַן ואת הבנים תקח לך דאָס מיינט קענסטו נעמען די קינדער, אויב ער האָט די מוטער אַוועקגעשיקט, און זי איז צוריקגעקומען, אַזוי עטליכע מאָל, נאָך יעדען אַוועקשיקען קומט זי צוריק, מוז ער אימער זי אַוועקשיקען אָהן אַן ענדע, אויב ער וויל נעמען די מוטער און אַוועקשיקען די קינדער, מוז ער אַוועקשיקען די מוטער, אויב ער האָט אַוועקגעשיקט די מוטער, און נאָכהער האָט ער זי געפאַנגען, מעג ער זי באַהאַלטען, ווייל די תורה האָט נאָר פאַרזאָגט, מ'זאָל די מוטער ניט פאַנגען, ווען זי קאָן ניט אַוועקפליהען, ווייל זי וויל היטען איהרע קינדער, אָבער ווען ער האָט איהר אַוועקגעשיקט, און יעצט ווען זי איז ניט מעהר צוזאַמען מיט איהרע קינדער מעג ער זי פאַנגען, די מצוה פון אַוועקשיקען די מוטער געהט נאָר אָן ביי פייגעל וועלכע מיר מעגען עסען.

עשה רכג. ס'איז אַ מצוה, דאָס יעדער אייגענטימער פון אַ הויז, זאָל אַרומצאַמען דעם דאַך פון הויז מיט אַ וואַנט ניט נידריגער פון צעהן טפחים (אייל מיט צוויי דריטעל) און די וואַנט זאָל זיין שטאַרק געמוג, מ'זאָל קאָנען זיך אויף איהר אָנשפּאַרען און ניט אַרונטערפאַלען, דאָס איז נאָר געזאָגט וועגען אַ הויז, וועלכעס איז צום וואוינען, אָבער אַ האָלצקאַמער, אַ שפּייכלער פאַר תבואה, אָדער אַ שטאַל פאַר בהמות, ברויך ניט קיין צוים אַרום דעם דאַך, אַ שוהל אָדער בית המדרש, אַ הויז וואָס האָט ניט די גרויס פיר איילען ביי פיר איילען, ברויך ניט קיין צוים אַרום דאַך, ווער ס'האָט אַ הויז און צאַמט ניט אַרום דעם דאַך איז עובר אויף אַ מצות עשה און אַ לא תעשה פאַר יעדע רגע באַזונדער.

לאו שכד. מ'טאָר ניט לאָזען דעם דאַך פון אַ וואוינהויז, צו זיין ניט אַרומגעצאַמט, מ'טאָר אויך ניט האָבען אין הויז קיין שום זאַך וועלכע קאָן פאַראורזאַכען אַ שאָדען אָדער געפאהר צו אַ מענשען, ווי למשל אויב ס'איז פאַראַן אין הויף אַ ברונעם אָדער אַ גרוב, סיי ס'איז מיט וואַסער אָדער אָהן וואַסער, מוז מען מאַכען אַ צודעק אָדער אַרומצאַמען מיט אַ וואַנט ניט ווייניגער ווי צעהן טפחים הויך, מ'טאָר ניט האַלטען אין הויז אַ בייזען הונד אָדער אַ געשפּאַלטענעם לייטער א. ד.גל.

לאו שכה. מ'טאָר ניט פאַרזייען כלאי הכרם, וואָס איז כלאי הכרם? ווען מ'נעמט אין האַנד מיטאַמאָל, זאַמען צוזאַמענגעמישט פון דריי פאַרשידענע סאָרטען, צוויי באַזונדערע סאָרטען תבואה, ווי ווייץ

מיט קאָרן אָדער צוויי באַזונדערע סאָרטען גרינצייג, און די דריטע איז זאַמען פון וויין, ווייל מיר לערנען, דער פסוק לא תזרע כרמך כלאים מיינט, זאָלסט ניט פאַרזייען דיין וויינגאָרטען צוזאַמען מיט כלאים, און דאָס איז ווען ער נעמט צוויי באַזונדערע סאָרטען תבואה, די זיינען דאָך כלאים פאַר זיך אַליין, וועלכע מ'טאָר ניט פאַרזייען צוזאַמען, אָדער צוויי סאָרטען גרינצייג, און אויב ער נעמט נאָך דערצו וויינזאַמען, הייסט עס דאָס ער פאַרזייעט אַ וויינגאָרטען צוזאַמען מיט אַנדערע כלאים, קומט איהם צוויי מאָל מלקות, איינמאָל פאַר די צוויי סאָרטען תבואה, וואָס זיינען דאָך כלאים, און צווייטע מלקות פאַר די וויינזאַמען, וואָס צוזאַמען מיט ערשטע צוויי איז עס דאָך כלאי הכרם, אָבער דאָס איז ניט אַנדערש, סיידען ער נעמט אַלע דריי סאָרטען זאַמען אין האַנד און פאַרזייעט מיטאַמאָל, און אויך נאָר אין ארץ ישראל.

לאו שכו. אויב מ'האָט פאַרזייעט כלאי הכרם (זעה לאו שכה) און ס'האָט ארויסגעוואַקסען, טאָר מען עס ניט עסען, און אפילו קיין הנאָה ניט האָבען דערפון, סיי אַ איד האָט עס פאַרזייעט, סיי אַ גוי, סיי ס'איז פון זיך אַליין ארויסגעוואַקסען, ווער ס'עסט דערפון קומט איהם מלקות, און דאָס ארויסגעוואַקסענע מוז מען פאַרברענען, מ'טאָר אפילו ניט אויסברענען דעם אויווען דערמיט אָדער קאָכען ביי דעם פייער, ווען איינער געהט דורך אין אַ וויינגאָרטען, טראָגענדיג מיט זיך זאַמען פון תבואה, און ס'זיינען פון איהם ארונטערגעפאַלען זאַמען אויף דער ערד, פון וועלכע ס'האָט ארויסגעוואַקסען תבואה, מעג מען עס עסען, ווייל ס'שטעהט דאָך אשר תזרע, מיינט אויב דו וועסט פאַרזייען, און דאָ האָט ער דאָך ניט פאַרזייעט, ס'איז אַליין ארונטערגעפאַלען, אָבער באַלד ווי ער האָט דערזעהן ארויסוואַקסען תבואה, מוז ער עס ארויסרייסען, אויב ניט ווערט עס אסור.

לאו שכז. ווער ס'ארבייט מיט צוויי באַזונדערע סאָרטען בהמות אָדער חיות, איינע איז וועלכע מיר מעגען עסען די צווייטע איז וועלכע מיר טאָרען ניט עסען קומט איהם מלקות, סיי ער אַקערט אָדער זייעט מיט זיי, סיי ער האָט זיי אין וואָגען איינגעשפּאַנט צו פירען, אָדער ער האָט זיי איינגעשפּאַנט בלויז צו פירען צוזאַמען, אָבער ווען ער האָט זיי נאָר בלויז צוזאַמען געבונדען, און ניט געאַרבייט מיט זיי, ער האָט זיי אויך אפילו ניט געפירט, איז ער פטור, אַ מענש מיט אַ בהמה אָדער מיט אַ חיה מעגען אַרבייטען צוזאַמען, אַ וואָגען אין וועלכען ס'איז איינגעשפּאַנט אַ בהמה, טאָר מען ניט צובינדען צום וואָגען, אַ בהמה פון אַן אַנדער סאָרט נאָכצולויפען, ווייל ווען זי לויפט קען זי שטופען דעם וואָגען, ווערט דאָך דער וואָגען געפירט פון צוויי באַזונדערע בהמות.

לאו שכח. מ'טאָר ניט אָנקליידען קיין זאַך, וואָס איז געמישט וואָל מיט פלאַקס (לינען), אָבער נאָר וואָל וואָס קומט פון שעפסען און באַראַנעס, ניט קיין שום אַנדערע, אַ שעפּס וואָס איז געבוירען פון אַ ציג, אויב מ'טראָגט אַ קלייד געמאַכט פון די וואָל געמישט מיט לינען, קומט ניט קיין מלקות, אָבער דאָך טאָר מען עס ניט געברויכען, ווייל ווער ס'וועט זעהען און וועט ניט וויסען, דאָס דער שעפּס איז געבוירען פון אַ ציג, וועט ער דענקען דאָס מ'מעג טראָגען קליידער געמאַכט פון וואָל מיט לינען, מ'מעג מאַכען קליידער פון געמישט וואָל מיט לינען, מ'מעג זיי אויך פאַרקויפען, מ'טאָר זיי נאָר ניט אָנטהון אָדער צודעקען זיך מיט זיי, ווייל דער צודעקען זיך, איז גלייך ווי אַרויפנעמען אויף זיך, אָבער למשל ווען מ'מאַכט איין גיצעלט דערפון, מעג מען זיצען אינווייניג.

עשה רכד. ס'איז אַ מצוה, דאָס ווען אַ מאַן וויל הייראַטען אַ פרוי, זאָל ער פריער די פרוי פאַרהייליגען צו זיך דורך חופּה און קידושין, דערמיט ווערען זיי ביידע פאַרבונדען אויפ'ן גאַנצען לעבען, און די פרוי ווערט אסור צו אַלע מענער פון דער וועלט אַ חוץ נאָר צו איהר מאַן, די קידושין מוז'ן זיין דערביי צוויי עדות, וועלכע זאָלען זעהען ווי דער מאַן גיט צו די פרוי געלד אָדער אַ זאַך וואָס איז ווערט ניט ווייניגער פון אַ פּרוטה, די עדות זאָלען אויך הערען ווי דער מאַן זאָגט צו די פרוי הרי את מקודשת לי, דאָס מיינט דו זאָלסט זיין פאַרהייליגט צו מיר, ווי ס'איז דער געזעץ פון משה און ישראל, אויב ס'זיינען דערביי קיינע עדות ניט געווען, האָבען די קידושין קיין שום ווערט, כאָטש זיי ביידע זאָגען אז ס'איז געמאַכט געוואָרען רעכטע קידושין, האָט עס קיין ווערט ניט.

עשה רכה. אויב אַ מאַן האָט באַלד נאָך זיין הייראַטען אַרויסגעלאָזט אַ קלאַנג, דאָס ער האָט געפונען זיין פרוי איז ניט געווען קיין ערליכע מיידעל צו דער חתונה, און ס'איז באַוויזען געוואָרען, דאָס זיין קלאַנג איז געווען פאַלש, בלייבט זי זיין פרוי פאַר זיין גאַנצען לעבען, אפילו ווען די פרוי איז מיט אַ פעהלער, אָדער אַ קרעציגע, אויב אָבער זי וויל מיט איהם ניט בלייבען, מעג ער איהר געבען אַ גט, אויב ס'איז געוואָרען אויסגעפונען, דאָס די פרוי איז אויסגעלאַסען, אָדער זי איז אַ נאָהענטע משפחה מיט דעם מאַן, וואָס צוליב דעם, טאָרען זיי לויט נאָך דער תורה, ניט הייראַטען איינער דעם צווייטען, זאָל ער איהר געבען אַ גט, ווייל ס'שטעהט אין דער תורה ולו תהיה לאשה, לערנען מיר פון דאַנען, דאָס נאָר אַ פרוי וועלכע ער מעג הייראַטען, די מוז בלייבען זיין פרוי.

לאו שכט. נאָכדעם ווי ס'איז באַוויזען געוואָרען, דאָס ס'איז געווען פאַלש דעם מאַנס באַשולדיגונג, געגען זיין פרוי פאַר ניט זיין

א ערליכע מיידעל, און זי איז פארבליבען זיין פרוי, טאר ער איהר קיינמאל ניט גט'ן, אויב ער האט איהר געגעבען א גט קומט איהם מלקות, און דער בית דין צווינגט איהם, איהר צוריק צו נעמען, אויב אין דער צווישענצייט פון זיין גט ביז צום צוריקנעמען, האט איהר אן אנדערער געגעבען קידושין, קען ער זי דאך ניט מעהר צוריקנעמען, צוליב דעם צווייטענס קידושין, אדער ווען זי איז דערווייל געשטארבען, אדער אויב ער איז א כהן, טאר ער דאך ניט צוריקנעמען זיין גיגעטע פרוי, דאן קומט איהם מלקות, דערפאר וואס ער האט איהר געגעבען א גט, אויב אבער ס'איז געפונען געווארען, דאס זי איז טאקי ניט געווען קיין ערליכע מיידעל ווען זי האט געהייראט מיט דעם מאן, קומט איהר טויט שטראף סקילה (פארשטיינען).

באמערקונג: עשה רכה און לאו שכט ריידט זיך, ווי דער מאן זאגט, דאס נאכדעם ווי ער האט איהר שוין געהאט געגעבען קידושין, האט זי זיך איבערגעגעבען צו אן אנדערען מאן, דאמאלס איז זי דאך שוין געווען זיין ווייב, דאריבער קומט איהם טויט שטראף (סקילה), און אויב ס'איז טאקי וואר.

עשה רכו. ס'איז א מצוה צו פארשטיינען, אלע וועלכע ווערען פון בית דין פאראורטיילט, צו דיזען טויט שטראף (סקילה), ס'זיינען פאראן אין דער תורה אכצעהן פון זיי, און צווישען זיי איז פאראן א כלה, וועלכע מ'האט איהר שוין מקדש געווען, נאר זי האט נאך ניט געוואוינט מיט איהר מאן, און זי האט דערווייל געזינדיגט מיט א פרעמדען מאן קומט זיי ביידען פארשטיינען.

לאו של. בית דין טאר ניט באשטראפען א מיידעל, אויב זי איז פארגוואלטיגט געווארען, אזוי אויך אלע אנדערע וועלכע מ'האט געצוואונגען צו טאן אן עבירה, כאטש די עבירה איז פון די דריי, פאר וועלכע מ'מוז זיך לאזען טויטען, און ניט טאן די עבירה, און ער האט יא געטהון די עבירה, פאר וועלכע ס'קומט איהם טויט שטראף פון בית דין, דאך זאל איהם בית דין ניט טויטען, ווייל ער איז פארט געווען געצוואונגען.

עשה רכז. אויב א מאן פארגוואלטיגט א מיידעל, אין די עלטער פון דריי יאר מיט איין טאג, ביז צוועלף יאר מיט זעקס מאנאט וויינינגער א טאג, און זי איז געווען א בתולה, מוז ער געבען צום מיידעל'ס פאטער, פופציג סלעים (זילבער שטיק) ריינע זילבער, דאס באצאלט ער קנס, און ער מוז איהר האלטען פאר א ווייב, אויב דער מאן וויל איהר ניט נעמען, און דער פאטער מיט דעם מיידעל ווילען יא, דאן צווינגט מען איהם, איהר צו נעמען און באצאלען קנס די פופציג סלעים, כאטש זי איז בלינד, הינקענדיג אדער אנדערע פעהלער, צווינגט מען איהם צו נעמען איהר,

אָבער זי קריגט ניט קיין כתובה, ווייל די גאַנצע אורזאַך וואָרום די חכמים האָבען איינגעפירט דאָס יעדע פרוי מוז קריגען אַ כתובה, איז נאָר דאָס דער מאַן זאָל ניט קענען אזוי לייכט אַוועקשיקען זיין פרוי, אָבער דער מאַן טאָר דאָך זיין פרוי קיינמאָל ניט אַוועקשיקען, דאַן ברויך די פרוי ניט קיין כתובה.

לאו שלא. ווען דער פאַרגוואַלטיגער האָט די מיידעל גענומען פאַר אַ ווייב, קען ער איהר קיינמאָל ניט געבען אַ גט,, אויב ער האָט איהר געגעבען אַ גט, איז ער אַ ישראל, קען ער איהר צוריקנעמען און ס'קומט איהם ניט קיין מלקות, איז ער אָבער אַ כהן, טאָר ער זי דאָך ניט צוריקנעמען, ווייל זי איז דאָך אַ גרושה, קומט איהם מלקות, און נעמט איהר ניט צוריק.

לאו שלב. אַ מאַן וועלכער צוליב קראַנקהייט, אָדער אַנדערע אורזאַכען איז באַשטימט, דאָס אַ פרוי קאָן קיינמאָל פון איהם ניט פאַר־שוועגנגערין, טאָר ער ניט הייראַטען קיין אידישע טאָכטער, אָבער ער מעג הייראַטען אַ גויאישע טאָכטער, ווען זי איז זיך מגייר (זי נעמט אָן דעם אידישען גלויבען), אָדער אַ פרוי וועלכע מ'וויים ניט ווער איהר פאָטער אָדער מוטער זיינען, ס'קען אויך זיין דאָס זי איז אַ ממזרת, אָבער אַ פרוי וועלכע מ'וויים זיכער דאָס זי איז אַ ממזרת טאָר ער ניט הייראַטען.

לאו שלג. אַ ממזר טאָר ניט הייראַטען פון אידען, וועלכער איז אַ ממזר? אַ קינד וועלכער ווערט געבוירען פון עלטערען, וועמענס הייראַטען איז צוליב זייערע נאָהענטע פאַרוואַנדשאַפט, פאַרבאָטען פון דער תורה און אויב זיי הייראַטען קומט זיי די שטראָף כרת (זייער נפש ווערט אויס־געשניטען פון אידישען פאָלק), סיי דער קינד איז אַ זכר אָדער אַ נקבה, טאָרען זיי ניט הייראַטען צווישען אידען, אַ חוץ אַ קינד וועלכער ווערט געבוירען פון אַ נדה, דאָס מיינט, דער מאַן און פרוי זיינען געווען צו־זאַמען, ווען די פרוי האָט געהאַט איהר צייט, כאָטש דערפאַר איז דאָך אויך די שטראָף כרת, דאָך מעג דער קינד הייראַטען צווישען אידען.

לאו שלד. אַ מאַן פון די פעלקער עמון אָדער מואב, וועלכער האָט זיך מגייר געווען (ער איז געוואָרען אַ איד), טאָר ער ניט הייראַטען אַ אידישע טאָכטער, אַנדערע גוים באַלד ווי זיי זיינען זיך מגייר, מעגען זיי שוין הייראַטען אַ אידישע טאָכטער, אָבער פון עמון און מואב, כאָטש וויבאַלד זיי זיינען זיך מגייר רעכנען זיי זיך ווי אידען אין אַלע זאַכען, אָבער הייראַטען פון אידען טאָרען זיי קיינמאָל ניט ביז אייביג, אָבער נאָר די מענער פון עמון און מואב, טאָרען ניט הייראַטען מיט אידישע טעכטער, די אידישע מענער מעגען אָבער יאָ הייראַטען מיט

פרויען פון די פעלקער פון עמון און מואב, אזוי האָט משה רבינו ע"ה גילערינט פון השי"ת אויפ'ן בארג סיני.

לאו שלה. ווען די אידען געהן מלחמה האלטען, מיט די פעלקער עמון אָדער מואב, טאָר מען צו זיי ניט שיקען פריער קיין פרידענם אָנבאָט, אזוי ווי מ'מוז שיקען צו אַלע אַנדערע פעלקער אַ פרידענם אָנבאָט, פאר דעם ווי מ'פאלט אָן אויף זיי, און כאָטש מ'טאָר זיי ניט אָנבאָטען קיין פריעדען, דאָך אויב עמון אָדער מואב, האָבען אליין פון זיך פריהער צוגעשיקט, צו די אידען בעטענדיג צו שליסען פרידען מיט זיי, נעמט מען עס אָן, אָבער די אידען טאָרען זיי ניט פריהער אָנבאָטען קיין פרידען אין צייט פון מלחמה, און געוויס ניט אין צייט פון פרידען, טאָר מען זיי ניט באגריסען מיט'ן וואָרט שלום, און מ'טאָר זיי אויך ניט טאָן קיין גוטע זאך ווי למשל, ניט מבקר חולה זיין (קראנקען באזוך) אָדער אנדערע גמילות חסדים טאָן פאר זיי.

לאו שלו. מ'טאָר ניט דערווייטערען פון אידישען פאָלק, די קינדער פון פאָלק אדום, אויב זייער פאָטער און זיידע האָבען אָנגענומען אידישקייט, און ער אליין איז אויך אַ איד, דאָס הייסט דער דריטער דור, מעג מען זיך מיט זיי משדך זיין (אויסמישען זיך דורך הייראַטען), נאָר דער ערשטער און צווייטער דור זיינען פאַרזאָגט ניט צומישען זיך מיט זיי, און דאָס באַציהט זיך סיי צו מענער, און סיי צו פרויען, ווייל דער פאָלק אדום שטאַמט פון עשו, וועלכער רעכינט זיך דיינער אַ ברודער.

לאו שלז. מ'טאָר ניט אָבשטויסען אַ מצרי, פון דריטען דור, דאָס מיינט זיין פאָטער און זיידע, און ער אויך האָבען אַלע אָנגענומען דעם אידישען גלויבען, טאָר מען זיי ניט דערווייטערין, ניט וועלענדיג זיך משדך זיין מיט זיי א. ד. גל. דער פסוק מיינט ניט חלילה צו זאָגען, דאָס די אידען מוזען זיך מיט זיי משדך זיין, דער פסוק זאָגט אונז בלויז, דאָס אויב איינער וויל זיך משדך זיין מיט אַ מצרי פון דריטען דור, איז עס ניט קיין איסור אזוי ווי ס'איז ביי עמון און מואב, ווייל מיר מוזען ניט פארגעסען דאָס מיר האָבען זיך אויפגעהאלטען אין זייער לאנד.

לאו שלח. ווער ס'איז אומריין, ניט ווייל ער האָט זיך צוגערירט, צו אַן אומריינע זאַך, נאָר ער איז געוואָרען אומריין פון זיין אייגע־נעם קערפּער, ווי למשל ער איז געוואָרען אַ מצורע (אַ קרעציגער)), אָדער ס'איז פון איהם ארויסגעקומען שכבת זרע (זאמען פליסיגקייט), זיבה (אַ אַנדער פליסיגקייט), אָדער אַ פרוי ווען זי האָט איהר צייט, אַ געווי־נערין וועלכע האָט זיך נאָך ניט גערייניגט א. ד. גל., טאָרען זיי ניט קומען אויף דעם הר הבית, דער בארג וועלכער פירט צום בית המקדש, ס'רופט זיך מחנה לויה, אָבער די וועלכע ווערען נאָר אומריין, ווייל זיי

האָבען זיך צוגערירט צו אַן אומריינע זאַך, די מעגען קומען אויפ'ן הר הבית לויט'ן דין פון דער תורה, ווער ס'רירט אָן אַ טויטען קערפּער, אפילו דער טויטער קערפּער אליין, מעגען קומען אויפ'ן הר הבית, ווייל מיר זעהען דאָך, דאָס משה רבינו עליו השלום האָט מיט זיך געפירט דעם טויטען קערפּער פון יוסף הצדיק, און משה רבינו ע"ה איז דאָך געווען אין מחנה לויה.

עשה רכח. ס'איז אַ מצוה ווען די אידישע ארמיי געהט אין קריעג, זאָל מען צוגרייטען אַ געוויסען אָרט, צו טאָן דעם מענשליכען געברויך, דער אָרט זאָל זיין ניט אין דעם לאַגער, נאָר אוועק פון לאַגער, ווייל ס'שטעהט אין פסוק והיה מחנך קדוש, דאָס מיינט דיין לאַגער זאָל זיין ריין.

עשה רכט. ס'איז אַ מצוה, דאָס יעדער אידישער ארמיי מאַן, זאָל טראָגען מיט זיך צוזאַמען מיט זיין גיוועהר, אַ שפּיציגע שטיק אייזען, דאָס נאָכדעם ווי ער וועט האָבען געטאָן, דעם מענשליכען געברויך, זאָל ער מיט דעם אייזען גראָבען ערד, צום פאַרדעקען זיין ארויסגאַנג, און דער לאַגער זאָל ניט ווערען פאַראומריינינגט.

לאו שלט. אויב אַ גויאישער קנעכט האָט געדינט אין חוץ לארץ (אויסער ארץ ישראל), און ער איז אַנטלאָפען פון זיין אייגענטימער נאָך ארץ ישראל, צו ווערען דאָרט אַ איד, טאָר מען דעם קנעכט ניט כאַפּען, און איהם צוריק ברייננגען צו זיין אייגענטימער, כאָטש דער אייגענטימער איז אַ איד, נאָר דער אייגענטימער מוז דעם קנעכט באַפרייען, און אויב ער וויל איהם ניט באַפרייען, זאָל דער בית דין פון דעם קנעכט ארונטער־נעמען זיין קנעכטשאַפט, און ער קען אוועקגעהן פון זיין קנעכטשאַפט, אָבער דער קנעכט מוז געבען דעם אייגענטימער די געלד וויפיל ער האָט איהם באַצאָלט, אויב דער קנעכט האָט ניט קיין געלד, זאָל ער געבען אַ וועקסעל פאַר די געלד, און ווען ער וועט האָבען געלד, זאָל ער איהם באַצאָלען.

לאו שמ. ווען דער אַנטלאָפענער קנעכט באַזעצט זיך אין ארץ ישראל, און ער ווערט אַ איד, האָט ער די זעלבע רעכט ווי אַ גר צדק (אַ גוי וואָס ווערט אַ איד אין ערליכען וועג), מ'טאָר איהם ניט אָפּנאַרען מיט קיין זאַך, דאָס מיינט אויך, ניט נאַרען איהם מיט רייד למשל, איהם ניט צו דערנידערן, פאַרשעמען א. ד. גל. נאָכוואָס האָט די תורה באַדאַרפט אָנזאָגען וועגען דעם באַזונדער? די זאַכען טאָר מען דאָך ניט טאָן צו קיינעם פון די אידען, און ער איז דאָך יעצט אויך אַ איד גלייך מיט אַלע אַנדערע? נאָר ווייל מיר ווייסען דאָס ער פיהלט זיך זעהר געפאַלען און נידריג ביי זיך, איז זעהר מעגליך מ'זאָל איהם טאָן שלעכטס, דעריבער האָט די תורה צו געגעבען נאָך אַ באַזונדערען אָנזאָג מיט אַ לאו.

לאו שמא. א מאן וועלכער באנוצט א פרוי אין אן אויסגעלאסענעם וועג, דאס מיינט אהן חופה וקידושין, איז ער עובר אויף דעם לאו לא תהיה קדשה, א קדשה איז א פרוי וועלכע גיט זיך איבער צו מענער אדער א מאן אהן חופה וקידושין, און ווייל צו ווערען א קדשה קאן זי דאך ניט, סיידען זי זינדיגט מיט א מאן, דאן ווערט זי א קדשה, און דער מאן מאכט איהר פאר א קדשה, דעריבער קומט זייביידען מלקות, פון דעם לאו לא תהיה קדשה, וואס מיינט ס'זאל ניט זיין קיין קדשה צווישען אידישע טעכטער, אבער אויב ער נעמט איהר מיט חופה וקידושין, כאטש זי איז אן אויסגעלאסענע פרוי פון פריהער, איז ניטא דער לאו, און אויב ער נוצט איהר אהן חופה וקידושין כאטש זי איז פון אלעמאל אן ערליכע, דאך קומט זיי ביידען מלקות.

לאו שמב. א בהמה וועלכע איז א אתנן זונה, אדער א מחיר כלב, טאר מען ניט ברייננען פאר א קרבן אויפ'ן מזבח, וואס איז א אתנן זונה? ווען איינער זאגט צו אן אויסגעלאסענע פרוי, איך גיב דיר די זאך אלס באצאלונג פאר זינדיגען מיט דיר, סיי די זונה איז א גויאישע, סיי א אידישע מיט וועלכע ער טאר ניט הייראטען צוליב פארוואנדשאפט, אבער אויב די זונה איז ניט פארהייראט, און ער מעג איהר הייראטען, איז איהר אתנן מותר צו ברייננען פאר א קרבן, אויב א מאן גיט זיין אייגענע פרוי א באצאלונג, זי זאל זיין מיט איהם ווען זי איז אומריין, כאטש דערפאר קומט דאך כרת, דאך איז דער אתנן מותר, וואס איז מחיר כלב? ווען איינער זאגט צום צווייטען נאדיר מיין שעפס, און דו גיב מיר דערפאר דיין הונד, אדער ווען איינער פארטוישט א הונד פאר מעהרערע בהמות אדער עופות, זיינען אלע אסור פון צו ברייננען זיי פאר קרבנות.

עשה רל. ס'איז א מצוה צו נעמען פראצענט פון א גוי, ווייל ס'שטעהט אין פסוק לנכרי תשיך, דאס מיינט פון א גוי זאלסטו נעמען פראצענט, מ'מעג אויך נעמען געבארגט פון א גוי, און איהם צאלען פראצענט, ווייל ס'שטעהט לא תשיך לאחיך, דאס מיינט זאלסט ניט געבען קיין פראצענט צו דיין ברודער מיינט א אידען, אבער צו אלע אנדערע פעלקער מעג מען געבען פראצענט, דער פסוק מיינט ניט צו זאגען, דאס ס'איז א מצוה צו בארגען געלט צו א גוי, כדי צו קאנען נעמען פון איהם פראצענט, נאר אויב מ'האט געלט ביי א גוי, איז א מצוה צו נעמען פון איהם פראצענט, אזוי ווי די מצוה פון ציצית, מוז מען ניט קויפען א קלייד אום צו קאנען ארייננטהון ציצית, נאר אויב מ'האט א קלייד מיט פיר עקען מוז מען ארייננטהון ציצית.

לאו שמג. א איד טאָר ניט נעמען געבאָרגט געלט, אָדער זאַכען, פון א צווייטען אידען און איהם צאָלען פראָצענט, ווייל ס'שטעהט אין פסוק לא תשיך לאחיך, דאָס מיינט זאָלסט ניט מאַכען, דאָס דיין ברודער זאָל דיך בייסען, אזוי ווי מ'טאָר ניט נעמען געבאָרגט, און צאָלען פראָצענט, אזוי אויך טאָר מען ניט אוועקבאָרגען קיין געלט אָדער זאַכען, און נעמען פראָצענט פון א אידען.

לאו דמש. ווער ס'האָט אויף זיך גענומען, מיט א נדר אָדער א נדבה, צו געבען א בהמה צום מזבח, אָדער ער איז שולדיג אַנדערע קרבנות, געלד צום בית המקדש, מעשרות א. ד. גל. טאָר ער ניט אויפ־האַלטען פון באַצאָלען, מעהר ביז ס'געהן פאַרביי, די דריי ימים טובים פסח, שבועות און סוכות, אויף וועלכע אַלע אידען מוזען קומען אין ירושלים, אויב די דריי ימים טובים געהן פאַרביי, און ער האָט ניט געבראַכט וואָס ער איז שולדיג, איז ער עובר אויף דעם לאו פון לא תאחר.

עשה רלא. ס'איז א מצוה דורכצופירען, אַלעס וואָס מ'נעמט אויף זיך, ארויסריידענדיג מיט'ן מויל, למשל אויב איינער וועלכער איז ניט שולדיג קיין קרבן, אָבער ער זאָגט זיך ארויס, איך וויל ברייננגען א קרבן, אָדער ווען ס'שטעהט זיינע א בהמה און ער זאָגט, די בהמה זאָל זיין פאַר א קרבן, אָדער ער זאָגט, וויפיעל מיין ווערט איז באַשטימט אין דער תורה לויט מיין עלטער, אזוי פיעל געלד זאָל איך געבען צום בית המקדש, אָדער וויפיעל געלד איך בין ווערט, ווען מ'זאָל מיר פאַרקויפען, אזוי פיעל געלד וועל איך געבען צום בית המקדש, איז אויף דעם מענש א מצוה, דאָס באַלד אין דעם ערשטען יום טוב קומענדיג נאָך ירושלים, זאָל ער נעבען וואָס ער האָט צוגעזאָגט, אויב ניט איז ער עובר, פאַר ניט אָבהיטען די מצוה פון מוצא שפתיך תשמור.

עשה רלב. ווער ס'דינגט אַן אַרבייטער צו אַרבייטען ביי עסענוואַרג, וועלכע וואַקסען פון דער ערד, זאָל ער לאָזען דעם אַרבייטער עסען, פון דעם וואָס ער אַרבייט, סיי ער אַרבייט ביי אָפּגעשניטענעם, סיי ביי וואָס ס'איז נאָך צוזאַמען מיט דער ערד, ס'איז אַן אונטערשייד, אויב ער אַרבייט ביי אָפּגעשניטענעם מעג ער עסען, נאָר אזוי לאַנג, ווי ס'איז נאָך ניט פאַרטיג, מ'זאָל מוזען געבען דערפון מעשר, ווען ס'איז פאַרטיג צו מעשר טאָר ער ניט עסען, און אויב ער אַרבייט ביי וואָס ס'איז נאָך צוזאַמען מיט דער ערד, מעג ער נאָר עסען דאַן, ווען זיין אַרבייט איז אויסצופערטיגען, ווי למשל אָפּשניידען און אוועקלייגען, אַן אַרבייטער וועלכער שלאָגט אויס פוטער, אָדער וועלכער מאַכט קעז, טאָר ניט עסען דערפון, וויל ס'וואַקסט ניט פון דער ערד, און דאָס איז גענויס, דאָס די וועלכע היטען אין די גערטנער און פעלדער, טאָרען ניט עסען פון קיין

זאך, ווייל נאָר די וועלכע אַרבייטען מיט די הענד אָדער פיס מעגען עסען.

לאו שמה. דער אַרבייטער טאָר ניט מיט זיך נעמען אהיים, פון דעם

ביי וואָס ער אַרבייט, אויך ביי דער אַרבייט טאָר ער ניט נעמען מעהר ווי פיעל ער קען עסען, און אוועקגעבען צו אַנדערע, ווייל די תורה האָט נאָר געגעבען דעם אַרבייטער רעכט, צו עסען וויפיעל ער אליין ברויך צום עסען, אָבער ניט צו נעמען אהיים, אָדער געבען צו אַנדערע.

לאו שמו. דער אַרבייטער טאָר ניט עסען אין צייט פון דער אַרבייט,

נאָר נאָכדעם ווי די אַרבייט איז פאַרענדיגט, ווייל ס'שטעהט אין פסוק וחרמש לא תניף על קמת רעך, לערנען די חכמים פון דעם פסוק, דאָס אזוי לאַנג ווי דו ביזט באַשעפטיגט מיט דער אַרבייט, צו שניידען פאַר דעם בעל הבית, זאָלסטו ניט אויפהערען פון דער אַרבייט, צוליב דעם וואָס דו ווילסט שניידען, פאַר זיך צום עסען פון דעם ביי וואָס דו אַרבייטסט.

עשה רלג. ווען אַ מאַן וויל זיך שיידען מיט זיין פרוי, מוז ער איהר געבען

אַ גט, ווי ס'שטעהט אין פסוק וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה, די פרוי קאָן אַנדערש ניט ווערען געשיידען, סיידען נאָר מיט אַ שריפט וואָס זי באַקומט, און די שריפט רופט זיך גט, צען זאַכען זיינען פאַראַן ביי אַ גט, וועלכע זיינען די וויכטיגסטע הויפטזאַכען פונ'ם גט, דאָס מיינט ווען אפילו איין זאַך פון די צעהן פעהלט, איז דער גט גאָר קיין גט ניט, 1) דער מאַן מוז געבען דעם גט מיט זיין אייגענעם ווילען, אויב ער ווערט דערצו געצוואונגען, דורך וואָס ס'זאָל ניט זיין איז עס קיין גט ניט, 2) ער זאָל איהר גט'ן נאָר שריפטליך און ניט מיט קיין אַנדערע זאַך, 3) אינ'ם שריפט זאָל מען קאָנען זעהן דייטליך ערקלעהרט, דאָס דער מאַן האָט איהר גיגט, און שאַפט איהר אָפּ פון אַלע פאַרבינדונגען מיט איהם, 4) מ'זאָל קאָנען זעהן, דאָס דער גט שניידט דורך, אַלעם צווישען זיי ביידען, ניט איבערלאָזענדיג די מינדסטע זאַך הענגען אין דער לופט, 5) דער גט מוז זיין געשריבען אויסשליסליך נאָר פאַר דער פרוי, 6) דער גט מוז זיין געשריבען אויף אַ זאַך, וועלכע מ'זאָל קענען איהר געבען דעם גט, אזוי ווי ער איז, ניט ברויכענדיג דעם גט אָפּצושניידען פון אַן אַנדערע זאַך, 7)מ'זאָל איהר געבען דעם גט, 8) מ'זאָל איהר געבען דעם גט פאַר צוויי עדות, 9) מ'זאָל איהר געבען דעם גט מיט דעם צוועק איהר צו שיידען, 10) און נאָר דער מאַן אָדער ווער ס'ווערט געשיקט פונ'ם מאַן זאָל איהר געבען דעם גט.

לאו שמז. אויב די געג'טע (געשיידענע) פרוי, האָט געהייראַט מיט אַן

אַנדערען מאַן, אָדער אפילו ווען דער צווייטער מאַן האָט איהר בלויז מקדש געווען, קאָן דער ערשטער מאַן איהר ניט מעהר הייראַטען,

אויב ער האָט איהר צוריקגענומען, קומט איהם מלקות און דער בית דין צווינגט איהם, ער זאָל איהר אוועקשיקען, אויב די פרוי האָט געזינדיגט מיט אַ מאַן, נאָכדעם ווי זי האָט באַקומען דעם גט פון דעם ערשטען מאַן מעג ער איהר צוריק נעמען, אזוי לאַנג ווי זי האָט ניט באַקומען קידושין פון קיין מאַן.

לאו שמח. אַ מאַן נאָך זיין הייראַטען, טאָר ניט דעם גאַנצען ערשטען יאָר אַרויסגעהן אין מלחמה, מ'טאָר איהם אויך ניט צווינגען צו געהן אין מלחמה, אָדער צו טאָן קריגס אַרבייט, ווי צופירען שפייז צו דער אַרמיי, צורעכט מאַכען די וועגען, אָדער היטען די שטאָט געגען די שונאים, מיט איין וואָרט ער טאָר גאָר ניט טאָן, ניט פאַר דער שטאָט, אויך ניט פאַר דער אַרמיי, ווייל ס'זיינען אין פסוק פאַראַן צוויי לאוין, לא יצא בצבא ולא יעבור עליו לכל דבר, אויב ער טהוט עפּעס פאַר דער מלחמה איז ער עובר אויף צוויי לאוין.

עשה רלד. ווען אַ מאַן הייראַט אַ פרוי, איז אויף איהם אַ מצוה, צו בלייבען אין הויז דעם גאַנצען ערשטען יאָר, און פרייליך מאַכען זיין פרוי, דאָס זעלבע איז אויך אויב ער נעמט זיין ברודערס פרוי, וועלכער איז געשטאָרבען ניט איבערלאָזענדיג קיינע קינדער, ער טאָר ניט אוועק פון זיין פרוי, אין דעם ערשטען יאָר, פאַר אַ לאַנגע צייט, אפילו ווען זי דערלויבט איהם, אָבער ער מעג אַוועק אויף עטליכע טעג, וועגען אַ מצוה אָדער צו זעהן זיך מיט פריינד, ווער ס'איז עובר און דערפרייט ניט זיין פרוי, ווייל ער געהט אין מלחמה, איז אַ חוץ וואָס ער טהוט ניט די מצוה פון זיין אין הויז, איז ער נאָך עובר אויף צוויי לאוין.

לאו שמט. אויב איינער באָרגט אוועק געלד צום צווייטען, און וויל פון איהם נעמען זאַכען אַלס פאַרזיכערונג, דאָס ער וועט איהם צוריק געבען זיין געלד, טאָר ער ניט נעמען ביי איהם קיינע זאַכען וועלכע ווערען באַנוצט פאַר'ן מענשליכען געברויך, ווי פאַרשיידענע כלים צו צוגרייטען עסענוואַרג, אויך אַנדערע נייטיגע הויזזאַכען פאַר'ן טעגליכען געברויך, סיי ער נעמט די זאַכען באַלד ביים באָרגען, סיי ער קומט שפּעטער מיט אַ באַפעהל פון בית דין, ווייל דער באָרגער וויל ניט באַצאָלען, אויב ער האָט גענומען איינס פון די אויבענדערמאָנטע זאַכען צווינגט מען איהם צוריק צו געבען, אויב ס'איז דערווייל פאַרלוירען אָדער פאַרברענט געוואָרען, קומט איהם מלקות.

לאו שנ. ווער ס'האָט אַ נגע צרעת (אַ אויסשלאַג אויפ'ן לייב), וואָס דער כהן דאַרף אונטערזוכען, טאָר ער ניט אויסרייסען אָדער אָפּשניידען די צייכענס פון די נגע צרעת, און דערמיט שטערען די אונטערזוכונג פונ'ם כהן, אָבער אויב די צרעת איז אויפ'ן אַקסעל, און ער טראָגט אַ

לאַסט אויף זיין אַקסעל, אָדער אויב די צרעת איז אויפ׳ן פוס, און ער וויקעלט איין די פוס אין בלעטער, און די צייכענס פון אומריינינקייט ווערען פאַרשוואונדען, מאַכט ניט אויס, אָבער נאָר דאַן, ווען ער האָט געטראָגען לאַסט, אָדער איינגעוויקעלט די פוס ניט מיינענדיג דערמיט צו פאַרניכטען די צייכענס פון די צרעת.

לאו שנא. ווער ס׳באָרגט אוועק געלד, סיי צו אַ אָרימאַן, סיי צו אַ רייכען, און ער באַצאָלט ניט, טאָר מען ניט אריין צו איהם אין הויז, אין נעמען זאַכען מיט גוואַלד אַלס משכון (פאַרזיכערונג), סיידען דורכ״ן בית דין, און אפילו דער וועלכער ווערט געשיקט פון בית דין, טאָר אויך ניט אַריינגעהן אין הויז, נאָר ער מוז שטעהן דרויסען, און דער שולדיגער זאָל צו איהם די זאַכען אַרויסברייגען, וואָסזשע איז דער אונטערשייד, צווישען דעם ווער ס׳קומט פון בית דין, אָדער קומט פון זיך אליין? דער אונטערשייד איז, ווער ס׳קומט פון בית דין, מעג נעמען די זאַכען אפילו ווען דער שולדיגער, ווייל זיי איהם ניט געבען גוטווילליג, אָבער ווער ס׳קומט פון זיך אליין, טאָר אינגאַנצען די זאַכען ניט נעמען, סיידען ער גיט זיי איהם מיט זיין ווילען.

לאו שנב. מ׳טאָר ניט האַלטען ביי זיך אַ משכון (פאַרזיכערונג), אין דער צייט ווען דער אייגענטימער איז אַן אָרימאַן, און ער נויטיגט זיך שטאַרק אין דעם משכון, סיי דער משכון איז גענומען געוואָרען דורכ׳ן בית דין אָדער ניט, אויב מ׳גיט איהם ניט צוריק ווען ער ברויך דעם משכון צו באַנוצען, פאַר׳ן טאָג אָדער פאַר דער נאַכט, איז מען עובר אויף אַ לאו, לא תשכב בעבוטו, דאָס מיינט דו זאָלסט ניט געהן שלאָפען מיט דעם משכון אין דיין הויז, אָבער דאָס איז נאָר, ווען דער משכון איז גענומען געוואָרען, נאָכדעם ווי ער האָט גענומען געבאָרגט די געלד, אויב אָבער דער אייגענטימער פון משכון, האָט אליין געגעבען דעם משכון ביים באָרגען די געלד, דאַן ברויך מען דעם משכון ניט צוריק צו געבען ביז ער באַצאָלט.

עשה רלה. ווער ס׳האָט ביי זיך אַ משכון (אַ פאַרזיכערונג), פון דעם וואָס איז שולדיג געלד און באַצאָלט ניט, סיי ער האָט גענומען דעם משכון, דורכ׳ן בית דין, סיי ער אליין האָט עס גענומען נאָכדעם ווי ער האָט ניט באַצאָלט, מוז ער איהם צוריקגעבען דעם משכון, ווען ער נויטיגט זיך אין איהם, למשל אויב ס׳איז אַ כלי אָדער אַ מלבוש וואָס ער מוז האָבען בייטאָג, זאָל מען עס איהם געבען באַלד אין דער פריה, פאַר׳ן גאַנצען טאָג, און אין אָוועט צוריקנעמען ביז מאָרגען פריה, אויב ס׳איז אַ קישען אויף וועלכען ער ברויך צו שלאָפען, זאָל מען עס איהם געבען אין אָוועט פאַר די גאַנצע נאַכט, און צוריקנעמען אין דער פריה

ביז אווענט, דאָס נעמען און צוריקגעבען יעדען טאָג געהט אויף אייביג ביז ער באַצאָלט, אויב דער משכון איז אַ זאַך וועלכעס דער אייגענטימער ברויך ניט נויטיג, מעג מען עס האַלטען דרייסיג טעג און דאַן פאַרקויפען.

עשה רלו. ווען מ'דינגט אַ מענש אָדער אַ בהמה צו דער אַרבייט, אָדער אפילו כלים, מוז מען באַצאָלען אין צייט, ווען איז די צייט? אַ געדונגענער פאַר'ן טאָג, איז זיין צייט צו באַקומען באַצאָלט די גאַנצע נאַכט ביז פריה, אַ געדונגענער פר די נאַכט איז זיין צייט דער גאַנצער טאָג, אַ געדונגענער פאַר שטונדען איז זיין צייט דער גאַנצער טאָג, אַ געדונגענער פאַר שטונדען ביי נאַכט איז זיין צייט די גאַנצע נאַכט, אַ געדונגענער פאַר אַ וואָך, מאָנאַט, אָדער יאָר, אויב ער פאַרלאָזט די אַרבייט בייטאָג איז זיין צייט בייטאָג, אויב ער פאַרלאָזט די אַרבייט ביינאַכט איז זיין צייט ביינאַכט, ווער ס'האַלט אויף די באַצאָלונג ביז איבער די צייט, איז עובר אויף איין לאו און פיר מצות, דאָס איז נאָר ווען דער אַרבייטער האָט פון איהם פאַרלאַנגט זיין באַצאָלונג, אָבער ווען דער אַרבייטער האָט ניט פאַרלאַנגט, אָדער דער בעל הבית האָט איהם איבערגעגעבען צו אַן אַנדערען יענער זאָל איהם באַצאָלען, און דער אַרבייטער איז באַשטאַנען דערויף, און יענער האָט איהם אויפגעהאַלטען, איז דער בעל הבית ניט עובר.

לאו שנג. קיינע פערוואַנדטע טאָרען ניט ווערען אָנגענומען אַלס עדות, סיי זיי קומען צו פאַרטיידיגען, סיי באַשולדיגען, לויט'ן דין פון דער תורה רעכנען זיך נאָר פערוואַנדטע דורכ"ן פאָטער, דאָס זיינען אַ פאָטער מיט זיין זוהן, מיט זיין זוהנס זוהן, אַ ברודער פון איין פאָטער און זייערע קינדער, אַ פעטער מיט זיין ברודערס זוהן, די אַלע קאָנען ניט אויפטרעטען צו זאָגען עדות איינער געגען צווייטען, אַלע איבריגע פאַרוואַנדטע דורך די מוטער אָדער דורך זיין פרוי, ווערען ניט אָנגענומען אַלס עדות, נאָר ווייל די רבנן האָבען באַשלאָסען אזוי, די אורזאַך פאַר וואָס פאַרוואַנדטע ווערען ניט אָנגענומען אַלס עדות, איז ניט ווייל מיר דענקען, דאָס זיי ליבען איינער דעם צווייטען, וועלען זיי זאָגען ניט ריכטיג, ווייל מיר נעמען דאָך ניט אָן זייער עדות זאָגען סיי צום גוטען און סיי צום שלעכטען, דאָס באַווייזט אז ס'איז ניט צוליב דעם, אָבער ס'איז נאָר ווייל עס איז אַ באַפעהל פון דער תורה.

לאו שנד. אַ דיין (אידישער ריכטער) טאָר ניט פאַרקוקען די ריכטיגקייט פון אַ דין, ווען ס'האַנדעלט זיך וועגען אַ גר (אַ גוי וואָס איז געוואָרען אַ איד) אָדער וועגען אַ יתום, מאַכענדיג זיי גערעכט און אין די ווירקליכקייט זיינען זיי שולדיג, דער דיין וועלכער אורטיילט דעם דין

ניט ריכטיג אוים רחמנות, איז ער עובר אויף צוויי לאוין, און אויב דער גר איז אויך א יתום איז ער עובר אויף דריי לאוין.

לאו שנה. מ׳טאר ניט נעמען פאר א משכון (א פארזיכערונג) א קלייד פון אן אלמנה (א פרוי וועמענס מן איז געשטארבען), כאטש אין דער תורה שטעהט נאר דער ווארט בגד (א קלייד) דאך האבען אונז אונזערע חכמים איבערגעגעבען, דאס ניט נאר א קלייד טאר מען ניט נעמען, נאר קיין שום זאך וואס ס׳זאל ניט זיין, טאר מען ניט נעמען, סיי דורכ׳ן בית דין, סיי אליין, סיי די אלמנה איז ארעם, סיי זי איז רייך, ווער ס׳איז עובר אויף דעם נעמענדיג א משכון פון אן אלמנה, נעמט בית דין עס אוועק פון איהם מיט גוואלד, און מ׳גיט עס צוריק צו דער אלמנה, אויב זי גיט צו דאס זי איז שולדיג, נייט מען איהר צו באצאלען, אויב זי לייקענט זאל זי שווערען און זי איז פטור.

לאו שנו. ווען מ׳נעמט צוזאמען אין פעלד די בינטלעך תבואה, און מ׳געהט פארביי איין בינטעל פארגעסענדיג איהר מיט צו נעמען, טאר מען ניט זיך ניט אומקערען צוריק אויפצוהויבען די פארגעסענע בינטעל, דאס רופט מען שכחה (פארגעסענע) דאס מוז בלייבען אין פעלד פריי פאר ארימע לייט, דאס איז נאר אויב ער האט פארגעסען די בינטעל הינטער זיך, וואו ס׳זיינען שוין געווען אלע בינטלעך אוועקגענומען, און ער האט ניט מעהר נאך וואס צוריק צו געהן, ווען ניט די פארגעסענע בינטעל, איז דאך געוויס דאס ער געהט נאר צוריק צו נעמען די שכחה, אבער ווען ער האט איבערגעלאזט א בינטעל פון פארענט, וואו ס׳זיינען פאראן נאך אנדערע בינטלעך צוליב וועלכע ער מוז דארט געהן, הייסט עס ניט דאס ער געהט צוריק צוליב דעם פארגעסענעם בינטעל, דאן מעג ער מיטנעמען די שכחה מיט זיך.

עשה רלז. ס׳איז א מצוה אויף דעם בעל הבית פון פעלד, דאס ווען ער פארגעסט אין פעלד א בינטעל תבואה, זאל ער עס איבער־לאזען פאר ארימע לייט, ווייל ס׳שטעהט אין פסוק לגר ליתום ולאלמנה יהיה, אפילו ווען דאס בינטעל איז געווען באהאלטען, אויב ער האט עס פארגעסען געהט עס צו די ארימעלייט, אויב די ארימע לייט האבען זיך געשטעלט נעבען דעם בינטעל, צו פארשטעלען עס פונ׳ם בעל הבית, אדער זיי האבען עס פארדעקט מיט שטרוי, און דער בעל הבית האט עס ניט געהאט פארגעסען, געהט עס ניט צו די ארימע לייט, אויב א שטארקער ווינד האט אוועקגעבלאזען די בינטלעך אין א פרעמד פעלד, און דארט האט ער פארגעסען א בינטעל, געהט עס ניט צו די ארימע לייט, ווייל ס׳שטעהט בשדך דאס מיינט אין דיין אייגען פעלד אויב דו פארגעסט, אבער ניט אין א פרעמד פעלד.

עשה רלח. ס'איז א מצוה אויפ'ן בית דין, צו שלאָגען מלקות, דעם וועלכער האָט געטאָן א זינד פאַר וועלכע ס'קומט מלקות, ווי פיעל מלקות שלאָגט מען? לויט דעם מענשינ'ס קרעפטען, און וואָס ס'שטעהט אין דער תורה, מ'זאָל געבען פערציג מלקות און ניט מעהר, דאָס מיינט מ'זאָל ניט געבען אַריבער פערציג, אפילו ווען דער מענש איז אזוי שטארק ווי שמשון הגבור, אָבער ווייניגער גיט מען אויב ער קאָן ניט מעהר אויסהאַלטען, ווייל אויב מ'זאָל געבען מעהר ווי ער קען אויסהאַלטען, וועט ער דאָך געווים שטאַרבען, ווען מ'שאַצט מוז מען זעהען ס'זאָל זיין א צאָהל, וועלכע טהיילט זיך אין דרייען, ווייל מ'שלאָגט א דריטע טייל אויף דעם ברוסקאַסטען, און צוויי דריטעל אויפ'ן רוקען, איין דריטעל טייל אויף דעם רעכטען אַקסעל און די צווייטע דריטעל אויפ'ן לינקען אַקסעל, ווען מ'שאַצט דאָס ער קען אויסהאַלטען צוואַנציג, אָבער צוואַנציג טיילט זיך ניט אין דרייען, מאַכען מיר ניט אויף איין און צוואַנציג, נאָר אויף אַכצעהן.

לאו שנז. ווען מ'שלאָגט א מענשין מלקות, טאָר מען ניט שלאָגען מעהר פון פערציג, ווייל ס'שטעהט ארבעים יכנו, דאָס מיינט פערציג זאָל מען שלאָגען, אָבער אונזערע חכמים האָבען געמאַכט אויף ניין און דרייסיג, צו פאַרהיטען פון עובר זיין אויף דעם לאו, ווייל אויב מ'וועט געבען פערציג, קאָן לייכט טרעפען צו מאַכען א טעות מיט איינעם אויף מעהר, וועט עס דאָך שוין זיין איין און פערציג, אָבער געבענדיג ניין און דרייסיג, כאָטש ער וועט זיך פאַרציילען מיט איינעם, איז דאָך ניט מעהר ווי פערציג, האָט ער דאָך ניט עובר געווען, אויב דער וועלכער שלאָגט מלקות האָט זיך פאַרציילט, און געשלאָגען מעהר מיט איינעם, איז ער עובר אויף דעם לאו פון לא יוסיף, און אויב דער מענש איז געשטאָרבען, מוז דער וועלכער האָט געשלאָגען, געהן אין גלות אזוי ווי דער דין פון איינעם וועלכער טויטעט א מענש אומגערן.

לאו שנח. ווער ס'לאָזט ניט א בהמה עסען, פון דעם ביי וואָס זי אַרבייט, אין דער צייט ווען זי אַרבייט ביי זאַכען, וועלכע וואַקסען ארויס פון דער ערד, סיי זיי זיינען נאָך צוגעוואַקסען צו דער ערד, סיי זיי זיינען אַרונטערגענומען פון דער ערד, אָדער די בהמה טראָגט אויף זיך א לאַסט פון דערפון, קומט איהם מלקות, ווייל ס'שטעהט לא תחסום שור בדישו, ניט נאָר אַן אָקס נאָר אַלע בהמות, חיות, סיי די וועלכע מיר מעגען עסען, אָדער ניט, און ניט נאָר דרעשען טאָר מען ניט, נאָר אַלע ארבייט ביי וואָס ס'וואַקסט פון דער ערד, אפילו ווען זי טראָגט אויף זיך שטרוי פון איין אָרט צום צווייטען, קומט מלקות פאַר ניט לאָזען איהר עסען,

אָבער ניט אַנדערש, סיידען ער אַרבייט מיט איהר, ווען ער לאָזט איהר ניט עסען.

לאו שנט. אַ פרוי וועלכע איהר מאַן איז געשטאָרבען, ניט איבערלאָזענדיג קיינע קינדער, אויב ס'זיינען פאַראַן ברידער פון פאַרשטאָרבענעם פון איין פאָטער, טאָר זי ניט הייראַטען אַ פרעמדען מאַן, נאָר איינער פון פאַרשטאָרבענעמס ברידער מוז איהר הייראַטען אָדער געבען חליצה, אויב זי האָט געהייראַט אַ פרעמדען מאַן, און ער איז געוועזען צוזאַמען מיט איהר, קומט זיי ביידען מלקות, און דער מאַן מוז איהר אַוועקשיקען מיט אַ גט, און זי טאָר ניט וואוינען מיט דעם מאַן, און אויך ניט מיט קיינעם פון פאַרשטאָרבענעמס ברידער, נאָר איינער פון די ברידער גיט איהר חליצה, נאָכהער מעג זי הייראַטען אַן אַנדערען מאַן.

עשה רלט. ס'איז אַ מצוה פון דער תורה, דאָס ווען אַ מאַן שטאַרבט, און לאָזט ניט איבער קיינע קינדער, זאָל זיין ברודער פון איין פאָטער נעמען זיין ווייב, ווייל ס'שטעהט אין פסוק ובן אין לו יבמה יבא עליה, דאָס מיינט אויב ער האָט ניט קיין זוהן, זאָל איהר שוואָגער איהר נעמען, אויב ס'איז פאַראַן אַ זוהן אָדער אַ טאָכטער, אָדער אַ קינד פון זיינעם אַ זוהן אָדער טאָכטער, אָדער אַ קינד וואָס דער פאַרשטאָרבענער האָט געהאַט מיט אַ אַנדערע פרוי, אפילו ווען ער האָט געלאָזט אַ קינד אַ ממזר, אָדער דער קינד דינט צו עבודה זרה (אַ געצענדינער), אבי נאָר ס'איז געבליבען אַ קינד, מעג זי הייראַטען וועמען זי וויל, ס'איז ניט קיין אונטערשייד, סיי דער פאַרשטאָרבענער האָט איהר געהייראַט און געוואוינט מיט איהר, סיי ער האָט איהר נאָר געהאַט געגעבען קידושין, איז אַלעס דערזעלבער דין, אויב דער שוואָגער האָט איהר ניט געוואָלט נעמען, אָדער זי האָט איהם ניט געוואָלט, זאָל ער איהר געבען חליצה, און זי מעג הייראַטען מיט אַ פרעמדען.

עשה רמ. אויב דעם פאַרשטאָרבענעם מאַן'ס ברודער, וויל ניט הייראַטען זיין פרוי, מוז ער איהר געבען חליצה, ווייל ס'שטעהט וחלצה נעלו מעל רגלו, דאָס מיינט זי זאָל אַרונטערנעמען זיין שוך פון זיין פוס, די חליצה קומט פאָר ביים בית דין, מ'ברייננגט אַ לעדערנעם שוך אין וועלכען מ.קאָן אַריינטאָן דעם גאַנצען פוסטריט, דער שוך טאָר ניט זיין גענעהט מיט פלאַקס (לינען), דער שוואָגער טהוט אָן דעם שוך אויף זיין רעכטען פוס, און בינדט איהם ארום זיין פוס מיט שנירלאָך, דאַן שטעהט ער און זי ביים בית דין ווי זיי ביידע ערקלערען אין לשון קודש, זי זאָגט מיין שוואָגער וויל ניט, דאַן זאָגט ער איך וויל איהר ניט נעמען,, ער שטעלט זיין פוס צו דער ערד, און זי זיצט און שטרעקט אויס איהר האַנד,

זי ביגט אויף די שוך־שנירלאך פון זיין פוס, זי נעמט אַרונטער דעם שוך, און וואַרפט איהם צו דער ערד, ווי באַלד דער שוך איז אַרונטער די גרעסטע טייל פון זיין פוס, מעג זי שוין הייראַטען אַ פרעמדען מאַן, דאַן שטעלט זי זיך אויף און שפייט אויס צו דער ערד, קעגען דעם שוואָ־גערס פנים, בית דין מוז זעהען די שפייעכץ ארויסגעהענדיג פון איהר מויל, און זי זאָגט אין לשון קודש דעם פסוק ככה יעשה לאיש, און די וועלכע זיצען דאָרט, ענטפערען נאָך איהר דריי מאָל חלוץ הנעל.

עשה רמא. ס'איז אַ מצוה אויף יעדען אידען, ווער ס'זעהט ווי איינער יאָגט זיך נאָך אַצווייטען, ווילענדיג איהם ערמאָרדען, אפילו יוען דער נאָכיאָגער איז נאָך אַ קליינער, זאָל מען ראַטעווען דעם געיאָגטען פונ'ם נאָכיאָגער, אפילו ווען ס'קומט אויס, דאָס מ'מוז טויטען דעם נאָכ־יאָגער, זאָל מען זיך ניט אָפּשטעלען דערפון, אויב מ'קען דעם געיאָגטען ראַטעווען, דורך בלויז איין גליד פונ'ם נאָכיאָגער, למשל מ'זאָל איהם מיט אַ שטיין אָדער שווערד אָפּהאַקען אַ האַנד אָדער איהם צוברעכען אַ פוס, אָדער איהם בלינדמאַכען, זאָל מען עס טהון, אָבער ווען מ'קען איהם ניט אָפּשטעלען, סיידען מ'זאָל איהם טויטען, זאָל מען איהם טויטען, כאָטש ער האָט נאָך יענעם ניט ערמאָרדעט.

לאו שס. מ'טאָר זיך ניט דערבאַרעמען אויף דעם, וועלכער יאָגט זיך נאָך אַ מענש צו ערמאָרדען איהם, ווייל ס'שטעהט אין פסוק לא תחוס עינך, דאָס מיינט זאָלסט זיך ניט ערבאַרמען אויף דעם נאָכיאָגער, דערפון האָבען אונזערע חכמים געלערינט, דאָס ווען אַ פרוי געהט ּ[ע]בוירען אַ קינד, דער קינד קומט זעהר שווער, אזוי דאָס די פרוי'ם לעבען שטעהט אין גרויס געפאַהר, מעג מען דאָס קינד אין דער מוטערס לייב צושניידען, סיי מיט אינסטרומענטען, סיי דורך אַנדערע מיטלען, און ראַטעווען דער מוטערס לעבען, ווייל דער קינד איז די זעלבע זאַך, ווי ווער ס'יאָגט זיך צו ערמאָרדען אַ מענש, אויב אָבער דער קינד האָט שוין אַרויסגיש־טעקט זיין קאָפּ, טאָר מען דאָס קינד ניט טויטען, ווייל ער האָט שוין דאַמאָלס דעם נאָמען מענש, וואָס מ'טאָר ניט אָבשטויסען איין נפש פאַר אַ צווייטען, איי וואָס ער יאָגט זיך צו טויטען זיין מוטער, איז ער ניט שולדיג, ווייל פון הימעל יאָגט מען איהם.

לאו שסא. מ'טאָר ניט האַלטען ביי זיך קיין וואָג, געוויכטער, אָדער מאָס ניט קיין ריכטיגע, סיי צו קליינע סיי צו גרויסע כאָטש ער באַנוצט זיי ניט, צום וועגען אָדער מעסטען, און זיי זיינען אין זעהר ניט קיין ריינעם צושטאַנד, דאָך קאָן אָבער קומען איינער וואָס וויים ניט, און זיי געברויכען צום וועגען אָדער מעסטען, אויב אָבער אַלע וואָגען אין מאָסען

פון דער שטאָט האָבען אויף זיך אַ זיגעל, און די האָבען ניט דעם זיגעל, מעג ער זיי האַלטען ביי זיך צו אַנדערע געברויך.

עשה רמב. ס'איז אַ מצוה שטענדיג צו געדיינקען די שלעכטס וואָס עמלק האָט געטהון צו די אידען, דערמיט צו אויפוועקען זיין פיינדשאַפט, מיר זאָלען איהם האסען, דער ספרי זאָגט, דאָס וואָס ס'שטעהט דאָ דער וואָרט זכור, מיינט מיר זאָלען ארויסזאָגען מיט'ן מויל דאָס מיר האסען איהם.

עשה רמג. ס'איז אַ מצוה מיר זאָלען אָפּמעקען דעם גידענקען פון עמלק, ווייל ס'שטעהט תמחה את זכר עמלק, דאָס מיינט מ'זאָל אָפּמעקען די קינדער און מאַכען פאַרלירען זיין גידיינקען פון דער וועלט, מען זאָל ניט איבערלאָזען סיי אַ זכר, נקבה, קליין אָדער גרויס, ווען מיר זאָגען אָפּמעקען זיין געדיינקען מיינט אַלעס.

לאו שסב. מ'טאָר ניט פאַרגעסען וואָס עמלק האָט אונז געטהון, ווייל ס'שטעהט באַזונדער לא תשכח, לערנען מיר דערפון, דאָס מיינט מיר טאָרען ניט פאַרגעסען אין הארצען, די פיינדשאפט און האס פון עמלק צו אונז, ווי ער האָט דער ערשטער אָנגעפאַנגען אונז שלעכטס צו טהון, דורכדעם וועט אונזער האס צו איהם פאַרבלייבען און מיר וועלען קיינמאָל ניט פאַרגעסען.

עשה רמד. ווען מ'ברייננגט בכורים (ערשטצייטיגע פרוכט) נאָך ירושלים צום בית המקדש, זאָל מען זיי אוועקלייגען נעבען מזבח, און זאָגען הויך אין לשון הקודש די פרשה, ארמי אובד אבי צו דערמאָנען, די גוטס וואָס השם יתברך האָט געטאָן מיט יעקב אבינו עליו השלום, ער האָט איהם גירעטעט פון לבן הרשע, פירענדיג די בכורים נאָך ירושלים, מעג מען זיי געבען זיין קנעכט אָדער אַן אַנדערען צו טראָגען, ביז צום הר הבית (דער באַרג מיט וועלכען מ'געהט ארויף צום בית המקדש) קומנדיג צום הר הבית, מוז דער אייגענטימער אליין נמען דעם קאָרב מיט די בכורים אויף זיין אַקסעל, אפילו ער איז דער קעניג פון ישראל, און טראָגט איהם ביז אין בית המקדש, און מיט דעם קאָרב אויף זיין אַקסעל, זאָגט ער דעם פסוק הגדתי היום, דאַן לאָזט ער דעם קאָרב אַרונ־טער פונ'ם אַקסעל און האַלט איהם מיט זיינע ליפּען, און דער כהן לייגט אונטער זיין האַנד אונטער דעם קאָרב און הייבט איהם אויף, און דער אייגענטימער זאָגט די פרשה פון ארמי אובד אבי ביז ענדע פון די פרשה, און לייגט אוועק דעם קאָרב נעבען מזבח, ער בוקט זיך און געהט ארויס.

עשה רמה. יעדען לעצטען טאָג פון פסח, דעם פערטען און זיבעטען יאָר פון שמיטה, זאָל מען זאָגען וידוי מעשר, דאָס מיינט מ'זאָגט

פאַר השם יתברך, איך האָב אַוועקגעגעבען פון מיין הויז ארוים, אַלע תרומות, מעשרות סיי פון תבואה, סיי פון פרוכטען, תרומות האָב איך געגעבען צום כהן, מעשר צום לוי, אויך צום אָרימאַן, איך האָב געטאָן אַלעס ווי דו האָסט מיר אָנגעזאָגט, וידוי מעשר קאָן מען זאָגען אויף וועלכע שפּראַך מ׳וויל, יעדער איינער קאָן עס זאָגען פאַר זיך אליין אָדער מעהרערע צוזאַמען, בעסער איז ווען מ׳זאָגט עס אין בית המקדש, אָבער מ׳קאָן עס אויך זאָגען אין יעדען אָרט, מ׳מוז עס זאָגען נאָר בייטאָג.

לאו שסג. אַז אונז טאָר ניט עסען מעשר שני, וואָס איז אַן אוננ?

און וואָס איז מעשר שני? אַן אונן איז דער, ביי וועמען ס׳איז געשטאָרבען איינער פון זיינע זיבען נאָהענסטע פון זיין משפחה, זיי זיינען, זיין פאָטער, מוטער, ברודער, זוהן, טאָכטער, אונפאַרהייראַטע שוועסטער און זיין פרוי, דעם טאָג פון זייער שטאַרבען ביז ס׳ווערט נאַכט, איז ער אַן אונן לויט׳ן דין פון דער תורה, פון נאַכט ביז דער באַערדיגונג, אפילו די באַערדיגונג איז געווען מעהרערע טעג נאָכ׳ן שטאַרבען איז ער די גאַנצע צייט אַן אונן נאָר לויט דער מיינונג פון די רבנן, דעריבער אויב ער האָט געגעסען מעשר שני, ווען ער איז געווען אַן אונן לויט דער תורה, קומט איהם מלקות, אויב ער איז נאָר געווען אַן אונן לויט די רבנן קומט איהם ניט קיין מלקות, מעשר שני איז ווי פאָלגט, יעדען יאָר אַ חוץ דער דריטער און זעקסטער יאָר נאָך שמיטה, ווען מ׳נעמט אַרונטער די תבואה און פרוכטען פון פעלד, גיט מען תרומה צום כהן, פונ׳ם איבריגען גיט מען אַ צעהנטיל צום לוי, דאָס רופט זיך מעשר ראשון, פון דעם איבריגען נעמט מען אַ צעהנטיל דאָס רופט זיך מעשר שני, מעשר שני בלייבט ביים בעל הבית, אָבער מ׳טאָר עס ניט עסען, סיידען אין ירושלים, און ס׳האָט אין זיך נאָך מאַנכע הייליגקייטען, דעריבער טאָר אַן אונן ניט עסען קיין מעשר שני.

לאו שסד. מעשר שני (זעהלאו שסג) טאָר מען ניט עסען אין אומריי־ניגקייט, סיי דער מעשר איז ריין און ווער ס׳עסט איהם איז אומריין, סיי דער מעשר איז אומריין און ווער ס׳עסט איהם איז ריין, קומט מלקות פאַר דעם עסען, אָבער נאָר דאַן ווען ער עסט דעם מעשר, אין דעם אָרט ווי מ׳ברויך עס צו עסען דאָס איז ירושלים, ווען מ׳עסט מעשר שני, אומריינערהייט אויסער ירושלים קומט ניט קיין מלקות.

לאו שסה. די תבואה און פרוכט פון מעשר שני (זעה לאו שסג), קאָן מען אויסטוישען אויף געלד, זאָגענדיג די געלד זאָל זיין אָנשטאָט די מעשר שני, דאַן מעג מען די מעשר שני עסען אויסער ירושלים, און די געלד נעמט איבער די הייליגקייט פון מעשר שני, מוז מען אַוועקפיי־רען די געלד נאָך ירושלים, און דאָרט קויפען פאַר די געלד, ניט קיין

שום אנדערע זאך, סיידען צום עסען, טרינקען און זיך צו שמירען, ווייל ס'שטעהט אין פסוק ולא נתתי ממנו למת, דאס מיינט איך האב גיט געקויפט מיט מעשר שני געלד קיינע זאכען, וועלכע זיינען ניט אויפצו־האלטען דעם קערפער, דער ספרי זאגט ולא נתתי ממנו למת, מיינט איך האב מיט די געלד פון מעשר ניט געקויפט קיין קאסטען און קליידער פאר א טויטען וועגען.

עשה רמו. ס'איז א מצוה צוגעהן אין השם יתברך'ס וועגען ווי וויט נאר מ'קאן, ווייל ס'שטעהט אין פסוק והלכת בדרכיו, די חכמים טייטשען אויס דעם פסוק, וואס מיינט געהן אין השם יתברך'ס וועג? אזוי ווי ער ווערט גערופען חנון, זאלסטו אויך זיין א חנון (טהון גוטעס מיט מענשען), אזוי ווי ער ווערט גערופען רחום, זאלסטו אויך זיין א רחום (דערבארמען זיך אויף מענשען), אזוי ווי ער ווערט גערופען קדוש, זאלסטו אויך זיין א קדוש (זיין הייליג), און ווייל השם יתברך ווערט אנגערופען, מיט דיזעלבע נעמען ווי די וועגען, דעריבער רופט מען די וועגען, השם יתברך'ס וועגען.

עשה רמז. אנפאנגענדיג באלד נאך יובל (יעדער פופציגסטער יאר איז יובל), ציילט מען זעקס יאר און דער זיבעטער יאר איז שמיטה, דאן אין אנגפאנג פונ'ם אכטען יאר, די נאכט נאך דעם ערשטען טאג סוכות, איז א מצוה דאס אלע אידען מענער, פרויען, אויך קליינע קינדער, זאלען זיך פארזאמלען אין בית המקדש, וואו דער מלך ישראל זאל פאר זיי לייענען משנה תורה (ספר דברים), ווי אזוי איז עס געטהון געווארען? אין גאנץ ירושלים האט מען געבלאזען מיט טרומייטען, צוזאמען צו רופען דאס פאלק, מ'האט געמאכט א גרויסע בימה פון האלץ, אוועק־געשטעלט אין עזרת נשים (דער ארט אין בית המקדש וועלכער איז געווען נאר פאר פרויען), דער מלך איז ארויף אויפ'ן בימה זיך אוועקגעזעצט, און אלע פארזאמעלטע האבען זיך ארום איהם צונויפגעקליבען, צו קאנען הערען ווי ער לייענט, דער באדינטער פון דארט האט גענומען א ספר תורה, און עס צו געטראגען צום עלצטען, דער עלצטער צום צווייטען פונ'ם כהן גדול, דער צווייטער פונ'ם כהן גדול צום כהן גדול, דער כהן גדול צום מלך, דער מלך האט זיך אויפגעשטעלט, און גענומען די ספר תורה, ער האט זיך אויך געמעגט זעצען, ער האט געעפענט די תורה געזאגט די ברכה גלייך ווי יעדער איינער וואס ווערט גערופען צו דער תורה, ער האט געלייענט אלע פרשיות ביז די ענדע, דאן צוזאמענגעווי־קעלט די תורה, געזאגט די צווייטע ברכה פון דער תורה, ער האט צוגע־געבען נאך זיבען באזונדערע ברכות ביז שומע תפלה.

עשה רמח. ס'איז אַ מצוה אויף יעדען אידען, צו שרייבען אָדער לאָזען שרייבען, אַ ספר תורה פאַר זיך אליין, כאָטש זיינע עלטערען האָבען אָפּגעשטעלט פאַר איהם אַ ספר תורה, אויב ער שרייבט אליין, איז גלייך ווי ער וואָלט גענומען די תורה פון באַרג סיני, אויב ער קאָן ניט אליין שרייבען, זאָל מען שרייבען פאַר איהם, ווער ס'מאַכט צורעכט אַ ספר תורה אפילו נאָר איין אות, איז גלייך ווי ער וואָלט געשריבען אַ גאַנצע ספר תורה, די גמרא זאָגט פון רב'ס וועגען, ווער ס'קויפט אַ ספר תורה אין גאַס, איז גלייך ווי איינער כאַפּט אַ מצוה אין גאַס, אויב ער שרייבט איז גלייך ווי ער וואָלט נעמען די תורה פון באַרג סיני.

תושלבע

הבדלו החיים

יזכור אלקים לטובה את נשמת בני יחידי החשוב והיקר

מרדכי שרגא עליו השלום

שנפטר צעיר לימים

נפל שדוד בין חללי צבא האמריקאים, שנפלו על שדי קטל במדינת צרפת, במלחמה העולמית הראשונה.

יום ג׳, כ׳ לחדש מרחשון שנת תרע״ט לפ״ק

תהא נשמתו צרורה בצרור החיים

אהזרה!

השגת גבול מן התורה ידוע, ומלכותא דארעא היא כעין מלכותא דרקיע, **ואדם אוסר את שלו על אחרים, על כן אסור לכל אדם להדפיס** את הספר הזה כולו או במקצתו, בלתי רשותי ובאי כחי, ושארית ישראל לא יעשו עולה, ולהשומעים ינעם.

מודעה רבא!

מודעה זו, כי בכל מקום שנזכר בכאן מלת גוי, נכרי, עכו״ם ודומיהן, הכוונה היא על האומות שהיו מקדם, שהיו כופרים ומכחישים במעשה בראשית ובאחדות הבורא יתברך, ועובדים לכוכבים ומזלות, אמנם האומות אשר אנחנו חוסים בצלם, אשר כמונו כמוהם יאמינו כי משה קבל תורה מסיני, ומאמינים בכל הנבואות, הם אינם בכלל, ואדרבא מחוייבים אנחנו להתפלל בשלומם, כאשר אנחנו מצווים מפי רבותינו בעלי התלמוד באמרם, הוי מתפלל בשלומה של מלכות, וחלילה לנו להיות כפויי טובה על אשר המה מטיבים עמנו ונותנים לנו מחיה ושארית בארץ.

עשין מראה מקומות

א. רמב"ם הל' אישות פט"ו אה"ע סימן א.
ב. רמב"ם הל' מילה יו"ד סימן ר"ס.
ג. רמב"ם הל' קידוש החודש.
ד. רמב"ם הל' קרבן פסח.
ה. רמב"ם הל' קרבן פסח פ"ח.
ו. רמב"ם הל' חמץ ומצה פ"ב א"ח סימן תל"א עד תל"ו.
ז. רמב"ם הל' חמץ ומצה פ"ד א"ח תע"א.
ח. רמב"ם הל' בכורות פ"א.
ט. רמב"ם הל' חמץ פ"ז א"ח תע"ב.
י. רמב"ם הל' ביכורים פי"ב.
יא. רמב"ם הל' ביכורים פי"ב.
יב. רמב"ם הל' יסודי התורה פ"א א"ח סימן ס"א.
יג. רמב"ם הל' שבת פכ"ט ל' א"ח סימן רמ"ב ר"ס עד ש"א.
יד. רמב"ם הל' ממרים יו"ד סימן ר"מ.
טו. רמב"ם הל' עבדים פ"א.
טז. רמב"ם הל' עבדים פ"ד.
יז. רמב"ם הל' עבדים פ"ד.
יח. רמב"ם הל' סנהדרין פי"ד.
יט. רמב"ם הל' חובל ומזיק פ"א חו"מ א'.
כ. רמב"ם הל' סנהדרין פי"ד.
כא. רמב"ם הל' נזקי ממון פ"א חו"מ סימן שפ"ט.
כב. רמב"ם הל' נזקי ממון פי"ב י"ג חו"מ סימן ת"י.
כג. רמב"ם הל' גנבה פ"ג ט'.
כד. רמב"ם הל' נזקין פ"א ג' חו"מ סימן ש"צ.
כה. רמב"ם הל' נזקי ממון פי"ד חו"מ תי"ח.
כו. רמב"ם הל' שאלה ופקדון פ"ד חו"מ סימן רצ"א.
כז. רמב"ם הל' טוען ונטען חו"מ סימן פ"ז.
כח. רמב"ם הל' שכירות פ"ח חו"מ סימן ש"ג.
כט. רמב"ם הל' שאלה פ"א ו' שכירות פ"א חו"מ רצ"ג.
ל. רמב"ם הל' נערה בתולה פ"א אה"ע סימן קע"ו.
לא. רמב"ם הל' מלוה פ"א חו"מ סימן צ"ו.
לב. רמב"ם הל' סנהדרין פ"ח חו"מ סימן י"ח.
לג. רמב"ם הל' רוצח פי"ג חו"מ סימן רע"ב.
לד. רמב"ם הל' שמיטה פ"ד.
לה. רמב"ם הל' שבת פ"א א"ח שבת סימן רמ"ו ש"ה.
לו. רמב"ם הל' חגיגה פ"א.
לז. רמב"ם הל' ביכורים בד' פרקים.
לח. רמב"ם הל' בית הבחירה פ"א.
לט. רמב"ם הל' תמידין פ"ה י'.
מ. רמב"ם הל' תמידין פ"ג.
מא. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"י.
מב. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"י.
מג. רמב"ם הל' תמידין פ"ג והל' כלי המקדש פ"ב.
מד. רמב"ם הל' שקלים פ"א.
מה. רמב"ם הל' ביאת מקדש פ"ה.
מו. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"א.
מז. רמב"ם הל' שמיטה פ"א.
מח. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ג.
מט. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פי"ג.
נ. רמב"ם הל' איסורי המזבח פ"ה.
נא. רמב"ם הל' שגגות פי"ב.
נב. רמב"ם הל' שגגות פ"א ו' ז'.
נג. רמב"ם הל' עדות פ"א הל' שבועות פ"א ט הל' שגגות פ"י.
נד. רמב"ם הל' שגגות פ"י.
נה. רמב"ם הל' מעילה פ"א הל' תרומה פ"ו.
נו. רמב"ם הל' שגגות פ"א ג'.
נז. רמב"ם הל' גזילה פ"א חו"מ סימן ש"ס שס"ו שס"ז.
נח. רמב"ם הל' שגגות פ"ט מעילה פ"א הל' גזילה פ"ו.
נט. רמב"ם הל' תמידין פ"א.
ס. רמב"ם הל' תמידין פ"ב.
סא. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"י.
סב. רמב"ם הל' תמידין פ"ג.
סג. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"א ה' ז' ח'.
סד. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ט.
סה. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ט.
סו. רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פי"ח י"ט.
סז. רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פי"ט הל' קרבן פסח פ"ד.
סח. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"א ב' ג' יו"ד סימן פ' פ"א.
סט. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"א יו"ד סימן פ"ג.
ע. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"א יו"ד סימן פ"ה.
עא. רמב"ם הל' שאר אבות הטומאה פ"ד.
עב. רמב"ם הל' טומאת אוכלין פ"א.
עג. רמב"ם הל' שאר אבות הטומאה פ"א.
עד. רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"ז י' י"א מטמאי משכב ומושב פ"ה יו"ד קצ"ד.
עה. רמב"ם הל' מחוסרי כפרה פ"א.
עו. רמב"ם הל' טומאת צרעת.
עז. רמב"ם הל' טומאת צרעת פ"י.
עח. רמב"ם הל' טומאת צרעת פי"ב י"ג.
עט. רמב"ם הל' טומאת צרעת פי"א.

עשין מראה מקומות

פ. רמב"ם הל' טומאת צרעת פ"א.
פא. רמב"ם הל' מקואות פ"א יו"ד קצ"ו קצ"ח.
פב. רמב"ם הל' מחוסרי כפרה פ"ד הל' שגגות פ"י.
פג. רמב"ם הל' טומאת צרעת פי"ד.
פד. רמב"ם הל' מטמאי משכב ומושב פ"א עד פ"ט הל' מחוסרי כפרה פ"א ב' ג'.
פה. רמב"ם הל' מחוסרי כפרה פ"א.
פו. רמב"ם הל' אבות הטומאה פ"ה.
פז. רמב"ם הל' משכב ומושב פ"א איסורי ביאה פ"ט יו"ד סימן קפ"ג.
פח. רמב"ם הל' משכב ומושב פ"א איסורי ביאה פ"ט יו"ד סימן קפ"ג.
פט. רמב"ם הל' מחוסרי כפרה פ"א.
צ. רמב"ם הל' עבודת יום הכיפורים פ"א.
צא. רמב"ם הל' שחיטה פי"ד יו"ד סימן כ"ח.
צב. רמב"ם הל' ממרים פ"ו יו"ד ר"מ.
צג. רמב"ם הל' מתנת עניים פ"א יו"ד של"ב.
צד. רמב"ם הל' מתנת עניים פ"א יו"ד של"ב.
צ"ה. רמב"ם הל' מתנת עניים פ"א יו"ד של"ב.
צו. רמב"ם הל' מתנת עניים פ"א יו"ד של"ב.
צז. רמב"ם הל' סנהדרין פכ"א חו"מ סימן י"ז.
צח. רמב"ם הל' דעות פ"ו.
צט. רמב"ם הל' דעות פ"ו.
ק. רמב"ם הל' מעשר שני פ"ט יו"ד סימן רל"ד.
קא. רמב"ם הל' בית הבחירה פ"ז א"ח סימן קנ"א יו"ד רמ"ו.
קב. רמב"ם הל' תלמוד תורה פ"ו יו"ד סימן רמ"ד.
קג. רמב"ם הל' גנבה פ"ו ח' חו"מ סימן רל"א.
קד. רמב"ם הל' סנהדרין פי"ד ט"ו.
קה. רמב"ם הל' אבל פ"א ב' יו"ד סימן שע"ג שע"ד.
קו. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ד א"ח סימן קל"ה קס"ז ר"א.
קז. רמב"ם הל' איסורי ביאה פי"ז.
קח. רמב"ם הל' איסורי מזבח פ"א ו'.
קט. רמב"ם הל' איסורי מזבח פ"ג.
קי. רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ה.
קיא. רמב"ם הל' שביתת יום טוב פ"א א"ח סימן תצ"ה.
קיב. רמב"ם הל' תמידין פ"ז.
קיג. רמב"ם הל' יום טוב פ"א א"ח סימן תצ"ה.
קיד. רמב"ם הל' תמידין פ"ז.
קטו. רמב"ם הל' תמידין פ"ז.
קטז. רמב"ם הל' תמידין פ"ח.
קיז. רמב"ם הל' יום טוב פ"א.
קיח. רמב"ם הל' יום טוב פ"א.
קיט. רמב"ם הל' תמידין פ"ט.
קכ. רמב"ם הל' שביתת עשור פ"א א"ח תרי"א עד תרט"ו.
קכא. רמב"ם הל' שביתת עשור פ"א א"ח סימן תרי"א.
קכב. רמב"ם הל' תמידין פ"י.
קכג. רמב"ם הל' יום טוב פ"א א"ח סימן קצ"ה.
קכד. רמב"ם הל' תמידין פ"י.
קכה. רמב"ם הל' יום טוב פ"א א"ח סימן תצ"ה.
קכו. רמב"ם הל' תמידין פ"י.
קכז. רמב"ם הל' לולב פ"ז ח' א"ח סימן תרנ"א.
קכח. רמב"ם הל' סוכה פ"ו א"ח סימן תרכ"ה.
קכט. רמב"ם הל' שמיטה פ"י.
קל. רמב"ם הל' שמיטה פ"י.
קלא. רמב"ם הל' שמיטה פ"י.
קלב. רמב"ם הל' מכירה י"א פרקים חו"מ סימן קפ"ט עד רכ"ו.
קלג. רמב"ם הל' שמיטה פי"א.
קלד. רמב"ם הל' שמיטה פ"ב.
קלה. רמב"ם הל' עבדים פ"ה ט' יו"ד סימן רס"ז חו"מ סימן קצ"ו.
קלו. רמב"ם הל' ערכין, פ"א.
קלז. רמב"ם הל' תמורה.
קלח. רמב"ם הל' ערכין פ"ה.
קלט. רמב"ם הל' ערכין פ"ה.
קמ. רמב"ם הל' ערכין פ"ד.
קמא. רמב"ם הל' ערכין פ"ו ז' ח'.
קמב. רמב"ם הל' בכורות פ"י.
קמג. רמב"ם הל' ביאת מקדש פ"א.
קמד. רמב"ם הל' תשובה א"ח סימן תר"י.
קמה. רמב"ם הל' סוטה אה"ע סימן י"א קע"ח.
קמו. רמב"ם הל' נזירות פ"א ה.
קמז. רמב"ם הל' נזירות פ"י ח'.
קמח. רמב"ם הל' תפלה פי"ד א"ח סימן קכ"ח.
קמט. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ב.
קנ. רמב"ם הל' קרבן פסח פ"ה ו'.
קנא. רמב"ם הל' קרבן פסח פ"ה ו'.
קנב. רמב"ם הל' תענית פ"א הל' כלי המקדש פכ"ג א"ח סימן תקע"ו.
קנג. רמב"ם הל' ביכורים פ"ה יו"ד סימן שכ"ב.
קנד. רמב"ם הל' ציצית א' סימן ח'.
קנה. רמב"ם הל' בית הבחירה פ"ח.
קנו. רמב"ם הל' ביכורים פי"א יו"ד סימן ש"ה.
קנז. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ג.
קנח. רמב"ם הל' מעשר פ"א.
קנט. רמב"ם הל' תרומות פ"ג.
קס. רמב"ם הל' פרה אדומה חמשה פרקים.
קסא. רמב"ם הל' טומאת מת.
קסב. רמב"ם הל' פרה אדומה פי"א ט"ז.
קסג. רמב"ם הל' נחלות חו"מ סימן רע"ו.
קסד. רמב"ם הל' תמידין פ"א ו'.
קסה. רמב"ם הל' תמידין פ"ד ז' ח'.

עשין מראה מקומות

קסו. רמב"ם הל' תמידין פ"ד ז' ח'.
קסז. רמב"ם הל' תמידין פ"ד, ז' ח'.
קסח. רמב"ם הל' שופר פ"א א"ח סימן תקפ"ה.
קסט. רמב"ם הל' שבועות פ"ו הל' נדרים פ"א י"א י"ב יו"ד סימן ר"ג רכ"ח עד רל"ד אה"ע סימן ע"ד.
קע. רמב"ם הל' שמיטה פי"ג.
קעא. רמב"ם הל' רוצח פ"ה.
קעב. רמב"ם הל' יסודי התורה פ"א.
קעג. רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ב.
קעד. רמב"ם הל' תלמוד תורה פ"א.
קעה. רמב"ם הל' קריאת שמע פ"א א"ח סימן ס"א.
קעו. רמב"ם הל' תפילין פ"א א"ח סימן כ"ה.
קעז. רמב"ם הל' תפילין פ"א א"ח סימן כ"ה.
קעח. רמב"ם הל' מזוזה פ"ה יו"ד סימן רפ"ה.
קעט. רמב"ם הל' מלכים פ"ה.
קפ. רמב"ם הל' ברכות פ"ה א"ח סימן קפ"ד.
קפא. רמב"ם הל' דעות פ"ו.
קפב. רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ב.
קפג. רמב"ם הל' תפלה פ"א א"ח סימן פ"ט.
קפד. רמב"ם הל' דעות פ"ו.
קפה. רמב"ם הל' שבועות פי"א.
קפו. רמב"ם הל' עבודה זרה פ"ו יו"ד קמ"ו.
קפז. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פי"ד.
קפח. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פי"ח.
קפט. רמב"ם הל' איסורי מזבח פ"א.
קצ. רמב"ם הל' שחיטה פ"א יו"ד סימן א'.
קצא. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פי"ח.
קצב. רמב"ם הל' עדות פ"א חו"מ סימן ל'.
קצג. רמב"ם הל' עבודה זרה פ"ד.
קצד. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"א יו"ד סימן פ"ב.
קצה. רמב"ם הל' מעשר שני יו"ד סימן של"א.
קצו. רמב"ם הל' מתנת עניים פ"ו יו"ד של"א.
קצז. רמב"ם הל' שמיטה פ"ט א"ח סימן ס"ו.
קצח. רמב"ם הל' מלוה פ"א.
קצט. רמב"ם הל' מתנת עניים פ"ז ח' יו"ד רמ"א.
ר. רמב"ם הל' עבדים פ"ג.
רא. רמב"ם הל' חגיגה פ"א א"ח סימן תקכ"ט.
רב. רמב"ם הל' חגיגה פ"א.
רג. רמב"ם הל' סנהדרין פ"א חו"מ סימן י"ד.
רד. רמב"ם הל' ממרים עד פ"ה חו"מ סימן י"ד.
רה. רמב"ם הל' מלכים פ"א.
רו. רמב"ם הל' ספר תורה פ"ז מלכים פ"ג.
רז. רמב"ם הל' ביכורים פ"ט יו"ד של"ד.
רח. רמב"ם הל' תרומה יו"ד של"ד.
רט. רמב"ם הל' ביכורים פ"י יו"ד של"ג.
רי. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ד.
ריא. רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ז.
ריב. רמב"ם הל' רוצח פ"א.
ריג. רמב"ם הל' עדות פי"ח חו"מ סימן ל"ח.
ריד. רמב"ם הל' מלכים פ"ז.
רטו. רמב"ם הל' מלכים פ"ו.
רטז. רמב"ם הל' רוצח פ"ט.
ריז. רמב"ם הל' מלכים ח'.
ריח. רמב"ם הל' סנהדרין פט"ז אבל פי"ד.
ריט. רמב"ם הל' סנהדרין פט"ז אבל פי"ד.
רכ. רמב"ם הל' גזילה י"א חו"מ סימן רנ"ט רס"ג.
רכא. רמב"ם הל' רוצח פי"ג חו"מ סימן רע"ב.
רכב. רמב"ם הל' שחיטה פי"ג.
רכג. רמב"ם הל' רוצח פי"א.
רכד. רמב"ם הל' אישות פ"א אה"ע סימן כ"ו.
רכה. רמב"ם הל' נערה בתולה פ"ג איסורי ביאה פ"א.
רכו. רמב"ם הל' סנהדרין פט"ו.
רכז. רמב"ם הל' נערה בתולה פכ"א אה"ע סימן קע"ז.
רכח. רמב"ם הל' מלכים פ"ו.
רכט. רמב"ם הל' מלכים פ"ו.
רל. רמב"ם הל' מלוה פ"ה.
רלא. רמב"ם הל' נדרים יו"ד ר"ד.
רלב. רמב"ם הל' שכירות פי"ד חו"מ סימן של"ו של"ז.
רלג. רמב"ם הל' גירושין פע"ד אה"ע קי"ט.
רלד. רמב"ם הל' מלכים פ"ו.
רלה. רמב"ם הל' מלוה פ"ג חו"מ צ"ז.
רלו. רמב"ם הל' שכירות פי"א חו"מ סימן של"ט.
רלז. רמב"ם הל' מתנת עניים פ"ה יו"ד סימן של"א.
רלח. רמב"ם הל' סנהדרין פט"ז.
רלט. רמב"ם הל' יבום וחליצה אה"ע סימן קס"ה קס"ו.
רמ. רמב"ם הל' יבום וחליצה אה"ע סימן קס"ה קס"ו.
רמא. רמב"ם הל' רוצח פ"א חו"מ סימן תכ"ה.
רמב. רמב"ם הל' מלכים פ"ה א"ח סימן תרפ"ה.
רמג. רמב"ם הל' מלכים פ"ה א"ח סימן תרפ"ה.
רמד. רמב"ם הל' ביכורים פ"ג.
רמה. רמב"ם הל' מעשר שני פי"א.
רמו. רמב"ם הל' דעות פ"א.
רמז. רמב"ם הל' חגיגה פ"ג.
רמח. רמב"ם הל' ספר תורה פ"ו יו"ד ר"ע.

לאוין מראה מקומות

א. רמב״ם הל׳ מאכלות אסורות פ״ח יו״ד סימן ס״ה.
ב. רמב״ם הל׳ קרבן פסח פ״ח סנהדרין פ״י.
ג. רמב״ם הל׳ קרבן פסח פ״ח סנהדרין פ״י.
ד. רמב״ם הל׳ חמץ פ״א ד׳ א״ח סימן תל״א ת״מ תמ״ו.
ה. רמב״ם הל׳ חמץ פ״א ד׳ א״ח סימן תמ״ב תמ״ז.
ו. רמב״ם הל׳ קרבן פסח פ״ט.
ז. רמב״ם הל׳ קרבן פסח פ״ט.
ח. רמב״ם הל׳ קרבן פסח פ״ט.
ט. רמב״ם הל׳ קרבן פסח פ״י.
י. רמב״ם הל׳ קרבן פסח פ״ה ט״ו.
יא. רמב״ם הל׳ חמץ פ״א א״ח סימן תמ״ג.
יב. רמב״ם הל׳ חמץ פ״א א״ח סימן תל״א ת״מ תמ״ו.
יג. רמב״ם הל׳ שבת פכ״ז א״ח שנ״ו.
יד. רמב״ם הל׳ יסודי התורה פ״א.
טו. רמב״ם הל׳ עבודה זרה פ״ג.
טז. רמב״ם הל׳ עבודה זרה פ״ג.
יז. רמב״ם הל׳ עבודה זרה פ״ג.
יח. רמב״ם הל׳ שבועות פ״א ר׳ יו״ד סימן רל״ו א״ח רט״ו.
יט. רמב״ם הל׳ שבת פ״א ז׳ הל׳ שגגות פ״ז א״ח סימן ש״א.
כ. רמב״ם הל׳ רוצח פ״א חו״מ סימן תכ״ה יו״ד סימן של״ט.
כא. רמב״ם הל׳ איסורי ביאה פ״א ג׳ אה״ע סימן י״ז כ׳ כ״ו.
כב. רמב״ם הל׳ גנבה פ״ט.
כג. רמב״ם הל׳ עדות פי״ז חו״מ סימן כ״ח.
כד. רמב״ם הל׳ גזילה פ״א חו״מ סימן שנ״ט.
כה. רמב״ם הל׳ עבודה זרה פ״ג בית הבחירה פ״ז יו״ד סימן קמ״א.
כו. רמב״ם הל׳ בית הבחירה פ״א.
כז. רמב״ם הל׳ בית הבחירה פ״א.
כח. רמב״ם הל׳ עבדים פ״ד.
כט. רמב״ם הל׳ אישות פי״ב י״ג י״ד אה״ע ע׳ ע״ג ע״ו או״ח סימן ר״מ.
ל. רמב״ם הל׳ ממרים פ״ה יו״ד רמ״א.
לא. רמב״ם הל׳ מאכלות אסורות פ״ד.
לב. רמב״ם הל׳ סנהדרין פי״ד.
לג. רמב״ם הל׳ מכירה פ״ד חו״מ סימן רכ״ח.
לד. רמב״ם הל׳ מכירה פ״ד חו״מ סימן רכ״ח.
לה. רמב״ם הל׳ דעות פ״ו.
לו. רמב״ם הל׳ מלוה פי״א חו״מ סימן צ״ז.
לז. רמב״ם הל׳ מלוה פ״ד יו״ד סימן ק״ס.
לח. רמב״ם הל׳ עבודה זרה פ״ב סנהדרין פכ״ג חו״מ סימן כ״ז תכ״ה.
לט. רמב״ם הל׳ עבודה זרה פ״ב סנהדרין פכ״ג חו״מ סימן כ״ז תכ״ה.
מ. רמב״ם הל׳ סנהדרין פכ״ו חו״מ כ״ז.
מא. רמב״ם הל׳ תרומות פ״ג יו״ד של״א.
מב. רמב״ם הל׳ מאכלות אסורות פ״ד ה׳ שחיטה פ״ה מעשה הקרבנות פי״א קרבן פסח פ״ט יו״ד סימן י״ד כ״ט.
מג. רמב״ם הל׳ סנהדרין פכ״א חו״מ סימן י״ז.
מד. רמב״ם הל׳ עדות פ״י חו״מ סימן ל״ד.
מה. רמב״ם הל׳ סנהדרין פ״ח.
מו. רמב״ם הל׳ סנהדרין פ״י.
מז. רמב״ם הל׳ סנהדרין פ״א חו״מ סימן י״ז.
מח. רמב״ם הל׳ סנהדרין פ״כ.
מט. רמב״ם הל׳ סנהדרין פ״כ חו״מ סימן ט״ו.
נ. רמב״ם הל׳ סנהדרין פכ״ג חו״מ סימן ט׳.
נא. רמב״ם הל׳ עבודה זרה פ״ה.
נב. רמב״ם הל׳ עבודה זרה פ״ד.
נג. רמב״ם הל׳ קרבן פסח פ״א.
נד. רמב״ם הל׳ קרבן פסח פ״א.
נה. רמב״ם הל׳ מאכלות אסורות פ״ט יו״ד סימן פ״ז.
נו. רמב״ם הל׳ עבודה זרה פ״י.
נז. רמב״ם הל׳ עבודה זרה פ״י.
נח. רמב״ם הל׳ כלי המקבל פ״ב.
נט. רמב״ם הל׳ כלי המקדש פ״ט.
ס. רמב״ם הל׳ כלי המקדש פ״ט.
סא. רמב״ם הל׳ כלי המקדש פ״ב.
סב. רמב״ם הל׳ כלי המקדש פ״א.
סג. רמב״ם הל׳ כלי המקדש פ״א.
סד. רמב״ם הל׳ כלי המקדש פ״א.
סה. רמב״ם הל׳ מאכלות אסורות פי״א עבודה זרה פ״ט יו״ד קצ״ג.
סו. רמב״ם הל׳ מאכלות אסורות פ״ט עד י״ד יו״ד סימן פ״ז.
סז. רמב״ם הל׳ שבת פכ״ד א״ח סימן ש״ו.
סח. רמב״ם הל׳ איסורי מזבח פ״ה.
סט. רמב״ם הל׳ איסורי מזבח פ״ה.
ע. רמב״ם הל׳ מעשה הקרבנות פ״ז.
עא. רמב״ם הל׳ מעשה הקרבנות פי״ב.
עב. רמב״ם הל׳ מעשה הקרבנות פי״ב.
עג. רמב״ם הל׳ תמידין פ״ב.
עד. רמב״ם הל׳ מעשה הקרבנות פי״ב.
עה. רמב״ם הל׳ מעשה הקרבנות פי״ב.
עו. רמב״ם הל׳ מעשה הקרבנות פי״א.
עז. רמב״ם הל׳ פסולי המוקדשין פי״ח י״ט.

לאוין מראה מקומות

עח. רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פי"ג י"ח.
עט. רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פי"ח.
פ. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ז יו"ד סימן ס"ד.
פא. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ו יו"ד סימן ח"ה.
פב. רמב"ם הל' ביאת מקדש פ"א.
פג. רמב"ם הל' ביאת מקדש פ"א.
פד. רמב"ם הל' ביאת מקדש פ"ב.
פה. רמב"ם הל' ביאת מקדש פ"א יו"ד סימן רמ"ב.
פו. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"א ב' ג' יו"ד סימן פ' פ"א קט"ו.
פז. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"א יו"ד סימן פ"ג.
פח. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ב יו"ד סימן פ"ב.
פט. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ב יו"ד סימן פ"ד.
צ. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ב יו"ד סימן פ"ד.
צא. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ב יו"ד סימן פ"ג פ"ד.
צב. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ב יו"ד סימן פ"ד.
צג. רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פי"ח.
צד. רמב"ם הל' טומאת צרעת פ"ח י"ג.
צה. רמב"ם הל' ביאת מקדש פ"ב.
צו. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פי"ח י"ט.
צז. רמב"ם הל' איסורי ביאה פכ"א אה"ע סימן כ"א כ"ב כ"ג כ"ד.
צח. רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"א הל' שגגות פ"א.
צט. רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"ב אישות פ"א אה"ע סימן ט"ו.
ק. רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"ב אישות פ"א אה"ע סימן ט"ו.
קא. רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"ב אה"ע סימן ט"ו.
קב. רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"א הל' אישות פ"א אה"ע סימן ט"ו.
קג. רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"א הל' אישות פ"א אה"ע סימן ט"ו.
קד. רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"ב אה"ע סימן ט"ו.
קה. רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"ב אה"ע סימן ט"ו.
קו. רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"ב אה"ע סימן ט"ו.
קז. רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"ב אה"ע סימן ט"ו.

קח. רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"ב הל' שגגות פ"א ד'.
קט. רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"ב אה"ע סימן ט"ו.
קי. רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"ב אה"ע סימן נ"ח.
קיא. רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"ג אה"ע סימן ט"ו
קיב. רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"א ב' הל' אישות פ"א אה"ע סימן ט"ו.
קיג. רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"א ב' הל' אישות פ"א אה"ע סימן ט"ו.
קיד. רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"א ב' הל' אישות פ"א אה"ע סימן ט"ו.
קטו. רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"ב אה"ע סימן ט"ו.
קטז. רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"ד יו"ד קפ"ג.
קיז. רמב"ם הל' עבודה זרה פ"ו.
קיח. רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"א הל' שגגות פ"ד אה"ע סימן כ"ד.
קיט. רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"א אה"ע סימן כ"ד.
קכ. רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"א אה"ע סימן כ"ד.
קכא. רמב"ם הל' עבודה זרה פ"ב.
קכב. רמב"ם הל' עבודה זרה פ"ג יו"ד קמ"ג.
קכג. רמב"ם הל' פסולי המוקדשין, פי"ח.
קכד. רמב"ם הל' מתנת עניים פ"א יו"ד סימן של"ב.
קכה. רמב"ם הל' מתנת עניים פ"א יו"ד סימן של"ב
קכו. רמב"ם הל' מתנת עניים פ"א יו"ד סימן של"ב
קכז. רמב"ם הל' מתנת עניים פ"א יו"ד סימן של"ב
קכח. רמב"ם הל' מתנת עניים פ"א יו"ד סימן של"ב
קכט. רמב"ם הל' גנבה פ"א חו"מ סימן שמ"ח.
קל. רמב"ם הל' שבועות פ"א חו"מ סימן רצ"ד.
קלא. רמב"ם הל' שבועות פ"א ז' חו"מ סימן ש"ס שס"ו שס"ז.
קלב. רמב"ם הל' גזילה פ"א חו"מ סימן שנ"ט.
קלג. רמב"ם הל' גזילה פ"א חו"מ סימן שנ"ט.
קלד. רמב"ם הל' דעות פ"ו.
קלה. רמב"ם הל' סנהדרין פכ"ו.
קלו. רמב"ם הל' רוצח פי"ב.
קלז. רמב"ם הל' סנהדרין פ"כ חו"מ סימן י"ז.
קלח. רמב"ם הל' סנהדרין פ"כ חו"מ סימן י"ז.
קלט. רמב"ם הל' דעות פ"ז.
קמ. רמב"ם הל' רוצח פ"א חו"מ סימן תכ"ו.

לאוין מראה מקומות

קמא. רמב"ם הל' דעות פ"ו.
קמב. רמב"ם הל' חובל פ"ג הל' דעות פ"ו.
קמג. רמב"ם הל' דעות פ"ו.
קמד. רמב"ם הל' דעות פ"ו.
קמה. רמב"ם הל' כלאים פ"ט יו"ד סימן רצ"ו.
קמו. רמב"ם הל' כלאים פ"א יו"ד סימן רצ"ה רצו.
קמז. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"י הל' מעשר שני פ"י יו"ד סימן רצ"ד.
קמח. רמב"ם הל' ממרים פ"ז.
קמט. רמב"ם הל' עבודה זרה פי"א יו"ד סימן קע"ט.
קנ. רמב"ם הל' עבודה זרה פי"א יו"ד קל"ז.
קנא. רמב"ם הל' עבודה זרה פי"ב יו"ד סימן קפ"א.
קנב. רמב"ם הל' עבודה זרה פי"ב יו"ד סימן קפ"א.
קנג. רמב"ם הל' עבודה זרה פי"ב יו"ד סימן ק"פ.
קנד. רמב"ם הל' עבודה זרה פ"ו.
קנה. רמב"ם הל' עבודה זרה פ"ו.
קנו. רמב"ם הל' גנבה פ"ז ח' חו"מ סימן רל"א.
קנז. רמב"ם הל' ממרים פ"ה יו"ד סימן רמ"א.
קנח. רמב"ם הל' עבודה זרה פי"א יו"ד סימן קע"ח.
קנט. רמב"ם הל' אבל פ"ג יו"ד שס"ט.
קס. רמב"ם הל' ביאת מקדש פ"ד.
קסא. רמב"ם הל' איסורי ביאה פי"ז י"ח י"ט אה"ע סימן ו'.
קסב. רמב"ם הל' איסורי ביאה פי"ז י"ח י"ט אה"ע סימן ו'.
קסג. רמב"ם הל' איסורי ביאה פי"ז י"ח י"ט אה"ע סימן ו'.
קסד. רמב"ם הל' אבל פ"ג.
קסה. רמב"ם הל' אבל פ"ג.
קסו. רמב"ם הל' איסורי ביאה פי"ז.
קסז. רמב"ם הל' איסורי ביאה פי"ז.
קסח. רמב"ם הל' ביאת מקדש פ"ו.
קסט. רמב"ם הל' ביאת מקדש פ"ו.
קע. רמב"ם הל' ביאת מקדש פ"ו.
קעא. רמב"ם הל' ביאת מקדש פ"ד.
קעב. רמב"ם הל' תרומה פ"ז יו"ד סימן של"א.
קעג. רמב"ם הל' תרומה פ"ו ח' י'.
קעד. רמב"ם הל' תרומה פ"ו ח' י'.
קעה. רמב"ם הל' תרומה פ"ז.
קעו. רמב"ם הל' תרומה פ"ו.
קעז. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"י יו"ד סימן של"א.
קעח. רמב"ם הל' איסורי מזבח פ"א ו'.
קעט. רמב"ם הל' איסורי מזבח פ"א.

קפ. רמב"ם הל' איסורי מזבח פ"א.
קפא. רמב"ם הל' איסורי מזבח פ"א.
קפב. רמב"ם הל' איסורי מזבח פ"א.
קפג. רמב"ם הל' איסורי ביאה פט"ז אה"ע סימן ה'.
קפד. רמב"ם הל' איסורי מזבח פ"ג.
קפה. רמב"ם הל' שחיטה פי"ב יו"ד ט"ז.
קפו. רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ה יו"ד סימן קנ"ז.
קפז. שביתת יום טוב פ"א א"ח סימן תצ"ה.
קפ"ח. רמב"ם הל' יום טוב פ"א א"ח סימן תצ"ה.
קפט. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"י יו"ד רצ"ג.
קצ. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"י יו"ד רצ"ג.
קצא. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"י יו"ד רצ"ג.
קצב. רמב"ם הל' יום טוב פ"א א"ח סימן תצ"ה.
קצג. רמב"ם הל' יום טוב פ"א א"ח סימן תצ"ה.
קצד. רמב"ם הל' שביתת עשור פ"א א"ח סימן תרי"א תרט"ו.
קצה. רמב"ם הל' שביתת עשור פ"א א"ח סימן תרי"א תרט"ו.
קצו. רמב"ם הל' יום טוב פ"א א"ח סימן תצ"ה.
קצז. רמב"ם הל' יום טוב פ"א א"ח סימן תצ"ה.
קצ"ח. רמב"ם הל' שמיטה פ"א ד'.
קצט. רמב"ם הל' שמיטה פ"א ד'.
ר. רמב"ם הל' שמיטה פ"א ד'.
רא. רמב"ם הל' שמיטה פ"א ד'.
רב. רמב"ם הל' שמיטה פ"י.
רג. רמב"ם הל' שמיטה פ"י.
רד. רמב"ם הל' שמיטה פ"י.
רה. רמב"ם הל' מכירה פי"ב חו"מ סימן רכ"ז.
רו. רמב"ם הל' מכירה פי"ד חו"מ רכ"ח.
רז. רמב"ם הל' שמיטה פי"א.
רח. רמב"ם הל' שמיטה פי"ג.
רט. רמב"ם הל' מלוה פ"ד יו"ד סימן ק"ס.
רי. רמב"ם הל' עבדים פ"א.
ריא. רמב"ם הל' עבדים פ"א.
ריב. רמב"ם הל' עבדים פ"א.
ריג. רמב"ם הל' עבדים פ"א.
ריד. רמב"ם הל' עבודה זרה פ"ו א"ח סימן קל"א.
רטו. רמב"ם הל' תמורה פ"א.
רטז. רמב"ם הל' תמורה פ"ד.
ריז. רמב"ם הל' ערכין פ"ו.

לאוין מראה מקומות

ריח. רמב"ם הל' ערכין פ"ו.
ריט. רמב"ם הל' בכורות פ"ו.
רכ. רמב"ם הל' ביאת מקדש פ"א.
רכא. רמב"ם הל' סוטה פ"ג.
רכב. רמב"ם הל' סוטה פ"ג.
רכג. רמב"ם הל' נזירות פ"ג.
רכד. רמב"ם הל' נזירות פ"ג.
רכה. רמב"ם הל' נזירות פ"ג.
רכו. רמב"ם הל' נזירות פ"ג.
רכז. רמב"ם הל' נזירות פ"ג.
רכח. רמב"ם הל' נזירות פ"א ה'.
רכט. רמב"ם הל' נזירות פ"ה.
רל. רמב"ם הל' נזירות פ"ה.
רלא. רמב"ם הל' קרבן פסח פ"ה י'.
רלב. רמב"ם הל' קרבן פסח פ"ה י'.
רלג. רמב"ם הל' עבודה זרה פ"ב.
רלד. רמב"ם הל' בית הבחירה פ"ח.
רלה. רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ג.
רלו. רמב"ם הל' ביאת מקדש פ"ט.
רלז. רמב"ם הל' בכורות פ"א יו"ד סימן ש"י שכ"א.
רלח. רמב"ם הל' שבועות פ"ט הל' נדרים פ"א י"א י"ב אה"ע ע"ד.
רלט. רמב"ם הל' רוצח פ"א.
רמ. רמב"ם הל' עדות פ"ח.
רמא. רמב"ם הל' רוצח פ"א ה'.
רמב. רמב"ם הל' רוצח פ"א ה'.
רמג. רמב"ם הל' סנהדרין פ"ג חו"מ סימן ה'.
רמד. רמב"ם הל' סנהדרין פ"ג חו"מ סימן י"ב.
רמה. רמב"ם הל' גזילה פ"א חו"מ סימן שנ"ט.
רמו. רמב"ם הל' יסודי התורה פ"י.
רמז. רמב"ם הל' עבודה זרה פ"י זכיה פ"ג יו"ד קנ"א חו"מ רמ"ט.
רמח. רמב"ם הל' איסורי ביאה פי"ב אה"ע ט"ז חו"מ סימן תכ"ה.
רמט. רמב"ם הל' עבודה זרה פ"ח יו"ד סימן קמ"ה.
רנ. רמב"ם הל' עבודה זרה פ"ז יו"ד סימן קמ"ה.
רנא. רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ו.
רנב. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פי"ח.
רנג. רמב"ם הל' מעשר שני פ"ב.
רנד. רמב"ם הל' מעשר שני פ"ב.
רנה. רמב"ם הל' מעשר שני פ"ב.
רנו. רמב"ם הל' בכורות פ"א.
רנז. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פי"א.
רנח. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פי"א.
רנט. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פי"א.
רס. רמב"ם הל' ביכורים פ"ג.
רסא. רמב"ם הל' חגיגה פ"ב.
רסב. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ה יו"ד סימן ס"ב.
רסג. רמב"ם הל' ממרים פ"ב א"ח סימן קכ"ח.
רסד. רמב"ם הל' ממרים פ"ב א"ח סימן קכ"ח.
רסה. רמב"ם הל' עבודה זרה פכ"ה.
רסו. רמב"ם הל' עבודה זרה פ"ה.
רסז. רמב"ם הל' עבודה זרה פ"ה.
רסח. רמב"ם הל' עבודה זרה פ"ה.
רסט. רמב"ם הל' עבודה זרה פ"ה.
רע. רמב"ם הל' עבודה זרה פ"ה.
רעא. רמב"ם הל' עבודה זרה פ"ה.
רעב. רמב"ם הל' עבודה זרה פ"ד.
רעג. רמב"ם הל' עבודה זרה פ"ד.
רעד. רמב"ם הל' עבודה זרה פי"ב יו"ד סימן ק"פ.
רעה. רמב"ם הל' עבודה זרה יו"ד סימן ק"פ.
רעו. רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פי"ח.
רעז. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ב יו"ד סימן פ"א.
רעח. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ד יו"ד סימן ט"ו ט"ז.
רעט. רמב"ם הל' שמיטה פ"ט א"ח סימן ס"ז.
ר"פ. רמב"ם הל' מתנת עניים פ"ז ח' ט' י' יו"ד סימן רמ"ז.
רפא. רמב"ם הל' שמיטה פ"ט.
רפב. רמב"ם הל' עבדים פ"ג.
רפג. רמב"ם הל' מעילה פ"א.
רפד. רמב"ם הל' מעילה פ"א.
רפה. רמב"ם הל' מעילה פ"א.
רפו. רמב"ם הל' קרבן פסח פ"י.
רפז. רמב"ם הל' קרבן פסח פ"א.
רפח. רמב"ם הל' חגיגה פ"א.
רפט. רמב"ם הל' עבודה זרה פ"ו יו"ד סימן קע"ה.
רצ. רמב"ם הל' עבודה זרה פ"ו יו"ד סימן קע"ה.
רצא. רמב"ם הל' איסורי מזבח פ"א.
רצב. רמב"ם הל' ממרים ע"ד פ"ה.
רצג. רמב"ם הל' מלכים פ"א.
רצד. רמב"ם הל' מלכים פ"י.
רצה. רמב"ם הל' מלכים פ"י.
רצו. רמב"ם הל' מלכים פ"י.
רצז. רמב"ם הל' מלכים פ"ה.
רצח. רמב"ם הל' שמיטה פי"ג.
רצט. רמב"ם הל' שמיטה פי"ג.
ש. רמב"ם הל' עבודה זרה פי"א יו"ד סימן קע"ט.
שא. רמב"ם הל' עבודה זרה פי"א יו"ד סימן קע"ט.
שב. רמב"ם הל' עבודה זרה פי"א יו"ד סימן קע"ט.
שג. רמב"ם הל' עבודה זרה פי"א יו"ד סימן קע"ט.
שד. רמב"ם הל' עבודה זרה פי"א יו"ד סימן קע"ט.

לאוין מראה מקומות

שה. רמב"ם הל' עבודה זרה פי"א יו"ד סימן קע"ט.
שו. רמב"ם הל' עבודה זרה פ"ה.
שז. רמב"ם הל' עבודה זרה פ"ה.
שח. רמב"ם הל' עבודה זרה פ"ה.
שט. רמב"ם הל' סנהדרין פ"כ.
שי. רמב"ם הל' גנבה פ"ז חו"מ סימן שע"ו.
שיא. רמב"ם הל' עדות פ"ה חו"מ סימן ל"ח.
שיב. רמב"ם הל' מלכים ז'.
שיג. רמב"ם הל' מלכים פ"ז.
שיד. רמב"ם הל' מלכים פ"ז.
שטו. רמב"ם הל' רוצח פ"י.
שטז. רמב"ם הל' מלכים פ"ח.
שיז. רמב"ם הל' מלכים פ"ח.
שיח. רמב"ם הל' סנהדרין פט"ז הל' אבל פי"ד יו"ד סימן שנ"ז שס"ד.
שיט. רמב"ם הל' גזילה פי"א חו"מ סימן רנ"ט.
שכ. רמב"ם הל' רוצח פי"ג חו"מ סימן רע"ב.
שכא. רמב"ם הל' עבודה זרה פי"ב יו"ד סימן קפ"ב.
שכב. רמב"ם הל' עבודה זרה פי"ב יו"ד סימן קפ"ב.
שכג. רמב"ם הל' שחיטה פי"ג.
שכד. רמב"ם הל' רוצח פי"א חו"מ סימן תכ"ז.
שכה. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"י הל' כלאים פ"ה יו"ד סימן רצ"ו.
שכו. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"י הל' כלאים פ"ה יו"ד סימן רצ"ו.
שכז. רמב"ם הל' כלאים פ"ט יו"ד סימן רצ"ז.
שכח. רמב"ם הל' כלאים פ"י יו"ד סימן רצ"ח.
שכט. רמב"ם הל' נערה בתולה פ"ג איסורי ביאה פ"א ופ"ג.
של. רמב"ם הל' סנהדרין פ"כ.
שלא. רמב"ם הל' נערה בתולה כ"א אה"ע סימן קע"ז.
שלב. רמב"ם הל' איסורי ביאה פט"ז אה"ע סימן ה'.
שלג. רמב"ם הל' איסורי ביאה פט"ו אה"ע סימן ד'.
שלד. רמב"ם הל' איסורי ביאה פי"ב אה"ע סימן ד'.
שלה. רמב"ם הל' מלכים פ"ו.
שלו. רמב"ם הל' איסורי ביאה פי"ב אה"ע סימן ד'.
שלז. רמב"ם הל' איסורי ביאה פי"ב אה"ע סימן ד'.
שלח. רמב"ם הל' ביאת מקדש פכ"ג הל' בית הבחירה פ"ז.
שלט. רמב"ם הל' עבדים פ"ח יו"ד סימן רס"ז.
שמ. רמב"ם הל' עבדים פ"ח יו"ד סימן רס"ז.
שמא. רמב"ם הל' אישות פ"א נערה בתולה פ"ב איסורי ביאה פי"ח אה"ע קע"ז.
שמב. רמב"ם הל' איסורי מזבח פ"ד.
שמג. רמב"ם הל' מלוה פ"ד יו"ד סימן ק"ס.
שמד. רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פי"ד מתנת עניים פ"ח יו"ד רנ"ז.
שמה. רמב"ם הל' שכירות פי"ד חו"מ סימן של"ו של"ז.
שמו. רמב"ם הל' שכירות פי"ד חו"מ סימן של"ו של"ז.
שמז. רמב"ם הל' גירושין פי"א אה"ע סימן י' וסימן ו'.
שמח. רמב"ם הל' מלכים פ"ו.
שמט. רמב"ם הל' מלוה פ"ג חו"מ סימן צ"ז.
שנ. רמב"ם הל' טומאת צרעת פ"י.
שנא. רמב"ם הל' מלוה פ"ג חו"מ צ"ז.
שנב. רמב"ם הל' מלוה פ"ג חו"מ צ"ז.
שנג. רמב"ם הל' עדות פ"י חו"מ סימן ל"ג.
שנד. רמב"ם הל' סנהדרין פ"ד.
שנה. רמב"ם הל' מלוה פ"ג חו"מ סימן צ"ז.
שנו. רמב"ם הל' מתנת עניים פ"ה יו"ד סימן של"א.
שנז. רמב"ם הל' סנהדרין פט"ז חובל ומזיק פ"ה חו"מ סימן ת"כ.
שנח. רמב"ם הל' שכירות פי"ג חו"מ סימן של"ח.
שנט. רמב"ם הל' יבום פ"ב אה"ע סימן קנ"ט.
שס. רמב"ם הל' רוצח פ"א חו"מ סימן תכ"ה.
שסא. רמב"ם הל' גנבה פ"ז חו"מ סימן רל"א.
שסב. רמב"ם הל' מלכים פ"ה.
שסג. רמב"ם הל' מעשר שני פ"ג.
שסד. רמב"ם הל' מעשר שני פ"ג.
שסה. רמב"ם הל' מעשר שני פ"ג.

בנל"ד ואע"י.